ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΚΑΤΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ. —— ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΤΗ 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1871. —— ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΟ ΣΕΔΑΝ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ
ΕΚ ΤΟΥ ΕΣΧΑΤΩΣ ΕΚΔΟΘΕΝΤΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΔΟΥΚΡΩ.

Α'.

Ἡ κύκλωσις.

Ἅπας ὁ πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμὰς τόπος τῆς μάχης μεταξὺ Χοΐγκ καὶ Ἰλλὺ, ἔνθα ἐκλείσθησαν οἱ Γάλλοι, ἐπυροβολεῖτο δεινῶς ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης τῆς πρωΐας ὑπὸ τῶν Πρώσσων. Τὸ γερμανικὸν πεζικὸν δὲν ἐφάνη εἰσέτι. Ἀλλὰ περὶ τὴν μίαν ὥραν ἤρξατο ἡ μεγάλη κύκλωσις τοῦ ἑνδεκάτου καὶ πέμπτου πρωσσικοῦ συντάγματος καὶ τῶν σωματοφυλάκων.

Ὁ στρατηγὸς Δουκρὼ, βλέπων τὸν γαλλικὸν στρατὸν κινδυνεύοντα μᾶλλον μᾶλλον ἵνα περικυκλωθῇ, προσκαλεῖ τὸν στρατηγὸν Μαργερίτην, ὅστις ἦτο παρατεταγμένος μετὰ τῆς πρώτης τοῦ γαλλικοῦ ἱππικοῦ μοίρας παρὰ τὸν λόφον τοῦ Ἰλλὺ, καὶ, « Ἀνάγκη ἵνα ἐφορμήσῃς, λέγει πρὸς αὐτὸν, κλιμακηδὸν εἰς τοὺς πολεμίους ἐπ' ἀριστεράν· καὶ, ἐκφοβήσας τοὺς προσκειμένους ἐχθροὺς, ἵνα παρεκτραπῇς ἐπὶ τὰ δεξιὰ, καὶ προσβάλῃς κατὰ κέρας πᾶσαν τὴν περικυκλοῦσαν ἡμᾶς δύναμιν. »

Ὁ γενναῖος οὗτος στρατηγὸς προβαίνει τότε μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν ὅπως κατασκοπήσῃ πρῶτον τὴν χώραν· ἀλλὰ λαμβάνει καιρίαν πληγὴν καὶ πίπτει· πολλοὶ δὲ τῶν λοχαγῶν αὐτοῦ πίπτουσι περὶ αὐτόν. Ὁ στρατηγὸς Γαλιφὲτ ἀντικαθίσταται τότε ἀντ' ἐκείνου μοιραγέτης. Οἱ γενναῖοι οὗτοι ἱππεῖς ὁρμῶσιν ἐπὶ τοὺς ἐγκειμένους Πρώσσους ἐμμανῶς καθιππεύοντες καὶ, πυροβολούμενοι πανταχόθεν, διαρρηγνύουσι καὶ διασκεδάζουσι τὴν πρώτην τάξιν τῶν πολεμίων. Προσβάλλουσι δὲ τὴν δευτέραν οὕτως ὁρμητικῶς, ὡς τὴν πρώτην· ἀλλὰ δὲν δύνανται ἵνα διαρρήξωσιν αὐτήν. Τὰ δὲ πρωσσικὰ τάγματα, παρατεταγμένα ἤδη ἐν μὲν τῷ μέσῳ κυκλοειδῶς, ἀποτελοῦντα δὲ πλαίσιον ἐπὶ τῶν κεράτων, προσβάλλουσιν αὐτοὺς πυροβολοῦντα ἐπιδεξίως. Αἱ γαλλικαὶ ἴλαι ἀποκρουσθεῖσαι ὀπισθορμῶσι, συντάττονται πάλιν, καὶ ὁρμῶσιν ἐκ νέου, καθιππεύουσαι οὕτω συνεχῶς καὶ ἀνδρείως, ὥστε ὁ βασιλεὺς Γουλιέλμος, ὅστις ἐθεώρει τὴν μάχην ἐκ τῶν λόφων τοῦ Ἰρενουᾶ, δὲν δύναται ἵνα κατάσχῃ τὴν ἐκπληξιν καὶ ἀναβοᾷ « Ὦ οἱ γενναῖοι ἄνδρες ! »

Τὸ γαλλικὸν πυροβολικὸν παρέχει ἑαυτὸ οὐχ ἧττον τοῦ ἱππικοῦ θαυμάσιον. Ἀλλ' οἱ Πρῶσσοι οὐ μόνον πλεονεκτοῦσι τῶν Γάλλων κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ εὐστοχίαν τῶν πυροβόλων ὅπλων, ἀλλὰ καὶ τὸν συσχηματισμὸν τοῦ τόπου τῆς μάχης, ὅστις, κυκλοτερὴς ὤν, καθιστᾶται αὐτοῖς μὲν ὠφελιμώτατος, τοῖς δὲ Γάλλοις λίαν ἀσύμφορος. Ἐπειδὴ τῶν μὲν Γάλλων αἱ πυροβολήσεις διίσταντο, τῶν δὲ περικυκλούντων αὐτοὺς Πρώσσων πάντα τὰ πυρὰ συνέπιπτον πρὸς αὐτοὺς κυκλόθεν, κατὰ πρόσωπον, καὶ ὄπισθεν. Μετ' ὀλίγον οἱ Γάλλοι ἀθρόοι φονευόμενοι ὑποχωροῦσι, τὰ ἁμάξια τῶν πυροβόλων ἀναρρίπτονται εἰς τὸν ἀέρα, αἱ δὲ κανονοστοιχίαι ἀναχωροῦσιν ἀτάκτως.

Ἐνῷ δὲ τὸ γαλλικὸν ἱππικὸν καὶ πυροβολικὸν ἠγωνίζοντο οὕτω γενναίως, ὁ στρατηγὸς Δουκρὼ, ἄγων τοὺς ἀξιωματικούς αὐτοῦ, ἐζήτει ἵνα ἐφέλκῃ τὰ ὀλίγα τάγματα ἅτινα ἠδυνήθη ἵνα συνάξῃ περὶ ἑαυτόν. Ἀλλ' οἱ στρατιῶται, ὑποστάντες ἀπὸ τῆς πρωΐας τὸν ἐκ πλειόνων ἢ τετρακοσίων πυροβόλων κίνδυνον, φερόμενοι ποτὲ μὲν εἰς τὸ πρόσω, ποτὲ δὲ ὀπίσω καὶ ὄντες ἀδύνατοι ἵν' ἀντιμάχωνται πρὸς ἐχθρὸν ἀόρατον ἀδιαλείπτως αὐτοὺς πυροβολοῦντα, ἰδόντες ἑαυτοὺς τέλος περικεκυκλωμένους, ἀπέβαλον τὴν προτέραν ὁρμὴν καὶ ἐνέργειαν.

Τότε δὲ ἐκ δεξιῶν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ αἱ τάξεις τῶν Πρώσσων προέβαινον ἀλαλάζουσαι, καὶ μιγνύουσαι τὰς κραυγὰς αὐτῶν τῷ κρότῳ παντοίων πυροβόλων ὅπλων. Τότε αἱ γαλλικαὶ τάξεις ταράττονται, καὶ πάντες ὁρμῶσι συγκεχυμένως τείνοντες πρὸς τὸ Σεδὰν, ὅπου συρρέει αὐτομάτως ὡς εἰς χαῖνον βάραθρον ἅπαν τὸ γαλλικὸν στράτευμα μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος.

Β'.

Ἡ Τροπή.

Περὶ τὴν ἕκτην τῆς ἑσπέρας ὥραν ὁ Ναπολέων προσκαλεῖ τὸν στρατηγὸν Δουκρὼ καὶ προτείνει αὐτῷ ἵν' ἀναδεχθῇ αὐτὸς τὴν διοίκησιν τοῦ στρατεύματος, καταλυθέντος τῆς στρατηγίας τοῦ Βίμπφεν. Ἀλλ' ὁ στρατηγὸς οὗτος ἐφανέρωσε τῇ αὐτοῦ Μεγαλειότητι ὅτι, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δὲν ἐδύνατο ἵνα δεχθῇ τὴν στρατηγίαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς Βίμπφεν, φιλοτιμηθεὶς τὴν πρωΐαν ἵν' ἀναλάβῃ τὴν στρατηγίαν, δὲν ἠδύνατο ἵνα παραιτῆται

νῶν αὐτῆς, ὅτε τὰ πάντα ἀπέβησαν εἰς κακόν.

Τότε ὁ αὐτοκράτωρ ἔστειλε τοὺς ζητήσοντας τὸν στρατηγὸν Βίμπφεν, ὅστις ἦλθε περὶ τὰς τρεῖς μετὰ τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἀνεχώρησεν ἡμισείᾳ μετὰ ταῦτα ὥρᾳ ἐνταλμένος παρὰ τοῦ Ναπολέοντος ἵνα ἔλθῃ εἰς λόγους τοῖς Πρώσσοις περὶ συμβάσεως (capitulation).

Γ'.

Τὰ προηγούμενα τῆς συμβάσεως. — Ἔντευξις τοῦ στρατηγοῦ δὲ Βίμπφεν καὶ τοῦ στρατηγοῦ δὲ Μόλτκε.

Εἰσήχθημεν τότε πάντες εἰς μεγάλην τινὰ αἴθουσαν, ἔνθα ἀνεμείναμεν τοὐλάχιστον δέκα λεπτὰ τὸν ἄνδρα, ὅστις ἔμελλεν ἵνα φανερώσῃ ἡμῖν τὴν προαίρεσιν τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου.

Ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε εἰσῆλθε μετὰ τοῦ κόμητος δὲ Βισμὰρκ, τοῦ στρατηγοῦ Βλούμενθαλ καί τινων ἀξιωματικῶν. Χαιρετίσας ἁπλῶς ἠρώτησε τὸν στρατηγὸν Βίμπφεν ἂν ἦτο ἐπιτεταγμένον αὐτῷ ἵνα ἔλθῃ εἰς λόγους περὶ συμβάσεως. Τοῦ δὲ στρατηγοῦ Βίμπφεν κατανεύσαντος, ἐγένετο πρὸς ὀλίγον σιγή. Ἀλλὰ πάντες ἠσθάνοντο ὅτι οὔτος ἠπόρει τί εἰπῃ. Ἄλλα τοῦ στρατηγοῦ Μόλτκε μηδὲν λέγοντος, ἤρκεν ἵνα ἄρξηται πρῶτος τοῦ λόγου. — « Ἐπεθύμουν, λέγει, ἵνα γνωρίσω τὰς ὁμολογίας τῆς συμβάσεως, ἃς ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας διανοεῖται ἵνα δώσῃ ἡμῖν. »

— « Εἶναι ἁπλούσταται, ἀποκρίνεται ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε. Ἅπαν τὰ γαλλικὸν στράτευμα εἶναι αἰχμάλωτον μετὰ τῶν ὅπλων καὶ τῆς ἀποσκευῆς. Ἀφεθήσονται δὲ τοῖς ἀξιωματικοῖς τὰ ὅπλα πρὸς τιμὴν, τῆς ἀνδρίας αὐτῶν χάριν. Ἀλλ' ἔσονται αἰχμάλωτοι καὶ αὐτοί, ὡς τὸ λοιπὸν τοῦ στρατεύματος. »

— « Αἱ συνθῆκαι αὗται εἶναι λίαν σκληραί, στρατηγέ, ὑπέλαβεν ὁ στρατηγὸς Βίμπφεν· καί μοι φαίνεται ὅτι τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ ἕνεκα τὸ γαλλικὸν στράτευμα εἶναι ἄξιον ἐπιεικεστέρων ὅρων. Ἆρα δὲν ἦτο δυνατὸν ἵνα γένηται ἡ σύμβασις κατὰ ταῦτα; παραδώσομεν ὑμῖν τὸ Σεδὰν καὶ τὸ ἐν αὐτῷ πυροβολικόν. Ἄφετε δὲ τὸ στράτευμα ἵν' ἀναχωρήσῃ μετὰ τῶν ὅπλων, τῆς ἀποσκευῆς καὶ τῶν σημαιῶν, ἐπὶ τῷ μὴ στρατεύσασθαι κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον πρὸς τὴν Πρωσσίαν. Καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐγγυῶν αι ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ, οἱ δ' ἀξιωματικοὶ ἐγγυῶνται κατ' ἰδίαν προφορικῶς καὶ ἐγγράφως κατὰ ταῦτα. Ἔπειτα τὸ γαλλικὸν στράτευμα μεταβήσεται εἰς μέρος τι τῆς Γαλλίας ὁρισθὲν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας ἐν τῇ συμβάσει, ἢ εἰς τὴν Ἀλγερίαν, ὅπως μένῃ ἐκεῖ μέχρις οὗ γένηται ἡ εἰρήνη. »

Καὶ προσέθηκεν ἄλλας τινὰς τοιαύτας ἐξηγήσεις, φαινόμενος ὅτι ἐνόμιζε ταχεῖαν τὴν εἰρήνην. Ἀλλ' ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε ἔμεινεν ἄκαμπτος, καὶ ἀπεκρίθη ἁπλῶς ὅτι δὲν ἠδύνατο ἵνα μεταβάλῃ οὐδὲν τῶν προλεχθέντων. Βλέπων δὲ ὅτι ὁ τῶν Πρώσσων στρατηγὸς ὀλίγον ἐκινεῖτο ὑπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ, — « Ἄλλως τε, εἶπεν ὀξυτέρᾳ τῇ φωνῇ ὁ Βίμπφεν, ἐὰν μὴ δύνησθε ἵνα κατανεύσητε ταῦτα, ἀδύνατον ἵνα δεχθῶ ἐκεῖνα, ἅτινά μοι ἐπιβάλλετε. Διότι ἐὰν ὁ γαλλικὸς στρατὸς ἔλθῃ εἰς ἀπόγνωσιν, κινδυνεύων περὶ τῆς ὁδῆς, ἢ κατορθώσει ἵνα διαῤῥήξῃ τὰ τάγματα ὑμῶν, ἢ ἀμυνεῖται ἐν Σεδάν. »

Ὁ δὲ στρατηγὸς Μόλτκε διακύψας αὐτὸν λέγοντα, εἶπε. « Σέβομαι ὑμᾶς· γνωρίζω καλλιστα τὴν θέσιν ὑμῶν. Ἀλλὰ λυποῦμαι μὴ δυνάμενος ἵνα πράξω μηδὲν τῶν ὅσα ζητεῖτε. Τὸ δ' ἐπιχειρεῖν ἔξοδόν τινα εἶναι οὔτως ἀδύνατον, ὡς τὸ ἀπομάχεσθαι ἐν Σεδάν. Τὸ γαλλικὸν στράτευμα εἶναι ἐξαίρετον. Τὸ ἐκλεκτὸν πεζικὸν εἶναι ἀξιόλογον· τὸ ἱππικὸν εἶναι τολμηρὸν καὶ ἄτρομον, τὸ δὲ πυροβολικὸν θαυμαστὸν, ὅλάψαν ἡμᾶς μεγάλως. Ἀλλὰ μέγα μέρος τοῦ πεζικοῦ ἀπεδειλίασε καὶ ἀθυμεῖ. Ἐλάβομεν σήμερον ὑπὲρ τὰς 20 000 αἰχμαλώτων ἀτρώτων. Ἐν τῷ παρόντι δὲν ὑπολείπονται ὑμῖν πλείονες τῶν ὀγδοήκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν. Οὔτω δὲ τούτων ἐχόντων, ἀδύνατον εἶναι ἵνα διεξέλθητε διαῤῥήξαντες τὰ περικυκλοῦντα ὑμᾶς γερμανικὰ στρατεύματα. Μάθετε ὅτι ἔχομεν σήμερον περὶ ὑμᾶς 240 000 ἀνδρῶν καὶ πενταπλόσια πυροβόλα, ὧν τὰ μὲν τριακόσια εἶναι ἤδη ἐστραμμένα πρὸς τὸ Σεδάν, τὰ δὲ ἄλλα κατασταθήσονται ἐκεῖ αὔριον ἅμ' ἡμέρᾳ. Ἐὰν δὲ θελήσητε ἵνα βεβαιωθῆτε περὶ τούτου, δύνασθε τις τῶν παρ' ὑμῖν ἀξιωματικῶν, ἀγόμενος παρά τινος τῶν ἡμετέρων, ἵν' ἐπισκοπήσῃ τοὺς κατεχομένους τόπους, ὅπως ἴδῃ αὐτοὺς αὐτοψεὶ, καὶ μαρτυρήσῃ ἀν ὅ,τι λέγω ἦναι ἀληθές. Τὸ δὲ ἀπομάχεσθαι ἐν Σεδὰν εἶναι ὡσαύτως ὑμῖν ἀδύνατον. Διότι τὰ μὲν τρόφιμα ἄτινα ἔχετε μόλις ἀρκοῦσιν εἰς διατροφὴν ὑμῶν ἐπὶ τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρας· ἀπορεῖτε δὲ πάντως πολεμικῆς παρασκευῆς. »

Μεταβαλὼν δὲ τὸν λόγον ἐπὶ τὸ ἐπαγωγότερον ὁ στρατηγὸς δὲ Βίμπφεν, ὑπέλαβεν, « Νομίζω, ὅτι καὶ πολιτικῶς συμφέρει ὑμῖν ἵνα κατανεύσητε τὴν ἔντιμον σύμβασιν ἣν ἐξαιτούμεθα. Μετ' ὀλίγον πράξομεν εἰρήνην, ἣν ἀναμφιβόλως ἐπιθυμεῖτε καὶ ὑμεῖς. Τὸ γαλλικὸν ἔθνος εἶναι μεγαλόψυχον καὶ γενναῖον εἴπερ τι καὶ ἄλλο, ἑπομένως αἰσθάνεται τὰ πρὸς αὐτὸ γενναῖα ἔργα καὶ εὐγνωμονεῖ τοῖς τιμῶσιν αὐτό· ἐὰν δὲ κατανεύσητε ἡμῖν ὁμολογίαν μὴ ἀπαρέσκουσαν τὸν φιλότιμον γαλλικὸν στρατὸν, ἡ Γαλλία ἅπασα μέλλει ἵνα εὐχαριστηθῇ οὐχ ἧττον αὐτοῦ. Ἡ δὲ τοιούτοις οἰωνοῖς πραχθεῖσα εἰρήνη ἐλαττώσει τὴν ἀπὸ τῆς ἥττης πικρίαν, καὶ ἔσεται βεβαίως διαρκής. Προσφερόμενοι δὲ πρὸς ἡμᾶς γενναίως, δώσετε ἡμῖν ἀφορμὴν ἀμοιβαίας φιλίας, ὅπως πρέπει ἵνα διάκεινται πρὸς ἄλληλα δύο μεγάλα ὁμορούντα ἔθνη. Τοὐναντίον δὲ, μεταχειριζόμενοι ἡμᾶς τραχέως, ἐξοργίσετε ἀναμφιβόλως τὸ γαλλικὸν στράτευμα· τὸ δὲ φιλότιμον ἡμῶν ἔθνος ἀγανακτήσει ἅπαν. Οὕτω δὲ ἀναζωπυρήσετε τὰ ὑπὸ τῆς παιδείας κατευνασθέντα ἤδη ἀπὸ πολλοῦ πάθη, καὶ κινδυνεύσετε ἵνα ἐκκαύσητε πόλεμον ἀτελεύτητον τῶν Γάλλων καὶ τῶν Πρώσσων πρὸς ἀλλήλους. »

Πρὸς ταῦτα ὁ μὲν στρατηγὸς δὲ Μόλτκε ἐσιώπησεν· ὁ δὲ Βισμὰρκ ἀνατὰς,

— « Μωρία ἂν ἦτο πάλιν, ἀπεκρίθη τραχέως, τὸ νομίζειν ὅτι οἱ Γάλλοι δύνανται ἵνα συγχωρήσωσί ποτε ἡμᾶς εὐτυχήσαντας ἐν τῷ πολέμῳ. Εἶσθε ἔθνος εὐόργητον, φθονερὸν, ζηλότυπον καὶ ἀμέτρως ὑπερήφανον. Διότι ἀπὸ δύο αἰώνων οἱ Γάλλοι ἀπεκήρυξαν τριακοντάκις πόλεμον τοῖς Πρώσσοις... τοῖς Γερμανοῖς. Ἀπεκηρύξατε δὲ τὸν παρόντα πόλεμον ὡς προτοῦ, πάντοτε ἐκ ζηλοτυπίας· ἐπειδὴ τὸ τρόπαιον τῆς Σαδόβας « οὐκ ἐᾷ ὑμᾶς καθεύδειν. » Καὶ ὅμως ἡ ἀπὸ τῆς νίκης ἐκείνης δόξα οὐδόλως ἔβλαψε τὴν πατρίδα ἢ τὴν δόξαν ὑμῶν. Ἀλλὰ γομίζετε ὅτι τὸ νικᾶν καὶ ἡ ἀπὸ τῶν πολέμων δόξα εἶναι δεδομένα μόνον τοῖς Γάλλοις. Διὸ δὲν ἀνέχεσθε οὐδὲν ὅμορον ἔθνος ἰσχυρὸν καὶ ἰσοδύναμον ὑμῖν. Καὶ ἀφοῦ δὲν ἠδυνήθητε ἵνα συγχωρήσητε ἡμῖν τὴν ἐν Σαδόβᾳ νίκην, ἥτις δὲν ἔβλαψεν οὔτε τὰ συμφέροντα ὑμῶν οὔτε τὴν δόξαν ἐταπείνωσε, πῶς συγχωρήσετέ ποτε ἡμῖν τὴν ἐν Σεδὰν συμφοράν; Ἀλλ' ἐὰν νῦν πράξωμεν εἰρήνην, βεβαίως μετὰ πέντε ἢ δέκα ἔτη, ὅταν δυνηθῆτε, πολεμήσετε πάλιν. Ταύτην τὴν χάριν ἀποδώσουσιν ἡμῖν οἱ Γάλλοι!... Ἀλλ' ἱκανὰ ταῦτα. Ἡ Γαλλία πρέπει ἵνα κολασθῇ τέλος τῆς ὑπερηφανίας καὶ φιλοδοξίας αὐτῆς προσβαλλούσης πάντας. Διότι καὶ ἡμεῖς θέλομεν τέλος ἵν' ἀναπαυώμεθα καὶ ἀσφαλίσωμεν τὰ τέκνα ἡμῶν. Πρὸς τοῦτο ἀνάγκη πᾶσα ἵνα ὑπάρχῃ μεταξὺ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας μεθόριον ἀμυντικὸν καὶ ἀνυπέρβλητον. Ἔχομεν χρείαν ἐπαρχιῶν τινων καὶ φρουρίων ἀσφαλιζόντων ἡμᾶς εἰς αἰῶνα ἀφ' ὑμῶν. »

Ὁ δὲ στρατηγὸς δὲ Βίμπφεν ἀπεκρίθη πρὸς τὸν Βισμάρκ.

— « Ἔστω· ἀλλά μοι εἶναι ἀδύνατον ἵνα ὑπογράψω τοιαύτην σύμβασιν, καὶ εἴμεθα ἕτοιμοι ἵνα ἐπαναλάβωμεν τὴν μάχην. »

Τότε ὁ στρατηγὸς Καστελνὼ, ὑπολαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν ὀκνῶν·

— « Νομίζω ὅτι εἶναι ἤδη ὥρα ἵνα φανερώσω ὑμῖν τὸ ἄγγελμα τοῦ αὐτοκράτορος. »

— « Λέγετε, στρατηγέ, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Βισμάρκ. »

— « Ἐπιτεταγμένον μοι εἶναι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων, λέγει ὁ Καστελνὼ, ἵν' ἀναμνήσω τὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα, τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας, ὅτι ἔστειλεν αὐτῷ τὸ ξίφος ἁπλῶς, καὶ παρέδωκεν αὐτὸς ἑαυτὸν αὐτῷ παντελῶς ἔκδοτον, ἐλπίσας ὅτι ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, κινούμενος ἐκ τῆς παντελοῦς ταύτης παραχωρήσεως, τιμήσει αὐτὴν καὶ θελήσει τούτου χάριν ἵνα συγχωρήσῃ τῷ γαλλικῷ στρατῷ σύμβασιν ἀντάξιον τῆς ἀνδρίας αὐτοῦ. »

— « Τοῦτο μόνον εἶναι τὸ ἄγγελμα τοῦ αὐτοκράτορος; » ἠρώτησεν ὁ Βισμάρκ.

— « Ναί, » ἀπεκρίθη ὁ στρατηγός.

— « Ἀλλὰ πότερον, τὸ παραδοθὲν ξίφος παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος τοῦ τρίτου εἶναι τὸ ξίφος τῆς Γαλλίας, ἢ τὸ ξίφος τοῦ αὐτοκράτορος; Ἐπειδὴ, ἐὰν ἦναι τῆς Γαλλίας, τὸ μὲν ἄγγελμα εἶναι σπουδαιότατον, αἱ δὲ ὁμολογίαι δύνανται ἵνα μεταλλαχθῶσι μεγάλως. »

— « Τὸ ξίφος εἶναι μόνον τὸ τοῦ Ναπολέοντος, ἀπεκρίθη τραχέως ὁ στρατηγὸς Καστελνώ. »

— « Τότε, λέγει ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε ὑπολαβὼν ταχέως τὸν λόγον καὶ ὑποχαίρων, αἱ ὁμολογίαι δὲν μεταβάλλονται. » Καὶ προσέθηκεν· — « Ὁ αὐτοκράτωρ μέλλει ἵνα ἐπιτύχῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὅ,τι ἂν ζητήσῃ. »

Ὁ κόμης Βισμὰρκ καὶ ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε ἐφαίνοντο μὴ ὄντες τῆς αὐτῆς γνώμης. Διότι ὁ μὲν ἐφαίνετο ἐπιθυμῶν τὸ τέλος τοῦ πολέμου, ὁ δὲ τοὐναντίον. Πρὸς δὲ τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ στρατηγοῦ δὲ Μόλτκε ὁ στρατηγὸς δὲ Βίμπφεν, ἀναστὰς,

— « Ἀνάγκη, εἶπεν, ἵν' ἀναλάβωμεν πάλιν τὴν μάχην. »

— Ἡ ἀνακωχὴ, ὑπέλαβεν ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε, λήγει αὔριον περὶ τὴν τετάρτην τῆς πρωΐας. Τὴν τετάρτην ὥραν ἀρξόμεθα τοῦ πυροβολεῖν.

Τότε πάντες ἀνέστησαν. Οἱ δὲ ἵπποι ζητηθέντες ἦσαν ἤδη ἕτοιμοι. Ψυχρὰ σιωπὴ κατέσχε πάντας ἐπί τινα λεπτὰ, μέχρις οὗ ὑπολαβὼν ὁ Βισμάρκ,

— « Μάλιστα, στρατηγὲ, οἱ ἄνδρες ἡμῶν εἶναι γενναῖοι, εἶπε πρὸς τὸν στρατηγὸν Βίμπφεν, καὶ ἡρωϊκοί. Γνωρίζω σαφῶς ὅτι αὔριον ἀνδραγαθήσουσι θαυμασίως καὶ βλάψουσι μεγάλως ἡμᾶς. Ἀλλὰ τί τούτου ὄφελος; Αὔριον τὴν ἑσπέραν ἡ κατάστασις ὑμῶν ἔσται τοιαύτη, ὁποία εἶναι σήμερον, καὶ μέλλετε ἵνα μέμφησθε ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἄδικον καὶ ματαίαν ἀπώλειαν πολλῶν Γάλλων καὶ Πρώσσων. Μὴ διαλύσατε τὴν κοινολογίαν ὑπ' ὀργῆς. Ἐπειδὴ ὁ Κ. δὲ Μόλτκε βεβαίως δύναται ἵνα πείσῃ ὑμᾶς ὅτι μωρία ἔσται πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς τὸ ἀνθίστασθαι. »

Τότε πάντες ἀνεκάθισαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε εἶπε, — « Διαβεβαιοῦμαι πάλιν ἐκ νέου τοῦτο, ὅτι εἶναι ἀδύνατον ἵνα διαφύγητε, καὶ ἀγωνιζόμενοι τὸν ἔσχατον ἀγῶνα. Ἐπειδὴ, πλὴν τοῦ πλήθους τῶν στρατευμάτων καὶ τῶν πυροβόλων, κατέχομεν περὶ ὑμᾶς τοιαύτας τοποθεσίας, ὥστε δυνάμεθα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἵνα ἐξολοθρεύσωμεν τὸ Σεδάν, τὸ μόνον ὑπολειφθὲν ὑμῖν καταφύγιον. Κατέχομεν ἀσφαλῶς πάσας τὰς ἐξόδους, καὶ μάτην ἐπιχειρήσετε ἵνα διαῤῥήξητε τὸν κύκλον, εἰς ὃν εἶσθε συγκεκλεισμένοι.

— Αἱ τοποθεσίαι αὗται δὲν εἶναι οὕτως ἰσχυραὶ, ὡς λέγετε, ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Βίμπφεν. »

— « Δὲν γνωρίζετε τὴν τοπογραφίαν τῶν περιχώρων τοῦ Σεδάν, εἶπεν ὁ Μόλτκε. Ἑτέρα τοῦτο ἀπόδειξις τῆς κουφότητος καὶ τῆς οἰήσεως τοῦ ἔθνους ὑμῶν. Ἀρχομένου τοῦ πολέμου διενείματε πᾶσι τοῖς ἀξιωματικοῖς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τῆς Γερμανίας, μὴ ἔχοντες πίνακας τῆς Γαλλίας, ὅπως μάθητε τὴν γεωγραφίαν τοῦ ἰδίου ὑμῶν τόπου. Ἐπαναλέγω λοιπὸν ὑμῖν, αἱ τοποθεσίαι, ἃς κατέχουσι περὶ ὑμᾶς τὰ γερμανικὰ στρατεύματα, εἶναι οὐ μόνον ἰσχυρόταται, ἀλλὰ καὶ φοβεραὶ καὶ ἀπρότμαχοι. »

Ὁ στρατηγὸς Βίμπφεν ἐσιώπησε, μὴ εὑρὼν μηδὲν ἵν' ἀποκριθῇ πρὸς τὴν ἔντονον καὶ ἀληθῆ ταύτην ἐπιφοράν τοῦ Πρώσσου στρατηγοῦ. Ὑπολαβὼν δ' ὀλίγῳ ὕστερον,

— « Ἐπιτρέψατέ μοι λοιπὸν, λέγει, ἵνα πέμψω ἀξιωματικόν τινα σκοπήσοντα τὰς φοβερὰς δυνάμεις καὶ τοποθεσίας, περὶ ὧν λέγετε, καὶ, ἐπανελθόντος αὐτοῦ, σκέψομαι περὶ τοῦ πρακτέου. »

— « Περιττὸν καὶ μάταιον τοῦτο, ἀπεκρίθη τραχέως ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε. Δύνασθε ἵνα με πιστεύσητε. Ἄλλως τε οὐδὲ καιρὸν πολὺν ἔχετε ἵνα σκεφθῆτε, ἐπειδὴ εἶναι ἤδη μεσονύκτιον. Τὴν δὲ τετάρτην ἐνδίνην ὥραν, ληγούσης τῆς ἀνακωχῆς, ἄρχεται δεινὸς κανονοβολισμὸς πανταχόθεν. »

— « Ἀλλ' ὅμως, εἶπέν ὁ στρατηγὸς Βίμπφεν, φαινόμενος ὅτι παραιτεῖται τῆς γνώμης τοῦ ἐξετάσαι τὰς τοποθεσίας τῶν ἐχθρῶν, ἐγὼ δὲν δύναμαι ἵνα κρίνω τοιοῦτον πρᾶγμα μόνος. Πρέπει ἵνα συμβουλευθῶ τοῖς συστρατηγοῖς μου, οὕστινας δὲν γνωρίζω τοῦ εἶναι τὴν ὥραν ταύτην. Δὲν δύναμαι ἵνα δώσω ἡμῖν ἀπόκρισιν πρὸ τῆς τετάρτης ὥρας τῆς πρωΐας. Ὅθεν εἶναι ἀναγκαῖον ἵνα παρατείνητε τὴν ἀνακωχήν. »

Ἐπειδὴ δὲ ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε ἠρνεῖτο ἵνα παρατείνῃ τὴν ἀνακωχὴν, ὁ κόμης Βισμάρκ νεύσας πρὸς αὐτὸν, ἐψιθύρισε λόγους τινὰς, οἵτινές μοι ἐφάνησαν σημαίνοντες ὅτι ὁ βασιλεὺς φθάνει τὴν ἐννάτην ὥραν, καὶ ἔπρεπεν ἵνα περιμείνῃ αὐτόν. Τότε μετά τινα σκέψιν ὁ στρατηγὸς δὲ Μόλτκε, τρεπόμενος πρὸς τὸν στρατηγὸν Βίμπφεν, εἶπεν ὅτι κατανεύει ἵνα παρατείνῃ τὸ τελευταῖον τὴν ἀνακωχὴν μέχρι τῆς ἐννάτης ὥρας.

Ἡ κοινολογία ἦτο σχεδὸν τετελειωμένη. Οἱ στρατιῶται ἀπηλλάχθησαν τῆς ἀνάγκης τοῦ παραδοῦναι αὐτοὶ τὰ ὅπλα· τοῖς δὲ ἀξιωματικοῖς ἔμελλον ἵν' ἀφεθῶσι τὰ ὅπλα, οἱ ἵπποι καὶ πάντα τὰ πράγματα αὐτῶν. Ἀλλ' αἱ συνθῆκαι αὗται ἐβιάσθησαν ὕστερον.

Η ΑΔΑΜΑΝΤΟΦΟΡΟΣ

ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΒΑΑΛ.

Γερμανός τις ἄποικος, ἀπελθὼν πρό τινων ἐτῶν εἰς τὸ Εὐέλτι ἀκρωτήριον πρὸς ἐμπορίαν, ἔπεμψεν ἐσχάτως πρὸς τὴν ἐφημερίδα τῆς Αὐγούστης ἐπιστολὴν ἀξιόλογον διαγράφουσαν τὴν ἐλάχιστα γνωστὴν νέαν ἀποικίαν Βάαλ. Ἡ ἐπιστολὴ εἶναι γεγραμμένη ἐκ τινος πόλεως, ἧς μάτην ζητεῖ τις τὸ ὄνομα ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ πίνακος τῆς Ἀφρικῆς, ὀνομαζομένης Πνίελ, κειμένης ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Βάαλ, ὅστις ὁρίζει τὴν μικρὰν ὁλλανδικὴν δημοκρατίαν τοῦ ποταμοῦ Orange ἀπὸ τῆς ἀγγλικῆς ἀποικίας τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος.

« Ἡ παράδοξος αὕτη πόλις, γράφει ὁ ἀνταποκριτὴς τῆς γερμανικῆς ἐφημερίδος, κατεστάθη πρὸ μικροῦ. Οἱ πανταχόθεν τῆς γῆς συνελθόντες κάτοικοι αὐτῆς περὶ 20 000 διαιτῶνται τὴν μὲν νύκτα ἐν σκηναῖς, ἐν ἁμάξαις ἢ ἐν προσκαίροις ξυλίναις ἢ λιθίναις οἰκίαις, τὴν δὲ ἡμέραν διασπείρονται παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βάαλ, καὶ ὑπὸ τὸν φλέγοντα τῆς Ἀφρικῆς ἥλιον σκάπτουσι τὴν γῆν ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παῖδες, ζητοῦντες ἀδάμαντας. »

Τῶν κόπων καὶ τῶν ταλαιπωριῶν αὐτοὶ ἀνταμείβονται θαυμασίως, ὡς ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ ἀδαμαντοφόρῳ χώρᾳ. Γνωρίζω ἑταιρίαν τινὰ ἐλθοῦσαν ἐκ Νάλ, συγκειμένην ἐκ τεσσάρων ἑταίρων, ἀγόντων περὶ 50 ῥαύρους δούλους, ἥτις ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος εὗρεν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὀπῇ εἰκοσιτρεῖς ἀδάμαντας πωληθέντας ἐν Ἀγγλίᾳ ἀντὶ 150 χιλιάδων λιρῶν. Ὁ μέγιστος αὐτῶν εἶχε βάρος 107 ὁ δὲ μετ' αὐτὸν 37 καρατίων.

Ἀλλὰ μάλιστα ὠφελοῦνται οἱ ἀγοράζοντες ἐπιτοπίως τοὺς ἀδάμαντας, ἀπολαύοντες πολλάκις τὴς ἀχρηματίας, ἢ τῆς κραιπάλης τῶν ἀδαμαντοθηρῶν. Ἕκαστον τμῆμα τῆς ἀδαμαντοφόρου γῆς ἔχει ἴδιον ὄνομα· Good Hope, bad hope, Gong-gong κ.λ.

Ἐκπλήττεταί τις βλέπων τί δύναται ἵνα κατορθώσῃ ὁ ἄνθρωπος ἀγόμενος ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ πλουτῆσαι ταχέως. Ἀλλ' ἡ τύχη εἶναι τυφλή. Καὶ ἐν ᾧ τινες ἐργαζόμενοι νυχθημερὸν ἀπὸ πολλῶν μηνῶν δὲν εὗρον μέχρι σήμερον οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἀδάμαντα, ἄλλοι, ἅμ' ἀποβάντες συνέλεξαν ἀκόπως ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων ἀδάμαντας ἀξίους 6 ἢ 7 χιλιάδων λιρῶν, καί τινες ἐγένοντο ὑπέρπλουτοι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν.

Ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου εἶναι ἀφόρητος, καὶ ὅμως πάντες ἐργάζονται ἀδιαλείπτως νυχθημερόν. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρωΐαν καὶ τὴν ἑσπέραν οἱ ἐργάται, μὴ ἐνοχλούμενοι ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου, σκάπτουσι, κατὰ δὲ τὰς θερμοτάτας τῆς ἡμέρας ὥρας πλύνουσι τὴν ἐξορυχθεῖσαν γῆν, ἐν ᾗ εὑρίσκουσι τοὺς ἀδάμαντας, ὧν τινες ἔχουσιν ἀξίαν ἕως ἓξ χιλιάδων λιρῶν. Οἱ πλεῖστοι εἶναι διαυγέστατοι· ἄλλοι δὲ ἔχουσι κηλίδας, αἵτινες ἀφαιροῦσιν ὑπὲρ τὰ τρία τέταρτα τῆς ἀξίας αὐτῶν. Ἄλλοι δὲ εἶναι οὕτω ῥυπαροί, ὥστε χρησιμεύουσι μόνον εἰς κατασκευὴν κόνεως ἀδαμαντίνης πρὸς στίλβωσιν τῶν ἀδαμάντων.

Ἀλλ' ὡς εἰ τοσοῦτος πλοῦτος δὲν ἤρκει πρὸς εὐδαιμονίαν τῆς νέας ταύτης ἀποικίας, διεδόθη αἴφνης πρό τινων μηνῶν λόγος περὶ ἀνευρέσεως χρυσοφόρων γαιῶν οὐ μόνον ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Βάαλ ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν Κουῖνστάουν καὶ τὴν τοῦ πρίγκηπος Ἀλβέρτου, καὶ πρὸς ταῖς ἄλλαις εὐτυχίαις ἐξευρέθησαν ἅμα στρώματα ἄφθονα γαιανθράκων ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ Στερλβέργ.

Αἱ εὐφροσύνοι αὗται ἀγγελίαι, ἐπαλλήλως ἐλθοῦσαι ἀπήλλαξαν τῆς ληθαργίας τοὺς πρώην τῆς ἀποικίας τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου εὐρωπαίους καὶ ἐγχωρίους κατοίκους, καὶ ἡ ἀποικία τοῦ ἀκρωτηρίου μετεβλήθη αἴφνης εἰς φωλεὰν πολυασχόλων μυρμήκων· διότι πλῆθος πλοίων φθάνουσιν ἐξ Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς φέροντα ἀδιαλείπτως νέους ἀποίκους.

Ἡ θερμότης τοῦ κλίματος τῶν χωρῶν τούτων ἦτο ἂν ἀφόρητος κατὰ τὸ θέρος, ἐὰν μὴ ἤλαττοῦτο ὑπὸ τῶν καταιγίδων. Αἱ καταιγίδες τῆς Ἀφρικῆς, ὅταν ἐπισκήπτωσι μετὰ βροχῆς, ἀστραπῶν καὶ κεραυνῶν, ἀπεργάζονται τὸ μεγαλοπρεπέστατον καὶ φοβερώτατον τῶν θεαμάτων· διότι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ φαίνονται ὁποῖοι συντριβόμενοι εἰς μυρίας, αἱ δὲ ἀστραπαὶ παρέχουσιν ἐπὶ πολλὰς ὥρας θέαμα ἀπειρομεγέθους πυρκαϊᾶς.

Κατὰ τὸ ἔτος 1869 εὑρέθησαν μόνον 141 ἀδάμαντες, ἀξίας 7405 λιρῶν· κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1870 εὑρέθησαν 5051 ἀδάμαντες 424 910 λιρῶν στερλινῶν, μὴ λογιζομένου τοῦ Ἀστέρος τῆς νοτίου Ἀφρικῆς, τοῦ μεγίστου τῶν μέχρι τοῦδε ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Βάαλ εὑρεθέντων ἀδαμάντων, ἀξίου 5 000 000 φράγκων, καὶ τριῶν ἄλλων μικροτέρων, ἀξίων 25 χιλιάδων λιρῶν. Ἀφότου ὁ ἄπειρος τῆς χώρας ταύτης πλοῦτος ἀπεκαλύφθη, ἀνεφύησαν πολλαὶ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν περὶ κτήσεως τοῦ ἐδάφους, μάλιστα δὲ μεταξὺ τῆς ὁλλανδικῆς ἀποικίας τοῦ Ποταμοῦ Orange καὶ τῆς ἀγγλικῆς τοῦ Εὐέλπιδος Ἀκρωτηρίου, ἰδιοποιουμένης τὴν κτῆσιν τῶν ἀδαμαντοφόρων ὀχθῶν τοῦ Βάαλ. Τὸ ζήτημα μέλλει ἵνα κριθῇ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. Ἀπὸ τῆς ἐξευρέσεως τῶν ἀδαμαντοφόρων τούτων πηγῶν, ἀφ' ὧν ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἀμερικὴ κατεκλύσθη ἀδάμασιν, οἱ ἀδαμαντοτῶλαι, ὅσων ἡ περιουσία σύγκειται μόνον ἐξ ἀδαμάντων, ἤρξαντο ἵνα πωλῶσιν ὅσον τάχιστα αὐτοὺς εὐτελέστερον.

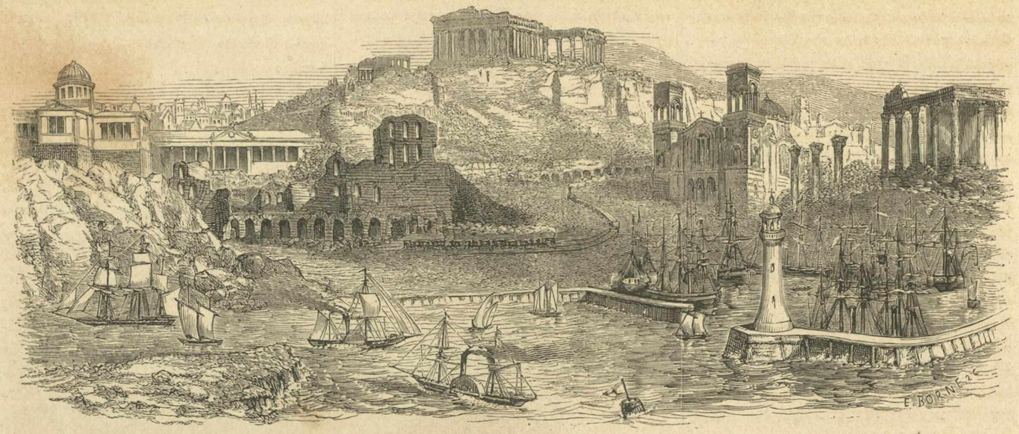

Αἱ νέαι Ἀθῆναι.

Η ΠΟΙΚΙΛΗ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ

Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ ἔτος 1791, εἰσῆλθε προώρως εἰς τὴν περίφημον σχολὴν τοῦ Κουρουτζεσμέ, εἰς ἣν ἐροίτων τότε πάντες οἱ τὰ πολιτικὰ ἐκλέξαντες Φαναριῶται, ἔνθα ταχέως ἔμαθε τὴν τουρκικὴν, τὴν περσικὴν, τὴν ἀραβικὴν, τὴν γαλλικὴν, τὴν ἰταλικὴν καὶ ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐν ἔτει 1812 ἐπορεύθη μετὰ τοῦ θείου αὐτοῦ Ἰωάννου Καρατζᾶ, ἀναγορευθέντος Ὁσποδάρου, εἰς Βουκορέστιον. Ἀλλ' ἀποτεθέντος τούτου τῆς ἀρχῆς μετά τινα ἔτη, ὁ Μαυροκορδᾶτος ἀπῆλθεν εἰς τὴν Ἑσπερίαν Εὐρώπην, καὶ ἐπὶ τῶν ἀποκατασταθέντων Βουρβώνων (1815) εἰς τὴν Γαλλίαν, ἔνθα ἔλαβε τὴν παιδείαν καὶ τὴν πολιτικὴν ἐμπειρίαν, ἐφ' ᾗ διέπρεψαν ἀνέκαθεν οἱ Φαναριῶται, καὶ ἥτις τοσοῦτον ἐγένετο χρήσιμος τῇ ἀναγεννηθείσῃ Ἑλλάδι.

Διότι καθ' ὅλην τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν οἱ Φαναριῶται ἦσαν, ὡς γνωστὸν, ἡ κεφαλὴ, ὡς οἱ κλέπται καὶ οἱ ἁρμαρτωλοὶ ἦσαν αἱ χεῖρες καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους· διὸ καὶ ἡ παιδεία διεδόθη ἀπὸ τούτων εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ ἡμιβάρβαρα τῆς Ἑλλάδος φῦλα. Ἡ ἐπίδοσις καὶ ἡ δόξα τῶν Φαναριωτῶν ἤρξατο ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀρχὴν λαβοῦσα ἀπὸ τῶν προνομιῶν, ἅστινας οἱ σουλτάνοι ἔδωκαν ἀπ' ἀρχῆς τῇ ἑλληνικῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ πατριάρχῃ. Διότι Μωχάμεθ ὁ δεύτερος καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ οὐ μόνον ὑπέμειναν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ ὑπέταξαν τῷ πατριάρχῃ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἅπαντας τοὺς ἐπισκοπικοὺς θρόνους τῆς Ἠπείρου, τῆς Θεσσαλίας, τῆς Μακεδονίας, τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐπέτρεψαν δὲ μάλιστα ἵνα ὁ πατριάρχης διοικῇ κατ' ὀλίγον οὐ μόνον τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀλλὰ καὶ τὰ κοσμικὰ καὶ ἰδιωτικὰ πράγματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὥστε κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς κατακτήσεως ὁ πατριάρχης ἦτο ἐκκλησιαστικὸς ἅμα καὶ κοσμικὸς ἄρχων· ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων βίος συνεγέετο τῷ τῆς ἐκκλησίας, ἥτις πανταχοῦ παροῦσα καὶ σεβομένη ἦρχε καὶ σώζουσα συνῆπτε τοὺς διαφόρους κατοίκους τῆς ὑποδεδουλωμένης Ἑλλάδος.

Ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης Γεννάδιος κατέστησε τὴν ἐκκλησίαν, τὸ πατριαρχεῖον καὶ τὸ σχολεῖον αὐτοῦ ἐν τῇ συνοικίᾳ Φαναρίῳ. Ὑπὸ δὲ τὴν σκέπην τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου συνηθροίσθησαν τὰ ναυάγια τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ λαοῦ τοῦ Βυζαντίου. Οἱ Φαναριῶται ἀνεφάνησαν τότε ἑστία φωτὸς, κοινωνία ἐνεργὸς συγκεκροτημένη ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων καὶ τῷ ἔθνει προσφιλεστάτων ἀνδρῶν, τῶν Κατακουζηνῶν, τῶν Παλαιολόγων, τῶν Κομνηνῶν καὶ ἄλλων, οἵτινες ἐσπούδαζον διαφερόντως περὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἄλλας γλώσσας.

Ἀλλ' οἱ Φαναριῶται δὲν ἔλαβον ἐπὶ μακρὸν ἄλλην ἀφορμὴν τοῦ ὠφεληθῆναι ἐκ τῆς παιδείας καὶ εὐφυΐας αὐτῶν εἰμὴ τὰ ἀξιώματα τῆς ἐκκλησίας, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸν δὴ λαϊκὸν λεγόμενον κλῆρον τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, οἷον τὸ τοῦ μεγάλου ῥήτορος, τὸ τοῦ μεγάλου λογοθέτου καὶ λοιπά. Πολλοὶ δ' αὐτῶν ἐχειροτονήθησαν ἱερεῖς, καὶ ἐγένοντο ὕστερον ἐκ τῶν μάλιστα διωνομασμένων πατριαρχῶν καὶ ἐπισκόπων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Μόνον δὲ μεσοῦντος τοῦ δεκάτου ἑβδόμου αἰῶνος ἤρξαντο ἵνα πολιτεύωνται παρὰ τοῖς Τούρκοις. Ἐν ἔτει 1630 εἷς αὐτῶν, ὁ Παναγιωτάκης, ἰατρὸς τοῦ μεγάλου Βεζίρου, ἐξελέχθη μέγας διερμηνεὺς τοῦ διβανίου. Τοῦτον δὲ διεδέξατο ἐν τῇ αὐτῇ ἀρχῇ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ὁ πρῶτος, περὶ οὗ ἀναγκαῖον νομίζομεν ἵνα εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ ἐνταῦθα.

Β'.

Πρὸς τὸ ἔτος 1635 ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀμουράτου τοῦ τετάρτου νέος τις, εὐφυέστατος καὶ ὡραῖος τὴν ὄψιν, καταγόμενος ἔκ τινος ἀρχαίας καὶ διασήμου οἰκίας τῆς Χίου, ὁ Παντελῆς Μαυροκορδᾶτος ἀπέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, εἰς ἣν ἦλθε ζητῶν χρήματα, φέρων φορτίον μεταξωτῶν ὑφασμάτων. Διερχόμενος διά τινος τῶν στενωπῶν τοῦ Φαναρίου εἶδε τὴν Ἀοζάνδραν, ὀρφανὴν καὶ μονογενῆ θυγατέρα τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἀποθανόντος πλουσιωτάτου Ἕλληνος Φαναριώτου ἐμπόρου Σκαρλάτου, ἥτις ἐραθεῖσα αὐτοῦ, κατένευσεν ἵνα νυμφευθῇ αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Παντελῆς Μαυροκορδᾶτος δὲν ἀπῆλαυσεν ἐπὶ μακρὸν τοῦ πλούτου τῆς γυναικός· διότι ἀπέθανε μετ' ὀλίγον καταλιπὼν υἱὸν ἄνηλικον, τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις ἔμελλεν ὕστερον ἵνα δοξάσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

Ἡ Ἀοζάνδρα ἐπαίδευσεν ἐπιμελέστατα τὸν μόνον αὐτῆς υἱόν. Διότι, ἐν ᾧ ἅπασαι αἱ τότε Ἑλληνίδες, ἀπαίδευτοι οὖσαι, διῆγον βίον δουλοπρεπῆ, μόναι αἱ θυγατέρες τῶν Φαναριωτῶν, ἐκπαιδευθεῖσαι, ἠδύναντο ἵνα παιδεύσωσιν ἐλευθερίως καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν. Ἡ Ἀοζάνδρα ἐπαιδεύθη τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν φιλολογίαν παρὰ τοῦ σοφοῦ Καρυοφίλου. Ἱερεύς δέ τις, ἱστορικὸς ἅμα καὶ ποιητής, ὁ ἐκ Σκοπέλου Καῖσαρ Δαπόντης, διηγεῖται ὅτι ἡ φήμη τῆς Ἀοζάνδρας ἦτο τοιαύτη, ὥστε πάντες οἱ τότε τὴν Ἀνατολὴν περιοδεύοντες διάσημοι ξένοι ἔσπευδον ἵνα γνωρίσωσιν αὐτήν. Κατὰ δὲ τὸν ῥήτορα Ἰάκωβον τὸν Ἀργεῖον ἡ Ἀοζάνδρα ὑπερηγάπα ἰδίως τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἀνεγίνωσκε τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας ποιητὰς, τοὺς ἱστορικοὺς, τοὺς φιλοσόφους, τοὺς μεγάλους ῥήτορας, ὧν κατενόει καὶ ἐσχολίαζε τὰς δυσκολωτάτας ῥήσεις. Συνήρχοντο δὲ παρ' αὐτὴν καὶ πολλαὶ ἄλλαι φιλόμουσοι Ἑλληνίδες, συμπρωτοῦσαι γυναικείαν τινὰ ἀκαδημίαν, ἧς προὐδρευεν ἡ Ἀοζάνδρα, ἀναγινώσκουσαι καὶ σχολιάζουσαι τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας συγγραφεῖς, καὶ φιλοτιμούμεναι ἵνα καθαριζωσι τὴν πάτριον γλῶσσαν τῶν βαρβαρισμῶν.

Γ'.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀποσταλεὶς ἐν ὥρᾳ παρὰ τῆς μητρὸς εἰς Εὐρώπην, διέμεινεν ἐπὶ μακρὸν ἐν Ῥώμῃ, ἐν Βικεγκίᾳ, ἐν Φλωρεντίᾳ καὶ ἐν Πατταβίῳ, ἔνθα ἔμαθε τὴν ἰατρικήν. Ἐπανελθὼν δὲ οἴκαδε, εὐδοκίμησε διδάσκων ἐν τῇ ἐν Φαναρίῳ συσταθείσῃ σχολῇ Μανολάκη τοῦ Καστριανοῦ. Ὁ περίφημος περιοδευτὴς Τουρνεφόρτιος, ὅστις περιώδευε τότε κατὰ τὴν Ἀνατολὴν, μνημονεύει αὐτοῦ ἐν ταῖς πρὸς τὸν Ποντσαρτραὶν ἐπιστολαῖς, ὡς ὄντος ἐκ τῶν σοφωτάτων οὐ μόνον Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ ἄλλων συγχρόνων Εὐρωπαίων. Ἡ ἰατρικὴ ἔλαβε τότε μεγάλην ἐπίδοσιν ἕνεκα τῆς ὑπὸ τοῦ Harvey ἐξευρεθείσης κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Ὁ Μαυροκορδᾶτος ἔγραψε τότε ἀξιόλογον περὶ τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης λειτουργίας τῶν ὀργανικῶν σωμάτων πραγματείαν, ἐπιγεγραμμένην «De instrumento respirationis et circulatione sanguinis», ἣν αὐτὸς μετέφρασεν ἀπὸ τῆς λατινικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τουρκικὴν γλῶσσαν. Πρῶτος δὲ οὗτος ἐκαρπώσατο ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν ἤδη ἐξευρεθεῖσαν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος, διαγινώσκων τὰς ἀσθενείας ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ σφυγμοῦ καὶ τοῦ αἵματος.

Ἀλλ' οἱ νεωτερισμοὶ οὗτοι παρ' ὀλίγον ἦλθον ἵνα βλάψωσιν αὐτὸν μεγάλως, καὶ ἴσως, ἐὰν μὴ ἐπετύγχανεν ἵνα σώσῃ ἀναγκαιότατόν τινα συγγενῆ τοῦ μεγάλου Βεζίρου, ἐκινδύνευεν ἂν περὶ τῆς ζωῆς. Ἀλλ' ἡ θεραπεία αὕτη κατέστησεν αὐτὸν περιφημότατον καὶ προσφιλέστατον τῷ διβανίῳ. Διὸ, ἀποθανόντος τοῦ μεγάλου διερμηνέως Παναγιωτάκη, ὁ Μαυροκορδᾶτος ἀνηγορεύθη διάδοχος αὐτοῦ· ἦδε Μεγάλη Ἐκκλησία, ἀγωνιζομένη τότε πρὸς τοὺς καθολικοὺς, θέλοντας ἵνα κατακρατήσωσι τοῦ Ἁγίου Τάφου, κατέστησεν αὐτὸν Μέγαν Λογοθέτην.

Κατὰ δὲ τὸν ἐν ἔτει 1683 ἐκραγέντα τῆς Αὐστρίας, Πολωνίας, Ἐνετίας καὶ Τουρκίας πόλεμον, καθ' ὃν οἱ Τοῦρκοι τὸ μὲν πρῶτον παρ' ὀλίγον ἐκυρίευον ἐξ ἐφόδου τῆς Βιέννης, ὕστερον δὲ ἐνικήθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας Σοβιέσκη, ὁ Μαυροκορδᾶτος συνεστρατεύων τοῖς Τούρκοις, κατηγορηθεὶς ἐπὶ προδοσίᾳ, ἔμελλεν ἵνα καρατομηθῇ, ἐὰν μὴ ἐπιστολὴ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ θεραπευθέντος ποτὲ ἀδελφοῦ τοῦ πρώην Βεζίρου Κιουπρουλῆ ἔφθανε σώζουσα μὲν τὴν ζωὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τιμωρίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ διβανίου δημευθεῖσαν μεγάλην αὐτοῦ περιουσίαν.

Ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα ἅλωσις τοῦ Βελλιγραδίου ὑπὸ τοῦ ἐκλέκτορος τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανοῦ ἠνάγκασε τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν ἵνα ἔλθῃ εἰς λόγους περὶ εἰρήνης τῇ Αὐστρίᾳ, καὶ ὁ Μαυροκορδᾶτος ἐστάλη παρὰ τοῦ διβανίου τότε πρεσβευτὴς μετὰ τοῦ Σουλφουκὰρ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας. Ἀλλὰ τὰ τελευταῖα τῶν πρὸς τοὺς Τούρκους πολεμούντων χριστιανῶν κατορθώματα κατέστησαν τὸν αὐτοκράτορα οὕτω δυσδιάλλακτον, ἡ δὲ περὶ τὰς πρεσβείας πολιτικὴ ἦτο τότε οὕτω βραδεῖα, ὥστε ὁ Μαυροκορδᾶτος ἠναγκάσθη πρῶτον μὲν ἵνα ἀπέλθῃ ἄπρακτος, ὕστερον δὲ ἵνα διατελῇ πραγματεύόμενος τὴν εἰρήνην ἐπὶ τέσσαρα ὅλα ἔτη, μέχρις οὗ ὑπέγραψεν ἐν ἔτει 1698 τὴν ἐν Καρλοβιτζ γενομένην εἰρήνην. Προσηνέχθη δὲ μετὰ τοσαύτης δεξιότητος, ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ Λεοπόλδος, ἐκπεπληγμένος τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀνδρὸς, ἐδωρήσατο αὐτῷ 50 000 φιορινίων, καὶ ἐν λαμπρὸν ἀντίτυπον τῆς Βυζαντινῆς, λαβὼν αὐτὸ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Βιέννης. Προσηγόρευσε δὲ αὐτὸν πρίγκηπα, καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Ὁ δὲ σουλτάνος προσηγόρευσεν αὐτὸν ἐξ ἀπορρήτων.

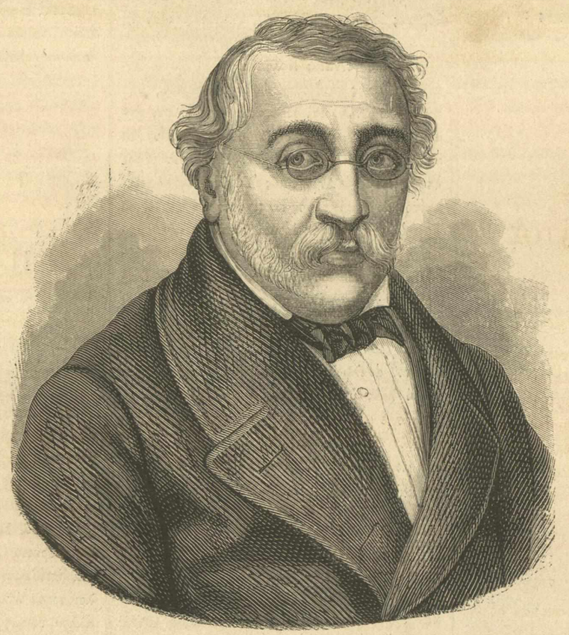

Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ὁ δεύτερος.

Ἀλλὰ, γενομένης τῆς εἰρήνης, καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου ἐπανελθόντος εἰς Κωνσταντινούπολιν παντοδυνάμου, τὸ μὲν διβάνιον, δυσανασχετοῦν πρὸς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Ἕλληνος, μάτην προὔτεινεν αὐτῷ ἵν' ἀρνηθῇ τὴν πάτριον θρησκείαν ἐπὶ μεγάλαις ἀμοιβαῖς· ὁ δὲ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐστασίασε πρὸς τὸ διβάνιον ὡς προδὸν διὰ τοῦ Μαυροκορδάτου τοῖς ἀπίστοις τὰ συμφέροντα τῆς Τουρκίας, καὶ ὁρμήσας ἐλαφυραγώγησε τὸν οἶκον αὐτοῦ, διεκ-

φυγόντος μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς Σωζόπολιν, ἔνθα διέμεινε μέχρις οὗ τὸ διβάνιον προσεκάλεσεν αὐτὸν πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν.

Ἀπέθανε δὲ ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδᾶτος ὁ πρῶτος ὀγδοήκοντα ἐτῶν ὢν (1709), καταλείπων διάδοχον τοῦ ἀξιώματος τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικόλαον.

Δ'.

Νικόλαος ὁ Μαυροκορδᾶτος εἶναι ὁ πρόδρομος τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνων τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, οἵτινες ἕκτοτε ἐξελέγοντο ἀνεξαιρέτως ἐκ τῶν μεγάλων διερμηνέων τοῦ διβανίου, μελλόντων οὕτως εἰπεῖν Ὁσποδάρων.

Ἀλλ' ἡ βασιλεία αὐτοῦ, μεστὴ περιπετειῶν γενομένη καὶ ταραχῶν, προσημαίνει ἤδη τοὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἣν τοσοῦτον ἐπόθουν οἱ Φαναριῶται, κινδύνους, καὶ τὸ κακὸν τέλος, ὅπερ ἔλαβον οἱ πλεῖστοι τῶν διαδόχων αὐτοῦ. Διότι, ἅμα καταστήσας ἐν ταῖς ἡγεμονίαις κυβέρνησιν πατρικὴν καὶ εὔτακτον, κατελύθη, ῥᾳδιουργηθεὶς ἐν τῷ σαράῳ, τῆς ἀρχῆς, εἰς ἣν κατεστάθη ὁ ἱστορικὸς πρίγκηψ Δημήτριος Καντεμίρος, καὶ μόλις διέφυγε τὸν διὰ τῆς ἀγχόνης θάνατον. Μετ' ὀλίγον ὁ Καντεμίρος, διαβληθεὶς πρὸς τὸ διβάνιον, ὅτι ἐφρόνει κρυφίως τὰ τῆς Ῥωσσίας, ὅπου ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐνυμφεύθη πρίγκηπά τινα Γαλιτζὶν τὸ ὄνομα, κατελύθη καὶ οὗτος τῆς ἀρχῆς.

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ Νικόλαος Μαυροκορδᾶτος, διαλλαχθεὶς πρὸς τὸ διβάνιον, ἀνέλαβε πάλιν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Βλαχίας, ἧτινι προσετέθη ἡ Μολδαβία, διοικουμένη τέως ὑπό τινος τῶν Κατακουζηνῶν. Ἐκραγέντος δὲ τότε πάλιν πολέμου τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Τουρκίας, ὁ Κατακουζηνὸς ἐζήτησε κρυφίως βοήθειαν παρὰ τῆς Αὐστρίας, ὅπως ἀνακτήσηται τὴν ἀφαιρεθεῖσαν αὐτῷ ἀρχήν. Ὁ δὲ Νικόλαος Μαυροκορδᾶτος, προδοθεὶς ὑπό τινος τῶν ἐν τῇ αὐλῇ Γολέσκου τὸ ὄνομα, συλληφθεὶς, ἀπήχθη αἰχμάλωτος ὑπὸ συμμορίας φρονούντων τὰ τῆς Αὐστρίας εἰς Τρανσυλβανίαν, ἔνθα κατεσχέθη μέχρι τῆς ἐν Πασσάροβιτζ γενομένης εἰρήνης, ὅτε ἐλευθερωθεὶς ἀνέλαβε πάλιν τὴν ἡγεμονίαν τῆς Βλαχίας. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ ἐπεμελήθη μάλιστα τῆς γεωργίας τῆς χώρας, καὶ ἐφιλοτιμήθη ἵνα προσκαλέσῃ εἰς Βουκορέστιον τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν, ὑπὲρ ἧς κατέστησε πανεπιστήμιον, ὅπερ διετέλεσεν ἀκμάζον ἐπὶ μακρόν. Ἐτελεύτησε δὲ ἐν Βουκορεστίῳ, καὶ

ἐνεταφιάσθη ἔν τινι μοναστηρίῳ, ὅπερ ἔκτισεν οὐ μακρὰν τῆς πρωτευούσης πόλεως.

Ἀρκείτωσαν ταῦτα πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ὠφελημάτων, ὧν ἐγένοντο παραίτιοι οἱ Φαναριῶται κατὰ τὴν δουλείαν τοῦ ἔθνους. Ἴδωμεν δὲ κατωτέρω ὁποῖοί τινες ἐγένοντο περὶ αὐτὸ αὐτονομούμενον.

Ἀλλὰ τὸ Φανάριον μετὰ δύο αἰώνων εὐτυχίαν ἔσχε τραγικώτατον τέλος. Διότι ὅτε ὁ πρίγκηψ Ὑψηλάντης ἦρε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως ἐν ταῖς ἡγεμονίαις, οἱ Τοῦρκοι ἐξεδικήθησαν τιμωροῦντες τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἕλληνας. Οἱ δὲ ἔκ τε τῶν σφαγῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐκ τοῦ ἀτυχήσαντος ἐν ταῖς ἡγεμονίαις στρατοῦ τοῦ Ὑψηλάντου περισωθέντες Ἕλληνες, καὶ οἱ ἐν ταῖς ἀκαδημίαις τῆς Εὐρώπης παιδευόμενοι ἔδραμον εἰς Πελοπόννησον ὅπως συμμετάσχωσι τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος. Καταλυθέντος δὲ τοῦ πολέμου οἱ πλεῖστοι αὐτῶν, μείναντες ἐν Ἑλλάδι, κατεστάθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ὠφέλησαν παντὶ τρόπῳ τὴν ἀρτισύστατον τῆς νέας πρωτευούσης πόλεως κοινωνίαν, διαδίδοντες εἰς τὰ πλήθη τὴν φιλοκαλίαν, καὶ ἑνὶ λόγῳ τὴν παιδείαν τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν.

Ε΄.

Τῇ 18 ἰουλίου τοῦ 1821 ἔτους ὁ Μαυροκορδᾶτος, ἐπιβὰς πλοίου ὑδραιωτικοῦ ἐξοπλισθέντος ἰδίαις δαπάναις, ἀνήχθη ἐκ Μασσαλίας πλέων ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἦσαν δὲ μετ' αὐτοῦ πολλοὶ φιλέλληνες, ἐν οἷς καὶ ὁ ταγματάρχης Ῥαῦβῶ, ὑπασπιστὴς καὶ μέγιστος αὐτοῦ θιασώτης. Τῇ δὲ 11 αὐγούστου ἀπέβη εἰς Μεσολόγγιον, ἔνθα ὑπεδέχθησαν αὐτὸν εὐφημοῦντες καὶ ἀγαλλόμενοι οἱ Ἕλληνες ἀρχηγοί.

Ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἠκούετο τότε ἐκ διαλειμμάτων ὁ κρότος τῶν κανονίων τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πολιορκουμένης ἀκροπόλεως τῶν Πατρῶν, ἀμυδρῶς πως διαγραφομένης ἐν τῷ καπνῷ τῷ μηνύοντι τὸν τόπον, ἔνθα ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι οἱ πολιορκοῦντες. Οἱ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ προεστῶτες ὡδήγησαν τὸν Μαυροκορδᾶτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν μακρὰν τοῦ πλήθους κατά τινα απόκεντρον ὑψηλὸν καὶ ὑπόσκιον τόπον, διαῤῥεόμενον ὑπὸ γραφικοῦ ῥύακος, παρὰ τὰ ἐρείπια ἀρχαίου τινὸς ναοῦ. Ἡ ὑποδοχὴ αὕτη ἦτο πάντως ὁμηρική. Διότι καθίσαντες καθ' ἡλικίαν καὶ τιμὴν ἤρξαντο ἵν' ἀποφαίνωνται ἕκαστος γνώμην, καὶ πάντες ἐδίδασκον τοὺς νεήλυδας πῶς εἶχον τὰ πράγματα τῆς πατρίδος. Κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν λαμπρὰ συνοδία πολεμιστῶν ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς καταβαίνουσα τὰ ὄρη. Προηγοῦντο δ' αὐτῆς ὁ Ἀθανάσιος Κανακάρης, προεστὼς τῶν Πατρῶν, καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης, οἵτινες ἤρχοντο ἀσπασόμενοι τὸν νέον ἀρχηγόν, φέροντες αὐτῷ δῶρα, ἐν οἷς διέπρεπεν ἀξιοθαύμαστός τις ἀργυρᾶ πανοπλία καὶ ἵππος ἀραβικός.

Τὸ δεῖπνον τῶν κλεπτῶν ἡτοιμάσθη· καὶ ἀρνίον ὀπτὸν παρετέθη ἐπὶ φύλλων πλατάνου καὶ ἀγρίας συκῆς. Λαβὼν δὲ τὸ γιαταγάνιον εἷς τῶν ἀρχηγῶν, κατέκοπτεν ἐπιτηδείως τὸ ἀρνίον, ἐν ᾧ αἰθίοψ τις δοῦλος ᾠνοχόει εἰς τὸ μόνον περιφερόμενον ποτήριον, ἐξ οὗ πάντες προέπιον φιλοτησίαν τῇ πατρίδι καὶ τοῖς ξένοις, οἵτινες ἦλθον βοηθήσοντες αὐτῇ, χαίρουσιν ἐπὶ τῷ νέῳ τούτῳ θεάματι, ὅπερ μεστὸν ἀῤῥενωποῦς ποιήσεως, ἀνεμίμνησκεν αὐτοὺς τοὺς ἡρωϊκοὺς ὁμηρικοὺς τῆς Ἑλλάδος χρόνους.

Ὁ Μαυροκορδᾶτος, παραπεμπόμενος ὑπὸ τῶν φιλελλήνων, ἐπορεύθη ἐκ Πατρῶν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων πολιορκουμένην ἤδη πρωτεύουσαν τῆς Ἀρκαδίας πόλιν, τὴν Τρίπολιν, ὑφ' ἧς τὰ τείχη ἦσαν συνηθροισμένοι οἱ πρῶτοι ἀρχηγοὶ τῆς Πελοποννήσου. Ἀλλὰ τὸ λαμπρὸν τοῦ θεάματος ἐπεσκίαζεν ἡ ἀναρχία, αἱ διχόνοιαι καὶ αἱ διαμάχαι τῶν ἀρχηγῶν, οἵτινες ἀνῆγον εἰς μνήμην τοῖς ξένοις τὴν κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τροίας ἔριν τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Ἀχιλλέως. Εὐδοκίμουν δ' ἐν αὐτοῖς ὁ Ὀδυσσεύς, υἱὸς τοῦ Ἀνδρούτσου, ὁ πονηρότατος τῶν Ἑλλήνων, ὅστις ἐδυνάστευσε καιρὸν πολὺν τῆς Ἀττικῆς· καὶ ὁ ἄτρομος Πέτρος Μαυρομιχάλης, ὁ βέης τῆς Μάνης, ὅστις, ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, ἤλπιζεν ὅτι αὐτῆς ἐλευθερωθείσης ἔμελλεν ἵν' ἀναγορευθῇ βασιλεύς, καὶ ὁ γενναῖος Κολοκοτρώνης, ὅστις καταδιωκόμενος παιδιόθεν, ὡς ἄγριον θηρίον, ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, καὶ δεδοξασμένος ἤδη ἐπὶ ἀνδραγαθήμασιν, ἦτο ἐκ τῶν δυνατωτάτων καὶ μάλιστα ἐπιφόβων ἀρχηγῶν. Παρ' αὐτοῖς δὲ ἦτο ὁ πρίγκηψ Δημήτριος Ὑψηλάντης, ὅστις, καίτοι ἀρχιστράτηγος ὢν καὶ πατὴρ τοῦ λαοῦ ὀνομαζόμενος, εἶχεν ἐξουσίαν φαινομένην μᾶλλον ἢ ἀληθῆ. Διότι οἱ ἄλλοι πολέμαρχοι ἀπεδέχοντο τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ, φοβούμενοι ἕκαστος μὴ ἡ ἀρχὴ ἔλθῃ εἰς τοὺς ἀντιπάλους, καὶ διανοούμενοι ἵνα καταλάβωσιν αὐτὴν εὐκαιρίας τυχούσης. Ἀποσταλέντος εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου, αἱ ἀρχαὶ καὶ ὁ λαὸς ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ἐνθουσιῶντες. Καὶ ἔσχε μὲν τότε πρὸς ὀλίγον τὴν παρὰ τῶν πολλῶν εὔνοιαν, καὶ βεβαίως ἀνήγετο ἂν εἰς τὴν μεγίστην ἀρχήν, ἐάν, πρὸς τῇ μεγαλοψυχίᾳ καὶ ἀνδρίᾳ εἶχε καὶ τὴν δέουσαν ἐνέργειαν καὶ πολιτικὴν δεξιότητα.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς στασιαστικῆς καὶ ταραχώδους ταύτης ὀλιγαρχίας παρέστη τότε ὁ Μαυροκορδᾶτος προάγων αὐτοὺς εἰς ὁμόνοιαν καὶ εὐταξίαν, ἣν ἀποστρεφόμενοι οἱ ἐπιχώριοι ἀρχηγοί, οἵτινες, αὐτεξούσιοι ἀνέκαθεν ὄντες, ἦσαν φύσει ἐχθροὶ πάσης νομίμου ἀρχῆς, δὲν ἐβράδυναν ἵνα ὁμονοήσωσι κατ' αὐτοῦ παμψηφεί.

Ἅμα φθάσας εἰς τὸ στρατόπεδον ὁ Μαυροκορδᾶτος ἐπορεύθη μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν παρὰ τὸν Ὑψηλάντην. Εὗρον δὲ τοῦτον περικεκυκλωμένον ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ ἐντὸς καλύβης ταπεινῆς. Ὁ Μαυροκορδᾶτος διελέχθη πρὸς αὐτὸν ἐπὶ μακρόν, καὶ κατέπεισεν ἵνα συγκαλέσῃ εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπόλεως, ἐθνικὴν συνέλευσιν, μέλλουσαν ἵνα καταβάλῃ τὰ θεμέλια ἐννόμου ἀρχῆς. Ἀλλὰ ταχέως παρετήρησεν ὅτι οἱ πολέμαρχοι ἐπολέμουν πρὸς αὐτὸν κρυφίως, καὶ ἐπειρῶντο ἵνα καθιστῶσιν αὐτὸν γελοῖον πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν, σκώπτοντες εἰς τὰς χρυσᾶς διόπτρας καὶ τὴν εὐρωπαϊκὴν αὐτοῦ στολήν.

Φοβούμενος δὲ μὴ ἡ παρουσία αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐξήσῃ ἔτι μᾶλλον τὰς διχονοίας, ἔσπευσε πρὸς τοὺς προσκαλοῦντας αὐτὸν Αἰτωλούς, ὅπως καταστήσῃ ἔννομόν τινα ἀρχὴν παρ' αὐτοῖς. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Μεσολόγγιον, οὗτινος μετέσχε τῆς πρώτης πολιορκίας, συνήθροισε τοὺς προὔχοντας τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, καὶ κατέστησε γερουσίαν, ἧς ἡ δύναμις καὶ αἱ προνομίαι ἔμελλον ἵνα καταλυθῶσιν ἅμα κατασταθείσης τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ἔπειτα δὲ διέδραμε τὴν Αἰτωλίαν, τὴν Ἀκαρνανίαν, τὴν Φωκίδα, τὴν Δωρίδα, γνωρίζων τοὺς κατοίκους, νουθετῶν, ἀναθαῤῥύνων αὐτοὺς πρὸς τὸ μέγα ἔργον τῆς καταστάσεως ἐννόμου πολιτείας, ἥτις ἔμελλεν ἵνα συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἔθνους, ἐπιδεικνύμενος πανταχοῦ ἀπαράμιλλον ἐνέργειαν, δεινότητα καὶ ἐλεθεριότητα, ἀνθ' ὧν ἠξιώθη ἐν ταύταις ταῖς ἐπαρχίαις τῆς παρὰ πάντων εὐνοίας. Ἐπειδὴ αὐτὸν ἡ στερεὰ Ἑλλὰς ἐξελέξατο βουλευτὴν εἰς τὴν πρώτην ἐθνικὴν συνέλευσιν, τὴν συγκληθεῖσαν μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Τριπολιτσᾶς, ἥτις συνήχθη, προεδρεύοντος αὐτοῦ, τῇ 1 ἰανουαρίου τοῦ 1822 εἰς Ῥιάδαν, ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος, παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ἐπιδαύρου, ὅθεν καὶ ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ πρώτη τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικὴ Συνέλευσις ὠνομάσθη.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ.

Γ.

Ἡ Πρωσσία ἐπὶ τοῦ ἐπιλοχίου βασιλέως.

Χρήματα λοιπὸν καὶ στρατὸν ἠγάπα καὶ περὶ τούτων μόνον ἐφρόντιζεν, ὡς τῶν μεγίστων ἀγαθῶν, ὁ βασιλεὺς Φρειδερῖκος Γουλιέλμος ὁ πρῶτος, ὁ ἐπικληθεὶς ἐπιλοχίας, υἱὸς τοῦ πρώτου τῆς Πρωσσίας βασιλέως, ἔγγονος τοῦ Μεγάλου Ἐκλέκτορος καὶ πατὴρ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου. Οὐδέποτε ἡ ἱστορία ἐπέδειξεν ἡμῖν ἀλλοκοτώτερον καὶ γελοιότερον ἡγεμόνα. Οὐδέποτε ἡ Εὐρώπη εἶδεν ἄλλον τοιοῦτον βασιλέα, ἐνδεδυμένον πάντοτε ῥυπαρὰν καὶ τετριμμένην ἐπιλοχίου στολήν, οὕτω φιλάρπαγα, κοιμώμενον πάντοτε μετὰ τῶν ὑποδημάτων, ἐξυπνοῦντα ὡς χωρικὸν περὶ τὴν τετάρτην ὥραν τῆς πρωΐας, προσευχόμενον μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἔπειτα δὲ λαμβάνοντα τὴν ἀγροῖκον αὐτοῦ βακτηρίαν, καὶ ἐξερχόμενον πεζῶς εἰς ἐξέτασιν τῶν στρατιωτῶν, οὓς ὕβριζε καὶ ἐξυλοκόπει ἐν τῇ παρατάξει. Οἱ πρέσβεις αὐτοῦ, γλίσχρως μισθούμενοι, κατεγελῶντο πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης.

Οἱ δὲ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες ἀνίσταντο λιμώττοντες ἐκ τοῦ δείπνου· οἱ δὲ ὑπηρέται τῆς αὐλῆς ἐταλανίζοντο ὑπὸ πάντων· διότι ἀντὶ παντὸς μισθοῦ ἐλάμβανον πληγὰς καὶ ὑβρίζοντο· ἡ δὲ βασίλισσα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἔῤῥαπτον καὶ εἰργάζοντο ἐν τῷ βασιλείῳ ὡς αἱ πενέσται τῶν γυναικῶν. Κοιμώμενος ἑσπέραν τινὰ κατὰ τὸ ἔθος παρὰ τὴν ἑστίαν, ἐξυπνεῖ αἴφνης, καὶ τρεπόμενος πρὸς τὴν παρακαθημένην καὶ ἐργαζομένην βασίλισσαν λέγει πρὸς αὐτήν· — «Σοφία! πόσου ἐπωλήθησαν σήμερον τὰ ᾠὰ ἐν τῇ ἀγορᾷ; Ἡ

ταλαίπωρος γυνή, ὡμολόγησε ταπεινῶς ὅτι δὲν ἐγνώριζε τὴν ἐνεστῶσαν αὐτῶν τιμήν. — «Οὐτιδανή! ἀνακράζει μανιωδῶς. Ἂν ἐγὼ ἀποθάνω πρὸ σοῦ, γνώριζε καλῶς ὅτι θὰ ἀποθάνῃς ῥακένδυτος σὺ καὶ τὰ τέκνα σου ἐπὶ στρωμνῆς ἀχύρων!» Ἔπειτα δὲ προσεκάλεσε τὸν μάγειρον καὶ μίαν θεραπαινίδα, ἠρώτησεν αὐτὸν παρούσης τῆς βασιλίσσης τὴν τιμὴν τῶν τροφίμων, καὶ ἐπέταξε τῇ θαλαμηπόλῳ ἵνα σαρώσῃ τὸν θάλαμον «ὅπως ἡ βασίλισσα μάθῃ τέλος τί ἐστιν οἰκονομία.»

Ὢν δὲ ἄριστος κυνηγός, ἐξήρχετο συνεχῶς ἐπὶ θήραν, καὶ ἠνάγκαζε τοὺς αὐλικοὺς ἵν' ἀγοράζωσι, καταβάλλοντες εὐθὺς τὸ ἀργύριον, τὰ παρ' αὐτοῦ στελλόμενα κρέατα καὶ ἀγρεύματα. Τὸν δὲ ῥαβῖνον τοῦ Βερολίνου ἠνάγκασε ποτὲ ἵν' ἀγοράσῃ αὐτῷ 200 χοίρους. Ἑνὶ λόγῳ ἔπραττε τὰ πάντα, θεμιτὰ καὶ ἀθέμιτα, πρὸς τὸ πορίζεσθαι χρήματα. Διηγοῦνται δὲ ὅτι ἡ χήρα βαρώνη τοῦ Κνιπχάουζεν, ἔχουσα 7-8 χιλιάδων φράγκων πρόσοδον, ἐνομίζετο τότε πλουσιωτάτη πασῶν τῶν ἐν Βερολίνῳ χηρῶν, ἔνθα πάντες, πλὴν τοῦ βασιλέως, ἦσαν πτωχοί. Καταφωραθείσης δὲ ὅτι δύο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἔτεσιν, ἐρασθεῖσα ἀξιωματικοῦ τινος, εἰσήγαγε κρυφίως εἰς Πρωσσίαν νέον ὑπήκοον, ὁ βασιλεὺς ἔγραψεν αὐτῇ ἐπιστολὴν προστάττων, ἐὰν ἤθελεν ἵνα ἐπανορθώσῃ τὸ πταῖσμα καὶ τὴν τιμὴν αὐτῆς, ἵνα πέμψῃ αὐτῷ εὐθὺς τριάκοντα χιλιάδας ταλήρων. Ἡ ταλαίπωρος χήρα, μὴ ἔχουσα αὐτάς, ἐπλήρωσε πωλήσασα ἅπαντα αὐτῆς τὰ ὑπάρχοντα. Καὶ τοιουτοτρόπως, πληρωθέντος τοῦ βαλαντίου τοῦ βασιλέως, ἐσώθησαν τὰ ἤθη.

Διὰ τοιούτων τρόπων ὁ μονάρχης οὗτος τοῦ ἀμμώδους Βρανδεβούργου κατώρθωσεν ἐντὸς δεκαοκτὼ ἐτῶν, καθ' ἃ διετέλεσε βασιλεύων, ἵνα θησαυρίσῃ ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ βασιλείου εἴκοσιν ἑκατομμύρια σκούδων, φυλαττομένων ἐν πιθάκναις σιδηροδέτοις. Διὰ δὲ τῆς χρυσῆς ταύτης πυρίτιδος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φρειδερῖκος ὁ μέγας ἀνέφλεξε καὶ ἀνεστάτωσε τὴν Εὐρώπην.

Ἀλλὰ πᾶς φιλάργυρος ἔχει καὶ κακίαν τινὰ ἄλλην, ὡς πᾶν κιβώτιον σχίσμα. Ὡς δὲ εἴδομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ὁ ἐπιλοχίας Γουλιέλμος ὑπερηγάπα τοὺς ὑπερμεγέθεις στρατιώτας, εἰς οὓς μόνους ἐδαπάνα ἐλευθερίως πολλά. Ἐπειδὴ ἔδιδεν εὐθὺς χίλια σκοῦδα ἀντὶ ἀνδρὸς ἔχοντος ἓξ ποδῶν τὸ μέγεθος. Χάριν δὲ τῶν ὑπερβαινόντων τὸ μέτρον τοῦτο παρεφρόνει οὕτως, ὥστε ἐδαπάνα εἰς αὐτοὺς πλεῖσια ὅσα χρήματα. Ἠγάπα δὲ αὐτούς, ὡς ὁ φιλόβιβλος, ἢ ὁ ἐραστὴς τῶν νομισμάτων, ὅστις εἰς μὲν τὰ συνήθη βιβλία ἢ νομίσματα δαπανᾷ ὀλίγιστα, ἀλλὰ δίδει πάμπολλα ἀντὶ νομίσματος σπανιωτάτου, ἢ ἐκτύπου ἀνευρέτου. Οὕτω λ.χ. ἔδωκεν ἀντὶ μοναχοῦ τινος ὀνομαζομένου Μεγάλου Ἰωσὴφ πεντακισχίλια φιορίνια, τῷ δὲ μοναστηρίῳ αὐτοῦ, στερηθέντι τοῦ ζῶντος τούτου κωδωνοστασίου ἐδωρήσατο χίλια πεντακόσια τάληρα· καὶ τέλος ἐπλήρωσε τριάκοντα πέντε χιλιάδας φράγκων ἀντὶ μεγίστου τινὸς Ἱσπανοῦ ἔχοντος ἑπτὰ πόδας καὶ ἕνα δάκτυλον τὸ ὕψος, ὃν ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ αὐτοῦ πρεσβευτὴς εὗρε τυχαίως ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ Λονδίνου.

Διηγοῦνται δὲ ὅτι ὁ μὲν στρατάρχης Φον Φλέμμιγγ ἔδωκεν αὐτῷ δύο μεγάλους στρατιώτας ἀντὶ τῆς ἀφέσεως εὐγενοῦς τινος φονέως καταδεδικασμένου εἰς θάνατον· ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Δανίας, ἀφοῦ μάτην ἐξητήσατο κατὰ τὰ δίκαια τῶν ἐθνῶν τὸν Πραιτόριον, δολοφόνον τοῦ κόμητος Χριστιανοῦ τοῦ Ῥατζάου, ἐξηγόρασε τέλος αὐτόν, ὑποσχόμενος ἵνα δώσῃ τῷ βασιλεῖ τῆς Πρωσσίας ἀντὶ τοῦ φονέως δώδεκα εὐμεγέθεις Δανούς.

Ἀγέλαι πολυγλώττων θηρευτῶν διέδραμον, ὡς εἴδομεν, τὴν οἰκουμένην ζητοῦντες στρατιώτας ὑπερμεγέθεις, οἵτινες εὑρεθέντες ἀπήγοντο ἑκόντες ἄκοντες εἰς Βερολῖνον. Οὐαὶ δὲ τοῖς ἔχουσιν ἓξ πόδας τὸ μέγεθος! Ἀγροῖκοι ἢ εὐγενεῖς, κοσμικοὶ ἢ ἱερεῖς, λευκοὶ ἢ μέλανες, πάντες ἐνηδρεύοντο καὶ ἐδιώκοντο ἀνηλεῶς ὑπὸ τῆς ἀγέλης ταύτης τῶν κυνηγετικῶν τοῦ ἐπιλοχίου βασιλέως κυνῶν, οἵτινες κατώρθουν πάντοτε ἵνα συλλάβωσιν αὐτοὺς κρυπτομένους ἢ φεύγοντας. Ἡ δὲ πολύτιμος λεία συλληφθεῖσα συνεσφίγγετο δι' ἁλύσεων καὶ σχοινίων, ἐῤῥίπτετο εἰς στενὴν θήκην ἁμάξης περιπεφραγμένης καὶ μεμανδαλωμένης ὡς κρύπτης, ἣν οἱ ἵπποι ἤλαυνον καλπάζοντες, ἀπάγοντες κύνας καὶ ἄγρευμα εὐθεῖαν ὁδὸν πρὸς τὸν βασιλέα.

Ὁ οἰκονόμος μοναστηρίου τινὸς τῆς Πολωνίας, ἔχων ἓξ πόδας καὶ δύο δακτύλους τὸ μέγεθος, ἐνηδρεύετο ἤδη ἀπὸ πολλοῦ ὑπὸ τῶν θηρευτικῶν τούτων κυνῶν. Ὁ ἄνθρωπος, ἀκούων ὅτι ἔτρεχε κίνδυνον, ὑπεξέφευγε πανούργως τοὺς διώκτας αὐτοῦ, ὡς γηραλέα ἔλαφος τοὺς κυνηγούς. Διότι οὐδέποτε ἐξήρχετο μόνος, καὶ οὐδέποτε ἐκοιμᾶτο ἐξερχόμενος τοῦ μοναστηρίου δύο ἑξῆς νύκτας ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην. Ἀλλὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ οὔσης ποτὲ ἑτοίμου ἵνα γεννήσῃ καὶ ὠδινούσης, ἠναγκάσθη ἵνα οἰκουρῇ. Οἰκυνηγοὶ εἰσῆλθον ἑσπέραν τινὰ τοιχωρυχήσαντες, καὶ εὑρόντες κείμενον ἐν τῇ κλίνῃ παρὰ τὴν ἄρτι τεκοῦσαν αὐτοῦ γυναῖκα, ἤρξαντο ἵνα δέσωσιν αὐτὸν συσφίγγοντες. Ἀλλά, μὴ βλέποντες ἐν τῷ σκότει, προσέδεσαν αὐτῷ καὶ μίαν τῶν κνημῶν τῆς γυναικός, καὶ εἵλκυσαν μετ' αὐτοῦ ἔξω τοῦ θαλάμου τὴν ταλαίπωρον μητέρα, ἥτις ἀπέθανεν εὐθὺς ὑπὸ φόβου. Οὔτε ἡ ψυχοῤῥαγία τῆς ἀποθνησκούσης, οὔτε αἱ οἰμωγαὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐκίνησαν τοὺς ἅρπαγας, οἵτινες ἔφυγον ἀπάγοντες τὸ ἄγρευμα αὐτῶν.

Ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου ἔσπευσεν ἵνα ζητήσῃ παρὰ τοῦ βασιλεως τὸν οἰκονόμον αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ Γουλιέλμος προσεποιήθη ὅτι ἐκώφευεν. Ἀλλ' ὁ ἡγούμενος ἦτο ἐκ τοῦ γένους τῶν πολεμικῶν ἐπισκόπων τῆς παλαιᾶς Πολωνίας, οἵτινες ἐλειτούργουν ὁπλοφοροῦντες. Ἐνεδρεύσας δὲ συνέλαβε τέσσαρας Πρώσσους ἐμπόρους τοῦ Σύλλιγχαμ ἐλθόντας πρὸς ἐμπορίαν εἰς πολωνικήν τινα ἀγοράν, παρακειμένην τῷ μοναστηρίῳ· καὶ ἀπεκρίθη εὐτόλμως πρὸς τὸν ἀπαιτοῦντα αὐτοὺς βασιλέα, ὅτι καθέξει αὐτοὺς ὁμήρους ἕως ἀπολυθῇ ὁ οἰκονόμος τοῦ μοναστηρίου. Ἀλλ' ὁ βασιλεύς, μὴ θέλων ἵνα στερηθῇ τοῦ νέου γίγαντος, ἀπεκήρυξε πόλεμον τοῖς μοναχοῖς καὶ ἐπεχείρησεν ἐπὶ τὸ μοναστήριον τὴν γελοιοτάτην ἐκείνην ἐκστρατείαν καὶ πολιορκίαν, ἧς ὑπάρχουσι πολλαὶ διηγήσεις.

Τῇ 27 μαρτίου τοῦ 1740, περὶ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς πρωΐας, λόχος τετρακοσίων καραβινοφόρων καὶ οὐσάρων ἐπεφάνη ἀπόντος τοῦ ἡγουμένου πρὸ τῆς θύρας τοῦ μοναστηρίου μετὰ τριῶν κανονίων καὶ πολλῶν ἁμαξῶν μεστῶν βομβῶν καὶ πυρίτιδος, καὶ ἤγγειλαν τοῖς μοναχοῖς ὅτι, ἐὰν μὴ ἀνοίξωσιν αὐτοῖς τὰς πύλας καὶ παραδῶσι τοὺς Πρώσσους ἐμπόρους, μέλλουσιν ἵνα ἐμπρήσωσι τὸ μοναστήριον. Ἀλλ' οἱ μοναχοὶ ἐπέμενον ἵν' ἀποδοθῇ αὐτοῖς πρῶτον ὁ οἰκονόμος. Τότε ἤρξατο δεινὸς κανονοβολισμός. Οἱ μοναχοί, ἀναβάντες εἰς τὰς ἐπάλξεις, ἀντεπυροβόλουν καὶ ἐμάχοντο καρτερῶς. Ἀλλὰ τέλος τὰ τείχη κατέπεσον πολλαχοῦ, καὶ οἱ πολιορκοῦντες ὥρμησαν εἰς τὸ μοναστήριον λακτίζοντες καὶ πυγμαχοῦντες, καί, πληγώσαντές τινας τῶν ἀνθισταμένων μοναχῶν, ἔλαβον τοὺς ἐμπόρους. Τὸ μοναστήριον ἐλεηλατήθη· οἱ δὲ μοναχοί, οἵτινες ἦσαν συνοιθροισμένοι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἠναγκάσθησαν ἵνα δώσωσιν ἕκαστος ἓν φιορίνιον ἑκάστῳ στρατιώτῃ.

Πρὸς πορισμὸν λοιπὸν τῶν τεραστίων τούτων στρατιωτῶν ὁ παχὺς Γουλιέλμος οὐ μόνον ἐπαντοπώλει, ἀλλὰ καὶ ἐλῄστευε. Λέγεται δὲ ὅτι πλούσιός τις ἔμπορος ἐκ τοῦ Ἀμστελοδάμου εἶχε συγγενεῖς τινας πτωχοὺς ἐν Πρωσσίᾳ, οὕς, ἕνεκα κατ' οἶκον συμβάσης τινὸς ἔριδος, ἠπείλησεν ἵν' ἀποκληρώσῃ. Ἀλλ' οὗτοι κατέφυγον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ὑπέσχοντο αὐτῷ δώδεκα μεγάλους στρατιώτας, ἐὰν ἐμβάλῃ τὸν θεῖον αὐτῶν εἰς φυλακήν. Ὁ βασιλεὺς ἐδέχθη τὴν προσφοράν, καὶ ὁ Ὀλλανδὸς Κροῖσος, προσκληθεὶς εἰς Βερολῖνον παρὰ τοῦ βασιλέως καθ' ἥντινα πρόφασιν, ἀπεστάλη εἰς τὰς φυλακὰς τοῦ Σπανδάου, ἔνθα ἔμεινεν ἕως ἀπέθανεν ὁ Γουλιέλμος.

Κατά τινα ἀρχαῖον μῦθον οἱ τὸν Ὄλυμπον κατοικοῦντες θεοί, ἐκπλαγέντες τὴν τῶν γιγάντων ἀνάβασιν, ὥρμησαν δρομαίως εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἀλλ' ἐνταῦθα οἱ ταλαίπωροι γίγαντες ἔφευγον ἐκτὸς ἑαυτῶν τὴν βακτηρίαν τοῦ ἀγροίκου τούτου βασιλέως.

Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ λειποταξίαι καὶ ὁ θάνατος ἀφῄρουν αὐτῷ μέρος τῶν βαρυτίμων αὐτῷ γιγάντων, ἐμηχανεύσατο ὅπως πολλαπλασιάζῃ αὐτοὺς τοῦ λοιποῦ ἀνεξόδως, ὡς ἵππους ἐν τοῖς ἱπποφορβείοις. Διὸ ἔπεμψε πανταχόσε τῆς Εὐρώπης νέαν ἀγέλην θηρευτῶν, ἀγοραζόντων, ἢ καὶ ἀπαγόντων πρὸς βίαν πᾶσαν γυναῖκα μεγάλην τὸ σῶμα. Καὶ ἡ Εὐρώπη εἶδε τότε ἀπαθῶς νέαν τινὰ ἁρπαγὴν γυναικῶν, ὁμοίαν τῇ τῶν Σαβινῶν. Ἐπειδὴ εὐγενεῖς ἢ ἀγενεῖς, ὡραῖαι ἢ ἄσχημοι, ἔγγαμοι, ἔγκυοι ἢ μή, ἠγοράζοντο ἢ ἀνηρπάζοντο, πολλάκις ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν τέκνων, καὶ ἀπαγόμεναι πρὸς βίαν εἰς Βερολῖνον, ἐνυμφεύοντο ἑκοῦσαι ἄκουσαι τοὺς γίγαντας τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου. Διότι ἤλπιζεν ὅτι ἐκ τῆς συζυγίας τῶν ἀῤῥένων καὶ θηλέων τούτων γεννηθήσεται αὐτῷ νέα κολοσσαία γενεά, ἥτις πολλαπλασιαζομένη ἔμελλε καταστῆσαι διὰ παντὸς τὸν πρωσσικὸν στρατὸν ἔξοχον καὶ ἀκαταμάχητον. Ἀλλὰ διεψεύσθη τῶν ἐλπίδων. Ἐπειδὴ ὀλίγοι αὐτῶν ἐτεκνοποίησαν· οἱ δὲ ἐγέννησαν ἀντὶ γιγάντων νάνους.

Τὸ σύνταγμα τοῦτο τῶν κολοσσῶν ἦτο ἡ πρόσοψις οὕτως εἰπεῖν τοῦ λοιποῦ Πρωσσικοῦ στρατοῦ, ὃν αὐτὸς πρῶτος κατέστησε τοιοῦτον, ὁποῖος διέμεινε μέχρι τοῦ νῦν. Ἀλλ' ἐκ τῶν βιαίων τούτων στρατολογιῶν ἡ Πρωσσία ἠρημοῦτο· διότι τὸ μὲν ἕβδομον τῶν κατοίκων ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ὁ δὲ ἅπαξ στρατολογηθεὶς ἔμελλε στρατεύεσθαι διὰ βίου.

ὁ κυβερνᾶτο δὲ ὁ στρατὸς κατὰ νόμους αὐστηροτάτους, ὡς ἀγέλη κακούργων ἐν τοῖς κατέργοις. Οἱ στρατιῶται ἐδιάζοντο ἵνα ἐργάζωνται ἀδιαλείπτως ἐν τοῖς στρατῶσιν, ἢ ἵνα ἐξέρχωνται ἐπὶ τὰ βαρέα γυμνάσια. Ἐλάμβανον δὲ μισθὸν εὐτελῆ καὶ γελοῖον, καὶ ἔτι εὐτελεστέραν τροφήν. Ἐτιμωροῦντο δὲ αὐστηρότατα διὰ τὸ ἐλάχιστον πλημμέλημα. Δι' ἔλλειψιν κομβίου ἢ κακὴν αὐτοῦ ἁρμογὴν ἐξυλοκοποῦντο πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, οὐδ' αὐτῶν τῶν ἀξιωματικῶν ἐξῃρημένων.

Ἀλλ' αἱ βαρβαρικαὶ αὗται τιμωρίαι ἀπέδησαν πολλάκις κακῶς. Ἡμέραν τινὰ ὁ κτηνώδης βασιλεὺς, ἀπαρεσθεὶς τοῖς γυμνάσμασιν ἑνὸς τάγματος, ὁρμᾷ ἐμμανῶς ἐπὶ τὸν ταγματάρχην, καὶ πλήττει αὐτὸν διὰ τῆς βακτηρίας κατὰ πρόσωπον. Οὗτος δὲ, ἀρχαῖος ὢν γηραιὸς ἀπόμαχος, ἔχων τὸν πώγωνα ὑπόλευκον καὶ λίαν τιμώμενος ἐν τῷ στρατῷ, ἀπεσπόγγισε τὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀποῤῥέον αἷμα, καὶ πορευθεὶς εὐθὺ πρὸς τὸν βασιλέα περικεκυκλωμένον ὑπὸ τῶν στρατηγῶν, ἵσταται ἐφιππος ἀντικρὺ αὐτοῦ, καὶ λαμβάνων ἐκ τοῦ ἐφιππίου τὰ δύο αὐτοῦ πιστόλια, λέγει· — « Ὦ βασιλεῦ! ἠτίμασάς με, καὶ πρέπει ἵν' ἀπαλλαχθῶ τῆς ἀτιμίας. » Καὶ ταῦτα εἰπὼν πυροβολεῖ ἀκόπως δι' ἑνὸς τῶν πιστολίων ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως. « Τοῦτο ἐπυροβόλησα ὑπὲρ σοῦ, ὦ βασιλεῦ! » Ἔπειτα ῥῖψ στρέφων τὸ ἕτερον ἐπὶ τὸ ἴδιον μέτωπον, λέγει, « Τοῦτο δὲ ὑπὲρ ἐμοῦ, » καὶ ἔπεσε νεκρός. Λέγεται δὲ ὅτι ἕκτοτε ὁ παχὺς βασιλεὺς οὐδένα ἀξιωματικὸν ἐξυλοκόπησεν.

Ὁ πρωσσικὸς στρατὸς διεφύλαξε μέχρι τοῦδε σημεῖα τῆς βαρβαρικῆς ἐκείνης πειθαρχίας, τὸ στερεὸν τοῦ βαδίσματος καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ φόβου δουλοπρεπὲς τῆς ἀνδρίας. Ἀλλ' ἡ σιδηρᾶ αὕτη πειθαρχία ἐπέφερε τὴν κτηνωδίαν καὶ τὸν ἀπελπισμὸν τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες, προτιμῶντες πολλάκις τὸν θάνατον ἀντὶ τοιαύτης ζωῆς, ἐγίνοντο αὐτόχειρες. Ἐν Πότσδαμ οἱ στρατιῶται ἐπυροβόλουν ἑαυτοὺς κατὰ κεφαλὴν ὑπὸ τὸ βασίλειον· οἱ δὲ νεοσύλλ κτοι καὶ οἱ πρὸς βίαν καταγραφέντες ἐλειποτάκτουν. Διὸ ἑταττεν αὐτοὺς πάντοτε εἰς τὰς λεγομένας πρώτας ἐπιτηρουμένας τάξεις. Διότι αἱ ἐπήμεναι τάξεις εἶχον ἐντολὴν ἵνα πυροβολῶσι πάντα λειποτακτοῦντα. Ἀλλ' ἐὰν ἡ δευτέρα τάξις ἐκάμπτετο, ἡ ἕξῆς τρίτη, συγκειμένη ἐκ παλαιῶν στρατιωτῶν ἔπρεπεν ἵνα πυροβολῇ τὰς δύο πρώτας, οὕτως ὥστε πᾶσα τάξις εἶχεν ἐν τῇ μάχῃ τὸν ἐχθρὸν ἀντικρὺ καὶ κατὰ νῶτα, πᾶς δὲ στρατιώτης ἦτο κατάσκοπος κατασκοπούμενος.

Ἀλλὰ καὶ τὸν λαὸν μετεχειρίζετο κακῶς ὁ ἐπιλοχίας Γουλιέλμος, ὡς τὸν στρατὸν, παιδαγωγῶν αὐτὸν διὰ τῆς μάστιγος καὶ τῆς ῥάβδου, ἥτις ἦτο τὸ σκῆπτρον τοῦ ἀγροίκου τούτου τυράννου. Περιεπάτει ἐν Βερολίνῳ ὡς ἐκ θηριοτροφείου διεκφυγοῦσα τίγρις. Οἱ παρερχόμενοι ἔφευγον αὐτὸν πλησιάζοντα, αἱ ὁδοὶ ἠρημοῦντο, αἱ δὲ πύλαι τῶν οἰκιῶν ἐκλείοντο. Ἐὰν δὲ ἁπάντα καθ' ὁδὸν γυναῖκά τινα μόνην· — « Ἄπελθε εἰς τὸν οἶκον πτωχελένη! ἐκραύγαζεν ὑβρίζων καὶ λακτίζων αὐτήν· ἐπειδὴ αἱ τίμιαι γυναῖκες δὲν περιτρέχουσι τὰς ὁδούς. »

Ἀλλὰ καὶ τὴν παιδείαν καὶ τὰ γράμματα ἀπεστρέφετο ὁ Γουλιέλμος, ὡς ἀληθὴς ἀπόγονος τῶν Βανδάλων, νομίζων τὰ μὲν γράμματα φλυαρίαν, τὴν δὲ φιλοσοφίαν κοινὸν ὄλεθρον. Τῆς δὲ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, τῆς ὑπὸ τῶν Γάλλων προσφύγων καταστασθείσης, ἧς προήδρευε πρὶν ὁ μέγας Λαϊβνίτιος, κατέστησε πρόεδρον γελωτοποιόν τινα ἀγράμματον Γούδλιγγ, εἰς ὄντινα ἀνέθηκε τὴν σύνθεσιν τοῦ Ἡμερολογίου τῆς Πρωσσίας. Ἅπαξ δὲ μόνον ἐπῆλθεν αὐτῷ ἵνα συμβουλευθῇ αὐτὴ περὶ τῆς αἰτίας, δι' ἣν ὁ καμπανίτης οἶνος, ὃν ὑπεργάπα, ἀφρίζει ἐκπωματιζόμενος.

Ἀλλ' ἡ Ἀκαδημία συνελθοῦσα ἀπεφήνατο ὅτι δὲν ἠδύνατο ἵνα λύσῃ τὸ πρόβλημα, ἂν μὴ εἶχε τοὐλάχιστον τεσσαράκοντα φιάλας καμπανίτου οἴνου πρὸς πειράματα.

Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς, ἀκούσας τοῦτο, τὸ μὲν ζήτημα ἄφηκε, τὸν δὲ καμπανίτην ἔπιεν.

Ὁ παχὺς Γουλιέλμος ἐμίσει τὰς γυναῖκας· καὶ οὐδέποτε τὸ τύξον τοῦ ἔρωτος διεπέρασε τὸν παχύδερμον τοῦτον βάρβαρον. Κατὰ τινα εἰς Δρέσδην περιοδείαν αὐτοῦ, ὁ βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας Αὔγουστος, Σαρδανάπαλος, περὶ οὗ λέγεται ὅτι εἶχεν ὑπὲρ τὰ τριακόσια νόθα τέκνα, ἠθέλησεν ἵνα δοκιμάσῃ τὴν ἐγκράτειαν αὐτοῦ ἐμβάλλων αὐτὸν εἰς πειρασμόν. Ἑσπέραν τινὰ λαβὼν τοῦ βραχίονος ἤδη καρηβαροῦντα μετὰ τὸ δεῖπνον, εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐξ ἀπροόπτου εἰς μυστηριώδη τινὰ κοιτῶνα, ἔνθα ἔκειτο ἐπὶ ῥοδύχρου ἀναλίντρου παρακλὶς τις γυνὴ, ἡ ἐρατεινὴ κύμησα Ὀρζέλσκα, ἡ ἐράστρια τοῦ βασιλέως. Ἰδὼν τὴν ἄσεμνον ταύτην Ἀφροδίτην ὁ Γουλιέλμος, ἔφυγε φρίττων καὶ σταυροκοπούμενος, ὡς εἰ ἔβλεπε τὴν πόρνην τῆς Ἀποκαλύψεως ἀναβαίνουσαν τὸν ἑπτακέφαλον δράκοντα.

Ἠγάπα δὲ τὴν πίππαν, τὸν ζύθον, καὶ τὸν οἶνον, ὡς ἀγθοφόρος. Καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἀπήρχετο εἴς τι ἐπὶ τοῦτο καταστασθὲν ὑπ' αὐτοῦ παρὰ τὸν ποταμὸν καπηλεῖον, εἰς ὃ ἐροίτων οἱ προσφιλεῖς αὐτῷ κόλακες καὶ γελωτοποιοί, ἐν οἷς καὶ ὁ πρόεδρος τῆς ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου, ὁ γελωτοποιὸς Γούδλιγγ, μεθ' ὧν δηήγαγεν εὐφροσύνως τὴν ἑσπέραν, καπνίζων οἰνοποτῶν καὶ ῥλυαρῶν. Ἀλλ' ἐξερχόμενος τοῦ καπηλείου ὁ φιλοπότης Φαλστὰφ μετεβάλλετο εἰς Ῥιχάρδον τρίτον. « Ὁμολογητέον, ἔγραφεν ὁ Βολταῖρος, ὅτι ἡ Τουρκία εἶναι δημοκρατία φιλελεύθερος, παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Φριδερίκου Γουλιέλμου Πρωσσίαν. » Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ δεσποτεία ἦτο οὐδὲν πρὸς τὴν οἰκειακὴν αὐτοῦ τυραννίαν· δυὸ τι ἐμίσει τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ὡς μεγίστους ἐχθροὺς, μάλιστα δὲ τὸν πρωτότοκον υἱὸν Φρειδερῖκον καὶ τὴν θυγατέρα Βιλελμῖναν, ἥτις ὑπέστη τὰ πάνδεινα ὑπὸ τοῦ ἀλλοκότου τούτου πατρός.

Ἀγνοεῖται δὲ πόθεν ἡ πρὸς αὐτὴν τοσαύτη ἀντιπάθεια τοῦ βασιλέως. Κατά τινας ἡ βασίλισσα ἐπεθύμει ἵνα συζεύξῃ αὐτὴν τῷ πρίγκηπι τῆς Ὀλλλίας, ὅπερ ὑπερεπεθύμει μὲν καὶ οὗτος, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μὴ προικίσαι αὐτήν. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, ἀπεχθανόμενος τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας, ἀπέκλινε τὸν γάμον, ἀποκαλῶν αὐτὸν ἐπιλοχίαν καὶ Ἀρπάγονα· ὅπερ μαθὼν ὁ Γουλιέλμος ἐξεμάνη πρὸς τὴν ταλαίπωρον θυγατέρα οὕτως, ὥστε ἐβίαζεν αὐτὴν ἵνα νυμφευθῇ τὸν Μαργράφον τοῦ Σβεδ, πρίγκηπα ἄστεγον, γελοῖον, μέθυσον καὶ ῥυπαρὸν, ὡς ἐκεῖνος. Ἀλλ' ἡ Βιλελμῖνα, ὑποκινουμένη ὑπὸ τῆς μητρὸς, ἀνθίστατο πρὸς τὸν γάμον τοῦτον. Ἔκτοτε δὲ ἐμίσησεν αὐτὴν ὡς στρατιώτην στασιάσαντα.

Καὶ μὴ νομίσῃ τις ὅτι πλάττομεν μύθους ψυχαγωγίας ἕνεκα. Διότι ὁ θέλων ἵνα μάθῃ ἅπαντα τὰ ἐπεισόδια τοῦ κωμικοῦ ἅμα καὶ τραγικοῦ οἰκειακοῦ τούτου δράματος ἀναγνώτω τὰ ἀπομνημονεύματα τῆς ἰδίας αὐτοῦ θυγατρὸς Βιλελμίνης, γραφέντα δεκαπέντε μετὰ ταῦτα ἔτεσιν. « Ὁ βασιλεὺς, λέγει αὕτη, δέν με ἐκάλει ἄλλως εἰμὴ canaille anglaise, τὸν δὲ ἀδελφόν μου le coquin de Fritz. Ἠνάγκαζε δὲ ἡμᾶς ἵνα τρώγωμεν μάλιστα ὅ,τι ἀπεστρεφόμεθα, ἢ ὅ,τι βλαβερὸν· ἐξ οὗ πολλάκις κατελαμβανόμεθα ὑπὸ ἐμέτου. Τὰ τρυβλία τῆς τραπέζης ἐχρησίμευον μᾶλλον ὡς βολαὶ ἢ ὡς σκεύη· διότι ἔῤῥιπτεν αὐτὰ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ὀργιζόμενος πάντοτε ἀναιτίως· καὶ σπανίως ἀνιστάμεθα τῆς τραπέζης μὴ λαβόντες πληγὰς ἢ μώλωπας. Κατὰ τὸ δεῖπνον κατέκοπτεν αὐτὸς οὗτος καὶ διένεμε τὴν τροφὴν πᾶσι, πλὴν ἐμοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου Φρειδερίκου· καὶ ἂν τυχαίως ἔμενέ τι ἐν τῷ τρυβλίῳ ἐνέπτυε συνεχῶς ὅπως ἐμποδίσῃ ἡμᾶς τοῦ φαγεῖν ὕστερον· οὕτως ὥστε πολλάκις ταλαιπωρούμενοι ὑπὸ τῆς πείνης, ἐτρεφόμεθα ἐκ ξηρῶν καρπῶν, ὑῤ' ὧν ἐπὶ τέλους μεγάλως ἐβλάβημεν. Ἡμέραν τινὰ, καθ' ἣν ἔπαιχεν ὑπὸ ἀῤῥίτιδος, προσέκρουσα ἀκουσίως αὐτῷ, δίδουσα φιάλιον τεῖον. Ἐκμανεὶς γενόμενος ἐπάταξέ με διὰ τῆς βακτηρίας οὕτω σφοδρῶς, ὥστε ἔφυγον διὰ τῶν στοῶν εἰς τὸ ὑπερῷον, ὅπου διενυκτέρευσα. Τὸ ψύχος ἦτο δριμύτατον καὶ ἠσθένησα. Ἀλλ' ὁ πατήρ μου, ἀντὶ τοῦ θεραπεῦσαι, μὲ κατέκλεισεν εἰς σκοτεινὸν καὶ ψυχρὸν θάλαμον μόνην, καὶ ἀπηγόρευσεν ἵνα μηδεὶς ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ πλὴν ἑνὸς ὑπηρέτου, φέροντός μοι δὶς τῆς ἡμέρας ἄψιλόν τινα ζωμὸν καὶ ὀλίγον ἄρτον. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας ἀναλαβοῦσα ἐκαθήμην παρὰ τῇ βασιλίσσῃ, ὅτε ὁ βασιλεὺς εἰσερχόμενος μὲ ἐρωτᾷ ἀποτόμως ἂν συγκατανεύω τέλος ἵνα νυμφευθῶ τὸν μαργράφον τοῦ Σβεδ. Ἐμοῦ δ' ἀπονευσάσης, ὁ βασιλεὺς ὠρμησεν ἐπ' ἐμὲ, καὶ λαβὼν με τῶν τριχῶν ἔσυρε διὰ τοῦ θαλάμου, μέχρις οὗ ἡ βασίλισσα πολλὰ παθοῦσα ἀπῄλλαξέ με αὐτοῦ. »

Ἀλλὰ τέλος, βλέπων τὴν ἐπιμονὴν αὐτῆς, ὁ βασιλεὺς μετέβαλε καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ἄνδρα, εἰ μὴ ἄξιον αὐτῆς τοὐλάχιστον ἀνεκτὸν, τὸν πρίγκηπα τοῦ Βαρᾴθ, συγκατανεύσαντα ἵνα νυμφευθῇ αὐτὴν ἄνευ μηδεμιᾶς προικός. Ἀλλ' ἡ ταλαίπωρος ἔπεσεν ἀπὸ τῆς Σκύλλης εἰς τὴν Χάρυβδιν, ἤτοι ἀπὸ τοῦ τυράννου πατρὸς εἰς τυραννίσκον σύζυγον. Καὶ ὅτε ἦρχετο εἰς Βερολῖνον ὅπως ἴδῃ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς· « Ἄ, ἀ! ἔλεγε μογθηρῶς γελῶν πρὸς αὐτὴν, χαίρω βλέπων σε πάλιν. » Καὶ φωτίζων τὸ πρόσωπον αὐτῆς διὰ τοῦ λύχνου. « Πόσον μετεβλήθης! Γνωρίζω ὅτι στερεῖσαι καὶ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, καὶ ἄνευ ἐμοῦ, βεβαίως θὰ ἦσο τώρα ἐπαίτις. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ, ὡς γνωρίζεις, εἶμαι πτωχὸς ἄνθρωπος, καὶ δὲν δύναμαι νὰ σοι δώσω πολλά· πλὴν θὰ κάμω ὅ,τι δυνηθῶ. Θά σοι δώσω σήμερον 10 φιορίνια, καὶ ἂν ἡ κατάστασίς μου βελτιωθῇ μετά τινα καιρὸν, βλέπομεν πάλιν... Καὶ σὺ, ἔλεγε τρεπόμενος πρὸς τὴν βασίλισσαν, δίδε αὐτῇ ἐνίοτε κανὲν παλαιὸν φόρεμα· διότι, ὡς βλέπεις ἡ πτωχὴ Βιλελμῖνα κατήντησε ῥακένδυτος. »

Ὁ πτωχὸς ἄνθρωπος! Ὡς εἴδομε, εἶχεν ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ βασιλείου ἀποτεταμιευμένα εἴκοσι ἑκατομμύρια σκούδων.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ἐξεύρεσις τῆς πυραμίδος εἰς ἣν οἱ συνοδοιπόροι τοῦ Φραγκλίνου ἀπέθηκαν τὴν διήγησιν τῆς ἐκδρομῆς.

ΕΚΔΡΟΜΑΙ
ΕΙΣ ΤΑΣ
ΠΕΡΙ ΤΟΥΣ ΠΟΛΟΥΣ
ΘΑΛΑΣΣΑΣ.

ΝΕΩΤΑΤΑΙ ΕΞΕΥΡΕΣΕΙΣ.

Δ'.

Τύχαι Φραγκλίνου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ[1].

Τὸ μυστήριον τῆς τύχης τοῦ τολμηροῦ θαλασσοπόρου Φραγκλίνου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, ὅπερ αἱ πεπηγυῖαι τοῦ ἀρκτικοῦ πόλου θάλασσαι ἀπέκρυψαν ἡμᾶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν ταῖς γνοφώδεσιν αὐτῶν ἐρημίαις, ἀπεκαλύφθη τέλος τῇ Εὐρώπῃ τῆς ἐνεργοῦς χάριν καὶ πιστῆς αὐτοῦ συζύγου, ἥτινος τὸ ῥρόνημα οὐδεμία συμφορὰ, οὐδὲν ἐμπόδισμα ἴσχυσεν ἵνα καταβάλῃ.

Γνωρίζει ἤδη ὁ ἀναγνώστης ὅτι ὁ Ἔρεβος καὶ ὁ Τρόμος ἀπέπλευσαν ἐξ Ἀγγλίας τῇ 26 Μαΐου 1845, ναυαρχοῦντος τοῦ σὶρ Τζὼν Φραγκλίνου, καὶ ἀπὸ τῆς 26 ἰουλίου 1845, ὅτε οἱ φαλαινοθῆραι τῆς Βαφφινείας θαλάσσης διεῖδον τὰ δύο πλοῖα ἀνὰ μέσον βαθείας ὁμίχλης πλέοντα πρὸς ἄρκτον, οὐδέποτε ἔτι ἠκούσθη τι περὶ αὐτῶν ἐπὶ δέκα ὅλα ἔτη. Ἀλλὰ τῆς καρτερίας χάριν καὶ φιλοστοργίας τῆς συζύγου τοῦ Φραγκλίνου δυνάμεθα νῦν ἵνα ἐχνοσκοπήσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν τὰ πληρώματα, κακοπαθήσαντα ἐπὶ τρεῖς χειμῶνας, λειποθυμοῦντα καὶ νοσοῦντα ἐκ στομακάκης, καὶ πενθοῦντα ἤδη τὸν ἀποθανόντα Φραγκλῖνον, κατέλειψαν τὰ ἀποτετειχισμένα καὶ ἐν τῷ πάγῳ ἐσφηνωμένα αὐτῶν πλοῖα, ἐτράπησαν σῴζοντες ἑαυτοὺς πρὸς τὰ προσβόρεια καταστήματα τοῦ Οὐδσονίου κόλπου, καὶ ἀπέθανον ἅπαντες κατὰ διαδοχὴν μέχρι τοῦ ἐσχάτου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἧς ὁ πλοίαρχος Back ἐδήλωσε πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν τὰ κακὰ καὶ τοὺς κινδύνους.

Ἡ λέδυ Φραγκλίνου κατῴῤῥωσεν ὅ,τι ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις μετὰ ὀκταετεῖς κενὰς ἐρεύνας, μετὰ δεκαεννέα ματαίας ἐκδρομὰς, εἰς ἃς ὀκτὼ μὲν ἀπώλοντο αὐτάνδρα σκάφη, ὑπὲρ τὰ εἴκοσι δὲ ἐδαπανήθησαν ἑκατομμύρια ῥράγκων, ἔκρινεν ἀκατόρθωτον, καταδεῖξασα τὴν ἀδάμαστον καὶ ἀνέλπιστον ἀγάπην πιστῆς συζύγου ἰσχυροτέραν τῶν διοικήσεων καὶ τῶν συμβουλίων τῶν βασιλέων. Ἐπειδὴ, ἐπιτετραμμένος παρὰ τῆς μὴ φειδομένης μήτε πόνων μήτε χρημάτων εὐγενοῦς γήρας ἵνα πορευθῇ εἰς τὰς πεπηγυίας ἀρκτικὰς θαλάσσας, καὶ τοὺς ἐρήμους αὐτῶν αἰγιαλοὺς, ὅπως ἐκμάθῃ τὸ ἀπόῤῥητον τῆς ὀλεθρίας μοίρας τοῦ ναυάρχου Φραγκλίνου, ὁ πλοίαρχος Μακ-Κλίντοκ ἐπετέλεσε τελευταῖον κατ' ἄξιαν τὴν ἐπιτετραμμένην αὐτῷ ἐντολὴν, καὶ ἔπεμψε πρό τινος χρόνου ἀκριβεστάτην διήγησιν τῆς ἐκδρομῆς αὐτοῦ πρὸς τὴν βασιλικὴν ἑταιρίαν τοῦ Λονδίνου, ἧς μεταδίδομεν ἐντεῦθα σύντομον περίληψιν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιθεωρήσεως.

Ἐπιβαίνοντες τοῦ Φὼξ, ἀπεπλεύσαμεν ἐξ Ἀβερδίνου τῇ πρώτῃ ἰουλίου τοῦ 1857, λέγει ὁ πλοίαρχος Μακ-Κλίντοκ, καὶ ἐφθάσαμεν τῇ 6 αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἰς Ὑπερνάβιν, βορειοτάτων τῶν δανικῶν καταστημάτων τῆς Γροιλανδίας. Ἐκεῖ ἐπορισάμεθα τριάκοντα δύο ἕλκηθρα ἕλκοντας κύνας καὶ δύο ἐγχωρίους ὁδηγοὺς Ἐσκιμῶς, ἀπαραιτήτους ποδηγέτας τῶν μελλουσῶν ἡμῶν ἐρευνῶν. Διότι, ὡς ὕστερον ἐπείσθην, αἱ πρὸς δυσμὰς τῆς Βουθίας ἀνερεύνητοι ἔτι γαῖαι καὶ θάλασσαι, αἱ κείμεναι μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ Ῥὸς, Ἀουστίνου καὶ Βέλχερ πρὸς βοῤῥᾶν, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κολνεσῶνος καὶ Μακ-Κλοῦρε πρὸς δυσμὰς, καὶ τέλος τῶν ὑπὸ τοῦ Ῥὲ καὶ Ἀνδερσῶνος πρὸς μεσημβρίαν γνωρισθεισῶν γαιῶν καὶ θαλασσῶν, ἃς διενοούμην ἵνα διαπορεύωμαι πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ πλοιάρχου Φραγκλίνου, δὲν εἶναι ἄλλως διαβατὰ ἢ ἐν ἐλκήθροις.

Τῇ 18 αὐγούστου ἤμεθα ἐν μέσῃ τῇ ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Μελβίλλης μέχρι τοῦ πορθμοῦ τῆς Λαγκαστρίας ὁδῷ. Τότε δὲ περικυκλωθέντες αἴφνης ὑπὸ ἀπείρων κρυστάλλων, ἠναγκάσθημεν ἵνα διαχειμάσωμεν ἐν τῷ μέσῳ φοβεροῦ κυκεῶνος πανταχόθεν βιαίως καταφερομένων καὶ συγκρουομένων πάγων. Μὴ δυνάμενοι δὲ ἵνα προσορμισθῶμεν εἰς τινα αἰγιαλὸν, ἢ ἵνα ἱδρύσωμεν στάσιμόν τινα ἀστρονομικὴν σκοπιὰν ἐπὶ τῆς ἀεικινήτου ἐπιφανείας τῆς ἀπεράντου σχεδίας, ὑῤ' ἧς παρεσυρόμεθα, ἠναγκαζόμεθα ἵνα ἐξετάζωμεν κατὰ σχολὴν τὴν φύσιν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ῥευμάτων, ὑῤ' ὧν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐῤῥιπταζόμεθα τυχαίως τῇδε κἀκεῖσε. Ἀλλὰ τοὐναντίον τῆς νέας θεωρίας τοῦ Maury ἀνεγνωρίσαμεν ὅτι ἡ δύναμις τοῦ ἀέρος ἦτο ἰσχυροτέρα τῆς τῶν ῥευμάτων ἐν τῇ τῶν πάγων κινήσει· διότι δὲν ἠδυνήθημεν ἵν' ἀντιλαβώμεθα μηδενὸς σημείου τῆς ὑποβρυχίου ἀντιῤῥοίας, ἥτις, ὡς διισχυρίζεται, φέρει αὐτοὺς πρὸς ἄρκτον. Ἐξ ἐναντίας μεγάλα πάγων ὄρη, ἄτινα κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην ἔπρεπεν ἵνα φέρωνται ἀντιστρόφως τοῦ Φὼξ, κατήρχοντο ὠθούμενα ὑπὸ τῶν ἀνέμων, σφοδρὰ, συνοδεύοντα αὐτῷ συνοδίαν πιστὴν μὲν, ἀλλ' ἐπικινδυνοδεστάτην ἀπὸ τῆς 75⁰ καὶ 30′ μέχρι τοῦ ἀρκτικοῦ κύκλου.

Ἐπισκήψαντος δὲ τοῦ χειμῶνος, καὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης μεταβληθείσης εἰς ἄπειρον πάγων πεδίον, τὰ ὑπὸ ταύτην ὕδατα ἤνοιγον πολλάκις ἐπὶ τοῦ κρυσταλλοπήκτου αὐτῶν ὕλου ῥοχμοὺς καὶ διασφαγὰς μετὰ τοσαύτης βίας, ὥστε τὰ κρύσταλλα ἐξερῥίπτοντο ὡς λίθοι ἐκ κρατῆρος ἡφαιστείου ὄρους εἰς μέγιστον ὕψος, καὶ, καταπίπτοντα βαρύγδουπα, ἀπειρᾴζοντο ἑκατέρωθεν τῶν χαραδρῶν ἀῤ' ὧν ἀπελύοντο ἀπέραντα ὑψηλότατα προχώματα. Ἀλλ' ἀγαθῇ τύχῃ οὐδέποτε ὁ Φὼξ ἔτυχεν ἐντὸς τοιαύτης τινὸς ἐκρήξεως, εἰ καί τινες αὐτῶν ἐγένοντο ὡς πεντήκοντα μέτρους ῥαῤῥαν τοῦ πλοίου.

Τέλος δὲ τῇ 25 ἀπριλίου ἀπηλλάγημεν τῆς πεπηγυίας ἐκείνης εἱρκτῆς, κατὰ τὴν 63⁰ καὶ 30′ βορείου πλάτους, οὕτω παραδόξως καὶ ἀπροόπτως ὥστε οὐδείς ποτε ἡμῶν λησμονήσει τὴν φοβερὰν ἐκείνην ὥραν. Διότι αἴφνης, γενομένου σφοδροῦ ὑποβρυχίου κλύδωνος ἀπὸ μεσημβρίας τε καὶ ἡλίου ἀνατολῶν, ὁ ὠκεανὸς, κινούμενος παντοιοτρόπως μέχρι τοῦ πυθμένος, κατέθραυσε τὸν ἀπὸ πολλοῦ δεσμεύοντα αὐτὸν κρυσταλλινον θόλον, καὶ, ἀναῤῥίπτων ἀτάκτως καὶ συγχεχυμένως τοὺς ὑπ' ἀλλήλων ἐκλελυμένους ὄγκους τοῦ πάγου, παρὰ μικρὸν ἦλθεν ἵνα συντρίψῃ τὸν Φὼξ ἔν τινι ἀφύκτῳ συγκρούσει. Ὀφείλομεν δὲ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν πρῶτον μὲν τῇ θείᾳ Προνοίᾳ, ἔπειτα δὲ τῇ ἐξαιρέτῳ μηχανῇ καὶ τῷ σχήματι τοῦ στερεωτάτου ἡμῶν ἀτμοπλοίου.

Ἀπαλλαχθέντες ταχέως καὶ παρ' ἐλπίδα ἐκ τῆς δεινῆς ἐκείνης εἱρκτῆς, ἐσπεύσαμεν ἵν' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ δανικὰ καταστήματα τῆς Γροιλανδίας, ἐλπίζοντες ὅτι ποριτόμεθα ἐν αὐτοῖς πρόσφατα τρόφιμα καὶ ἐφόδια. Ἀλλ' ἐσφάλημεν τῶν ἐλπίδων· δυὸ ἕνδειαι καὶ ἀπορία κατέῃε κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους τὰς ἀλλίας ταύτας ἀποικίας, αἵτινες ἐξηνάλωσαν κατὰ τὸν μακρὸν χειμῶνα πάντα τὰ παρὰ τῆς μητροπόλεως ἀποσταλέντα αὐταῖς κατὰ τὸ θέρος τρόφιμα. Προσορμισθέντες δὲ κατὰ δικδοχὴν εἰς Χολστάϊνβουργ, Γοδχάφεν καὶ Ὑπερ-

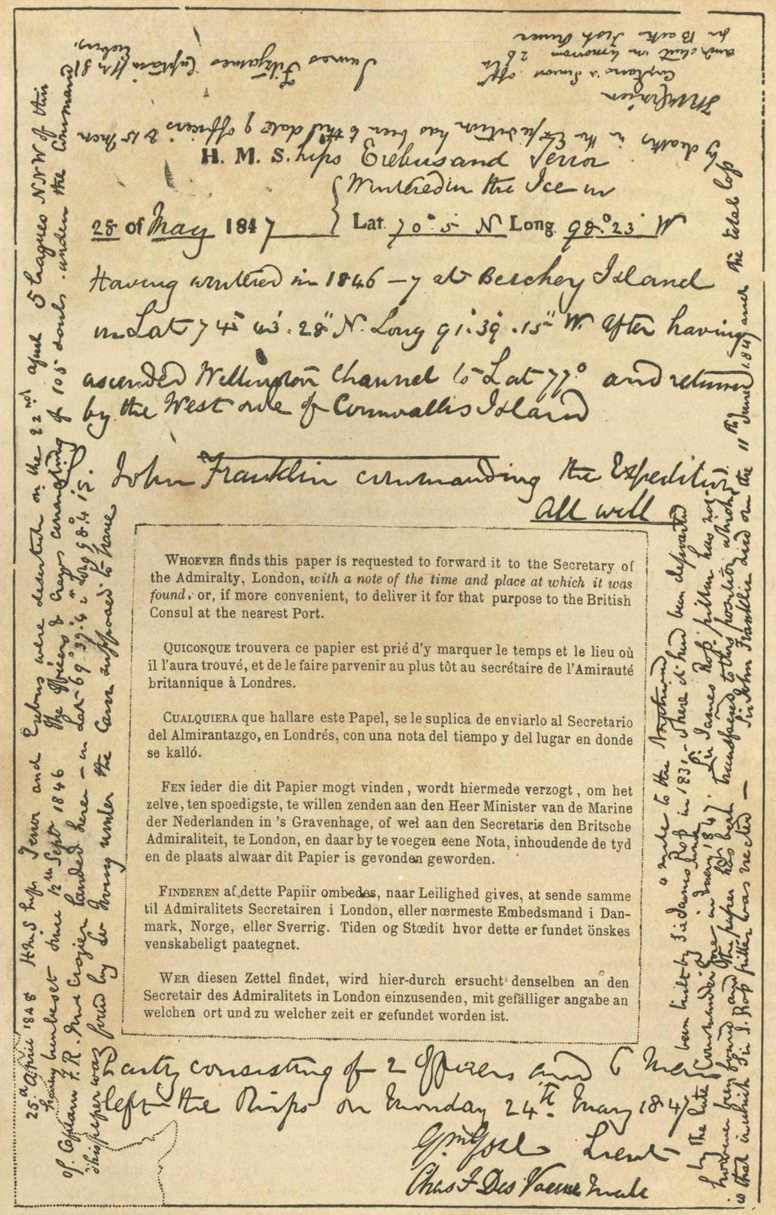

Ὀστισδήποτε εὕρῃ τὸ ἔγγραφον τοῦτο παρακαλεῖται ἵνα σημειώσῃ τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον καθ' ὃν εὗρεν αὐτό, καὶ στείλῃ τὴν ταχίστην πρὸς τὸν γραμματέα τῆς ἐν Λονδίνῳ Βρεταννικῆς Ναυαρχίας.

ναβικ, εἰσήλθομεν τέλος, ἰουνίου ἀρχομένου, εἰς τὸν Μελβίλλιον κόλπον, καὶ, περιπλεύσαντες τὸ ἀκρωτήριον Ὑὸρκ τῇ 26, ἤλθομεν εἰς λόγους τοῖς ἐγχωρίοις, οἵτινες ἀνεγνώρισαν εὐθὺς τὸν διερμηνέα ἡμῶν Πέτερσεν, γενόμενον αὐτοῖς γνωστὸν κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ πλοίου Advance, ὅπερ ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Κ. Γρίννελ ὑπὸ τὸν ἰατρὸν Kane ἐξ Ἀμερικῆς πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Φραγκλίνου. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν ἵνα δῶσιν ἡμῖν μηδεμίαν περὶ τοῦ Φραγκλίνου πληροφορίαν· διότι πλὴν τῆς ἐν ἔτει 1854 διαβάσεως τοῦ Φοίνικος, οὐδὲν ἄλλο πλοῖον εἶδον, οὐδέ τι περὶ ναυαγίου τινὸς ἤκουσαν.

Δὲν ἠδυνήθημεν δὲ ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὸν κόλπον Πὼνδ πρὸ τῆς 27 ἰουλίου τῶν μεγάλων ἕνεκα πάγων, οἵτινες, ἐπισωρευόμενοι πολλοὶ εἰς τὸ βόρειον μέρος τοῦ Βαφφινείου κόλπου, ἐνεπόδιζον ἀπὸ Χολστάϊνβουργ τὴν πορείαν ἡμῶν, καὶ ὧν οὐδέποτ' ἂν ἀπηλλατόμεθα ἄνευ ἀτμοῦ. Εὕρομεν δὲ ἐνταῦθα γραῖάν τινα ἐγχώριον γυναῖκα καὶ παῖδα, οἵτινες ἐγένοντο ἡμῖν χρήσιμοι πηδαλιοῦχοι μέχρι τῆς κώμης αὐτῶν, ἀπεχούσης ὡς ἔγγιστα εἰκοσιπέντε μίλια τῆς ἀκτῆς, κειμένης ἐπὶ ποάζοντος βρύου βαθείας χαράδρας, καὶ ἀποτελουμένης ἐκ δερματίνων σκηνῶν.

Ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ἐφιλοξενήθημεν φιλοφρόνως ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ ἐκτετοπισμένου τούτου μέρους τῆς γῆς, ἐχόντος τὸ μὴ λίαν εὔφωνον ὄνομα Καπαβρο-Κλουλίκ. Οἱ νομάδες οὗτοι Ἐσκιμὼς ἠγνόουν παντάπασι τὰ κατὰ τὸν Φραγλῖνον· ἀλλ' ὅμως ἀνεμιμνήσκοντο εὐκρινῶς τριῶν πλοίων, ἅτινα ἐναυάγησαν πάλαι ποτὲ ἐν τοῖς περιξ. Τούτων δέ ἓν εἶναι μέχρι τοῦ νῦν κατακεκρυμμένον ἐν τῇ ἄμμῳ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Χάϋ. Νομίζω δὲ ὅτι ἐκ τούτων δύο εἶναι τὰ ἐν ἔτει 1821 ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ Πὼνδ ναυαγήσαντα ἀγγλικὰ πλοῖα ὁ Τολμηρὸς καὶ ἡ Αὐγή.

Τῇ 11 Αὐγούστου ἐφθάσαμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς νήσου Βικχέϋ καὶ ἐσκηνώσαμεν παρὰ τὴν ἐπιτάφιον στήλην, ἣν ἔστησεν εἰς μνημόσυνον

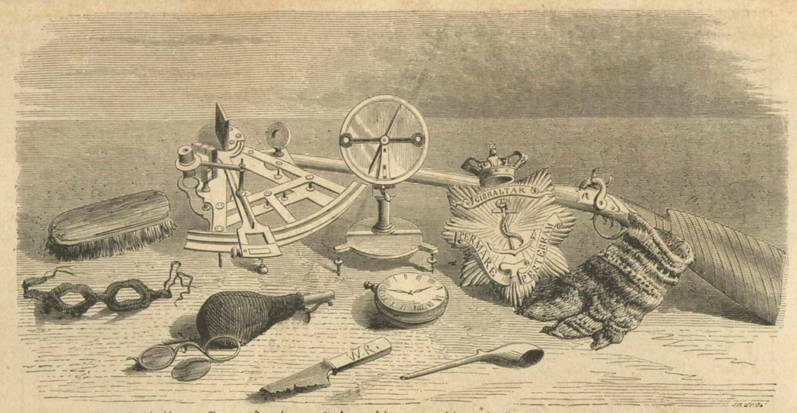

Ποικίλα λείψανα τῶν συνοδοιπόρων τοῦ Φραγκλίνου κομισθέντα εἰς Ἀγγλίαν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ Φὼξ.

τοῦ Φραγκλίνου, τῶν συνοδοιπόρων αὐτοῦ καὶ τῶν πληρωμάτων τοῦ Ἐρέβους καὶ τῆς Φρίκης ἡ ἀγαθὴ αὐτοῦ σύζυγος· ἧς ἡ ἐπιγραφή, ἣν μεταφράζομεν ἐνταῦθα κατὰ λέξιν, ἔχει οὕτως·

ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

ΓΡΟΣΙΕΡΟΥ ΚΑΙ ΦΡΙΤΣΕΜΕΣ,

ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΩΝ ΤΩΝ ΑΤΡΟΜΗΤΩΝ ΣΥΝΟΔΟΙΠΟΡΩΝ
ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΝ ΟΠΑΔΩΝ,
ΟΙΤΙΝΕΣ ΠΟΛΛΑ ΠΑΘΟΝΤΕΣ ΑΠΩΛΟΝΤΟ
ΥΠΕΡ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΔΟΣ.

Ο ΛΙΘΟΣ ΟΥΤΟΣ
ΑΝΕΣΤΑΘΗ ΕΝ Ω ΤΟΠΩ ΔΙΕΧΕΙΜΑΣΑΝ
ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ
ΟΘΕΝ ΑΠΕΠΛΕΥΣΑΝ,
ΟΠΩΣ ΥΠΕΡΒΩΣΙ ΤΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΕΜΠΟΔΙΑ
Η ΑΠΟΘΑΝΟΣΙΝ.
ΑΝΑΜΙΜΝΗΣΚΕΙ ΔΕ
ΤΟΥΣ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ,
ΟΙΤΙΝΕΣ ΘΑΥΜΑΖΟΥΣΙΝ ΑΥΤΟΥΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΠΡΑΥΝΟΜΕΝΗΝ
ΘΛΙΨΙΝ ΤΗΣ ΑΠΟΛΕΣΑΣΗΣ ΤΟΝ ΑΡΧΗΓΟΝ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ,
ΤΟΝ ΠΡΟΣΦΙΛΕΣΤΑΤΟΝ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ.

—

ΟΥΤΩΣ ΗΓΑΓΕΝ ΑΥΤΟΥΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΣΧΑΤΟΝ ΛΙΜΕΝΑ ΕΝ Ω ΚΕΙΝΤΑΙ·

1855.

Ὁ χειμὼν κατέλαβεν ἡμᾶς πάλιν δριμύτατος ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ πορθμοῦ Βέλλιν, ἐν ᾗ διεχειμάσαμεν ἐν μέσῳ παγερᾶς ἐρήμου. Τῇ δὲ 28 φεβρουαρίου, ἡπιωτέρου γενομένου τοῦ ψύχους, ἠρξάμεθα πορευόμενοι παντοίας ὁδούς, ἐρευνῶντες τὰ περιξ, ὅπως μάθωμέν τι περὶ τοῦ Φραγκλίνου, μέχρις οὗ μετὰ πολλὰς περιπλανήσεις εὕρομεν τέλος ἀγαθῇ τύχῃ ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ Βικτωρίᾳ αὐτόχθονάς τινας, παρ' ὧν ἐμάθομεν ὅτι πρό τινων ἐτῶν πλοῖόν τι κατελήφθη ὑπὸ τῶν πάγων πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου Βασιλέως Γουλιέλμου, καὶ ὅτι τὸ πλήρωμα αὐτοῦ, ἐξαναλώσαν πᾶν τρόφιμον, κατέλιπε τὸ σκάφος, καὶ ἐπορεύετο κακῶς ἔχον τὴν ὁδὸν τοῦ Μεγάλου Ποταμοῦ, καθ' ἣν ἀπώλοντο ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους μέχρι τοῦ ἐσχάτου. Εἴδομεν δὲ καί τινας κάλυβας τῶν Ἐσκιμὼς τούτων εὐπορούσας ξύλων, ἐξαχθέντων, ὡς ἔλεγον, ἐκ τοῦ παρὰ τῶν λευκῶν ἀνθρώπων καταλειφθέντος ἐκείνου πλοίου.

Ἀκούσαντες τὰς πολυτίμους ταύτας πληροφορίας, μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πλοῖον ἦτο ἓν τῶν τοῦ πλοιάρχου Φραγκλίνου, ἐπανήλθομεν μετὰ εἰκοσιπέντε ἡμερῶν περιπλανήσεις εἰς τὸ Φὼξ, ὑγιαίνοντες μὲν, ἀλλὰ καταπεπονημένοι ὑπὸ τοῦ καμάτου καὶ τοῦ ψύχους, ὅπερ ἐπέτεινε πάλιν οὕτως, ὥστε ὁ ὑδράργυρος τοῦ θερμομέτρου διετέλεσεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας πηγνύμενος.

Ἀλλ' ἅμα τοῦ κρύους ἠπιωτέρου γενομένου ἠρξάμεθα τῇ δευτέρᾳ τοῦ ἀπριλίου τῶν τελευταίων ἡμῶν ἀναζητήσεων, αἵτινες, ἀποβᾶσαι σπουδαιότατα, ἔλυσαν πᾶσαν περὶ τῆς τύχης τοῦ Φραγκλίνου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ ἀπορίαν. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τῶν συνοδοιπόρων ἀπέστειλα εἰς ἀναζήτησιν τοῦ ἄλλου πλοίου· ἐγὼ δὲ παραλαβὼν τὸν λοχαγὸν Χόβσων ἐπορεύθην πάλιν ἐν ἑλκήθρῳ ὑπὸ εἴκοσι κυνῶν ἑλκομένῳ μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βικτωρίας, ἔνθα εὗρον δύο οἰκογενείας Ἐσκιμὼς, ζώσας ἐν καλύβαις χιονέαις, καὶ, ὅπερ σπανιώτατον, ἔν τισι ξυλίναις. Παρ' αὐτῶν δ' ἔμαθον ὅτι ἕτερον πλοῖον, ἐξακείλαν κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἔτος παρὰ τὴν νῆσον Βασιλέα Γουλιέλμον, αὐτὸ μὲν ἐβραύσθη ἐν ταῖς ἀκταῖς, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς μεταλλεῖον εὔφορον σιδήρου καὶ ξύλων, τὸ δὲ πλήρωμα ἀπῆλθε κακῶς ἔχον πρὸς μεσημβρίαν· ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο ἐγνώριζον περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ.

Ἀκολουθούμενος παρὰ τῶν ὀλίγων συνοδοιπόρων μου ἐβάδιζον τοὺς πρὸς ἀνατολὰς τῆς νήσου Γουλιέλμου αἰγιαλούς, ἐπισκοπῶν τας ἐκ πάγου ἤδη ἐγκαταλειφθείσας καὶ τηκομένας καλύβας τῶν Ἐσκιμὼς, ἀλλὰ μὴ εὑρίσκων αὐτόχθονας μέχρι τῆς ὀγδόης τοῦ Μαΐου. Τότε δὲ παρὰ τῷ ἀκρωτηρίῳ Νόρτων ἐφθάσαμεν εἰς κώμην τινὰ περιέχουσαν ὡς τριάκοντα κατοίκους. Προσῆλθον δὲ οὗτοι πρὸς ἡμᾶς, μᾶλλον φοβηθέντες ἢ διατάζοντες, καὶ, ἐξεταζόμενοι, ἔσπευσαν ἵνα διηγηθῶσιν ὅ,τι ἐγνώριζον περὶ τοῦ Φραγκλίνου καὶ μεταδῶσιν ἡμῖν πολλὰ λείψανα τοῦ παρ' αὐτοῖς ναυαγήσαντος πλοίου. Ἔλεγον δὲ ὅτι μετὰ πέντε ἢ ἓξ ἡμερῶν ὁδοιπορίαν πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς ἠδυνάμεθα ἵνα φθάσωμεν εἰς τὸν τόπον τοῦ ναυαγίου, εἰς ὃν οὐδεὶς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 1857—58 ἐπορεύθη, ἀφότου δηλαδὴ ἀφεῖλον ἐκ διαδοχῆς πᾶν λείψανον τοῦ ναυαγήσαντος πλοίου. Γραῖά δέ τις Ἐσκιμὼς διηγήθη τῷ διερμηνεῖ ἡμῶν Πέτερσεν ὅτι ἤκουσε τινὸς τῶν συμπατριωτῶν αὐτῆς διηγουμένου ὅτι εἶδε τὸ πλοῖον ἐξακέλαν εἰς τὴν παραλίαν, τοὺς δὲ λευκοὺς ἀνθρώπους πορευομένους πρὸς τὸν Μέγαν Ποταμόν. Ἀλλὰ κατὰ τὸν ἐπελθόντα χειμῶνα τὰ πτώματα αὐτῶν, εὑρεθέντα παρὰ τῶν Ἐσκιμὼς διεσπαρμένα καθ' ὁδὸν, ἐδήλωσαν αὐτοῖς τὴν μοῖραν τῶν δυστυχῶν ναυαγῶν.

Ἀναχωρήσαντες ἐκεῖθεν τῇ 24 τοῦ μαΐου, εὕρομεν ἐρευνῶντες τυχαίως οὐ μακρὰν τοῦ ἀκρωτηρίου Herschell σκελετὸν ἀνθρώπινον λευκανθέντα, καὶ παρ' αὐτὸν σπαράγματά τινα εὐρωπαϊκῶν ἐνδυμάτων. Ἀποκινήσαντες δ' ἐπιμελῶς τὴν περὶ τὸν σκελετὸν χιόνα, εὕρομεν καὶ μικρὸν χαρτοφυλάκιον, περιέχον ὀλίγας ἐπιστολὰς, ἐξ ὧν, καίπερ λίαν διεφθαρμένων, ἐμάθομεν ὅτι ὁ ἀποθανὼν ἦτο ὑπηρέτης Ἄγγλου τινὸς ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυαγήσαντος πλοίου, καὶ ἐπείσθημεν ἔτι μᾶλλον ὅτι τὸ πλήρωμα αὐτοῦ διεφθάρη κατὰ διαδοχὴν πορευόμενον τὴν ὁδὸν τοῦ Μεγάλου Ποταμοῦ.

Τῇ δὲ 28 ἀπριλίου ὁ λοχαγὸς Χόβσων, ἀπελθὼν μόνος πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Βικτωρίαν, εὗρε τέλος τὰ ἀναμφίλεκτα ἴχνη τῆς ἐκδρομῆς τοῦ Φραγκλίνου, πυραμίδα δηλαδὴ ἐκ λίθων, καὶ παρ' αὐτὴν σκηνὴν καὶ ἐφαπλώματα καὶ παντοίων εὐρωπαϊκῶν ἐνδυμάτων λείψανα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνέγνω ἐν τῇ διηγήσει τῆς πρὸς εὕρεσιν τῆς βορείας δυτικῆς δύδου δευτέρας ἐκδρομῆς τοῦ Τζὼν Ῥὸς, ὅτι ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Τζέημες Ῥὸς, φάσας τῇ 29 μαΐου 1839 εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς Βικτωρίας, ἤγειρεν ἐπ' αὐτοῦ πυραμίδα λίθων, εἰς ἣν ἀπέθηκε σύντομον διήγησιν τῶν συμβάντων τῆς ἐκδρομῆς, (καίπερ λίαν ἀμφιβάλλων ἂν ποτε αὐτὴ ἐμπέσῃ εἰς χεῖρας Εὐρωπαίου τινὸς,) ὁ λοχαγὸς Χόβσων οὐδόλως ἠμφίβαλε τὸ πρῶτον ὅτι τὸ μνημεῖον τοῦτο ἦτο τὸ ὑπὸ τοῦ Ῥὸς μνημονευόμενον.

Δεκαενέα δὲ μετὰ ταῦτα ἔτεσιν ὁ σὶρ Τζέημες Ῥὸς, ἀποσταλεὶς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Φραγκλίνου, μάτην ἐπειράθη ἵνα φθάσῃ πάλιν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βικτωρίας, ἔνθα ἔστησέ ποτε τὸ μνημεῖον τοῦτο, παρ' ᾧ νῦν, ἤτοι δέκα ἔτι μετὰ ταῦτα ἔτσειν, ὁ λοχαγὸς Χόβσων (1859) ἔστησε τὴν αὐτοῦ σκηνήν. Ὑπερεξεπλάγη δὲ ὅτε, σπεύσας ἵνα ἐρευνήσῃ τὸ μνημεῖον, καὶ μετακινῶν μετὰ προσοχῆς τοὺς λίθους, εὗρε κιβώτιον σιδηροῦν, περιέχον σύντομον διήγησιν οὐχὶ τῆς ἐκδρομῆς τοῦ Ῥὸς, ὡς ἠλπιζεν, ἀλλὰ τῆς τοῦ Φραγκλίνου, γεγραμμένης ἐπὶ περγαμηνῆς ἐν ἓξ διαφόροις γλώσσαις.

Ἐκ τοῦ πολυτίμου τούτου ἐγγράφου ἐμάθομεν ὅτι τῇ 28 μαΐου 1847 τα πάντα εἶχον καλῶς ἐν τῷ Ἐρέβῳ καὶ τῷ Τρόμῳ· ὅτι ἀμφότερα τὰ πλοῖα ταῦτα, ἐκπλεύσαντα τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ ἔτος 1845, διέπλευσαν τὸν πορθμὸν τοῦ Οὐέλλιγκτῶνος μέχρι τῆς 77°· καὶ ὅτ.

ἐπανῆλθον περιπλεύσαντα πρὸς δυσμὰς τὴν νῆσον Κορνουάλλις, ὅπως διαχειμάσωσιν ἐν τῇ νήσῳ Βικχέῦ. Τῇ 12 σεπτεμβρίου τοῦ 1846 διεχείμασαν τὸν δεύτερον χειμῶνα ἐν τοῖς πάγοις κατὰ τὴν 60° 05′ βορείου πλάτους καὶ τὴν 98° 23′ δυτικοῦ μήκους (ἀπὸ Γρηνβίγης), ἀπέχοντες 15 περίπου μίλλια τῶν βορείων καὶ δυτικῶν ἀκτῶν τῆς νήσου τοῦ Βασιλέως Γουλιέλμου.

Ἀλλὰ περὶ τὸ κράσπεδον τῆς ἐγγεγράφου περγαμηνῆς ταύτης εἴδομεν πολλὰς σημειώσεις, γραφείσας ἔνδεκα μετὰ ταῦτα μησίν (25 ἀπριλίου 1848). Ἐξ αὐτῶν δὲ ἐμάθομεν ὅτι τὰ δύο πλοῖα ἠδυνήθησαν ἐπὶ ὅλους εἴκοσι μῆνας ἵνα προχωρήσωσι μόνον κατὰ δεκαπέντε μίλλια πρὸς βοῤῥᾶν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἀυχῆ καὶ μεστὴν κινδύνων τελευταίαν ταύτην ἀπόπειραν ὁ σὶρ Τζὼν Φραγκλῖνος ἀπέθανε τῇ 11 ἰουνίου 1847 ἔννατος αὐτὸς πρὸς δεκαπέντε ἄλλοις ναύταις μετὰ ὀκτὼ ἀξιωματικῶν ἀποθανόντων ὑπὸ τῶν ταλαιπωριῶν τοῦ δεινοῦ πλοός.

Οἱ δὲ ἐπιζήσαντες ἑκατὸν καὶ πέντε ἀξιωματικοί τε καὶ ναῦται προσωρμίσθησαν πάλιν ὑπὸ τὸν πλοίαρχον Γροσιέρον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἔνθεν πρὸ ἑνδεκα μηνῶν ἀνεχώρησαν πλέοντες πρὸς βοῤῥᾶν, καὶ ἵδρυσαν ἐπὶ τῶν ὑλειψάνων τῆς ὑπὸ τοῦ Ῥὸς σταθείσης πυραμίδος, διαφθαρείσης ὕσως ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων Ἐσκιμώς, νέαν πυραμίδα, εἰς ἣν κατέθηκαν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος πολύτιμον περγαμηνήν. Ἐν αὐτῇ δὲ ἀναγινώσκομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι διενοοῦντο ἐν ἀπέλθωσι τῇ ἐπαύριον πρὸς τὸν Μέγαν Ποταμὸν Βέκ. Ἡ δὲ διήγησις ἦτο ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Γροσιέρου, πλοιάρχου τοῦ Τρόμου, καὶ τοῦ Φριτσέμες, πλοιάρχου τοῦ Ἐρέβους.

Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι κατὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας, αἵτινες παρῆλθον ἀπὸ τῆς καταλείψεως τῶν πλοίων μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν ἀπέβησαν εἰς τὴν πυραμίδα τὴν διήγησιν ταύτην, οἱ ταλαίπωροι ὁδοιπόροι περιῆλθον εἰς τοσοῦτον ἀδυναμίας, ὥστε κατέλειψαν ἐκεῖ, ἀρχόμενοι τῆς ἀπεράντου ὁδοιπορίας, πολλὰ ἐνδύματα καὶ παντοίας χορηγίας, θέλοντες ἵν' ἀπαλλαχθῶσι παντὸς περιττοῦ φορτίου. Καὶ ἤδη δέκα μετὰ ταῦτα ἔτεσιν εὕρομεν ἔτι διεσπαρμένα ἐπὶ τῆς χιόνος πολλὰ ἐργαλεῖα, πελέκεις καὶ σκάλευθρα καὶ πυρολαβίδας καὶ πεπισσωμένας θθίνας καὶ ποικίλα ἄλλα μικρὰ πράγματα.

Ὁ δὲ λοχαγὸς Χόβσων διετέλεσεν ἔκτοτε ἐρευνῶν τὴν πέριξ χώραν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Χέρσχελλ μὴ δυνηθεὶς ἵνα εὕρῃ μηδὲν ἴχνος μήτε τῶν ναυαγῶν μήτε ἐπιχωρίων Ἐσκιμώς. Φθάσαντες δὲ κατὰ τὴν 69° βορείου 09′ πλάτους καὶ 90° 27′ μήκους, εὕρομεν μεγάλην σκάφην τεθειμένην ἐπί τινος κολοσσαίου ἐπὶ τοῦτο κατασκευασθέντος ἐλκήθρου, ἥντινα, ὡς φαίνεται, κατεσκεύασαν ἐκ τῶν ἐνόντων οἱ ναυαγοὶ θέλοντες ἵν' ἀναπλεύσωσι τὸν Μέγαν Ποταμὸν Βέκ. Ἀλλ' ἐκλελυμένοι παντάπασι τὸ σῶμα καὶ ἀποθνήσκοντες ἤδη ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους ἀφῆκαν καθ' ὁδὸν μὴ δυνάμενοι ἵν' ἀνέλκωσιν αὐτὴν περαιτέρω. Περὶ δὲ τὸ οὕτω παράδοξος ἐπὶ τοῦ ἐλκήθρου ἐν τῷ μέσῳ ἀπεράντου πεπηγυίας ἐρήμου καταλελειμένον πλοιάριον εὕρομεν ὑπό τινα σωρὸν ἐνδυμάτων νεκρὸν ἀνθρώπου κατεζηραμμένον, καὶ περαιτέρω δ' ἕτερον ἡμίβρωτον ὑπὸ τῶν ζώων· παρ' αὐτοῖς δὲ πέντε χρυσᾶ ὡρολόγια, πολλὰ κοχλιάρια καὶ περόνας ἀργυρᾶς, καὶ ἄγια βιβλία· ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθημεν ἵνα εὕρωμεν μήτε τοῦ πλοίου ἡμερολόγιον, μήτε χαρτοφυλάκιον, μήτε ἄλλο τι ἐπιγεγραμμένον τοῦ κυρίου ὄνομα. Δύο δὲ τυρέκια πεπληρωμένα καὶ ἕτοιμα πρὸς ἐκπορσοκρότησιν ἐπέκειντο ταῖς πλευραῖς τοῦ πλοίου, ἔνθα ἴσως οἱ δύο ναῦται, ὧν ἐβλέπομεν τὰ ἐλεεινὰ λείψανα, ἀπέθνηκαν αὐτὰ πρὸ ἑνδεκα ἐτῶν.

Οὐδὲν δὲ ἄλλο ἄξιον λόγου μοι συνέβη μέχρις οὗ ἐπανῆλθον εἰς τὸ πλοῖον, εἰς ὃ ἔφθασα τῇ 19 ἰουνίου πέντε μετὰ τὸν λοχαγὸν Χόβσον ἐκ χιόνος. Ἀλλ' αἱ ἀπὸ τῆς ὁδοιπορίας ταλαιπωρίαι μεγάλως ἔβλαψαν τὴν ὑγείαν αὐτοῦ.

Σὶρ Τζὼν Φραγκλῖνος.

Ἐπανῆλθε δὲ καὶ ὁ λοχαγὸς Χόβσων, ὅστις καίπερ ἀσθενῶν ἀπετέλεσε γενναίως τὸ προσ τεταγμένον αὐτῷ. Τὰ δὲ τοιαῦτα κατορθώματα ἐδείκνυον ὑπὸ τίνων ἐλπίδων ἐτρεφόμεθα ἐν ταῖς ἐρεύναις ἃς ἕκαστος ἡμῶν ἐπεχείρει.

Τέλος δὲ συνήλθομεν ἅπαντες εἰς τὸ πλοῖον, ἔχοντες τὰ πολύτιμα τεκμήρια τῆς τύχης τοῦ Φραγκλίνου. Κατὰ τὴν ἐν τῷ λιμένει τοῦ Κένεδυ διατριβὴν ἡμῶν ἐνεταφιάσαμεν ἕνα τῶν συνοδοιπόρων, τὸν μηχανικὸν Γεώργιον Βράνδ, ἀποθανόντα ἀπόπληκτον τῇ 6 νοεμβρίου 1858, εἰ καὶ κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐφαίνετο ὑγιέστατος, καὶ ἐξῆλθεν ἐπὶ θήραν ἐλάφων. Τῇ δὲ δεκάτῃ τετάρτῃ ἰουνίου 1859 ἀπέθανεν ἐκ στομακάκης καὶ ὁ ὠμὸς Θωμᾶς Βλάκουελ, ὅστις ὑπηρέτησεν ἤδη ἐν δύο ἄλλαις κατὰ τοὺς πόλους ἐκδρομαῖς. Ἐπειδὴ δὲ τῆς θερμότητος ἕνεκα τοῦ θέρους ἡ θάλασσα κατέστη πάντως ἐλευθέρα, ἡμεῖς ἤδη ἕτοιμοι τῇ 9 αὐγούστου ἵν' ἀποπλεύσωμεν εἰς τὴν πατρίδα.

Καίπερ μὴ ἔχοντες μηχανικὸν κατωρθώσαμεν ἵν' ἀγάγωμεν τὸ ἀτμόπλοιον πρὸς τὸ ἀκρωτήριον Φούρυ. Ἐκεῖ διετρίψαμεν ἐπί τινας ἡμέρας, μέχρις οὗ, μεταβαλομένου τοῦ ἀνέμου, καὶ ἀπώσαντος τοὺς πάγους, ἠδυνήθημεν ἵνα πλέωμεν ἄνευ μηδενὸς προσκόμματος μέχρι τοῦ λιμένος Γοδχάβεν, ἔνθα προσωρμίσθημεν τῇ 27 αὐγούστου. Ἐκεῖ δὲ ὑπεδέχθη ἡμᾶς φιλοφρονέστατα ὁ διοικητὴς τῆς βορρείας Γροιλανδίας Κ. Ὅλικ καὶ αἱ ἐπιχώριοι ἀρχαί, αἵτινες ἐχορήγησαν ἡμῖν πάντα τὰ πρὸς χρείαν.

Ἐκεῖ ἀφήκαμεν τοὺς δύο κυναγωγοὺς Ἐσκιμώς, καὶ τῇ πρώτῃ σεπτεμβρίου ἀπεπλεύσαμεν εἰς Ἀγγλίαν.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ περάνω τὸν λόγον, ὀφείλω ἵνα εὐχαριστήσω δημοσίᾳ ἅπασι τοῖς συμπλεύσασιν ἀξιωματικοῖς τε καὶ ναύταις ὑπὲρ τῆς προθυμίας ἣν ἐπεδείξαντο, συνεργήσαντες ἕκαστος εἰς ἐπίτευξιν τοῦ μεγάλου ἔργου ὃ ἐπετράπην παρὰ τῆς συζύγου τοῦ Φραγκλίνου.

Ἐνθουσιῶντες ὑπὲρ τῆς γενναίας προαιρέσεως τῆς γυναικὸς τοῦ Φραγκλίνου καὶ τῆς Ἀγγλίας ἁπάσης, θελουσῶν ἵνα γνωρίσωσιν ἐκ παντὸς τρόπου τὴν τύχην τοῦ προσφιλεστάτου συζύγου, καὶ ἀγαθοῦ πολίτου, κατωρθώσαμεν τὸ ποθούμενον, κρίναντες ἵνα διαπράξωμεν ὡς δυνατὸν μάλιστα ὅπως ὑπερβῶμεν πᾶν ἐμπόδιον. Διότι ἄνευ πειθαρχίας καὶ τόλμης οὐδέποτε εἰκοσιτρεῖς ἄνδρες ἠδύναντο ἵνα ἐπιτελέσωσιν ἔργον οὕτω μέγα καὶ δύσκολον, ὅπερ μάτην ἐπεχείρησαν πολλοὶ ἄλλοι πρὸ ἡμῶν, ἀποτυγχάνοντες τελείως ἢ καὶ ἀποθνήσκοντες ἐν ταῖς κατὰ τοὺς πόλους παγεραῖς ἐρήμοις.

Παραδίδω δὲ τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Λονδίνῳ Βρεταννικῆς Ναυαρχίας μετὰ τῆς ἐκθέσεως ταύτης τὴν ἔγγραφον περγαμηνὴν καὶ τὰ λείψανα τῆς ἀπολομένης ἐκδρομῆς τοῦ Φραγκλίνου.

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ἀνασκαφαὶ ἐν Πομπηΐᾳ.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΤΗΣ ΠΟΜΠΗΙΑΣ.

ΝΕΩΤΑΤΑΙ ΕΞΕΥΡΕΣΕΙΣ.

Α'. Ἡ Ἔκρηξις.

Τῇ 23 νοεμβρίου τοῦ 79 ἔτους μετὰ Χριστὸν ἐγένετο κατά τινα δημοτελῆ ἑορτὴν ἐν Πομπηΐᾳ δεινὴ ἔκρηξις τοῦ Βεσουβίου, ἀφ' οὗ ἐξερράγησαν ποταμοὶ πυρὸς κατακαλύψαντες τὴν παρ' αὐτὸν ῥωμαϊκὴν πόλιν Πομπηΐαν. Αἱ μαρτυρίαι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, τὰ ἐσχάτως ἀνασκαφέντα ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης, ἡ ἐπαλλήλως ἐστιβασμένη τέφρα καὶ οἱ κισσηρώδεις λίθοι, ὑφ' ὧν αὕτη κατεκλύσθη, τὰ ἀπηνθρακωμένα σκελετὰ, ἅτινα βλέπομεν ἐν σχήματι ἀγωνιῶντος καὶ ἀποθνήσκοντος, ταῦτα πάντα δηλοῦσιν ἡμῖν τὴν φοβερὰν ἐκείνην καταστροφήν. Ἐνταῦθα ἡ φαντασία τοῦ θεατοῦ δὲν δύναται ἵν' αὐξήσῃ τὸ δεινόν. Διότι ἡ εἰκὼν τῆς ἀτυχοῦς πόλεως εἶναι πρὸ ὀφθαλμῶν.

Καθήμενοι ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ φεύγομεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τοὺς πρώτους σεισμούς, κατὰ τὰς πρώτας ἀστραπὰς, αἵτινες ἀγγέλλουσι τὸ πῦρ καὶ τὰς καταπτώσεις τῶν οἰκοδομῶν. Ἡ γῆ σείεται συνεχῶς, καὶ κονιορτὸς πυκνούμενος μᾶλλον μᾶλλον κατασκοτίζει τὸν οὐρανόν. Ἀπό τινων ἡμερῶν ἐγίνετο λόγος περὶ γιγάντων, οἵτινες ὁτὲ μὲν ἐν τοῖς πεδίοις ὁτὲ δὲ ἐν τοῖς ὄρεσι διέβαινον μετέωροι. Οἱ γίγαντες οὗτοι ἀνίστανται ἤδη καὶ αἰωροῦνται ὑπερύψηλοι ἐν τῷ περιδινουμένῳ καπνῷ, ἐν ᾧ πρῶτον μὲν ἀκούεται κρότος παράδοξος, μυκηθμὸς δεινὸς, ὕστερον δὲ κεραυνοὶ ἐπαλλήλως ἐπισκήπτοντες· καὶ νὺξ φρικώδης, ζοφερὰ καὶ ἀποτρόπαιος ἐπέρχεται φωτιζομένη ἐκ διαλειμμάτων ὑπὸ φλογῶν, αἵτινες καταπυρπολοῦσι τὸ σκότος.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως, τρέχοντες ὡς μαινόμενοι εἰς τὰς ὁδοὺς, κραυγάζουσιν « Ὁ Βεσούβιος ἀναφλέγεται. » Οἱ δὲ ἐν τῷ θεάτρῳ ψυχαγωγούμενοι πολῖται ὁρμῶσι πρὸς τὰς θύρας περίφοβοι, ἐπτοημένοι, χαίροντες ὅτι εὑρίσκουσι πρὸ ἑαυτῶν τοσαύτας ἐξόδους, ὅπως ἐξέλθωσι μὴ συντριβόμενοι, καὶ περαιτέρω ἀνοικτὰς τὰς πύλας τῆς πόλεως καὶ τῶν ἀγρῶν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν πρώτην ἔκρηξιν, μετὰ κατακλυσμὸν τῆς τέφρας, ἐπέρχεται ἄλλος δεινότερος ποταμὸς πυρὸς καὶ πεπυρακτωμένων ἐλαφρῶν κισσηρωδῶν λίθων, ἀπαγομένων ὑπὸ τοῦ ἐπιπνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου ὡς πεπυρακτωμένης, οὕτως εἰπεῖν, χιόνος, οἵτινες καταπίπτουσι συνεχεῖς, βραδέως, ἀδιαλείπτως. Ἡ στερεὰ αὕτη φλὸξ ἐμφράττει τὰς ὁδοὺς, συσσωρεύεται ἐπὶ τῶν στεγῶν, καὶ καταπίπτει μετ' αὐτῶν καὶ τῶν οἴκων, οἵτινες ἀναφλέγονται. Τὸ πῦρ καταφέρεται οὕτως ἀπὸ στέγης εἰς στέγην κατὰ διαδοχὴν ἐπὶ τὸ ἔδαφος τῶν αὐλῶν, ἡ ἐπισωρεύεται ὡς γῆ, πληροῦσα τὰ πάντα τῶν πεπυρακτωμένων τούτων ψηφίδων, αἵτινες καταπίπτουσιν ἀδιαλείπτως.

Οἱ κάτοικοι φεύγουσι πανταχόσε. Οἱ τολμηροὶ, οἱ νέοι καὶ ὅσοι φροντίζουσι μόνον περὶ ἑαυτῶν κατορθοῦσιν ἵνα ἐκφύγωσι. Τὸ ἀμφιθέατρον γίνεται ἐν ἀκαρεῖ ἔρημον ἀνθρώπων, πλὴν τῶν πληγωθέντων καὶ ἀποθανόντων μονομάχων. Ἀλλ' οὐαὶ τοῖς καταφεύγουσιν εἰς τὰ ἐργαστήρια τῆς πόλεως, ὑπὸ τὰς στοὰς τοῦ θεάτρου, ἢ τὰ ὑπόγεια! διότι ἡ τέφρα περιφράττει καὶ περιβάλλει αὐτοὺς ἀσφυκτήσαντας· οὐαὶ τοῖς κατεχομένοις ὑπὸ φιλαργυρίας ἢ ἁπληστίας, τῇ γυναικὶ τοῦ Σαλλουστίου, ταῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ποιητοῦ παρθένοις, αἵτινες ὑστέρησαν ζητοῦσαι τὸν τιμαλφῆ αὐτῶν κόσμον καὶ τὰ πολύτιμα πράγματα· διότι μέλλουσιν ἵνα πέσωσιν ἀσφυκτοῦσαι μετὰ τοῦ χρυσοῦ κόσμου καὶ τῶν χρημάτων, ἅτινα διασπαρέντα περὶ αὐτὰς δηλώσουσι τοῖς μεταγενεστέροις τὴν ματαιότητα τῶν ἐσχάτων αὐτῶν μεριμνῶν. Γυνή τις τρέχουσα πεφορτισμένη τὰ κειμήλια, καὶ μὴ δυναμένη ἤδη ἵν' ἀναπνεύσῃ, κατέφυγεν ὑπὸ τὸ tablinum, καὶ ἐπιχειρήσασα μάτην ἵνα κατάσχῃ διὰ τῶν βραχιόνων αὐτῆς τὴν ἐπ' αὐτὴν καταπίπτουσαν ὀροφὴν τῆς οἰκίας, ἀπώλετο συντριβεῖσα οὕτως, ὥστε ἡ κεφαλὴ αὐτῆς οὐδέποτε ὕστερον ἀνευρέθη.

Τὸ πλῆθος τῶν διασωθέντων φεύγει πρὸς τὴν παρὰ τὰ προάστεια ὁδὸν τῶν τάφων, ἔνθα συναντῶνται καὶ οἱ πολῖται καὶ οἱ ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ ἐπαύλεων εἰς τὴν πόλιν πρὸς σωτηρίαν τῶν οἰκείων τρέχοντες. Εἷς αὐτῶν ἔπεσε πρηνὴς, ἔχων τοὺς πόδας ἐστραμμένους πρὸς τὴν πύλην τοῦ Ἡρακλείου· ἕτερος δὲ ὕπτιος, τοὺς βραχίονας καὶ τὰς χεῖρας ἀνατεταμμένας, κρατῶν δὲ ταῖς χερσὶν 127 χρυσᾶ νομίσματα. Ἄλλος δὲ ἔπεσεν ὁμοίως· ἀλλ' ὦ τοῦ θαύματος!

ὕπτιος, καὶ ἀπέθανε βλέπων πρὸς τὸν Βεσούβιον. Γυνὴ δέ τις, ἔχουσα παῖδα ἐπ' ἀγκάλης, κατέφυγεν εἴς τινα τάφον, ὃν ἡ λάβα ἐτοίχωσεν ἐπ' αὐτήν. Εἷς δὲ στρατιώτης, πράττων τὸ καθῆκον, ἔμεινεν ἐν τῇ τάξει πρὸ τῆς πύλης τοῦ Ἡρακλείου, καὶ ἀπέθανεν ἀνδρείως, ἔχων τὴν μὲν ἑτέραν τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ στόματος, τὴν δὲ ἑτέραν ἐπὶ τῆς λόγχης.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Διομήδους συνῆλθεν εἰς τὸ ὑπόγειον τῆς οἰκίας, ἔνθα δεκαεπτὰ ἄνθρωποι, ἄνδρες, γυναῖκες, παῖδες καὶ μία νεᾶνις, ἦστινος ὁ μαστὸς ἐνεκολλήθη τῇ τέφρᾳ, ἐνετάφησαν ζῶντες συσφιγγόμενοι, καὶ ἀπέθανον θάνατον φρικώδη εἴτε ἐκ τῆς ἐκλείψεως τοῦ ἀέρος, εἴτε βραδέως ὑπὸ τῆς πείνης! Ὁ δὲ Ἄρριος Διομήδης ἐσώθη μόνος, καταλιπὼν τοὺς οἰκείους καὶ μὴ ἀπαγαγὼν ἄλλον, εἰμὴ δοῦλόν τινα φέροντα τὸ βαρὺ αὐτοῦ βαλάντιον μεστὸν χρυσῶν νομισμάτων. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἔπεσεν, ὡς κεραυνόπληκτος, παρὰ τὴν θύραν τοῦ κήπου.

Ἀλλὰ πόσων ἄλλων ἀγνοοῦμεν τὸ ἄθλιον τέλος τοῦ βίου! Ὁ ἱερεὺς τῆς Ἴσιδος, περικυκλωθεὶς ὑπὸ τῶν φλογῶν, καὶ μὴ δυνηθεὶς ἵνα σωθῇ εἰς τὴν πυρποληθεῖσαν ὁδὸν, ἐτρύπησε διὰ τοῦ πελέκεως δύο τοίχους. Ἀλλ' εὑρὼν καὶ τρίτον, καταπεπονημένος ἕως ἠ καταβληθεὶς ὑπὸ τοῦ πυρφόρου ποταμοῦ, ἐψυχορράγησε τὸ ὕστατον ἔχων διὰ χειρὸς τὸν πέλεκυν.

Τὰ δὲ ἄθλια ζῶα, ὅσα ἔτυχον προσδεδεμένα, δὲν ἠδυνήθησαν ἵνα ἐκφύγωσιν. Ὁ ἡμίονος τοῦ ἀρτοποιείου, οἱ ἵπποι τοῦ ξενοδοχείου τοῦ Ἀλβίνου, ἡ αἴξ τοῦ Σιρίκου, ἥτις κατέφυγεν εἰς τὸν ἰπνὸν τοῦ μαγειρείου, ὅπου ἀνεῦρον ἐσχάτως αὐτὴν φοροῦσαν ἔτι τὸν κωδωνίσκον κατὰ τὸν λαιμόν, ἀπέθανον, ὡς οἱ δεσμῶται τοῦ στρατῶνος τῶν μονομάχων, οἵτινες εὑρέθησαν ἔτι καὶ νῦν σιδηρόδεσμοι ἐπὶ τῶν τοίχων.

Φρικώδης νύξ, ἀλλὰ φρικωδεστέρα ἡ ἐπαύριον! Ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα, ἀλλὰ τὸ σκότος ὑπολείπεται, οὐχὶ σκότος ἀσελήνου νυκτὸς ἀλλὰ σκότος ἄντρου. Ἐν τῷ Μισηνῷ ἀκρωτηρίῳ, ἔνθα διέτριβε Πλίνιος ὁ νεώτερος, ὅστις διέγραψε τὴν καταστροφὴν ταύτην, οἱ κάτοικοι ἤκουον τὰς συγκεχυμένας κραυγὰς τῶν παίδων, τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, καλούντων ἀλλήλους, ζητούντων καὶ μὴ ἀναγνωριζόντων ἄλλως εἰμὴ ἐκ τῆς φωνῆς, ἐπικαλουμένων τὸν θάνατον, δακρυβροούντων, ἀναβοώντων, ὀλοφυρομένων, νομιζόντων ὅτι αὕτη ἦτο ἡ ἐσχάτη, ἡ αἰώνιος νύξ, καθ' ἣν οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ θεοὶ ἔμελλον ἵνα ἐκλείψωσιν.

Ἔπειτα δ' ἔπεσεν ὄμβρος τέφρας οὕτω παχὺς, ὥστε ἑπτὰ λεύγας ἀπέχοντες τοῦ πυρπνόου ὄρους οἱ ἄνθρωποι ἠναγκάζοντο ἵνα τινάσσωνται ἀδιαλείπτως, ὅπως μὴ πνιγῶσιν ὑπ' αὐτῆς. Ἡ τέφρα ἔφθασε λέγουσι μέχρι τῆς Ἀφρικῆς καὶ πάντως μέχρι τῆς Ῥώμης, ἦστινος κατεσκότισε τὸν ἀέρα, καὶ ἀπέκρυψε τὸ φῶς οὕτως, ὥστε οἱ Ῥωμαῖοι ἠρώτων ἑαυτούς· « Μὴ ὁ κόσμος ἀναστρέφεται; μὴ ὁ ἥλιος ἀποσβεσθεὶς πίπτει ἐπὶ τῆς γῆς; Τέλος, λέγει Πλίνιος ὁ νεώτερος, τὸ μὲν φῶς ἀνέλαμψε κατ' ὀλίγον, ὁ δ' ἀμαυρωθεὶς ἥλιος ἐφάνη πάλιν ὑπολαμπὴς, ὡς κατά τινα ἔκλειψιν. Τὰ πάντα ἠλλοιώθησαν περὶ ἡμᾶς· διότι ἡ τέφρα κατεκάλυψεν ὡς χιὼν βαθεῖα τὰ πάντα. »

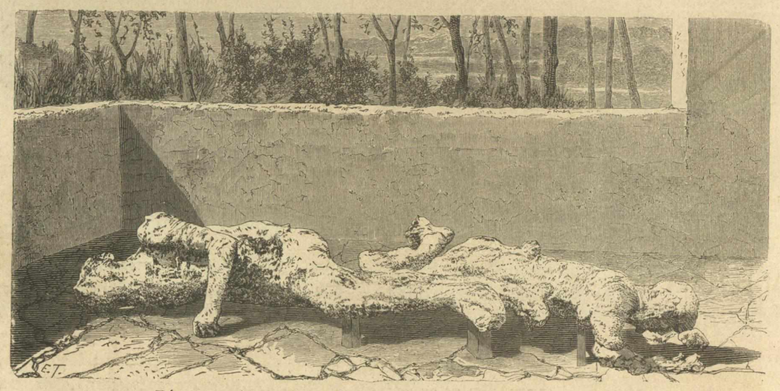

Σώματα κατοίκων τῆς Πομπηΐας ἀπηνθρακωμένα, ὡς εὑρέθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς.

Β.—Η ΕΞΟΡΥΧΘΕΙΣΑ ΠΟΛΙΣ.

Τὸ ὄνομα ἐρείπια ἐκπλήττει πάντοτε τὸν περιοδευτὴν, φανταζόμενον αὐτὰ μέγιστα. Ἀλλ' ἡ Πομπηΐα ἦτο μητρόπολις τριάκοντα χιλιάδων κατοίκων, σχεδὸν ὅσαι ἦσαν αἱ νεώτεραι Ἀθῆναι πρὸ 15 ἐτῶν, κειμένη ἐν τῷ μυχῷ γραφικῆς τινος κοιλάδος, ὁριζομένης ἔνθεν μὲν ὑπὸ γαιωλοφιῶν ποικιλομόρφων, ἔνθεν δὲ ὑπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ διαῤῥεομένης ὑπὸ ῥύακος περιποιοῦντος αὐτῇ φαιδρὰν καὶ χαροποιὸν ὄψιν· μάλιστα δὲ ὑπὸ ἐμπόρων καὶ ἐξόχων πλουσίων ἀνδρῶν· διότι ἡ πόλις ἦτο ἐμπορεῖον τῶν ἀπὸ τῆς Νώλας τῆς Νωκέρας καὶ τῆς Ἀστέλλας ἐμπορευμάτων. Ὁ δὲ λιμὴν αὐτῆς ἠδύνατο ἵνα χωρήσῃ ὁλόκληρον στόλον, οἷος ὁ τοῦ Κορνηλίου.

Ἡ Πομπηΐα συνίστα καθ' ἑαυτὴν μικρὰν ἰδιάζουσαν, αὐτόνομον καὶ ἐντελῆ οἰκουμένην. Ἐπειδὴ εἶχε μικρὰν γερουσίαν συγκειμένην ἐκ δεκαδαρχῶν, ὀλίγην ἀριστοκρατίαν, τοὺς Αὐγουστούλους, ἀναλογοῦντας πρὸς τοὺς ἱππότας, τέλος δὲ τὸ πλῆθος καὶ τὸν λαόν. Ἡ γερουσία ἐχειροτόνει τοὺς ἱερεῖς, συνεκάλει τὰ ἀρχαιρέσια, ἀνεκήρυττε τοὺς ἀστυνομικοὺς νόμους, διέταττε τὰς τῶν στρατιωτῶν συλλογὰς, ἐφορολόγει, τέλος δὲ ἐξέλεγε τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, τοὺς ὑπάτους, τοὺς ἀστυνόμους, τὸν ταμίαν κλπ. Ἡ Πομπηΐα ἦτο λοιπὸν, ὡς εὐτραπέλως ὠνόμασαν αὐτὴν, μικρά τις Ῥώμη.

Ἡ ἀτυχὴς αὕτη πόλις ἐκακώθη ἤδη δεινῶς κατὰ τὸ 63 ἔτος Π. Χ. ἕκ τινος δεινοῦ σεισμοῦ, καθ' ὃν πολλοὶ μὲν ναοὶ κατεστράφησαν, οἱ δὲ πλεῖστοι τῶν κατοίκων καὶ ἡ γερουσία ἔφυγον, μέχρις οὗ ἀνεκτίσθη πάλιν κατὰ μικρὸν, ἀνανεωθεῖσα συμμέτρως μᾶλλον ἢ φιλοκάλως. Ἤδη ἡ πόλις ἤρξατο ἵν' ἀναλαμβάνῃ, οἱ δὲ ναοὶ τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Ἴσιδος καὶ τῆς Τύχης καὶ οἱ χαρίεντες στῦλοι τῆς ἀγορᾶς ἀνίσταντο ἐκ τῶν ἐρειπίων, οἱ δὲ οἶκοι ἐκαλλωπίζοντο λαμπροῖς ζωγραφήμασιν, ἡ δ' ἐργασία καὶ αἱ ἡδοναὶ ἀνεζωπυροῦντο, ὁ δὲ βίος ἀνεφύετο, καὶ τὸ πλῆθος συνεπιέζετο ἀλαλάζον ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ, ὅτε ἐπῆλθεν αἴφνης ἡ ὀλεθρία ἔκρηξις, ἥτις κατέκλυσε τὴν Πομπηΐαν δι' ἀπείρου τέφρας, λάβας καὶ πετρῶν. Ἡ φοβερὰ ἐκείνη ἔκρηξις, ἣν διὰ βραχέων διεγράψαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἐξωλόθρευσε, πλὴν τῆς Πομπηΐας, τὸ Ἡράκλειον καὶ τὰς Σταβίας, καὶ ἠρήμωσε τὸν πέριξ τόπον ἐν ἀκαρεῖ. Μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν οἱ περισωθέντες κάτοικοι ἐπανῆλθον πάλιν, καὶ ἔκαμον τὰς πρώτας ἀνασκαφὰς ὅπως ἀνεύρωσι τὰ κατακαλυφθέντα πολυτελῆ πράγματα. Ἀλλὰ σὺν αὐτοῖς παρεισέδυσαν καὶ πάμπολοι κλέπται, οὓς οἱ νεώτεροι ἀρχαιολόγοι κατέλαβον οὕτως εἰπεῖν ἐπ' αὐτοφώρῳ ἐν τῇ ὑπογείῳ πόλει.

Ὁ αὐτοκράτωρ Τῖτος ἔκρινεν ὀλίγῳ ὕστερον ἵνα ἐκκαθάρῃ καὶ ἀνοικοδομήσῃ αὐτήν. Ἀλλὰ τὸ μέγεθος καὶ δυσκατόρθωτον τοῦ ἔργου ἐξέπληξαν οὕτω τοὺς παρ' αὐτοῦ ἀποσταλέντας, ὥστε ἡ ἐπισκευὴ δὲν ἀπετελέσθη. Ἄλλως τε δὲ ἡ Ῥώμη κατείχετο τότε ὑπὸ φροντίδων, αἵτινες περιέσπων αὐτὴν τῆς φθαρείσης ταύτης μικρᾶς πόλεως, ἥτις ἠφανίσθη κατ' ὀλίγον ὑπὸ τὰς ἀμπέλους, τοὺς κήπους καὶ τὰ δασέα ἄλση. Τέλος οἱ αἰῶνες παρῆλθον συνεπάγοντες μεθ' ἑαυτῶν τὴν τὰ πάντα ἐπικαλύπτουσαν λήθην, καὶ πᾶν ἴχνος τῆς ἀρχαίας Πομπηΐας ἀπώλετο. Ἐπειδὴ οἱ σπάνιοι σοφοὶ, οἵτινες ἐγνώριζον αὐτὴν ἐξ ὀνόματος μόνον ἠγνόουν ποῦ ἔπρεπεν ἵνα ζητήσωσιν αὐτήν.

Ἀλλ' ὅτε περὶ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα τελευτῶντα ὁ ἀρχιτέκτων Φοντάνας κατεσκεύασεν ὑπόγειον διώρυγα ὅπως διοχετεύῃ τὰ ὕδατα ἀπὸ τοῦ Σάρνου εἰς τὴν πόλιν Torre Annunziata (τὴν ἀρχαίαν Oplonte), ἡ διώρυξ διεπέρασε τὴν Πομπηΐαν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου εἰς τὸ ἕτερον μέρος, διαπειρουσα τοίχους, διερχομένη δι' ἀρχαίων ὁδῶν, ἀπαντῶσα κτίρια ὑπωκοδομημένα καὶ πιέγραφάς. Ἀλλ' οὐδεὶς ὑπενόησε τότε ὅτι τὰ κτίρια ταῦτα καὶ αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἡ ἀρχαία ἀφανισθεῖσα Πομπηΐα. Ἀλλὰ τὸ ἀμφιθέατρον, ὅπερ, κεκαλυμμένον ὑπὸ λεπτοῦ γῆς στρώματος, συνίστα τάφρον ὁμαλὴν, ἐμήνυεν ἀρχαῖόν τι οἰκοδόμημα· οἱ δὲ χωρικοὶ, γινώσκοντες τὰ περὶ τὸν τόπον κάλλιον τῶν σοφῶν, ἐσήμαινον καλοῦντες ὄνομα κατὰ τὸ ἥμισυ Ἰταλικὸν καὶ Λατινικὸν, la-Civita, τὰς ἐπὶ τῆς Πομπηΐας συσσωρευθείσας γαίας.

Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1748, ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ τρίτου, ὅτε τὸ νεωστὶ εὑρεθὲν Ἡράκλειον ἐπέστησε τὴν διάνοιαν τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὰ κατορυκτὰ ἀρχαῖα, ἀμπελουργῶν τινων προσκοψάντων ταῖς σκαπάναις πρὸς παλαιά τινα οἰκοδομήματα καὶ ἀνάγλυφα τῆς Πομπηΐας, συνταγματάρχης τις τοῦ μηχανικοῦ ὀνομαζόμενος Rocco Alcubière ἐζήτησε παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν ἄδειαν πρὸς ἀρχαιολογικὰς ἀνασκαφάς. Ὁ δὲ βασιλεὺς συγκαταινέσας ἔδωκεν αὐτῷ βοηθοὺς δώδεκα δεσμώτας! Καὶ οὕτως ἀγαθῇ τινι μοίρᾳ εἰς ἀξιωματικὸς τοῦ μηχανικοῦ ἀνεῦρε τὴν πόλιν, ἣν προτιθέμεθα ἵνα ἐπισκεφθῶμεν.

Ἀλλ' ὅμως παρῆλθον πρὸς τούτοις ὀκτὼ ἔτη πρὶν ἢ ἐννοήσωσιν ὅτι ἐξώρυττον τὴν Πομπηΐαν. Ἐπειδὴ οἱ τότε ἀρχαιολόγοι ἐνόμιζον ὅτι ἦτο ἡ πόλις Στάβιαι. Αἱ δὲ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο τὸ πρῶτον σκαιῶς καὶ ἀτάκτως ὑπὸ τῶν δεσμωτῶν κακούργων. Διὸ καὶ ὁ τότε αὐτὰς ἐπισκεφθεὶς διάσημος Βίγκελμαν ἔγραφεν. « Ἐὰν αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Πομπηΐας διατελῶσι γινόμεναι τοιουτοτρόπως, οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν κατὰ τὴν τετάρτην γενεὰν ἀνασκάψουσιν ἔτι τὰ ἐρείπια ταῦτα, καὶ μόλις δυνήσονται ἵνα ὕδωσι πολλοστὸν τῆς ἀρχαίας πολεως μέρος. » Καὶ προέλεγε τοῦτο ἀληθέστατα. Ἐπειδὴ οἱ μὲν ἀπόγονοι τῆς τετάρτης γενεᾶς εἶναι οἱ σύγχρονοι ἡμῶν, ὅμως δὲ τὸ τέταρτον τῆς Πομπηΐας δὲν ἀνεσκάφη εἰσέτι.

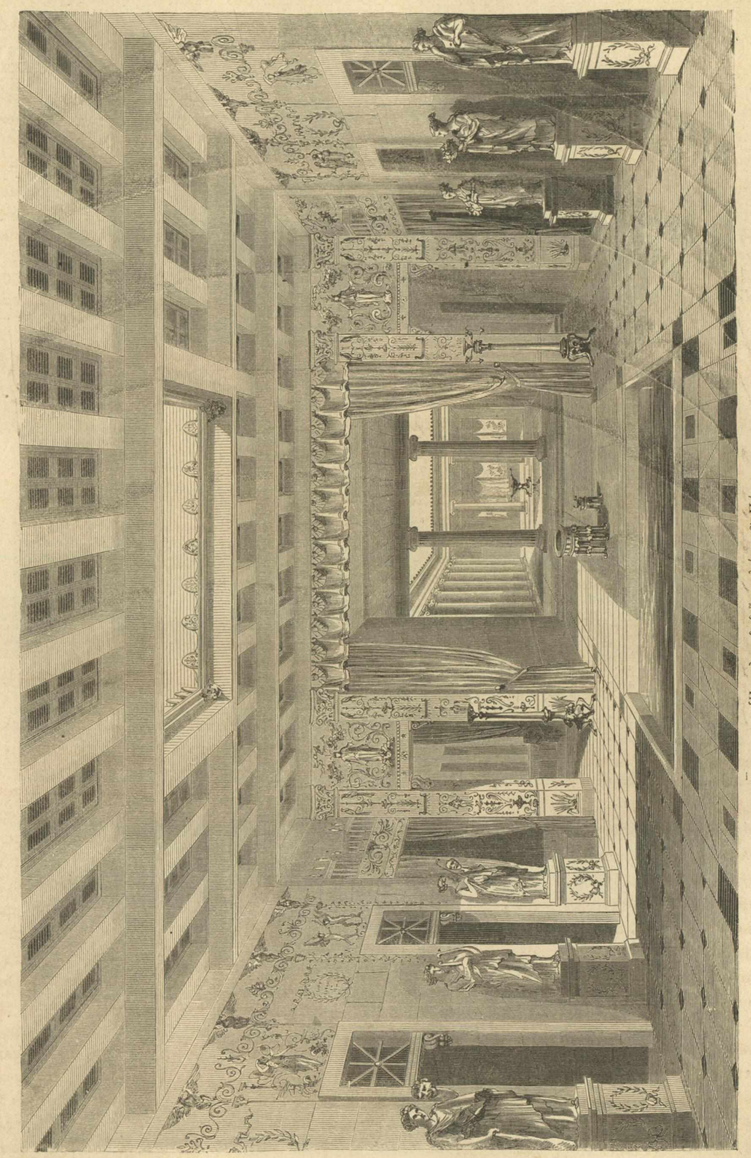

Ἡ πλινθοβυθισία οἰκία τοῦ Πάνσα.

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσὴφ ὁ δεύτερος, ἐπισκεψάμενος τὰς ἀνασκαφὰς τῇ 6 ἀπριλίου τοῦ 1796, ἐμέμψατο σφόδρα τὸν βασιλέα τῆς Νεαπόλεως Φερδινάνδον τὸν τέταρτον, ὡς ὀλίγα δαπανῶντα καὶ ἐλάχιστα περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου μεριμνῶντα. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπέσχετο μὲν ἵνα πράξῃ κάλλιστα εἰς τὸ μέλλον, ἀλλὰ δὲν ἐφύλαξε πίστιν. Μόνον δὲ κατὰ τὴν τῶν Γάλλων κατοχὴν τῆς Νεαπόλεως αἱ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο νουνεχῶς καὶ ἐνεργῶς. Ἐπειδὴ τὸ κοινὸν ἠγόρασε τότε πάσας τὰς τὴν Πομπηΐαν καλυπτούσας γαίας· ἐν δὲ τῷ ἔτει 1813 ἠσχολοῦντο περὶ τὰς ἀνασκαφὰς 176 ἐργάται.

Ἀλλ' οἱ μὲν Βουρβῶνες ἐπανελθόντες εἰς Νεαπολιν μετὰ τὴν ἐκβολὴν τοῦ Γάλλου βασιλέως Μουράτου, ἤρξαντο ἵνα πωλῶσι τοῖς ἰδιώταις τὰ ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ τοῦ Ναπολέοντος ἀγορασθέντα γήπεδα· αἱ δὲ ἀνασκαφαὶ πρῶτον μὲν ἠμελήθησαν, τέλος δὲ ἀφέθησαν παντελῶς. Καὶ μόνον ἐὰν βασιλεύς τις ἤρχετο ἵνα ἴδῃ αὐτὰς, ὁ ἐπιστατῶν ἔσπευδε, προστάξαντος τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως, ἵνα διασκορπίσῃ ὅσα ἀρχαῖα εἶχε πρόχειρα, καὶ καλύψῃ αὐτὰ ἐπιμελῶς διὰτέφρας καὶ λίθων· ἔπειτε δὲ ἡ μαγικὴ ῥάβδος τοῦ ἐπιστάτου ἐξῆγεν ὡς ἐκ τύχης πλῆθος ἀξιολόγων πραγμάτων, ἅτινα ἐξέπληττον τὸν ἐπισκοποῦντα.

Ἀλλ' ἡ μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1860 ἀποδίωξιν τῶν Βουρβώνων κατασταθεῖσα ἐν Νεαπόλει Ἰταλικὴ κυβέρνησις κατέστησεν ἐπιστάτην τῶν ἀνασκαφῶν τὸν Κ. Φιορέλλην, ἀνδρα πεπαιδευμένον καὶ συνετὸν, ᾧτινι ἔδωκεν 700 ἐργάτας. Δι' αὐτῶν ὁ ἀκάματος οὗτος ἀρχαιολόγος ἐξώρυξεν ἐντὸς τριῶν μηνῶν πλείονα ἀξιολογώτατα πράγματα ἢ οἱ πρὸ αὐτοῦ κατὰ τὰ πρότερα τριάκοντα ἔτη, καὶ ἡ ἀρχαία πόλις ἤρξατο ἵν' ἀνατέλλῃ ἐκ τῆς τέφρας τοιαύτη οἵα ἦτο κατὰ τὴν ὀλέθριον νύκτα τῆς ἐκρήξεως τοῦ Βεσουβίου· διότι οἱ διερρωγότες τοῖχοι, αἱ ὁδοί, τὰ δημόσια μνημεῖα, τὰ μάρμαρα, τὰ χαλκεύματα, τὰ πάντα ἐπισκευάζονται ἐπιμελέστατα.

Ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν νεκρὰν πόλιν πληρόνει εἰσερχόμενος εἴς τινα ἐπὶ τοῦτο τεταγμένον ὑπάλληλον δύο φράγκα, καὶ οὕτως ἀπαλλάττεται τῶν μυρίων ὀχληρῶν ὁδηγῶν καὶ ἐπαιτῶν καὶ παιδαρίων, οἵτινες οὕτω μέχρι τοῦδε ἐνώχλουν τοὺς ξένους. Ἔν τινι συνοικίᾳ τῆς πόλεως κατεστάθη μουσεῖόν τι πρόσκαιρον, ἔνθα ἐκτίθενται τὰ ἐξευρισκόμενα ἀρχαῖα, καὶ ἐν αὐτῷ βιβλιοθήκη, περιέχουσα τὰ μέχρι τοῦδε γραφέντα περὶ Πομπηΐας συγγράμματα, μάλιστα δὲ τὰ ὡραῖα πονήματα τοῦ Mazois, τοῦ Raoul-Rochette, τοῦ Zahn, τοῦ Overbeck, τοῦ Breton κ.λ., προκείμενα πρόχειρα τοῖς φιλομαθοῦσι περιοδευταῖς.

Ἀνασκαφαὶ ἐν Πομπηΐᾳ. Ἰπνὸς (φοῦρνος), ἐν ᾧ εὑρέθησαν ὀγδοήκοντα καὶ εἷς ἄρτοι, ἐναποτεθέντες πρὸ 1800 ἐτῶν.

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο μέχρι τοῦδε κατὰ τρεῖς διαφόρους τρόπους. Ἐπὶ Καρόλου τοῦ τρίτου οἱ ἐργάται ἐξώρυττον ἀμεθόδως τὴν γῆν, ἀφήρουν τὰ πολυτελῆ πράγματα, ὅσοις τυχαίως προσέκοπτον, ἔπειτα δὲ ἐπλήρουν τὰς τάφρους, συλλέγοντες μὲν ἀρχαῖά τινα, ἀλλὰ φθείροντες τὴν Πομπηΐαν. Ὕστερον δὲ, ἐπὶ τοῦ Μουράτου, ἐνοήσαντες τοῦτο, ἤρξαντο ἵν' ἀνακαθαίρωσι τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ οἰκοδομήματα. Ἀλλὰ προσβάλλοντες κάτωθεν τὸ ἐμφράττον αὐτὰς γαιῶδες καὶ κισσηρῶδες γεώλοφον, ἐπήνεγκον τὰς καταπτώσεις τῶν χωμάτων, καθ' ἃς πολλὰ πολύτιμα πράγματα ἐφθείροντο ἢ ἀπώλλυντο. Προλαμβάνων δὲ τὸ κακὸν τοῦτο ὁ Κ. Φιορέλλης ἐπενόησε καλλιτέραν τρίτην τινὰ μέθοδον. Ἐπειδὴ δὲν βαδίζει τὰς ὁδοὺς, ἐξορύσσων αὐτὰς κάτωθεν καὶ κατὰ τὸ ψιλὸν ἔδαφος, ἀλλὰ σημειοῖ αὐτὰς πρῶτον ὑπὲρ τοῦ λόφου, καὶ διαγράφει μεταξὺ τῶν δένδρων καὶ τῶν γεωργουμένων γαιῶν, αἵτινες καλύπτουσι τὴν ἀρχαίαν πόλιν, εὐρύχωρα τετράγωνα, ἐνδεικνύοντα τὰς ὑπογείους τῆς πόλεως συνοικίας ἢ νήσους (insulæ).

Ἀγορασθέντος δὲ τοῦ χωρίου, καὶ τῶν βλαστημάτων ἀποχωρισθέντων, τὰ ἔργα ἄρχονται ἄνωθεν. Καὶ πρῶτον μὲν ἀφαιρεῖται τὸ χῶμα τοῦ γεωλόφου, ὅπερ μετακομίζεται διά τινος σιδηροδρόμου ἀποφέροντος αὐτὸ μακρὰν τῆς πόλεως. Καὶ οἱ μὲν ἄνδρες σκάπτουσι τὴν γῆν, σμήνη δὲ κορασίων, συνερχομένων ἐκ τῶν πλησίων κωμῶν, προστρέχουσιν ἀδιαλείπτως, πληροῦντα χώματος τοὺς καλάθους καὶ ἐκνεονται τὰ αὐτοὺς εἰς τὰς ἁμάξας τοῦ σιδηροδρόμου, αἵτινες, κατεσκευασμένου ὄντος ἐπὶ κλιτύος, κατέρχονται ἀφ' ἑαυτῶν ἀποφέρουσαι μακρὰν τὰ χώματα· ἔπειτα δὲ ἐπανέρχονται εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἀνελκόμεναι ὑπὸ ἡμιόνων. Τὰ κοράσια ταῦτα εἰργάζοντο πρότερον ἐντοῖς ἐργαστηρίοις τῶν ἰταλικῶν ὑφασμάτων, ἅτινα κατεστρέφησαν ἀφότου οἱ ἀγγλικοὶ ἰστοὶ κατέκλυσαν τὴν οἰκουμένην,

—

Γ. Η ΑΓΟΡΑ.

Εἰσερχόμενός τις εἰς τὴν Πομπηΐαν βλέπει πρῶτον πάντων τὴν Ἀγορὰν τῆς πόλεως (Forum). Ἂς φαντασθῶμεν πάντα τὰ ἐργαστήρια αὐτῆς ἠνοιγμένα, τὰ δείγματα, τοὺς ἀγοραστὰς, τοὺς ἐμπόρους, τοὺς παρερχομένους καὶ καθόλου τὸν ὄχλον τῶν μεσημβρινῶν ἐμπορευομένων ἀνθρώπων. Αἱ τὴν ἀγορὰν ἑκατέρωθεν ἀφορίζουσαι οἰκίαι ἔχουσιν ἐξώστας καὶ παράθυρα, ὅθεν αἱ Πομπηϊαναὶ γυναῖκες, κατεχόμεναι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ βλέπειν, σχολιάζειν καὶ βλέπεσθαι, παρίστανται τῷ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς ἐμπορικῆς ταύτης πόλεως ὄχλῳ.

Οἱ τοῖχοι, ὄντες ἀντὶ ἐφημερίδων, εἶναι κεκαλυμμένοι ὑπὸ ἱλαρῶν προγραμμάτων καὶ ἀγγελιῶν, ὧν πολλαὶ ἀναγινώσκονται εὐκολώτατα μέχρι τοῦ νῦν· διότι πᾶς τις ἠδύνατο ἵν' ἀγγείλῃ, γράφων δι' ἐρυθρῶν ἰσχνῶν γραμμάτων, ὅ,τι ἡμεῖς ἐκτυποῦμεν ἐν τῇ τετάρτῃ σελίδι τῶν ἐφημερίδων. Ἀξιοσπούδαστοι μάλιστα εἶναι αἱ ἐπιγραφαὶ, αἵτινες δεικνύουσιν ἡμῖν πάσας τὰς μερίμνας τῆς μικρᾶς ταύτης πόλεως. Ἐνταῦθα ἀγγέλλεται ἐκλογὴ ἢ συνέλευσις συντεχνίας τινὸς, μελλούσης ἵνα συστήσῃ πρὸς τὸν ἀστυνόμον τὸν ὑπόψηφον αὐτῆς. Ἑτέρωθι δὲ βλέπει τις τὸ πρόγραμμα τῶν θεαμάτων τοῦ ἀμφιθεάτρου. Τριάκοντα ζεύγη μονομάχων μέλλουσιν ἵνα ψυχαγωγήσωσι τὸ πλῆθος καθαιμάσσοντα τὸ ἀμφιθέατρον τὴν δεῖνα ἡμέραν μετὰ ῥαντισμῶν ἀρωματώδους ὕδατος. Περαιτέρω ἀγγέλλονται δωμάτια πρὸς μίσθωσιν. Ἐν τοῖς κτήμασι τῆς Ἰουλίας Φήλικος, θυγατρὸς τοῦ Σπουρίου, μισθοῦνται ἐν λουτρὸν καὶ ἐνεακόσια ἐργαστήρια (tabernae), ὑπερῷα (pergulae) καὶ πολλὰ οἰκήματα ἐν τῇ δευτέρᾳ ὀροφῇ, ἀπὸ τῆς 14ης μέχρι τῆς 20ης ἰουλίου εἰς πέντε ἓξῆς ἐνιαυτούς.

Ἔνιαι δὲ τῶν ἐπιγραφῶν ἦσαν παροιναὶ ἢ ἐκφωνήσεις παροδιτῶν γελωτοποιῶν. Ἡ μὲν λέγει « Ὁ ἀχθοφόρος Ὄππιος εἶναι κλέπτης! » Ἡ δὲ ἀγγέλλει ὅτι « ἐπὶ τῆς ὑπατείας τοῦ Α. Νονίου Ἀσπρένου ἐγεννήθη τῷ γράφοντι ὀνάριον! » Ἐπὶ δέ τινος τοίχου τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀθηνᾶς φύλλον κισσοῦ περιέχει τὸ γλυκὺ ὄνομα τῆς Ψυχῆς. Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν ἀναγινώσκεται ὅτι οἰνοφορεῖόν τι ἐκλάπη καθ' ὁδόν. Ὁ δ' εὑρὼν καὶ ἀνακομίσων αὐτὸ θὰ λάβῃ δεῖνα μισθὸν παρὰ τοῦ Βάρνου. Ἀλλ' ὁ εὑρὼν καὶ συλλαβὼν αὐτὸν τὸν κλέπτην θὰ λάβῃ τὸ διπλοῦν.

Αἱ ὁδοὶ εἶναι στεναὶ, τὰ δὲ πεζοδρόμια ὑψηλὰ καὶ στενώτατα. Ὁπότε ἔβρεχεν, αἱ ὁδοὶ τῆς Πομπηΐας μετεβάλλοντο εἰς τάφρον χειμάῤῥου, ὡς αἱ στενωποὶ τῆς Νεαπόλεως· διὸ καὶ ἔθετον διασταδὸν τρεῖς παχείας πέτρας ὅπως οἱ πεζοὶ διαβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου εἰς τὸ ἕτερον πεζοδρόμιον. Τὸ ὕδωρ τῶν ὁδῶν κατέῤῥεεν εἰς τὰς ὑπογείους διώρυγας διὰ τρυπῶν ἔτι καὶ νῦν ὁρατῶν. Τὰ ἐργαστήρια ἔβλεπον πάντα πρὸς τὰς ὁδούς. Τὰ δὲ ζωγραφήματα καὶ αἱ γλυφαὶ, αἵτινες ὑπάρχουσιν ἔτι καὶ νῦν ὑπὲρ αὐτῶν, εἶναι σύμβολα διδάσκοντα ἡμᾶς τί ἐπωλεῖτο ἐν ἑκάστῳ ἐργαστηρίῳ. Οὕτως αἵ τις ὀστρακίνη μηνύει γαλακτοπωλεῖον· μύλος δὲ περιστρεφόμενος ὑπὸ ὄνου φανεροῖ ἐργαστήριον μυλωθροῦ· δύο δὲ ἄνδρες βαδίζοντες παρ' ἀλλήλους, κρατοῦντες ἑκάτερος τὸ ἄκρον βακτηρίας τινὸς, ἐξ ἧς μέσης κρέμαται ἀμφορεὺς, μηνύουσι τοῖς παρερχομένοις οἰνοπωλεῖον. Ὑπὲρ τῆς θύρας φαρμακοπώλου τινὸς βλέπομεν ὄφιν τρώγοντα κῶνον, ὅπερ ἦτο τὸ σύμβολον τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἐν δὲ τῷ ἐργαστηρίῳ αὐτοῦ εὑρέθησαν πολλὰ ἐργαλεῖα, ἰγδία καὶ ἄβακες πρὸς κατασκευὴν καταποτίων, ἅτινα εὑρέθησαν ἀνέπαφα. Τέλος οὐ μακρὰν τοῦ φαρμακοπώλου βλέπομεν τὴν οἰκίαν τοῦ ἰατροῦ, ὅστις ἦτο καὶ αὐτὸς φαρμακοπώλης καὶ χειρουργός. Παρ' αὐτῷ συνέλεξεν ὁ Κ. Φιορέλλης τὰ περιβόητα χειρουργικὰ σκεύη, τὰ κατατεθέντα ἐν τῷ Μουσείῳ, τριακόσια τὸν ἀριθμόν. Εἶναι δὲ ἡ συλλογὴ αὕτη λαμπροτάτη, ἀποδεικνύουσα ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἦσαν ἱκανῶς δεινοὶ χειουργοὶ καὶ ἀνεῦρον πολλὰ ἐργαλεῖα νομιζόμενα μέχρι τοῦδε νέα. Περαιτέρω δὲ ἀθλιός τις χρωματοπώλης ἔπαθε δεινότατα πάντων ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως· διότι δεκατέσσαρα ἀπηνθρακωμένα σκελετὰ, ἅπαντα (φοῦρνον), οὕτω στεγανῶς κεκλεισμένον, ὥστε οὐδὲ κόκκος τέφρας εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας. Εὗρε δ' ἐν αὐτῷ ὀγδοήκοντα ἄρτους, ὀλίγον ἐώλους, διατεταγμένους ὅπως ὁ ἀρτοποιὸς ἔθηκεν αὐτοὺς τῇ 23 νοεμβρίου τοῦ 79 ἔτους ἡμέρᾳ τῆς καταστροφῆς, ἀγνοῶν βεβαίως ὅτι ἄφινε τὴν προντίδα τῆς ἐκ τοῦ ἰπνοῦ ἐξαιρέσεως αὐτῶν τοῖς ἀνθρώποις τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος!

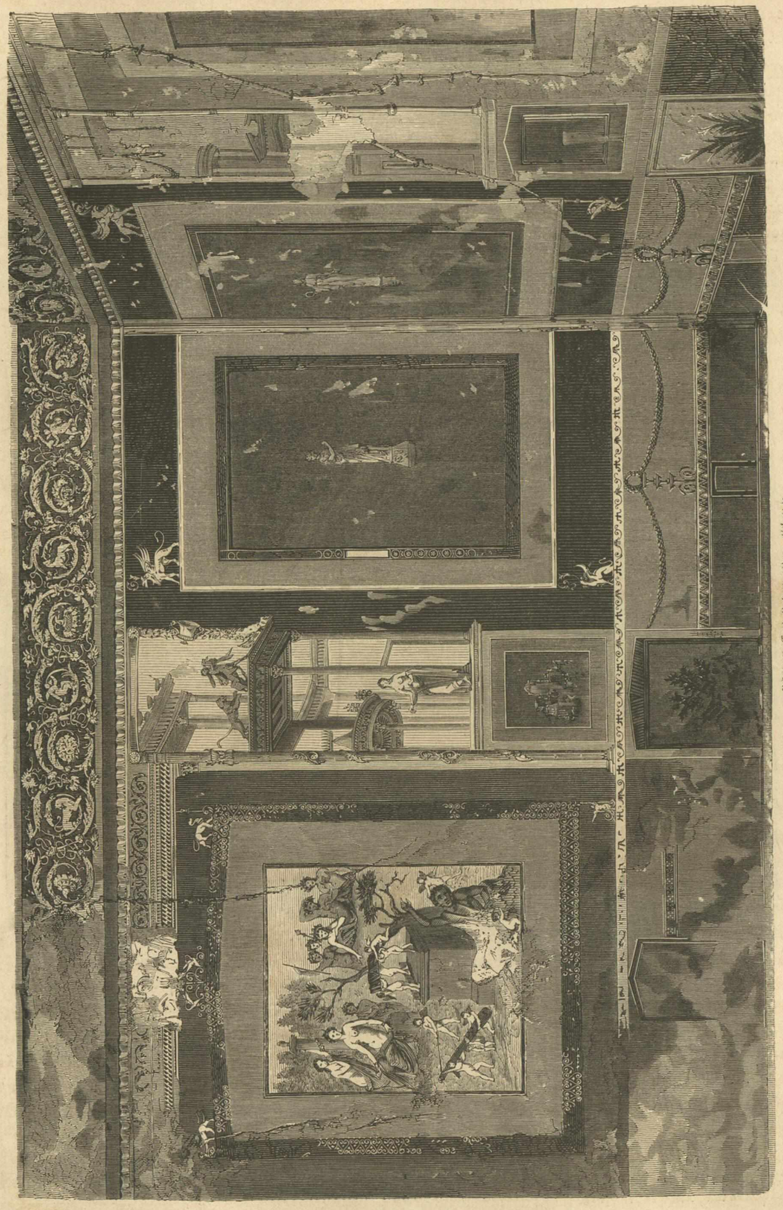

Περαιτέρω δὲ, ἔν τινι παρακειμένῃ οἰκίᾳ, εὑρέθησαν τέσσαρα σώματα, εἰκονίζοντα θαυμασίως τὴν τελευταίαν τῶν ἀποθανόντων ἀγωνίαν. Ἐκ τούτων τὸ μὲν εἶναι γυναικὸς πλουσίας, περὶ ἧς τὸ πτῶμα εὑρέθησαν πρὸ μικροῦ 92 χρυσᾶ νομίσματα, δύο ἀργυρᾶ ἀγγεῖα, καὶ ποικίλα χρυσᾶ κοσμήματα. Φαίνεται δὲ ὅτι ἔφευγεν ἀποφέρουσα ὅ,τι πολύτιμον ἠδυνήθη ἵν' ἁρπάσῃ, ὅτε ἔπεσε παρὰ τὴν θύραν τοῦ κήπου. Καὶ ἤδη βλέπομεν αὐτὴν κατακεκλιμένην ἐπὶ τοῦ πλευροῦ, καὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν κοσμήματα, τὰ σανδάλια, τὸ ὕφασμα τῶν ἐνδυμάτων αὐτῆς, καὶ δύο χρυσοῦς δακτυλίους, οὓς φορεῖ περὶ τὸν δάκτυλον. Ἡ δὲ ἑτέρα τῶν χειρῶν εἶναι τεθραυσμένη, καὶ φαίνεται ἡ κυτταρώδης ὑφὴ τῶν ὀστῶν. Ὁ ἀριστερὸς βραχίων αὐτῆς καὶ καθόλου πᾶν τὸ σῶμα φαίνεται διάστροφον καὶ συνεσταλμένον ἐκ τῆς δεινῆς ἀγωνίας, καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ θα-

ἄτου τρόμου. Ὄπισθεν δ' αὐτῆς εὑρέθησαν δύο ἄλλαι γυναῖκες. Τούτων ἡ μὲν πρεσβυτέρα, ἡ μήτηρ ἴσως, ἦτο ἐκ ταν πεινοῦ γένους, ὡς εἰκάζομεν ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν ὤτων, καὶ ἐκ τοῦ σιδηροῦ αὐτῆς δακτυλίου· ἡ δὲ πλησιέστατα αὐτῆς κειμένη εἶναι νεᾶνις δεκαπενταετής. Κινεῖ δ' αὕτη μάλιστα παραδόξως τὴν ψυχήν· ἐπειδὴ βλέπει τις ἀκριβέστατα τὸ ὕφασμα, τὰς ῥαφὰς καὶ τοὺς βρόχους τῶν ἐνδυμάτων· τὰς χειρίδας, αἵτινες ἐκάλυπτον τοὺς βραχίονας αὐτῆς μέχρι τοῦ καρποῦ· ἔνθεν δὲ κἀκεῖθεν σπαράγματά τινα τῶν φορεμάτων ἀπολείποντα τὴν σάρκα γυμνήν. Βλέπει δέ τις τὴν ἐσχάτην αὐτῆς ὥραν, ὡς ἂν ἦτο παρὼν ὅτε ἐμαίνετο ὁ Βεσούβιος. Ἐπειδὴ ἀνέσυρε τὴν ἐσθῆτα ἐπὶ τὴν κεφαλήν, ὡς ἡ θυγάτηρ τοῦ Διομήδους, καὶ φεύγουσα ἔπεσε πρηνὴς χαμαί. Μὴ δυναμένη δὲ ἵν' ἀναστῇ ἐπεστήριξεν ἐπὶ τὸν ἕτερον τῶν βραχιόνων τὴν νεαρὰν αὐτῆς κεφαλήν, ἐνῷ ἡ ἑτέρα τῶν χειρῶν κρατεῖ ἔτι τὸν καλύπτοντα αὐτὴν πέπλον. Ἡ ἀθλία αὕτη νεᾶνις δὲν ἐπόνησε πολὺν καιρὸν, ἀλλ' ἀπέθανε ταχέως, ὡς ἡ μήτηρ· διότι οἱ πένητες ἀποθνήσκουσι πάντοτε εὐκολώτερον τῶν πλουσίων, ἀπαλλαττόμενοι τῶν καθημερινῶν μερίμνων πικροῦ βίου.

Ὁδὸς καὶ οἰκία πομπηϊανὴ ἔχουσα ἐξέδραν περιτετειχισμένην.—Κρήνη.

Τὸ δὲ τέταρτον σῶμα εἶναι ἀνδρὸς ὑπηρέτου, κολοσσαίου τὸ μέγεθος, ὅστις φαίνεται ὅτι κατεκλίνθη ὕπτιος, ὅπως ἀποθάνῃ ἀνδρείως. Οἱ βραχίονες καὶ τὰ σκέλη εἶναι εὐθέα, ἀκίνητα· τὰ δὲ ἐνδύματα καὶ τὰ σανδάλια εἶναι εὐκρινέστατα σεσημειωμένα. Περὶ δὲ τὸ ὀστοῦν ἑνὸς δακτύλου φορεῖ δακτύλιον σιδηροῦν. Τὸ στόμα εἶναι ἠνοιγμένον, καὶ φαίνεται ἀπεστερημένος τινῶν ὀδόντων. Καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ καὶ αἱ τρίχες ἠφανίσθησαν, ἀλλ' οἱ μύστακες παραμένουσιν.

Ἀλλὰ στῶμεν ἐνταῦθα. Διότι οἱ νεκροὶ οὗτοι ἐξεικονίζουσιν ἀκμαιότερον πάντων τῶν ἄλλων ἐν τῶν ἀπείρων ἐπεισοδίων τῆς φρικώδους ἐκείνης νυκτὸς, δεικνύοντες τὸν ὀδυνηρὸν θάνατον τῶν ψυχορραγούντων ληφθέντα ἐπ' αὐτοφώρῳ μετὰ παρέλευσιν δέκα ὀκτὼ ὅλων αἰώνων!

Γ. ΑΙ ΟΙΚΙΑΙ ΤΩΝ ΡΩΜΑΙΩΝ.—Η ΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΠΑΝΣΑ.

Διαπεράσαντες τὴν ὁδὸν τῶν Λουτρῶν φθάνομεν εἰς τὴν λεγομένην οἰκίαν τοῦ Πάνσα, ἥτις, δι' εὐρυθμίαν καὶ μέγεθος, δικαίως νομίζεται πρότυπον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν μεγάλων τῆς Πομπηΐας οἰκιῶν καὶ καθόλου τῶν Ῥωμαίων. Διότι αἱ μεγάλαι αὐτῶν οἰκίαι ἦσαν πάντη διάφοροι τῶν ἡμετέρων, μὴ ἔχουσαι ἀντὶ ἀρχιτεκτονικῆς προσώπεως ἄλλο ἢ μέγαν κεχρωματισμένον τοῖχον, σπανιώτατα δὲ παράθυρα καὶ ἐξέδρας.

Ἡ οἰκία τοῦ Πάνσα σύγκειται ἐκ δύο ἐχομένων τετραγώνων αὐλῶν, ὧν αἱ πλευραὶ ἀποτελοῦνται ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὰς δωματίων. Ὀνομάζοντο δὲ αἱ αὐλαὶ ἡ μὲν προπύλαιον (atrium), ἡ δὲ περιστύλιον. Καὶ τὸ μὲν προπύλαιον ἦτο τὸ δημόσιον οὕτως εἰπεῖν, τὸ δὲ περιστύλιον τὸ ἰδιωτικὸν μέρος τῆς οἰκίας, μᾶλλον δὲ ὁ γυναικωνίτης.

Εἰσήρχοντο δ' ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰς τὸ προπύλαιον διά τινος στενοῦ διαδρόμου, τοῦ λεγομένου προθύρου (prothyrum), ἀνοιγομένου εἰς τὴν ὁδὸν διά τινος πύλης ἧς αἱ δύο στεναὶ πτύχες ἐκάησαν. Τὸ προπύλαιον ἦτο μᾶλλον μεγάλη αἴθουσα ἢ αὐλή· διότι ἦτο ἐσκεπασμένον διὰ στέγης ξυλίνης, ἐν ἧς τῷ μέσῳ ὑπῆρχεν εὐρεῖα τετράγωνος ὀπή, δι' ἧς εἰσήρχετο ὁ ἀήρ, τὸ φῶς καὶ τὸ ἐξ οὐρανοῦ ὕδωρ, ὅπερ κατεχεῖτο ἀνεμποδίστως εἴς τινα μαρμαρίνην δεξαμενὴν, καλουμένην ὑδροῤῥόαν (impluvium), ὡς βλέπομεν ἐν τῇ ἐπανορθωθείσῃ εἰκόνι τῆς οἰκίας τοῦ Πάνσα.

Περὶ τὸ προπύλαιον, ἢ τὴν πρώτην αὐλὴν, ἦσαν διατεταγμένοι οἱ κοιτῶνες (cubicula), ὀκτὼ ἕως δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἀλλ' οὕτω σκοτεινοὶ καὶ μικροὶ, ὥστε μόλις ἠδύναντο ἵνα περιλάβωσι τὴν κλίνην, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνέκειτο ἐκ τοιχώματος, ἐφ' οὗ ἤπλουν τὰς στρωμνὰς, ἢ ἀντ' αὐτῶν δέρματα προβάτων, ἐνίοτε δὲ ἐκ κλινῶν σιδηρῶν ἢ ξυλίνων, ὡς αἱ ἡμέτεραι. Οἱ κοιτῶνες, ἀμοιροῦντες θυρίδων, ἐρωτίζοντο διὰ τῆς ὀπῆς τῆς εἰς τὸ προπύλαιον ἀνοιγομένης θύρας ἑκάστου θαλάμου.

Μετὰ δὲ τοὺς κοιτῶνας βλέπομεν πλαγίως τὰς πτέρυγας (alae), εἰς ἃς ὁ οἰκοδεσπότης ἐδέχετο τὴν πρωΐαν τοὺς προσερχομένους, ὅπως ἀσπάσωνται αὐτὸν, φίλους, πελάτας, παρασίτους. Αἱ πτέρυγες ἦσαν αἴθουσαι μεγαλοπρεπῶς κεκαλλωπισμέναι ὑπὸ λαμπρῶν ψηφωτῶν ὀαπέδων, ἀνακλίντρων, καὶ τοιχογραφιῶν, λυχνούχων καὶ τραπεζῶν καὶ παντοίων χαλκῶν καὶ ξυλίνων σκευῶν λίαν ἐντέχνως ἐξειργασμένων. Πρὸς δὲ τὸν μυχὸν ἦτο τὸ tablinum, ἑτέρα αἴθουσα μεγαλοπρεπὴς, συνάπτουσα μᾶλλον δὲ χωρίζουσα τὰς δύο αὐλὰς, φέρουσα διὰ δύο βαθμίδων εἰς τὴν δευτέραν αὐλὴν, τὸ περιστύλιον. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ αἰθούσῃ τῶν ἐπισήμων χαιρετισμῶν ἐφυλάττοντο τὰ ἀρχεῖα τῶν οἴκων, καὶ αἱ εἰκόνες τῶν προπατόρων τοῦ οἰκοδεσπότου, αἵτινες κατεσκευάζοντο ἐκ κηροῦ κεχρωματισμένου. Πρὸς δὲ τὰ δεξιὰ αὐτῆς ἠνοίγετο ἡ βιβλιοθήκη, ἐν ᾗ εὑρέθησαν βιβλία τινὰ δυστυχῶς σχεδὸν πάντως κατεφθαρμένα.

Τὸ περιστύλιον ἦτο ἡ ἰδίως αὐλὴ ἢ μᾶλλον ὁ κῆπος τῆς οἰκίας, περιεχομένη ὑπὸ στηλῶν ἐν σχήματι στοᾶς, συναπτομένων διὰ ὀρυῤῥάκτων (balustrades), οἷς ἐπέκειντο κάνιστρα καὶ ἀγγεῖα ἀνθοδόχα. Τέλος πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς οἰκίας ἀνοίγεται ὁ οἶκος (œcus), ἡ μεγίστη τῶν αἰθουσῶν, ἥτινι ἕπεται ἑτέρα τις μικροτέρα αἴθουσα. Πρὸς δὲ τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ περιστυλίου εἶναι τὸ ἑστιατόριον ἢ τρικλίνιον (triclinium), ὀνομαζόμενον οὕτω ἐκ τῶν τριῶν ἐν αὐτῷ κλινῶν, αἵτινες ἦσαν ἀντὶ τραπέζης. Πρὸς δὲ τὰ δεξιὰ

τοῦ περιστυλίου ὑπάρχει στενὸς καὶ ἀπόκρυφος διάδρομος φέρων εἰς τὴν ὁδὸν, δι' οὗ ὁ οἰκοδεσπότης ἐξέφευγε τὰς ὀχληρὰς ἐπισκέψεις τῶν παρασίτων καὶ τῶν κολάκων, ἀναμενόντων αὐτὸν ἐν τῷ προπυλαίῳ. Ἐν τῇ ἀριστερᾷ τοῦ περιστυλίου ἦσαν τρία ὑπηρετῶν δωμάτια καὶ τὸ μαγειρεῖον. Τὸ μαγειρεῖον τοῦ οἴκου τοῦ Πάνσα εὑρέθη ἀνέπαφον μετὰ πάντων τῶν μαγειρικῶν σκευῶν, χαλκῶν τε καὶ πηλίνων, μετὰ λαγήνων, αἵτινες περιεῖχον τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ὄξος καὶ τὸν οἶνον.

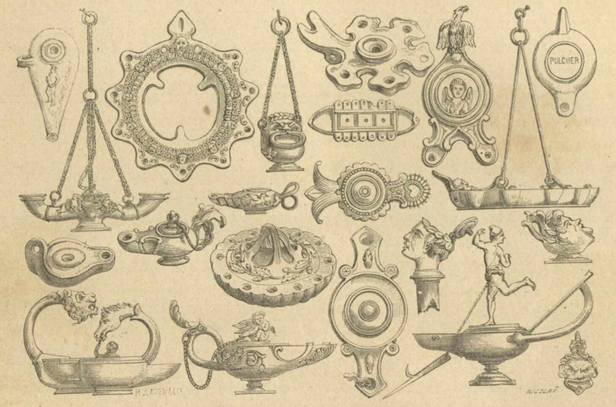

Ποικίλαι χαλκαῖ λυχνίαι εὑρεθεῖσαι ἐν Πομπηΐᾳ.

Σκιαγραφήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Πάνσα ἀφίνομεν τὸν ἀναγινώσκοντα ἵνα κατασκευάσῃ πάλιν αὐτὴν διὰ τῶν ἐδῶν, τῶν κλινῶν, τῶν τραπεζῶν καὶ τῶν πολυτίμων ἀγγείων τῶν ἀνευρεθέντων ἐν Πομπηΐᾳ, ὧν γέμει τὸ μουσεῖον τῆς Νεαπόλεως. Καταστησάτω δὲ καὶ τὰς ὀροφὰς καὶ τὰς στέγας, ἔπειτα δὲ τὰς αὐλαίας καὶ τοὺς ἄλλους στολισμούς. Τέλος δὲ λαμπρυνάτω ἐπὶ πάντων τῶν τοίχων τὰ διαγῆ καὶ ἀνθηρὰ ζωγραφήματα, τὰ καλλωπίζοντα πάντας τῆς Πομπηΐας τοὺς οἴκους, καὶ ἤδη ἐξαλειφθέντα σχεδὸν πάντα. Ὢ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς εὐφροσύνης! Πόσον πάντα τὰ εἰλικρινῆ ταῦτα χρώματα λάμπουσι πρὸς τὸν ἥλιον, ὅστις, καταβαίνων ἐκ τοῦ ἐλευθέρου οὐρανοῦ, κατακλύζει φωτὶ τὸ περιστύλιον καὶ τὸ προπύλαιον! Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο, ἀλλὰ πρέπει ἵνα ἀναστήσῃ τις τοὺς νεκρούς. Προστρέχετε ἄρα Πομπηϊανοὶ τοῦ πρώτου αἰῶνος. Ζητῶ τὸν Πάνσαν, τὸν Παρᾶτον, τὰς γυναῖκας αὐτῶν, τὰ τέκνα, τοὺς δούλους, τὸν θυρωρὸν (ostiarius), τὸν φυλάττοντα τὴν θύραν, τὸν atriensis, ὅστις διῴκει τὸ προπύλαιον, τὸν scoparius, ἔχοντα διὰ χειρὸς σάρωμα σημάδης, καὶ τοὺς θαλαμηπόλους (cubicularii)· τὸν παιδαγωγὸν, δοῦλον μὲν ὡς οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ κύριον τῆς βιβλιοθήκης, ὅπου μόνος ἴσως ἐννοεῖ τὰ ἀπόῤῥητα τῶν παπύρων. Τρέχω εἰς τὸ μαγειρεῖον ὅπως ἴδω αὐτὸ τοιοῦτον, ὁποῖον ἦτο πάλαι ποτέ. Τὸ ταμεῖον (carnarium), ἔχον ἄγκιστρα καὶ ἥλους πρὸς τὰ ὀψώνια, κρέμαται ἐκ τῆς ὀροφῆς. Κάτω δὲ εἶναι τεταγμένα παρὰ τοὺς ἰπνοὺς τὰ χαλκᾶ γεγλυμμένα τήγανα καὶ οἱ λέβητες καὶ οἱ μεγάλοι ἀμφορεῖς, ἔχοντες λαβὰς πολυτελεῖς. Οἱ δὲ τοῖχοι εἶναι κεκαλυμμένοι ὑπὸ σκευῶν λαμπρῶν, κοχλιαρίων ἐχόντων μακρὰς χειρίδας κυρτὰς ἀπολῃγούσας εἰς δειρὴν καὶ κεφαλὴν κύκνου· τηγανίων, τηγάνων καὶ ὀβελῶν μετὰ τῆς πυροστιᾶς αὐτῶν. Ἐτέρωθι δὲ κρέμανται αἱ ἐσχάραι, οἱ τύποι τῶν πεμμάτων (οἱ τῶν Γάλλων moules à pâtisseries), ἡ ζωμήρυσις (trua), κοχλιάρια πλατέα καὶ διατετρυπημένα εἴτε πρὸς τὸ τηγανίζειν τὰ ὠά, εἴτε πρὸς τὸ ἐξαφρίζειν τὰ ὑγρά· τέλος αἱ χοάναι, οἱ δυλιστῆρες, καὶ τὸ colum vinarium, καλυπτόμενον χιόνι, ἐφ' ἧς ἐχεῖτο ὁ οἶνος, ὅστις κατέσταζεν ἀναψυχόμενος εἰς τὰ ποτήρια. Ἐν τινι δὲ ἐν τῷ τοίχῳ σκευοθήκῃ κρέμανται αἱ λυχνίαι τῆς οἰκίας. Ὦ τῆς φιλοκαλίας! Ὦ τῆς εὐρυθμίας! Ὦ τῆς ποικιλίας τῶν ἔργων, ἅτινα, διασωθέντα ὑπὸ τοῦ Βεσουβίου, δηλοῦσιν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι κατεσκεύαζον τὰ πάντα τεχνηέντως καὶ γλαφυρῶς.

Ποικίλα μαγειρικὰ σκεύη εὑρεθέντα ἐν τῷ μαγειρείῳ τῆς οἰκίας τοῦ Πάνσα.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΠΟΛΕΜΙΚΑΙ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΙ

ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Πρωσσία, Ἀγγλία καὶ Ῥωσσία παρασκευάζονται ἀδιαλείπτως ὡς εἰς μέγαν πόλεμον, ἐγείρουσαι νέα φρούρια, κατασκευάζουσαι καὶ δοκιμάζουσαι νέας πολεμικὰς μηχανὰς καὶ αὐξάνουσαι ὁσημέραι τὸ πλῆθος τῶν στρατευμάτων.

Ἡ Πρωσσία ἐπιβρωνύει τὰ πρὸς τὸν Ῥῆνον φρούρια αὐτῆς καὶ μάλιστα τὰ τοῦ Στρασβούργου καὶ Μέτζ. Δοκιμάζει δὲ νέον εἶδος μυδροβόλων ἐκριπτόντων 8 βομβας ἀνὰ πᾶσαν βολήν.

Ἡ Ἀγγλία ὀχυροῖ τὴν Δούβρην δι' ἀληθῶς κυκλωπείων προτειχισμάτων. Ἡ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης κατακευαζομένη προκυμαία τοῦ ναυαρχείου νομίζεται ἤδη ὑπὸ πάντων τῶν μηχανικῶν ἔργον ἀξιοθαύμαστον. Τὸ κυκλώπειον τοῦτο ἔρυμα ἔχει μῆκος μὲν 700 ποδῶν, ὕψος δὲ 200 καὶ ἀπολήγει εἰς πύργον μηνοειδῆ γέμοντα Ἀρμστρογγείων τηλεβόλων. Εἰς τὴν προκυμαίαν ἢ μᾶλλον εἰς τὸ φρούριον τοῦτο αἱ ἀγγλικαι βουλαὶ ἐψηφίσαντο δαπάνην 40 000 000 φράγκων. Περὶ δὲ ταύτην ἐγείρονται ἐπὶ τῶν περὶ τὴν πόλιν βράχων καὶ σπιλάδων πλῆθος δευτερευόντων φρουρίων ἱκανῶν εἰς ἄμυναν καὶ διατροφὴν 15000 ἀνδρῶν ἐπὶ ἓξ μῆνας.

Ἡ μόνιμος φρουρὰ τῶν νέων τούτων φρουρίων γυμνάζεται ἀδιαλείπτως εἰς τὰ ὅπλα καὶ εἰς τὰς ἀπὸ τῆς δίψης καὶ πείνης κακοπαθείας· διότι πολλάκις μένει ἄσιτος ἐπὶ δώδεκα ὥρας· αἱ δὲ προφυλακαὶ ἀγρυπνοῦσι νυχθημερὸν ἐπὶ τῶν προμαχώνων.

Κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ πολέμου τῆς Ῥωσσίας δημοσιευθὲν ἐσχάτως σχέδιον ἡ Ῥωσσία μέλλει ἵνα συγκροτήσῃ τὸν μέγιστον τῆς ὑφηλίου στρατόν, συγκειμένονἐκ 234 000 ἀνδρῶν, τακτικῶν καὶ ἀτάκτων, μετὰ 2448 κανονίων, μὴ λογιζομένων τῶν μονίμων στρατευμάτων τοῦ Καυκάσου καὶ τῶν καθ' ἅπασαν τὴν αὐτοκρατορίαν φρουρίων.

Οἱ υἱοὶ τοῦ Τζὼν Βράουν ἐν σιδηρᾷ εἱρκτῇ.

ΣΚΗΝΑΙ

τοῦ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ.

ΣΙΡ ΤΖΩΝ ΒΡΑΟΥΝ

Ο ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ.

Τῇ κυριακῇ τῆς 16 ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1859 οἱ κάτοικοι τῆς Χάρπερς-Φέρρυ, μικρᾶς πόλεως τῆς ἐπαρχίας τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν Βιργινίας, εἰς ἣν κατεστάθησαν ἀπό τινος χρόνου τὰ ἐργοστάσια τῶν ὅπλων τῆς Ὁμοσπονδίας, ἐξυπνίσθησαν περὶ μέσας νύκτας ὑπ' ἀσυνήθους ταραχῆς καὶ θορύβου, καὶ ὁρμῶντες πρὸς τὰ παράθυρα, ἔβλεπον πλῆθος ὁπλοφόρων ἀνδρῶν τρεχόντων ἐν ταῖς ὁδοῖς, κρουόντων τὰς θύρας τῶν μεγαλειτέρων οἰκιῶν, καὶ ἀπαγόντων βιαίως δεσμίους τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν πολιτῶν. Διενυκτέρευσαν δὲ τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς ἀγωνιῶντες καὶ ἀγνοοῦντες τίνες οἱ ταῦτα πράττοντες, καὶ πρὸς τί. Οἱ δὲ περὶ τὸν ὄρθρον τολμήσαντες ἵνα ἐξέλθωσιν ἐργάται ὁπλοποιεῖ εὗρον τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Ποτομὰκ γέφυραν κατεχομένην ὑπό τινων ἐνόπλων ἀνδρῶν, οἵτινες, ἐκπολιορκήσαντες ἤδη τὸ δημόσιον ὁπλοστάσιον, καὶ τῶν φρουρῶν τοὺς μὲν διαφθείραντες, τοὺς δ' αἰχμαλωτίσαντες, ἀφήρπασαν τὰ ὅπλα καὶ ἐγένοντο κύριοι αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγον εἰς τῶν διεκφυγόντων φρουρῶν ἐδήλωσε τοῖς ἐντρόμοις τῆς μικρᾶς πόλεως κατοίκοις ὅτι συμμορία καταλυτῶν, ἀρχηγὸν ἔχουσα τὸν κύριον τοῦ ἀγροκηπίου τοῦ Κέννεδυ, Τζὼν Βράουν, διαβόητον ἐπὶ τόλμῃ καὶ θραύστητι καταλυτὴν τῆς σωματεμπορίας, εἰσβαλοῦσα κατέλαβε τὴν πόλιν, φονεύσασα τοὺς φύλακας τῆς γεφύρας καὶ τοῦ ἐργαστηρίου τῶν ὅπλων, καὶ λαβοῦσα αἰχμαλώτους τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν πολιτῶν.

Ἡ κυβέρνησις τῶν Ὁμοσπόνδων πολιτειῶν κατεταράχθη ἀκούσασα τὴν παράνομον ταύτην ὁμοσπόνδου πόλεως εἰσβολήν, καθ' ἣν τολμηροί τινες καταλυταὶ, ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν ἤδη διωνομασμένον Βράουν, ἐτόλμησαν ὀλίγον μακρὰν τῆς πρωτευούσης πόλεως Οὐασιγκτῶνος, ἐπαναστήσαντες τοὺς μέλανας δούλους τῆς Βιργινίας, ἵνα εἰσάλωσιν εἰς τὴν πόλιν Χάρπερς-Φέρρυ, ἁρπάσωσι τὰ ὅπλα τῆς κυβερνήσεως καὶ λάβωσι τοὺς κατοίκους αἰχμαλώτους.

Ἀλλ' ὅπως ὁ ἀναρχώτατος ἐννοήσῃ κάλλιον τίς ὁ Βράουν καὶ πόθεν ὁρμώμενος διεπράξατο τὴν τελευταίαν αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν Χάρπερς-Φέρρυ παράνομον ἐπιδρομὴν, ἀναγκαῖον νομίζομεν ἵνα διαγράψωμεν διὰ βραχέων τὴν ἱστορίαν τῆς μεγάλης κοινωνικῆς κρίσεως, ἥτις κατετάραξεν ἀνέκαθεν, καὶ τοσοῦτον ἔτι κινεῖ τὴν ἀμερικανικὴν Ὁμοσπονδίαν, περιλαμβάνει δὲ οὕτως εἰπεῖν ἅπασαν τὴν ἱστορίαν αὐτῆς, μέχρι τῆς προκειμένης περιφήμου ἀποστασίας τῆς Χάρπερς-Φέρρυ, ἑνὸς τῶν ἀπείρων αὐτῆς ἐπεισοδίων.

Β'.

Ἐν ἔτει 1620, ὅτε ἡ μὲν ἀμερικανικὴ Ὁμοσπονδία δὲν ὑπῆρχεν ἔτι, ἡ δὲ Ἀμερικὴ κατελυμαίνετο ὑπὸ πλήθους ῥαδιουργῶν καὶ κακούργων, κατεστάθησαν ἐν ταὐτῷ κατὰ παράδοξον συγκυρίαν εἰς τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἅμα τοῖς πρώτοις σωματεμπόροις, καὶ οἱ ἐξ Ἀγγλίας μεταναστεύσαντες πρῶτοι ἐλεύθεροι ἄνθρωποι. Διότι ὅτε τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν πλοῖον μετέπεμψεν εἰς τὴν ἐν Βιργινίᾳ πόλιν James-Town τοὺς δεκαεννέα μέλανας δούλους, οὕτινες ἐμόλυναν πρῶτοι τὸ ἀμερικανικὸν ἔδαφος, ἕτερον ἀγγλικὸν πλοῖον, τὸ Ἄνθος τοῦ Μαΐου, ἀπεβίβασεν εἰς τὸν ἀμερικανικὸν βράχον τῆς Πλυμμούθης τοὺς ὀλίγους πουριτανοὺς, ὧν οἱ ἔγγονοι ἔμελλον ὕστερον ἀνακηρύξαι ἑαυτοὺς λαὸν ἐλεύθερον, καλούμενον Ἀμερικανικὴν Ὁμοσπονδίαν.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐσπάρησαν αἱ μετ' ὀλίγον βλαστήσασαι αἰτίαι τῆς φοβερᾶς τῆς σωματεμπορίας καὶ τῆς ἐλευθερίας πάλης.

Ἐνὶ δὲ καὶ ἡμίσει μετὰ ταῦτα αἰῶνι, τῇ 4 ἰουλίου τοῦ 1776, οἱ ἀπόγονοι τῶν ἐξ Ἀγγλίας μεταναστευσάντων ἀπούκων ἀνεκήρυττον μεγαλοπρεπέστατα τὴν ἐλευθερίαν τῶν κατὰ τὴν βορείαν Ἀμερικὴν κατασταθεισῶν δεκατριῶν ἀγγλικῶν ἀποικιῶν. « Εἴμεθα πεπεισμένοι, ἔλεγον προοιμιαζόμενοι, τὴν ἀναμφίλεκτον ταύτην ἀλήθειαν (self evident), ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐπλάσθησαν ἴσοι· ὅτι ὁ δημιουργὸς ἐδωρήσατο αὐτοῖς δίκαιά τινα, ἅτινα δὲν δύνανται ἵν' ἀπαλλοτριωθῶσι, τὴν ζωὴν, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Οὐδενὸς δὲ ἐπιτρέπεται ἵν' ἀφαιρεθῇ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἐλευθερία ἄλλως ἢ κατὰ νόμον... Διὸ ἡμεῖς ὁ λαὸς τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, θηρεύοντες τὴν ἀπὸ τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς δικαιοσύνης δύναμιν, καὶ θέλοντες ἵνα ἀπολαύσωσι τῶν ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας ἀγαθῶν καὶ οἱ ἀπόγονοι ἡμῶν, καθιστῶμεν τὸ πολίτευμα τοῦτο. »

Ἡ εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀνακειμένη ἀμερικανικὴ συμπολιτεία κατεθάμβησε τότε καὶ μεγάλως συνεκίνησε πάντα τὰ ἔθνη. Ἀλλ' ὅμως, ὅτε αἱ ὑψηλαὶ ἐκεῖναι γνῶμαι ἀνεκηρύττοντο πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὑπῆρχον ἤδη ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ πολιτείᾳ 500 000 μελάνων δούλων, οἵτινες ἔπρεπεν ἵνα μετέχωσι δικαίως τῶν ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας ἀγαθῶν, ὅπερ εὐκόλως ἂν κατωρθοῦτο, ἐὰν οἱ τὰς γαίας κεκτημένοι μὴ ἀντέπραττον τότε ἰσχυρῶς εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν.

Μάτην ὁ πρόεδρος Ἰέφφερσων προὔτεινεν ἵνα ψηφισθῇ ἐν τῷ νέῳ συντάγματι τῆς πολιτείας ἡ κατάλυσις τῆς σωματεμπορίας. Ἐπειδὴ τὸ προταθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἐπανόρθωμα τοῦ νόμου ἀπεψηφίσθη ἐκ μιᾶς ψήφου. Κατὰ δὲ τὴν πομπικὴν καὶ μεγάλην ἐκείνην ἡμέραν οἱ καταστήσαντες εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὴν ἐλευθερίαν, μὴ τολμήσαντες ἵνα διαταράξωσι τὴν ὁμόνοιαν τῆς ἀρτισυστάτου πολιτείας, παρέβλεψαν τὸ περὶ δουλείας ζήτημα, ὑποκινύνευσι ὅτι δὲν βλέπουσι τὴν κηλίδα ταύτην, καὶ ἐλπίζοντες ὅτι αὕτη ἀφανισθήσεται κατ' ὀλίγον ἀφ' ἑαυτῆς. Ἀλλ' ἠγνόησαν ὅτι ἡ ἀνοχὴ τῆς δουλείας ἀναγκαίως ἔμελλεν ἵνα συνεπάγηται ἄλλα δεινότερα παραχωρήματα, καὶ καταστήσῃ εἰς κίνδυνον τὴν δημοκρατίαν· ὅτι ὑπερβαίνοντες τοῦτο ἐπαίνοντο μᾶλλον παροξύνοντες ἐπὶ τὴν τῆς δουλείας διατήρησιν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ, ἥτις προὐτίμησε τὴν ἑνότητα ἑαυτῆς τοῦ μεγάλου χριστιανικοῦ δόγματος, τῆς ἰσότητος τῶν ἀνθρώπων. Τὰ ἐναντία οὐδόλως συνοικειοῦνται. Καὶ ὡς τὸ ὕδωρ δὲν δύναται ἵνα συμμιχθῇ τῷ πυρὶ, οὕτως ἀδύνατον ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ δουλεία ἵνα συνυπάρχωσιν.

Διὸ καὶ δέκα μετὰ τὴν κατάστασιν τῆς Δημοκρατίας ἔτεσι γίνεται λόγος περὶ χωρισμοῦ, ἐκ δὲ τοῦ περὶ τῆς δουλείας ζητήματος κινδυνεύει ἡ ὁμοσπονδικὴ ὁμολογία (pacte fédéral). Διότι αἱ μὲν τῶν ἐπαρχιῶν ἀπεδέχοντο ὡς ἀπαραίτητον, αἱ δὲ ἀπεστρέφοντο καὶ ἐπολέμουν ἄντικρυς ὡς λυμαντικὴν τῆς πολιτείας τὴν δουλείαν. Ἐκ δὲ τούτου ἡ ὁμοσπονδία δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐπιδίδῃ καὶ εὐημερῇ ἐλευθέρως· διότι ἑκατέρα τῶν δύο μερίδων, φοβουμένη τὴν τῆς ἀντιπάλου ὑπεροχὴν, δὲν ἀνείχετο οὔτε τὴν αὔξησιν οὔτε τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἑτέρας μερίδος, ἂν μὴ συνεπήγετο τὴν ἰδίαν αὐτῆς αὔξησιν καὶ ἐπίδοσιν. Καὶ ὁσάκις εἰς ἀστὴρ προσετίθετο τῇ ὁμοσπονδικῇ σημαίᾳ, διετάραττε τὴν ἀμοιβαίαν ἰσορροπίαν, ἐπίφθονος γενόμενος τῇ ἑτέρᾳ τῶν μερίδων.

Ἀνάγκη λοιπὸν πρὸς διατήρησιν τῆς ὁμολογίας ἐγένετο, ἵνα ἑκάστη φιλελεύθερος ἐπαρχία ἔχῃ ἀντισήκωμα μίαν δουλαγωγὸν ἐπαρχίαν. Ἐν ἔτει 1860 αἱ μεσημβριναὶ ἐπαρχίαι εἶχον περὶ 4 000 000 δούλων.

Ἐν ἔτει 1808 ἡ σωματεμπορία, καίπερ κα-

Οἱ καταλυταὶ ἐν Χάρπερς-Φέρρυ.

ταργηθεῖσα τέλος αὐθεντικῶς, διετέλεσεν οὐχ ἧττον γινομένη λαθραίως, πλὴν ὅτι ἡ μέλαινα σὰρξ κατέστη πολυτιμοτέρα. Διότι οἱ σωματέμποροι, ἵνα πωλήσωσιν ἕνα, ἐκινδύνευον περὶ τεσσάρων μαύρων. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὴν αἰσχρὰν σωματεμπορίαν διεδέχθη αἰσχρότερόν τι ἐπιτήδευμα, τὸ ἀνατρέφειν καὶ πωλεῖν κτηνηδὸν τὰ παιδία τῶν μαύρων δούλων, ἀπαραλλάκτως ὡς ἀνατρέφονται ἐν τοῖς ἱπποφορβίοις καὶ πωλοῦνται οἱ ἵπποι, ὅπερ μάλιστα ἐπράττετο ἐν Βιργινίᾳ, ἧς ἡ μεγάλη σφραγὶς εἰκονίζει κατ' εὐφημισμὸν δοῦλον διαῤῥηγνύοντα τὰ δεσμά.

Ἀλλὰ τεσσαράκοντα μετὰ τὴν κατάστασιν τῆς Ὁμοσπονδίας ἔτεσιν ἡ Σύνοδος, ἰδοῦσα τὴν ἑνότητα αὐτῆς κινδυνεύουσαν ἐκ τῆς σφοδρᾶς ἀντικοπῆς τῶν δουλαγωγῶν ἐπαρχιῶν, ἐψηφίσατο ἀλλεπαλλήλως ὑπὲρ τῆς σωματεμπορίας τὰ αἰσχρὰ ἐκεῖνα ψηφίσματα (compromis), καὶ μάλιστα τὸ τοῦ Μισσουρῆ (1820), δι' οὗ ὁ ἀνδραποδισμὸς ἐπετράπη ἵνα γίνηται ἐλευθέρως ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ καὶ μέχρι τῆς 36ο βορείου πλάτους, ὅπερ διεχώρισε παντάπασι τὰς ἐπαρχίας τῆς Ὁμοσπονδίας εἰς δουλαγωγοὺς καὶ φιλελευθέρους· ὁ δὲ γεωγραφικὸς τῆς ὁμοσπονδίας χάρτης διηρέθη εἰς δύο· ἀνεφύη δὲ σφοδρότατον τὸ τῶν μεσημβρινῶν καὶ τῶν βορείων, ἤτοι τῶν δουλαγωγῶν καὶ φιλελευθέρων πρὸς ἀλλήλους πολιτικὸν ἀνταγώνισμα. Διότι ἀμφότεροι ἡμιλλῶντο πρὸς ἀλλήλους ὅπως πλεονεκτήσῃ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας καὶ τῶν γερουσιαστῶν, καὶ καθόλου ἁπάντων τῶν δημοσίων λειτουργῶν, ὅπερ προεσήμανεν ἤδη τὸν ἐμφύλιον πόλεμον.

Τοὐντεῦθεν ἡ ἐπελθοῦσα πολλὴ καὶ ταχεῖα τῶν πολιτικῶν διαφθορά, ἡ διὰ παντοίων μηχανημάτων καὶ χρημάτων κιβδηλία τῶν ἐκλογῶν· ἡ ἀγρία ἀπληστία, ἡ ἐπιθυμία τοῦ σφετερισμοῦ τῶν ἀλλοτρίων γαιῶν τῶν ὁμόρων ἐθνῶν, ἡ ἀπὸ τῶν πειρατικῶν καὶ λῃστρικῶν ἐπιδρομῶν δόξα, καὶ ἡ ἀναίδεια, μεθ' ἧς ἀνεκηρύχθη ὅτι ἡ Ὁμοσπονδία μέλλει ἵνα καταλάβῃ ἅπασαν τὴν βορείαν Ἀμερικὴν, μηδ' αὐτῆς τῆς Κούβας, τοῦ Μεξικοῦ καὶ τοῦ Καναδᾶ ἐξῃρημένων.

Γ΄.

Ἀλλὰ πῶς οἱ μεσημβρινοὶ, ἢ οἱ δουλαγωγοὶ, ἡ μερὶς δηλαδὴ τῆς Ὁμοσπονδίας, ἥτις κατατετρυχωμένη ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς δουλείας πληγῆς, διέμεινεν ἠθικῶς καὶ κοινωνικῶς ὑποδεεστέρα, καὶ ὑπελείπετο τῆς φιλελευθέρου τῶν βορείων μερίδος κατὰ 1 000 000 ἀνθρώπων, διετέλεσεν οὐδὲν ἧττον ἀείποτε νικῶσα τοὺς ἐναντίους; Πῶς οἱ ἐκ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν παντοίων ἐπιχειρήσεων ἐπιῤῥωνύμενοι βόρειοι, καὶ ἠθικώτεροι καὶ μᾶλλον πεπαιδευμένοι καὶ πλουσιώτεροι ὄντες, ἠναγκάσθησαν ἵνα ὑποκύψωσι τοῖς μεσημβρινοῖς; Τὴν ἀπορίαν ταύτην διασαφεῖ ἡ ἤδη ἐπελθοῦσα τῶν πρώτων ἁγνῶν τῆς Δημοκρατίας ἀρχῶν διαφθορὰ καὶ περιφρόνησις.

Ἤδη ἀπὸ τοῦ 1829 ἡ ἁγνεύουσα, φιλελεύθερος, συνετὴ καὶ εἰς τὰ δίκαια τοῦ ἀνθρώπου ἀνακειμένη τῶν Οὐασιγκτώνων, τῶν Φραγκλίνων καὶ τῶν Μαδισώνων δημοκρατία διεφθάρη ὑπὸ τῆς κακῆς πολιτείας τοῦ προέδρου Ἰάξωνος, μεταβληθεῖσα εἰς δημοκρατίαν ἄκρατον, τυραννικὴν, θορυβοποιὸν καὶ ἀγομένην εἰκῇ καὶ φύρδην ὑπὸ τῶν παθῶν τοῦ σύγκλυδος ὄχλου (mob), ἤτοι εἰς ὀχλοκρατίαν. Ἡ πρὸς τὰ καλὰ ἅμιλλα, ἡ ἐξαίρουσα τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνθρώπου, ἀντηλλάχθη ἀντὶ τοῦ ἐξευτελίζοντος τὰ πάντα φθόνου, φιλοτιμουμένου ἀείποτε ἵνα ἀτιμάζῃ πᾶν ὅ,τι εὐγενὲς καὶ ὑψηλόν. Τὴν δὲ δύναμιν τῶν πρώτων μεγάλων τῆς δημοκρατίας ἀνδρῶν ἐξιδιοποιήσαντο οἱ φιλοκερδεῖς τοῦ πλήθους κόλακες. Ἡ δὲ πρώην μεγαλόφρων καὶ μεγαλοπράγμων Δημοκρατία ἀπέβη ὁμοσπονδία συμφέροντος καὶ ἐμπορικὸς συνεταιρισμός.

Ἐκ δὲ τούτου οἱ βόρειοι διεῖλοντο εἰς πολλὰς μερίδας, ὧν ἰσχυροτάτη ἦτο ἡ τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεροκτημόνων (free soilers), οἵτινες οὐδόλως ἀνείχοντο τὴν εἰς τὰς νεωστὶ προσκτηθείσας ἐπαρχίας εἰσαγωγὴν τῆς δουλείας, καὶ ἡ τῶν δημοκρατῶν, πρεσβευόντων τὰ ἐναντία. Ἐν ᾧ δὲ οἱ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς πρὸς ἀλλήλους ἁμιλλώμενοι φιλελεύθεροι διήρουν καὶ ἐξησθένιζον οὕτω τὴν ὑγιᾶ τῆς ὁμοσπονδίας μερίδα, ἡ ἑτέρα ἐπλήρου τὸ ὀλιγάριθμον αὐτῆς διὰ τῆς ὁμονοίας καὶ τοῦ συνασπισμοῦ, πρὸς διαφύλαξιν τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἀγαθοῦ, τῆς δουλείας, ἧς ἄνευ ἐνόμιζεν ὅτι δὲν ἠδύνατο ἵνα ὑπάρχῃ. Διὸ οὐδὲν ἄπορον ἂν ἐπὶ ἑβδομήκοντα ἔτη οἱ βάρβαροι καὶ ἀμαθεῖς μεσημβρινοὶ κατώρθουν σχεδὸν πάντοτε ἵνα καταλαμβάνωσιν ἐν τῇ συνόδῳ τὴν προεδρίαν. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν δεκαοκτὼ μεγάλων τῆς Ὁμοσπονδίας προέδρων δώδεκα ἐξελέχθησαν ἐκ τῶν νοτίων ἐπαρχιῶν. Οἱ δὲ τριάκοντα ὀκτὼ γενικοὶ γραμματεῖς ἦσαν ἅπαντες μεσημβρινοί. Ἐπειδὴ ὁσάκις ἔβλεπον τὴν ἀντιπολιτευομένην μερίδα διαμιλλωμένην πρὸς αὐτοὺς περὶ τῆς ἀρχῆς, καὶ ὑπερισχύουσαν, ἠπείλουν ἵνα λύωσι τὴν ὁμοσπονδικὴν συνθήκην· οἱ δὲ βόρειοι ἐνέδιδον.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἅπαξ ἤρξαντο ὑπείκοντες, ἠναγκάσθησαν ἵνα ὑπείκωσι πάντοτε. Ἐν δὲ τῷ ἔτει 1837 πολλαὶ ἀμερικανικαὶ συμμορίαι συνεφώνησαν τοῖς κατοίκοις τοῦ Τεξᾶ, ἐπαναστάντος ἤδη ἀπὸ τοῦ Μεξικοῦ, καὶ συνέπραξαν αὐτῷ εἰς τὴν ἐν ἔτει 1845 ἀφαίρεσιν τῆς χώρας ταύτης, ἥτις, συναφθεῖσα τῇ Ὁμοσπονδίᾳ, ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τῆς δουλείας. Διότι ἑκατὸν χιλιάδες τέως ἐλευθέρων μαύρων τοῦ Τεξᾶ ἠναγκάσθησαν ἵνα καταλείψωσι τὴν χώραν, ἥτις ἢ ἐδίωκεν ἢ ὑπεδουλοῦτο αὐτούς.

Δ΄.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ ἔτους 1850 οἱ βόρειοι δὲν ἐξηυτελίσθησαν εἰς τοσοῦτον, ὥστε συναλλάξαι ἑαυτοὺς ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς σωματεμπόρους καὶ ἀποδέχεσθαι τὴν δουλείαν παρ' ἑαυτοῖς. Ὁ δὲ ἐν ἔτει 1793 ψηφισθεὶς νόμος, ὁ ἐπιτρέπων τοῖς δουλαγωγοῖς ἵνα συλλαμβάνωσι τοὺς φυγάδας δούλους πανταχοῦ ὅπου ἂν τῆς Ὁμοσπονδίας εὕρωσιν αὐτοὺς ἔμεινεν ἄπρακτος μέχρι τότε δι' ἀπορίαν δημοσίων ὑπηρετῶν, οἵτινες δὲν ἤθελον ἵνα συλλαμβάνωσι τοὺς φυγάδας, καὶ παραδίδωσιν αὐτοὺς δεσμίους τοῖς δεσπόταις. Ἀλλ' ἡ ἐν ἔτει 1850 σφοδρὰ ἀντικοπὴ καὶ αἱ ῥᾳδιουργίαι τῶν νοτίων ἐπήνεγκον τέλος τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ αἰσχροῦ περὶ διώξεως τῶν φυγάδων ἐν ταῖς φιλελευθέροις ἐπαρχίαις νόμου· ὅπερ δὲν ἦτο ἤδη παραχώρημα, ἀλλ' ἀληθὴς τῶν βορείων ἧττα, οἵτινες ἐγένοντο ἔκτοτε κοινωνοὶ τῆς σωματεμπορίας τῶν νοτίων, ἀναγκάζοντες τοὺς στρατιώτας καὶ ἀστυφύλακας τῆς Δημοκρατίας ἵνα διώκωσι καὶ συλλαμβάνωσι τοὺς φυγάδας.

Τότε δὴ τότε ἠγανάκτησαν οἱ νουνεχεῖς καὶ ἀγαθοὶ τῆς Δημοκρατίας τοῦ Οὐασιγκτῶνος πολῖται. Τότε ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ ἐξωργισμένου ἐκείνου δικαστοῦ, λέγοντος πρὸς δουλαγωγόν τινα, ἀπαιτοῦντα τὸν δοῦλον αὐτοῦ· — «Λέγεις ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι κτῆμά σου; Πόθεν; δεῖξόν μοι πρῶτον συμβόλαιόν τι γενόμενον περὶ τούτου παρὰ σοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Ἄλλως οὐδέποτέ σοι παραδώσω αὐτόν!» Τότε ἡ Κυρία Beecher Stowe ἔγραψε τὰς κατανυκτικὰς καὶ ὡραίας ἐκείνας σελίδας (Uncle Toms Cabin), ἐν αἷς ἐξήλεγχε τὴν ὠμότητα τῶν σωματεμπόρων, οἵτινες ἀποσπῶσι βιαίως τὸ τέκνον τῆς μητρὸς, καθ' ἃς ὁ σύζυγος ἀφαρπάζεται ἀνηλεῶς τῆς γυναικὸς, πωλούμενοι ἁπλῶς ὡς κτήνη τοῖς πλεῖστα διδοῦσι. Καὶ ἡ Εὐρώπη ἅπασα ᾤκτειρε τὴν μοῖραν τῆς ἀθλίας ταύτης φυλῆς, ἥτινι ἦτο πεπρωμένον ἵνα ὑπομένῃ παντοίας βασάνους ὑπὸ τῆς αἰσχροκερδείας τῶν ἀνθρωποκαπήλων, καταντησάσῃ εἰς κατάστασιν ζώου ἢ πράγματος. Καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου εἰς τὸν ἕτερον τῶν πόλων οἱ χριστιανοὶ ἐδάκρυσαν ὑπὲρ τῶν καταδυναστευομένων αὐτῶν ἀδελφῶν, οἵτινες ἐλαυνόμενοι ὑπὸ τῆς μάστιγος τῶν ἀγρονόμων ἐπιστατῶν ἐφέροντο εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἐπωλοῦντο ὡς κτήνη, πλειστηριαζόμενοι, χωριζόμενοι ὁ μὲν υἱὸς ἀπὸ τῆς μητρὸς, ὁ δὲ ἀνὴρ ἀπὸ τῆς γυναικός.

Ἡ παραδοχὴ τοῦ νόμου τοῦ Δούγλας ἐκλόνησε τὸ ψήφισμα τοῦ Μισσουρῆ, δι' οὗ ἡ δουλεία δὲν ἐπετρέπετο ὑπὲρ τὴν 36ο βορείου πλάτους· νέον δέ τι διάταγμα τοῦ τῆς Ὁμοσπονδίας συνεδρίου ὡμολόγησεν ὅτι πᾶς πολίτης τῆς Ὁμοσπονδίας εἶχεν ἐξουσίαν ἵνα πορεύηται πανταχόσε μετὰ τῶν κτημάτων αὐτοῦ. Τὸ αἰσχρὸν τοῦτο διάταγμα ἐψηφίσθη ἐν ἔτει 1859, αἰνιττόμενον διὰ τῆς λέξεως κτῆμα τοὺς δούλους, ὡς πᾶν ἄλλο κτῆμα.

Ἀλλ' ἡ σωματεμπορία εἶναι φαγέδαινα μὴ δυναμένη ἵνα ὑπάρχῃ ἄλλως εἰμὴ ἐπὶ τῷ πλατύνεσθαι συνεχῶς καὶ λυμαίνεσθαι τὰ περὶ αὐτήν. Διὸ ἠδύνατό τις, καὶ μάντις μὴ ὢν, ἵνα εἰκάσῃ ὅτι οἱ νότιοι ἔμελλον ἵνα νομίσωσιν ἑαυτοὺς κινδυνεύοντας τὸν ἔσχατον κίνδυνον, ὅταν ἐμπόδιόν τι μέλλῃ ἵν' ἀναχαιτίσῃ προχωροῦσαν τὴν τὴν ἀμερικανικὴν πολιτείαν καταβιβρώσκουσαν ταύτην πληγήν.

Οὕτως εἶχον τὰ κατὰ τὴν Ὁμοσπονδίαν, ὅτε ἐπέσκηψεν ὡς κεραυνὸς ἡ ἀγγελία τῆς ἀποστασίας τοῦ Τζὼν Βράουν, ὅστις ἦτο ἤδη γνωστὸς ἐξ ἄλλων ὁμοίων τολμημάτων.

Ε΄.

Ὁ Τζὼν Βράουν ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1797 ἐν Τοῤῥιγφὸρδ τῆς ἐπαρχίας Κοννεκτικούτης ἐκ πατρὸς μεταναστεύσαντος ἐκ τῆς γηραιᾶς εἰς τὴν νέαν Ἀγγλίαν, ὡς ὠνόμαζον τότε τὴν ἀμερικανικὴν αὐτῶν ἀποικίαν οἱ Ἄγγλοι, ὅσοι φίλεργοι, εὐφυεῖς, εὐσεβεῖς μέχρι σκληρότητος καὶ δεισιδαιμονίας κατέλιπον τὴν πατρίδα, οὐχὶ ἀγόμενοι ὑπὸ φιλοκινδύνου τινὸς ὁρμῆς, ἢ ὑπὸ φιλοκερδείας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τυχεῖν ὑπὲρ τὸν Ὠκεανὸν γῆς εὐρυχώρου καὶ ἐλευθέρας, ἔνθα ἠδύναντο ἵνα ζήσωσι καὶ ἀποθάνωσιν ὡς ἄνθρωποι ἀληθῶς ἐλεύθεροι καὶ χριστιανοί.

Ἐκτραφεὶς δὲ ὑφ' ἑνὸς τῶν καθαρῶν εὐσεβῶν (puritains) τούτων, προδρόμων τῆς τῶν Ἀμερικανῶν ἐλευθερίας, τοῦ γέροντος Ὄβεν Βράουν, ὁ νέος Τζὼν κατέστη αὐστηρότατος τὸ ἦθος, ἀκαταπόνητος, δραστήριος, θαῤῥαλέος καὶ φιλελεύθερος. Ἐν ἔτει 1854 ἦτο ἤδη ἀγρονόμος ἐν Πενσυλβανίᾳ μετὰ τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν, οὓς ἔσχεν ἐκ τῆς πρώτης γυναικός. Ἀλλὰ νυμφευθέντος τὸ δεύτερον, ἡ οἰκογένεια

τοῦ ἐπληθύνθη οὕτως, ὥστε, θέλων ἵν' αὐξήσῃ κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, μετῴκησε πρὸς τὰς νεωστὶ τῇ Ὁμοσπονδίᾳ προσκτηθείσας νέας ἐπαρχίας.

Παρὰ τὰς ὑπωρείας τῶν Γρανιτικῶν ὀρῶν, ἐπὶ τοῦ μεγάλου ὀροπεδίου τοῦ Ἀρκανσᾶ καὶ τοῦ Λαπλάττα, κατεστάθη ἐν ἔτει 1852 νέα τις ἀποικία εἰς τὴν νεωστὶ προστεθεῖσαν ἐπαρχίαν τοῦ Κανσᾶ, εἰς ἣν ἦλθον ζητοῦντες πλοῦτον οἱ τέσσαρες υἱοὶ τοῦ Βράουν. Ἡ Σύνοδος ἔπρεπεν ἵν' ἀποφαίνηται ἂν τὸ Κανσᾶς, ὡς πᾶσα ἄλλη νεωστὶ τῇ Ὁμοσπονδίᾳ προσκτηθεῖσα χώρα, ἔμελλεν ἵν' ἀποβάλῃ τὴν δουλείαν. Ἀλλ' ἡ πλειονοψηφία ἐφάνη ἐναντία τοῖς νοτίοις, καὶ τὸ Κανσᾶς ἐψηφίσθη ἐπαρχία φιλελεύθερος. Ἀλλὰ τότε συμμορίαι δουλαγωγῶν, ὁρμήσασαι ἀπὸ τῆς ὁμόρου ἐπαρχίας τοῦ Μισσουρῆ, ἐπέδραμον τὴν νέαν γῆν, καὶ ἡ πάλη ἐπανελήφθη δεινοτάτη.

Ὁ ἐνθουσιῶν καὶ διάπυρος καταλυτὴς Τζὼν Βράουν, θέλων ἵν' ἀντισηκώσῃ καὶ οὐδενώσῃ τὰς ῥᾳδιουργίας τῶν δουλαγωγῶν Μισσουριανῶν, ὥρμησε πρῶτος ἔνοπλος ἐπὶ τὸ Κανσᾶς, καὶ ἡ δύστηνος χώρα κατεκλύσθη τότε ὑπὸ δύο ἐναντίων ῥευμάτων, καὶ διετέλεσεν ἐπὶ μακρὸν πάσχουσα τὰ ἐκ δεινοῦ ἐμφυλίου πολέμου κακά. Ἐκ δὲ τῶν ἀρχηγῶν τῶν καταλυτῶν διέπρεψαν τότε μάλιστα ὁ λοχαγὸς Μοντγόμμερυ καὶ ὁ Τζὼν Βράουν, ἀμφότεροι παράβολοι, τολμηροὶ καὶ εἰς τὸ ἔσχατον τῆς παρανομίας ὑποφερόμενοι. Οἱ κάτοικοι τῆς Λαυρεντίας, πρωτευούσης πόλεως τοῦ Κανσᾶ, εἶδον τὸν Βράουν ἄγοντα τὴν συμμορίαν αὐτοῦ διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, ἐνδεδυμένον τὴν πανοπλίαν τῶν ἱπποτῶν τοῦ μεσαιῶνος, ἐπωμιζόμενον τὸ βαρὺ πυροβόλον τῶν κυνηγῶν (rifle) καὶ διεζωσμένον τὸ φοβερὸν bovvie-knife. Ἐκ τῶν δώδεκα πρώτων αὐτοῦ ὀπαδῶν ἑπτὰ ἦσαν υἱοὶ αὐτοῦ. Ὄπισθεν δ' αὐτῶν εἵπετο πάντοτε ἅμαξα ὁδοιπορικὴ, πλήρης μαχαιρῶν καὶ πολυκρότων πιστολίων, ἀποτεταγμένων εἰς ἐξόπλισιν τῶν ἀποστατούντων μαύρων.

Ὁ Βράουν ἐῤῥιψοκινδύνευσεν ἐν τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις, ἐπιδεικνύμενος πανταχοῦ καὶ πάντοτε τοσαύτην βίαν καὶ παρανομίαν, ὥστε κατέστη μισητὸς καὶ αὐτοῖς τοῖς φίλοις, οἵτινες, κινδυνεύσαντές ποτε ἀπ' αὐτοῦ, ἐδέσμευσαν καὶ ἐνέβαλον εἰς φυλακήν. Ἀλλὰ ταχέως ἐξέφυγε· διότι ἀνὴρ οὕτω φιλοκίνδυνος οὐδόλως ἠδύνατο τοῦ λοιποῦ ἵνα ἡσυχάζῃ. Πρὸ τῆς εἰς τὸ Κανσᾶς εἰσβολῆς αὐτοῦ ἔκτισε μικρὰν κώμην, τὴν Ὀσαβατανίαν, εἰς ἣν κατέστησεν ἐργαστήριον ξυλοτομίας μηχανικῆς, ἀφ' οὗ βεβαίως κατώρθου ἵνα πλουτήσῃ, ἐὰν μὴ ἐτίθετο τὰς πολιτικὰς καὶ θρησκευτικὰς αὐτοῦ δόξας ὑπὲρ τὴν ξυλοτομίαν καὶ τὴν γεωργίαν.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος ἐδίψα οὕτως εἰπεῖν τοῦ μαρτυρίου. Παρώρμα δὲ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἵν' ἀγωνίζωνται τὸν μέγαν ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς τοῦ προέδρου καὶ τῶν βουλευτῶν τῆς Συνόδου ἀγῶνα, εἰς ἣν ἀνέκειτο ἡ τύχη τῆς νέας χώρας. Καὶ ὁ μὲν πρεσβύτατος ἐκλεχθεὶς βουλευτὴς ἐν τῇ τῆς Ὁμοσπονδίας Συνόδῳ ἀπεφήνατο τὴν ἑαυτοῦ γνώμην οὕτως ἐλευθέρως, ὥστε ταχέως ἐγένετο μισητότατος τοῖς νοτίοις, οἵτινες ἐνεδρεύσαντες, συνέλαβον αὐτὸν, καὶ ἐβιάσαντο ἵνα βαδίσῃ σιδηρόδετος τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ὑπὲρ τριάκοντα μίλλια, φλέγοντος τοῦ ἡλίου, ἐξ οὗ ἀσθενήσας ἀπέθανε μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκ λοιμικοῦ καύματος. Ἕτερος δὲ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἐμπεσὼν κατὰ συγκυρίαν εἰς συμμορίαν Μισσουριανῶν, ἐτυφεκίσθη ἀκρίτως καὶ ἀνηλεῶς. Ἔκτοτε ὁ Βράουν παρωξύνετο οὐ μόνον ὑπὸ τῶν πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν αὐτοῦ ἰδεῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ ἐκδικηθῆναι. Ὅθεν ἐξοπλίσας νέαν συμμορίαν διέδραμε τὸ πρὸς νότον Κανσᾶς, πυρπολῶν τὰς κώμας καὶ ἀγροικίας τῶν Μισσουριανῶν, ἐλευθερῶν τοὺς δούλους, καὶ ἐμβάλλων τρόμον καὶ φρίκην τοῖς σωματεμπόροις. Ἡμέραν δέ τινα πέντε Μισσουριανοὶ εὑρέθησαν πεφονευμένοι ἐν ταῖς κλίναις αὐτῶν παρὰ τὴν κώμην Ὀσαβατανίαν, καὶ πάντες ἀδίκως ἀνήνεγκον τὸν φόνον εἰς αὐτόν. Τότε οἱ Μισσουριανοὶ συνασπίζοντες ὥρμησαν ἐπὶ τὴν κώμην αὐτοῦ, καὶ τὸ μὲν ἐργαστήριον καὶ τὸν ἀγρὸν καὶ τὴν κώμην κατέκαυσαν, τὴν δὲ σύζυγον καὶ ἀδελφὴν κατήσχυναν. Ὁ Βράουν ἐσώθη μετὰ τῆς οἰκίας κακῶς ἔχων εἰς τὸ Ὄχιον. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἀπέστη τῆς προαιρέσεως, ἀλλ' ἐπανελθὼν μόνος, συνήθροισε πάλιν περὶ ἑαυτὸν τοὺς πιστοὺς αὐτῷ ὀπαδοὺς, ὥρμησεν εἰς τὴν χώραν τοῦ Μισσουρῆ, ἐκπορθῶν, βίαια πράττων καὶ φονεύων. Ἀλλὰ παρὰ τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον ἤνεγκεν εἰς τὴν εἰσβεβλημένην χώραν ἕτερον δεινότερον φθόρον, τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δούλων, οἵτινες τὸ μὲν πρῶτον ἐκοινώνουν αὐτῷ κρυφίως· ὕστερον δ' ἐπανέστησαν ἀναφανδὸν, καὶ ὁπλισθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἐπέδραμον τὴν χώραν καὶ εἰσέβαλον εἰς Καναδᾶν.

ΣΤ

Ἐν ἔτει 1858 ὁ Βράουν ἦτο σχεδὸν στρατηγός· διότι ἀπωσάμενος τὸν κατ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα Χάμιλτων ἐν Μισσουρῇ, καὶ καταλαβὼν κώμην τινὰ μεγάλην καὶ ὀχυρωθεὶς ἐν αὐτῇ, ἀνεδέχετο ὑπερηφάνως ἐφ' ἑαυτὸν πάσας τὰς γενομένας πράξεις ἔν τινι περιβοήτῳ γενομένῃ τότε ἐπιστολῇ. Ἀλλὰ δύο συμβάντα ἐπέθηκαν πέρας τῷ ἐπικινδύνῳ τούτῳ ἀγῶνι. Ἐπειδὴ στράτευμα ὁμοσπονδικὸν ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς Συνόδου ὅπως κατάσχῃ τοὺς διαμαχομένους καὶ κατασκηνώσῃ ἐν τοῖς μεταιχμίοις ὁρίοις τῶν δύο χωρῶν. Ἀλλὰ τὸ μάλιστα εἰρηνοποιῆσαν τὴν γῆν τοῦ Κανσᾶ ἐγένετο ἡ ἀπρόοπτος ἀγγελία τῆς γνωρισθείσης νέας μεγάλης χρυσοφόρου γῆς ἐν ταῖς κλιτύσι τῶν Γρανιτικῶν ὀρέων. Διότι τότε πάντες καὶ δουλαγωγοὶ, καὶ φιλελεύθεροι κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς χρυσομανίας, οἱ δὲ μάλιστα στασιαστικοὶ καὶ ῥιψοκίνδυνοι, οἱ ἐξώλεις καὶ προώλεις τῆς Ὁμοσπονδίας, ἔδραμον πανταχόθεν διώκοντες τὸν χρυσόν. Ἡ κοιλὰς τοῦ Λαπλάττα καὶ τὰ στενὰ τοῦ Πὶξ κατέστησαν καταγώγια τῶν χρυσοθηρῶν καὶ ῥᾳδιουργῶν, ὄχλου παμμιγοῦς, οἵτινες, ἐρχόμενοι εἰς λήθην τῶν πρώην αὐτῶν διχονοιῶν, ὁμοφρόνουν ἤδη ἀγόμενοι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ τῆς χρυσομανίας πάθους.

Ἄλλως τε δὲ ἡ πάλη ἦτο τοσοῦτο μᾶλλον ἄνισος, ὅσον ὁ Βράουν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐπολέμουν τέλος οὐ μόνον πρὸς τοὺς δουλαγωγοὺς καὶ τὴν Ὁμοσπονδίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς καταλυτὰς, οἵτινες ἤθελον μὲν τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἑαυτῶν, οὐδόλως ἀνεχόμενοι ἵνα οἱ ἐλευθερωθέντες μαῦροι δοῦλοι δύνωνται ἵνα κτῶνται γαίας. Διότι ὁ Βράουν ἤθελε πρὸς τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ τὴν ἰσονομίαν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἵνα κτῶνται πάντες. Τέλος δὲ βλέπων ἑαυτὸν καταλειπόμενον ἐκ διαδοχῆς ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ καὶ κινδυνεύοντα ἵνα συλληφθῇ, ἀπῆλθε βρέμων κατὰ πάντων εἰς Ὄχιον, ἔπειτα δὲ εἰς Μέρυλανδ πρὸς τὰ ὅρια τῆς Βιργινίας, ἀφ' οὗ κατώρθωσεν ἵνα καταστήσῃ διὰ παντὸς κινδυνώδη τὴν κατάστασιν τῆς δουλείας εἰς τὸ Κανσᾶς, καὶ καταλύσῃ αὐτὴν κατά τι ἐν Μισσουρῇ. Διότι οἱ ἀγρονόμοι τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἐπώλησαν σχεδὸν ἅπαντες τοὺς δούλους αὐτῶν κατὰ τὸν πόλεμον.

Ζ΄.

Πανταχόθεν τῆς Ὁμοσπονδίας ἀνεφύοντο τότε σημεῖα ἐπερχομένης διαλύσεως καὶ ἐμφυλίου πολέμου· καὶ ταῦτα τῆς ἀνανδρίας ἕνεκα τῶν λεγομένων μετρίων, οἵτινες, θέλοντες ἐκ παντὸς τρόπου τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ὁμόνοιαν, διετέλεσαν ἐνδίδοντες ἀφρόνως καὶ ἀγεννῶς, θεραπεύοντες ταῖς ἀναισχύντοις τῶν ἀνθρωποκαπήλων νοτίων γνώμαις. Ὁ δὲ θάνατος τοῦ Ἐῤῥίκου Κλέϋ καὶ τοῦ Δανιήλου Οὐέσπερ ἐκπροσωπούντων τὴν τῶν μετρίων μερίδα, ἀφεῖλε το ἀντισήκωμα, καὶ ὁ πόλεμος ἐπεκρέματο δεινὸς τῇ Δημοκρατίᾳ.

Τότε δὴ ὁ ἀκαταπόνητος Βράουν ἐνόμισε ὅτι ἦτο καιρὸς ἵν' ἀναλάβῃ τὴν γενικὴν ἐλευθέρωσιν τῶν δούλων καὶ ἐκδικηθῇ. Κατὰ τοὺς ἐν Κανσᾷ ἐμφυλίους πολέμους ἐξήτασε τὰς διόδους τῶν Ἀλλεγανύων ὀρῶν, ἅτινα, διήκοντα ἀπὸ Πενσυλβανίας εἰς Βιργινίαν, ἐγένοντο ἀνέκαθεν καταφύγιον καὶ δίοδος τῶν δούλων, ὅσοι δραπετεύοντες ἐκ τῆς Βιργινίας καὶ τοῦ Μέρυλανδ, κατέφευγον συνήθως πρὸς βοῤῥᾶν. Διότι αἱ δύο αὗται ἐπαρχίαι, κείμεναι πλησιέστερον τῶν βορείων πεπαιδευμένων ἐπαρχιῶν, ἦσαν ὡριμώτεραι εἰς ἐλευθερίαν. Ὁ δὲ Βράουν ἤλπιζεν ὅτι τὰ ὄρη ταῦτα ἠδύναντο ἵνα κατασταθῶσιν ἑστία καθολικῆς τῶν μαύρων ἐπαναστάσεως. Καὶ διαβουλευσάμενος ἐπὶ δύο ἔτη, μὴ ἀποκαλυπτόμενος πρὸς μηδένα, μηδὲ πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, κατέστη αἴφνης καὶ ἄνευ εὐλόγου προφάσεως εἰς τὴν μικρὰν ἔπαυλιν τοῦ Κέννεδυ, πέντε ἀπέχουσαν μίλια τῆς Χάρπερς-Φέῤῥυ.

Ἐκεῖθεν δὲ μετονομασθεὶς Σμὶθ ἤρχετο συνεχῶς κρυφίως ἐπισκοπήσων τὴν ἐπίκαιρον ταύτην τοποθεσίαν τῆς πόλεως Χάρπερς-Φέῤῥυ, ἥτις, κειμένη ἐπὶ τῆς συμβολῆς δύο ποταμῶν καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου ἐνῷ διατέμνουσιν ἀλλήλους δίχα καὶ πρὸς ὀρθὰς δύο σιδηρόδρομοι καὶ δύο τηλέγραφοι, καὶ ἔχουσα ὁπλοστάσιον ἀξιόλογον, παρεῖχεν αὐτῷ ἐλπίδα ὅτι καταλαμβάνων, καταστήσει αὐτὴν κοινὸν καταφύγιον καὶ ἔρυμα τῶν τε ἐπανισταμένων μαύρων τῶν ὁμόρων μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν βορείων καταλυτῶν.

Η΄.

Τὰ Ἀλλεγάνυα ὄρη, ἀφετηρία τῶν μελλουσῶν ἐπιδρομῶν τοῦ Βράουν, σύγκεινται ἐκ διπλῆς τάξεως ὀρέων διηκόντων παραλλήλως ἐπὶ μῆκος ὡς 3000 χιλιομέτρων ἀπὸ βοῤῥᾶ εἰς νότον, διαιρούντων τὰς ἀνδραποδιζούσας ἐπαρχίας εἰς δύο διαφόρους χώρας. Ἐν αὐτοῖς αἰωροῦνται βράχοι ὑπερύψηλοι, οἵτινες ἦσαν ἀνέκαθεν καταφύγιον τῶν ὑπὸ τῶν κυρίων αὐτῶν καταδιωκομένων φυγάδων δούλων. Ὁ Βράουν ἤλπιζεν ὅτι, ἐὰν οἱ δοῦλοι τῆς Βιργινίας ἀνίσταντο πρὸς τὴν φωνὴν τῆς ἐλευθερίας, ἡ δὲ ἀποστασία ἠδύνατο ἵν' ἀντέχῃ ἐπί τινα χρόνον ἐπὶ τῶν ὀρῶν τούτων, οἱ ἤδη ἐλεύθεροι δοῦλοι τῶν βορείων ἐπαρχιῶν καὶ οἱ εἰς πενίαν καταντήσαντες μικροὶ γεωμόροι ταχέως ἔμελλον ἵνα δράμωσι καὶ συνταχθῶσιν αὐτῷ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

Ταῦτα ὠνειροπόλει ὁ Βράουν. Ἴδωμεν δὲ ἂν ἐξελέξατο τὸν ἁρμόδιον καιρὸν καὶ τὰ κατάλληλα πρὸς τοιαύτην ἐπιχείρησιν μέσα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην αἱ δύο μεγάλαι μερίδες τῆς Ὁμοσπονδίας ἔμελλον πάλιν ἵν' ἀντεπεξέλθωσιν

ἀλλήλαις περὶ ἐκλογῆς νέου προέδρου. Οἱ νότιοι, συνειθισμένοι ὄντες ἵνα νικῶσιν, ἐξενοπάθουν πρὸς τὴν ἧττάν, καὶ ἤδη τὸ πρῶτον ἀπὸ πολλοῦ ἡ ἧττα ἐφαίνετο αὐτοῖς ἐνδεχομένη. Διότι μέχρι τότε αἱ ἀνδραποδίζουσαι ἐπαρχίαι ἐνίκων ἕνεκα τῆς ὁμονοίας καὶ ἐνεργείας αὐτῶν. Ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι, ἐν ᾧ οἱ βόρειοι ὡμοφρόνουν πρὸς τὸ ἐκλέξαι ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν πρόεδρον, οἱ νότιοι διῃρέθησαν εἰς τρεῖς μερίδας, φιλοτιμουμένας περὶ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκλογῆς τριῶν διαφόρων ὑποψηφίων, ἔλπιζοντες ὅτι τὸ μέγιστον κακὸν ὅπερ ἠδύναντο ἵνα πάθωσιν ἐκ τούτου ἦτο ἡ ἀποτυχία ἁπάντων τῶν ὑποψήφων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐκλογὴ ἔμελλεν ἵνα καθυποβληθῇ εἰς τὴν Σύνοδον, ψηφιζομενην κατ' ἐπαρχίας, ὅπερ ἠσφάλιζε βεβαίως τοῖς νοτίοις τὴν ἰσοψηφίαν καὶ ἴσως τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν νίκην. Ἀλλ' ἐὰν οἱ ἐπισφαλεῖς οὗτοι λογισμοὶ ἀπετύγχανον, οἱ δὲ βόρειοι ἐνίκων, ὁ ἐμφύλιος πόλεμος ἐξεῤῥήγνυτο καὶ ἡ ἀμφισβητουμένη διατήρησις τῆς Ὁμοσπονδίας ἐπεκρέματο τοῖς βορείοις δεινή.

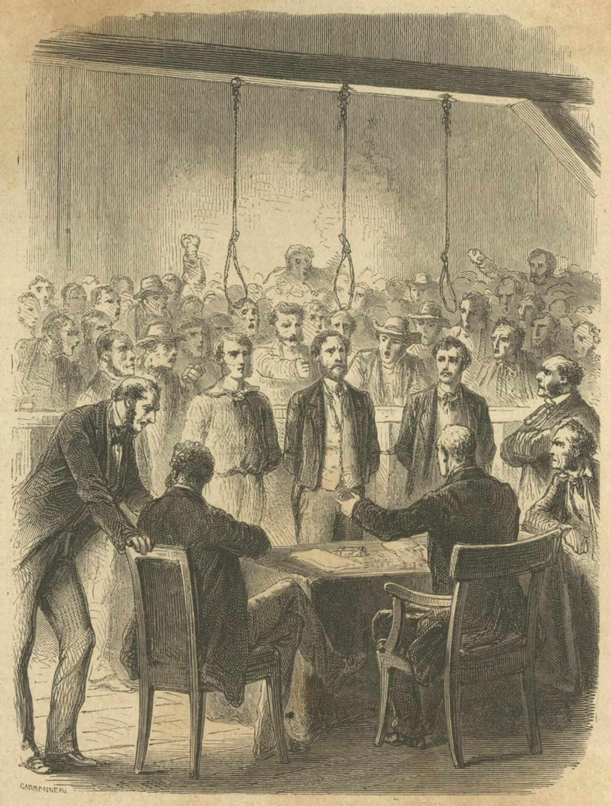

Τὸ δικαστήριον.

Θ'.

Ἀλλ' ὁ Βράουν, μὴ θελήσας ἵνα περιμένῃ τὴν ὑπὸ πάντων προσδοκωμένην ταύτην ὥραν, ἔσπευσεν ἵνα πράξῃ ἐξ ἐπιδρομῆς, καὶ τῇ πρωΐᾳ τῆς 16 ὀκτωβρίου τοῦ 1859 διεκοίνωσε τὰ βουλεύματα τοῖς υἱοῖς καὶ ἑταίροις αὐτοῦ, οἵτινες ἐνόμιζον μέχρι τότε ὅτι διενοεῖτο ἵνα εἰσβάλῃ ἐκ νέου εἰς τὸ Κανσᾶς. Ἀλλ' ὁ Βράουν ἤγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἔκρινεν ἵνα καταλάβῃ ἐκ παντὸς τρόπου τὴν πόλιν Χάρπερς-Φέῤῥυ, καὶ χαρακώσας ἑαυτὸν παρὰ τὴν γέφυραν καὶ ἐν τῷ ὁπλοφυλακίῳ αἰχμαλωτίσῃ τοὺς προΰχοντας, καὶ προκαλέσηται τοὺς δούλους πρὸς τὴν ἀποστασίαν.

Ἀλλὰ τίνας πόρους ἔχων ὁ Βράουν ἐπεχείρει ἵν' ἐπιτελέσῃ τὸ τολμηρὸν αὐτοῦ βούλευμα; Δεκαὲξ λευκοὺς, ὧν δύο ἦσαν υἱοὶ αὐτοῦ, πέντε μαύρους, τὸ σύνολον ἕνα καὶ εἴκοσι μαχητάς. Βλέποντες δὲ τὸ ὀλιγάριθμον τῆς συμμορίας ταύτης, ἐννοοῦμεν τὰς ἀπορίας καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν εἰσβαλόντων ἀποστατῶν εἰς τὸ Χάρπερς-Φέῤῥυ. Διότι, κατασχὼν τὰς ὁδοιπορικὰς ἁμάξας τοῦ σιδηροδρόμου, ἠναγκάσθη ἵν' ἀφήσῃ αὐτὰς πάλιν ἐλευθέρας καὶ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν, ἀπορῶν πῶς διαφυλάξει αἰχμαλώτους τοὺς ὁδοιπόρους. Κυριεύσας δὲ τῆς γεφύρας δὲν ἠδυνήθη ἵνα χαρακώσῃ ἑαυτόν. Οὐδὲν δὲ ἄπορον ὅτι τὸ κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 17 ἐπισκῆψαν δριμύτατον ψῦχος καὶ ἡ ἀδράνεια τῶν μαύρων δούλων, ὀκνούντων πρὸς τοὺς εἰς ἐπανάστασιν παροξυντικοὺς αὐτοῦ λόγους, ἠνάγκασε τὴν τολμηρὰν συμμορίαν ἵνα κλείσῃ ἑαυτὴν εἰς τὸ ὁπλοφυλάκιον καὶ περιμένῃ τὴν ἀποστασίαν τῶν μαύρων, καὶ ἄλλην ἐπικουρίαν. Ἀλλ' ἐπανάστασις μὴ διαδιδομένη ταχέως καταστέλλεται καὶ κινδυνεύει ἵν' ἀποβῇ ματαία, καὶ ἀπευκταία τοῖς ἐπιχειρήσασιν αὐτήν.

Ἤδη οἱ ὑπὸ τοῦ Βράουν καταληφθέντες καὶ ἀφεθέντες ὁδοιπόροι τοῦ σιδηροδρόμου, διηγησάμενοι τὴν κατὰ τὸ Χάρπερς-Φέῤῥυ ὀλιγοχρόνιον αὐτῶν αἰχμαλωσίαν, ἐνέβαλον εἰς φόβον πᾶσαν τὴν πέριξ χώραν.

Ἡ κυβέρνησις τοῦ Οὐάσιγκτων ἐπέταξε τοῖς στρατηγοῖς τῶν ἐν Ὄλδ Πόϊντ καὶ Βαλτιμόρῃ ὁμοσπονδικῶν στρατευμάτων ἵν' ἀποστείλωσι τὴν ταχίστην ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπικουρίαν εἰς Χάρπερς-Φέῤῥυ, στρατηγοῦντος τοῦ συνταγματάρχου Ῥοβέρτου Σέε. Ἀλλ' ἤδη οἱ κάτοικοι τοῦ Χάρπερς-Φέῤῥυ, ἐννοήσαντες τὴν ἀδυναμίαν τῆς συμμορίας τοῦ Βράουν, καὶ ἀναθαῤῥήσαντες καὶ ὁπλισθέντες ὥρμησαν, στρατηγοῦντος τοῦ δημάρχου Βέκαμ, ἐπὶ τὸ ὁπλοφυλάκιον ἀπελευθερώσοντες τοὺς αἰχμαλωτισθέντας πολίτας καὶ ἐργάτας. Καὶ ὁ μὲν δήμαρχος, τραυματισθεὶς καιρίως κατὰ τὴν προσβολὴν, ἐτελεύτησεν αὐθημερὸν, οἱ δὲ ἐργάται ἠλευθερώθησαν σχεδὸν ἅπαντες.

Τρισὶ δὲ μετὰ ταῦτα ἡμέραις ὁ ὁμοσπονδικὸς στρατὸς ἐπεφάνη φοβερὸς ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ Πότομακ. Οἱ δ' ἀντάρται τὸ μὲν πρῶτον ἐπειράθησαν ἵν' ἀμυνωνται ἀπὸ τῆς ὀχυρωθείσης γεφύρας· ἀλλὰ φονευθέντων τριῶν καὶ συλληφθέντος ἑνὸς ὑπεχώρησαν ταχέως καὶ ὠχυρώθησαν ἐν τῷ ὁπλοφυλακίῳ. Τὸ δὲ πλῆθος, ἀγανακτοῦν μάλιστα τὸν θάνατον τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ δημάρχου, ἀπῄτησε τὸν ἤδη συλληφθέντα ὀπαδὸν τοῦ Βράουν παρὰ τοῦ συνταγματάρχου Σέε. Τούτου δ' ἀπειπόντος τὴν αἴτησιν, τὸ πλῆθος ἥρπασε, καὶ δέσαν εἰς τὴν γέφυραν ἐπυροβόλει αὐτόν. Τραυματισθεὶς δὲ διὰ πολλῶν σφαιρῶν ὁ δύστηνος ἔπεσεν εἰς τὸν ποταμὸν, τὸ δὲ πλῆθος διετέλεσε πυροβολοῦν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀχθῶν, μέχρις οὗ τὸ πτῶμα ἠφανίσθη ἀνάρπαστον γενόμενον ὑπὸ τοῦ ῥεύματος. Ἄλλος δέ τις τῶν ἀποστατῶν, ἐκφυγὼν τοῦ ὁπλοφυλακίου, καὶ ῥίψας ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν Πότομακ, ἐπειρᾶτο ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ Μέρυλανδ· ἀλλ' ἐτυφεκίσθη οἰκτρῶς ὑπὸ τῶν προσδραμόντων στρατιωτῶν.

Τέλος ὁ στρατὸς περιεκύκλωσε τὸ ὁπλοφυλάκιον, ἐν ᾧ ὠχύρωσαν ἑαυτοὺς ὁ Βράουν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπολειφθέντων ὀπαδῶν, ἅπαντες εἰκοσιτέσσαρες τὸν ἀριθμόν· διότι ὀλίγιστοι φιλελεύθεροι προσῆλθον βοηθήσοντες αὐτῷ ἐκ τῆς πόλεως· οἱ δὲ δοῦλοι, οἵτινες, ὡς ἤλπιζεν, ἔμελλον ἵνα προσβοηθήσωσιν αὐτῷ ἀποστατήσαντες μυρίοι τὸν ἀριθμὸν οὐδόλως ἐκινήθησαν. Αἰσθόμενος ἄρα τὸ δεινὸν τῆς περιστάσεως ὁ τολμηρὸς καὶ ἐπίμονος Βράουν ἡτοίμασεν ἑαυτὸν ὡς ἀγωνισόμενος τὸν ἔσχατον ἀγῶνα. Ἀλλὰ μὴ δυνάμενος ἵνα φυλάττῃ ὅλον τὸ ὁπλοφυλάκιον μετὰ τῶν ὀλιγίστων αὐτοῦ ὀπαδῶν, διετέλεσεν ἀμυνόμενος ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἀφ' ἑνὸς πύργου πολλοὺς τῶν πολιορκούντων αὐτὸν διαφθείρων.

Ἀλλὰ τῇ πρωΐᾳ τῆς 20 ὁ ταγματάρχης Σέε ἔκρινεν ἵνα ἐπιχειρήσῃ τὴν τελευταίαν κρίσιμον προσβολὴν κατὰ τῶν ἀνταρτῶν, οἵτινες, ὀχυρώσαντες ἑαυτοὺς ὄπισθεν τῶν θυρῶν καὶ θυρίδων, ἐπυροβόλουν διὰ τῶν τρυπῶν ἃς ἔκαμον ἐν τῷ τοίχῳ καὶ τοῖς ξύλοις, βέβαιοι ὄντες ὅτι οἱ ἐναντίοι, φοβούμενοι μὴ βλάψωσι τοὺς παρ' αὐτοῖς ὁμηρεύοντας πολίτας, οὐδόλως πυροβολήσουσιν αὐτοὺς διὰ κανονίων.

Κατὰ δὲ τὴν ἀκμὴν τῆς προσβολῆς ὁ Βράουν ἦρε λευκὴν σημαίαν, καὶ ἔπεμψε κήρυκα προτείνων ὅτι παύσεται πυροβολῶν, ἂν ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἵνα ἐξέλθῃ ἐλεύθερος μετὰ τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὁμήρων πολιτῶν, καὶ πορευθῇ μέχρι τοῦ δευτέρου σταθμοῦ, ἔνθεν, ληξάσης τῆς ἀνακωχῆς, ὁ στρατὸς ἠδύνατο πάλιν ἵνα διώκῃ αὐτόν. Ἀλλ' αἱ προτάσεις ἦσαν ἀπρόσδεκτοι, καὶ ὁ πόλεμος ἐπανεληφθη δεινότερος.

Ὁ Βράουν ἀνθίστατο ἄτρομος, καὶ ἐπυροβόλει διά τινος ἐν τῷ τείχει τρύπας. Αἴφνης δὲ πυροβοληθεὶς τραυματίζεται θανασίμως εἷς τῶν παρ' αὐτῷ μαχομένων υἱῶν. Ὁ ἀτυχὴς νέος κυλίεται χαμαὶ κραυγάζων καὶ δεόμενος ἵνα θανατώσωσιν αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Βράουν, ἐπιστραφεὶς, προσβλέπει αὐτὸν ἀπαθῶς, καὶ — « Σιώπα, λέγει πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀπόθανε ἀνδρικῶς. »

Μετ' ὀλίγον ἕτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ πίπτει

καιρίως τετραυματισμένος καὶ ζητεῖ ῥεβόλβιρ ὅπως συντρίψῃ ἑαυτῷ τὴν κεφαλήν. Ὁ δὲ Βράουν κατασιγάζει αὐτὸν, καὶ ὄρθιος μεταξὺ τῶν σωμάτων τῶν δύο πεπληγωμένων αὐτοῦ υἱῶν διατελεῖ πυροβολῶν ἀπαθὴς, ἄδακρυς, ἀκλόνητος, ὡς βράχος. Ἀλλ' ἡ πύλη, ἐφ' ἧς στηρίζεται, κλονεῖται καὶ θραύεται ὑπὸ τῶν πελέκεων τῶν στρατιωτῶν, καὶ τέλος ἐνδίδει· οἱ δὲ στρατιῶται ὁρμῶσιν ἐπὶ τοὺς ἀποστάτας, μαχομένους ὡς λέοντας ἀπεγνωσμένους. Τῆς δὲ μάχης γινομένης ἐκ τοῦ συστάδην διὰ μαχαιρῶν καὶ πολυκρότων ὅπλων, εἷς τῶν ἀποστατῶν ἀποκαρτερήσας ἀνακράζει· « Μή με φονεύσατε! παραδίδομαι! Ὁ δὲ Βράουν, ὅστις ὄρθιος ἔτι, ἐπυροβόλει κατέχων τοὺς στρατιώτας, — « Ἄνανδρε, κραυγάζει πρὸς αὐτὸν, δὲν εἶσαι ἄξιος ζωῆς! » καὶ ἐπυροβόλησεν αὐτὸν θανασίμως. Ἀλλὰ τότε, τραυματισθεὶς καὶ οὗτος, ἔπεσεν ἐκτάδην παρὰ τοῖς σώμασι τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν.

Δημοπρασία μαύρων δούλων ἐν Βιργινίᾳ.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην συμπλοκὴν ἐφονεύθησαν ἐκ μὲν τῶν ἀποστατῶν δώδεκα, πέντε δὲ ἐσώθησαν διεκφυγόντες. Ἐκ δὲ τῶν ὑπολειφθέντων πέντε οἱ μὲν τρεῖς ἦσαν καιρίως τετραυματισμένοι, ἐν οἷς καὶ ὁ Βράουν, ὅστις εἶχεν ἑπτὰ πληγὰς κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα· ἐκ δὲ τῶν στρατιωτῶν ἐφονεύθησαν πεντήκοντα.

ΙΑ'.

Τοιοῦτον ἔσχε τέλος ἡ διαβόητος ἀποστασία τοῦ Χάρπερς-Φέῤῥυ, ἥτις, εἰ καὶ ἐγένετο τολμηροτάτη, ἀπέτυχε διὰ τὴν ἀπρονοησίαν καὶ τὰς ματαίας ἐλπίδας τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῆς.

Διαδοθείσης δὲ τῆς κατ' αὐτὴν φήμης εἰς τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας, οἱ μὲν βόρειοι διηπόρουν πῶς ὁ Βράουν ἐκινδύνευσε περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῶν τέκνων, μηδεμίαν ἔχων ἐλπίδα τοῦ κατορθῶσαί τι· οἱ δὲ νότιοι ὑπώπτευσαν μεγάλην συνωμοσίαν συῤῥαφεῖσαν κατ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν βορείων δημοκρατικῶν. Ἀλλ' αἱ κατὰ τὸν ἐν Κέννεδυ οἶκον τοῦ Βράουν γενόμεναι ἔρευναι δὲν ἐφανέρωσαν ἄλλο πλὴν ὅπλα καὶ πυρίτιδα, καὶ γράμματά τινα οἰκιακὰ καὶ μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Φρειδερίκου Δούγλας, περιφήμου μαύρου καταλυτοῦ συγγραφέως, μηδὲν δὲ ἀποβλέπον εἰς τὴν νομιζομένην δῆθεν συνωμοσίαν, πλὴν ἑνὸς προγράμματος συσταθείσης τινὸς ἑταιρίας, περὶ καταλύσεως τῆς δουλείας, καὶ ἐπανορθώσεως τῆς Ὁμοσπονδίας, ἧστινος παρατίθεμεν τὸ προοίμιον καὶ δύο τῶν ἀξιολογωτάτων κεφαλαίων.

« Ἐπειδὴ ἡ δουλεία οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ὁ βαρβαρικώτατος καὶ ἀδικώτατος πόλεμος τῶν δυνατῶν πρὸς τοὺς ἀδυνάτους, ἐπιτελούμενος ἄνευ προκλήσεως τοῦ ἑτέρου μέρους τῶν πολιτῶν πρὸς τὸ ἕτερον, θέλοντος ἢ τὴν ἀειδουλείαν ἢ τὴν ἐξολόθρευσιν τῶν δουλευόντων, παραβαίνει ἀπ' εὐθείας τὰ φανερὰ καὶ ἀΐδια ἀξιώματα, ἅτινα ἡ ὁμοσπονδία ἔθετο νόμους εὐθὺς καθισταμένη, ἡμεῖς οἱ πολῖται τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς καὶ οἱ καταδυναστευόμενοι ἐν αὐταῖς δοῦλοι καθιστῶμεν καὶ τίθεμεν τοὺς ἑξῆς νόμους καὶ διατάγματα πρὸς προστασίαν τῶν ἀγαθῶν, τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ζωῆς ἡμῶν.

ΚΕΦ. ΠΡΩΤΟΝ. — Πᾶς ἔφηβος, ἐξόριστος ἢ διωκόμενος καὶ πιεζόμενος, πολίτης ἐλευθερος ἢ δοῦλος, συμφωνῶν πρὸς ἡμᾶς ὑπὲρ τοῦ προσκαίρου ἡμῶν συντάγματος, προστατευθήσεται αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ὀλιγοετεῖς παῖδες ὑπὸ τῆς ἑταιρίας ἡμῶν.

ΚΕΦ. ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ. Πᾶς ὅστις ἀπελευθερώσας τοὺς δούλους αὐτοῦ καταγράψει τὸ ἴδιον ὄνομα εἰς τὸ βιβλίον τῆς ἡμετέρας ἑταιρίας, ἕξει τὴν προστασίαν αὐτῆς.

Ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ταύτῃ δὲν καταφαίνεται οὐδὲν ἴχνος συνωμοσίας συγκροτηθείσης παρὰ τοῦ Βράουν καὶ τῶν ἐξόχων βορείων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ὁμοσπονδίας.

(Ἕπεται συνέχεια.)

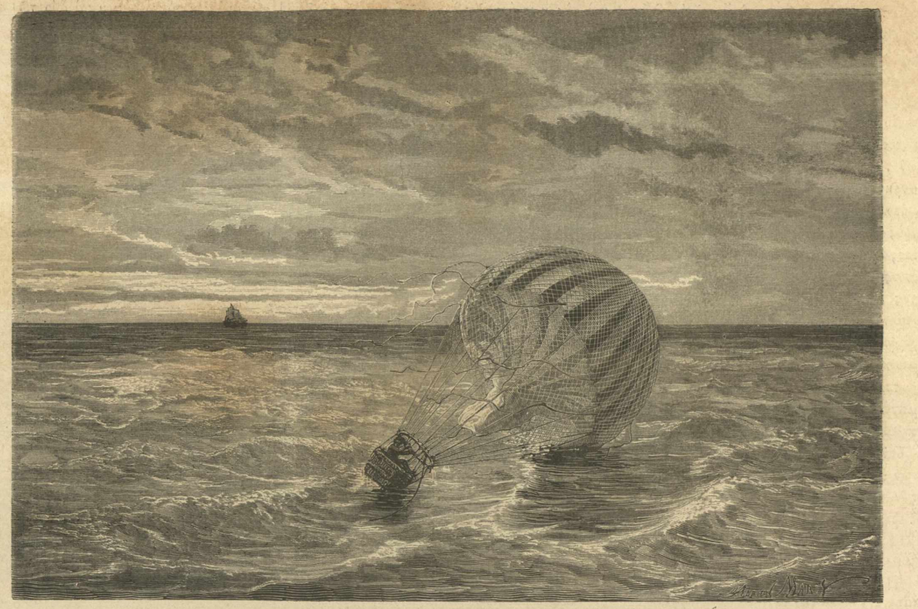

Τὸ σφαίρωμα κρημνιζόμενον εἰς τὴν θάλασσαν.

ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ.

ΤΑ ΑΕΡΟΠΟΡΑ

ΣΦΑΙΡΩΜΑΤΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ[1].

Ἀεροπορία τοῦ δουκὸς de Chartres καὶ τῶν ἀδελφῶν Ῥοβέρτων.— Ὁ Βλαγχάρδος διαπερᾷ ἐν σφαιρώματι τὸν Καλαίσιον πορθμόν.

Πρῶτοι οἱ ἀδελφοὶ Ῥοβέρτοι κατεσκεύασαν ἐπιμηκεστάτην ἀεροπόρον μηχανὴν συγκειμένην ἐκ δύο σφαιρωμάτων, τοῦ μὲν ἐξωτερικοῦ μεγίστου πεπληρωμένου ὑδρογόνου, τοῦ δὲ ἐσωτερικοῦ μικροτέρου πεπληρωμένου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. Διὰ τῆς δευτέρας ταύτης σφαίρας ἐνόμιζον ὅτι ἠδύναντο ἵν' ἀπαλλαχθῶσι τοῦ ἐπιστομίου, δι' οὗ, ἐξερχομένου τοῦ ἐν τῷ σφαιρώματι ὑδρογόνου, κατέβαινον ἐπ' ἐξουσίας οἱ ἄλλοι ἀεροναῦται. Ἐπειδή, μετεωριζομένου τοῦ σφαιρώματος, τὸ ὑδρογόνον, ἀραιούμενον βαθμηδὸν ἐκ τῆς ὑρέσεως καὶ ἐλαττώσεως τοῦ πιεσμοῦ τοῦ ἔξω ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἔμελλε, συμπιέζον τὴν μικρὰν σφαῖραν, ἵνα ἐκβάλῃ ταύτης ἀέρα ἀναλογοῦντα πρὸς τὴν ἐπιτεινομένην διαστολὴν αὐτοῦ.

Προσῆψαν δὲ τῇ ἐκ τῶν δύο σφαιρωμάτων ἐξηρτημένῃ σκάφῃ πλατὺ πηδάλιον καὶ κώπας δύο, δι' ὧν ἤλπιζον ἵνα κυβερνήσωσι τὴν μηχανήν.

Περὶ δὲ τὴν ὀγδόην ὥραν οἱ ἀδελφοὶ Ῥοβέρτοι καὶ ὁ δοὺξ τοῦ Chartres, ἐπιβάντες τῆς σκάφης, ἀνυψώθησαν ἐκ τοῦ κήπου τοῦ Saint-Cloud παρόντων πολλῶν θεατῶν. Τρισὶ δὲ λεπτοῖς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τὸ ἀεροπόρον σφαίρωμα ἠφανίζετο ἤδη εἰς τὸν ἀέρα· οἱ δὲ ἐν τῇ σκάφῃ ἀεροπόροι, περιβεβλημένοι ὑπὸ πυκνῶν νεφελῶν, δὲν ἔβλεπον ἔτι τὴν γῆν. Ἀλλὰ τότε ἡ μηχανή, πλησιάσασα βιαίως ὑπὸ σφοδροῦ καὶ ἐναντίου ἀνέμου, περιεστράφη πολλάκις δεινῶς ταλαντευομένη. Τὰ νέφη ἐρρίπτοντο φοβερὰ κατ' ἀλλήλων καὶ συνηθροίζοντο πυκνότατα καὶ μέλανα ὑπὸ τοὺς καταπεπληγμένους ἀεροναύτας, ὡς εἰ ἤθελον ἵνα διακλείσωσιν αὐτοὺς πάσης εἰς τὴν γῆν ἐπανόδου. Οὗτοι δέ, μὴ δυνάμενοι ἵνα ὠφεληθῶσιν ἐκ τοῦ πηδαλίου καὶ τῶν κωπῶν, ἀποσπάσαντες, ἐξέῤῥιψαν αὐτὰ τῆς σκάφης. Ἀλλὰ βλέποντες τὴν μηχανὴν περιδινουμένην καὶ κινδυνεύουσαν μᾶλλον μᾶλλον, θέλοντες δὲ ἵνα ἀνακουφίσωσιν αὐτὴν, ἔκριναν ἵν' ἀπαλλαχθῶσι τῆς μικρᾶς σφαίρας, καὶ ἔκοψαν τὰ ἀπὸ τοῦ μεγάλου σφαιρώματος ἀναρτῶντα αὐτὴν σχοινία. Ἀλλ' αὕτη καταπεσοῦσα ἐπεστόμισεν οὕτως ἀκριβῶς τὸ κάτω στόμιον τοῦ μεγάλου σφαιρώματος, ὥστε ἐγένετο αὐτοῖς τῶν ἀδυνάτων ἵν' ἐξαγάγωσιν αὐτήν. Ἐν τῷ μεταξὺ σφοδρὸς καταιγισμὸς ἀφῄρπασεν αὐτοὺς πάλιν βιαιότατα πρὸς τὸ ἄνω, καὶ, ὑπερβάντες τὰ περὶ αὐτοὺς ἄπειρα νέφη, εἶδον αἴφνης τὸν ἥλιον. Ἀλλ' ἡ θερμότης τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ καὶ ἡ ἐκ τοῦ μεγάλου ὕψους πολλὴ ἀραίωσις τοῦ ἀέρος διέστειλαν ὑπερβαλλόντως τὸ ὑδρογόνον τοῦ σφαιρώματος, ὅπερ δὲν ἠδύνατο τότε ἵνα ἐκφύγῃ κατὰ τὸ σύνηθες διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς καταπεσούσης μικρᾶς σφαίρας φραττομένου στομίου, καὶ τὸ σφαίρωμα διετέλει ἀνυψούμενον εἰς ἄπειρον ὕψος. Τότε οἱ ἀεροναῦται, στάντες ὀρθιοι ἐν τῇ σκάφῃ, καὶ λαβόντες μακρὰς ῥάβδους, ἐπεχείρησαν ἵνα ἐξαγάγωσιν ἐκ παντὸς τρόπου τὴν μικρὰν σφαῖραν, ἥτις ἀπεστόμου τὸ ἐξωτερικὸν σφαίρωμα. Ἀλλ' ἡ ἄκρα διαστολὴ τοῦ ὑδρογόνου κατεῖχεν αὐτὴν οὕτως ἰσχυρῶς προσπιεσμένην, ὥστε οὐδεμία προσπάθεια ἠδυνήθη ἵνα νικήσῃ τὴν ἀντίστασιν ταύτην. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἀεροναῦται διετέλουν ἀνερχόμενοι ἰλιγγιῶντες εἰς τὰ ὕψη μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος, μέχρις οὗ τὸ βαρόμετρον ἔδειξεν αὐτοῖς ὅτι ἔφθασαν εἰς ὕψος 4,800 μέτρων, ἐν ᾧ τὸ μὲν ψῦχος ἐγίνετο θανατηφόρον, ὁ δὲ ἀὴρ δύσπνους.

Ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ περιστάσει ὁ δοὺξ τοῦ Chartres, βλέπων τοὺς μὲν συνοδοὺς λειποθυμοῦντας, ἑαυτὸν δὲ ἀσφυκτιῶντα ἤδη, περιελθὼν εἰς ἀπόγνωσιν, ἔλαβε μίαν τῶν σημαιῶν αἵτινες ἐκόσμουν τὸ σκάφος, καὶ ἐτρύπησε διὰ τοῦ κάμακος τῆς λόγχης κατὰ δύο μέρη τὸ ὕφασμα τοῦ ἐξωτερικοῦ σφαιρώματος, ὅπερ ἦτο οὕτω τεταμένον, ὥστε διερῥάγη εὐθὺς ἑκατέρωθεν κατὰ τὸ ἥμισυ. Τότε τὸ σφαίρωμα κατέδη ταχὺ ὡς βέλος, μέχρις οὗ, φθάσαν εἰς ἀέρα πυκνότερον, ἠρρᾶτο ἵνα καταπίπτῃ βραδύτερον. Τότε οἱ ἀεροναῦται ἀναλαβόντες ἑαυτούς, καὶ ἰδόντες πάλιν τὴν γῆν, κατενόησαν τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, ὃν ἐξέφυγον παρ' ἐλπίδα.

Θαῤῥυνθεὶς ἐκ τῶν ἐπιτυχουσῶν πρώτων αὐτοῦ ὁδοιποριῶν ὁ Βλαγχάρδος ἐπεβάλετο ἵνα τολμήσῃ πάλιν τόλμημα, ὅπερ δικαίως δύναται ἵνα ὀνομασθῇ παραφροσύνη καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ ἐπιστήμη τῶν ἀεροπόρων σφαιρωμάτων ἔκαμνεν ἔτι τὰς πρώτας αὐτῆς ἀποπείρας. Ἐπειδὴ ἤγγελεν ἐν πάσαις ταῖς ἀγγλικαῖς καὶ γαλλικαῖς ἐφημερίσιν ὅτι ἔμελλεν ἵνα μεταβῇ δι' ἀεροπόρου σφαιρώματος ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀλλ' ἡ θαυμαστὴ αὕτη ἐπιχείρησις, καθ' ἣν ὁ ἀεροναύτης ἐκινδύνευσε παντοιοτρόπως, ἐπέτυχε κατὰ τύχην καὶ μόνον ἐκ τούτου, ὅτι ὁ ἄνεμος διετέλεσεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας πνέων σχεδὸν ὁ αὐτός.

Ἀκολουθούμενος παρὰ τοῦ Ἄγγλου ἰατροῦ Ζέφφερης ὁ Βλαγχάρδος ἀνεχώρησεν ἀπὸ Δούβρου τῇ 7 ἰανουαρίου 1785, πλέων ἐξ οὐρίων ἐν συνήθει ἀεροπόρῳ σφαιρώματι πεπληρωμένῳ ὑδρογόνου. Ἀλλὰ φθάσαντες εἰς τὰ τρία τέταρτα τῆς ὁδοιπορίας οἱ ἀεροναῦται, ἤσθοντο φρίττοντες ὅτι, τοῦ ὑδρογόνου αἴφνης ἐκφυγόντος, τὸ σφαίρωμα συμπτυχθὲν κατέπιπτε μετὰ φοβερᾶς ταχύτητος, καὶ ὅτι ἐνὸς λεπτοῦ ἔμελλον ἵνα ῥιφθῶσι κατὰ κεφαλὴν εἰς τὸ ὑπ' αὐτοὺς σφοδρῶς ῥυμαῖνον πέλαγος. Τρέμοντες καὶ φοβούμενοι μήποτε, πεσόντες εἰς τὴν θάλασσαν, μὴ δυνηθῶσιν ἵνα σώσωσιν ἑαυτοὺς ἐν τῇ σκάφῃ, ἔσπευσαν ἵν' ἀπαλλαχθῶσι πάντων τῶν μὴ εἰς σωτηρίαν ἀπαραιτήτων, τῶν τροφίμων, τοῦ πηδαλίου, τῶν κωπῶν, τῶν σχοινίων καὶ τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν, ὅπως, ἀνακουφίσαντες τὸ σφαίρωμα, μετριάσωσι τὴν ταχύτητα τῆς πτώσεως αὐτοῦ. Ἀλλ' εἰς μάτην· διότι τὸ σφαίρωμα δὲν ἔπαυε βιαίως καταφερόμενον πρὸς τὴν θάλασσαν.

Τότε ὁ Ἄγγλος Ζέφφερης προῦτεινε γενναίως τῷ φίλῳ αὐτοῦ Βλαγχάρδῳ ἵνα ῥίψῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. «Ἀπολύλαμεν ἀμφότεροι, φίλε, ἔκραζε πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ἐὰν νομίζῃς ὅτι τοῦτο δύναται ἵνα σώσῃ σὲ, εἶμαι ἕτοιμος ἵν' ἀποθάνω ὑπὲρ σοῦ.» Ἀλλ' ἤδη ὑπελείπετο αὐτοῖς ἔτι τελευταία τις καταφυγή· διότι ἠδύναντο ἵν' ἀνακουφίσωσιν ἔτι τὸ σφαίρωμα κόπτοντες τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ ῥίπτοντες αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἤδη ἦσαν ἕτοιμοι ἵνα δοκιμάσωσι τὸ ἔσχατον καὶ δεινὸν τοῦτο καταφύγιον, καὶ ὁ Βλαγχάρδος κρεμασθεὶς ἐκ τῶν σχοινίων ἥρπαζε ἵνα κόψῃ τοὺς τὴν σκάφην κατέχοντας δεσμούς. Ἀλλὰ τότε, καταστραφείσης τῆς ἰσορροπίας, τὸ σφαίρωμα, ὠθούμενον μὲν ὑπὸ σφοδροῦ ἀνέμου ἅμα δὲ κρημνιζόμενον τάχιστα, ἔπεσε πλαγίως εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ βεβαίως ἐπνίγοντο οἱ ἀεροναῦται, ἐὰν μὴ ἀγαθῇ τύχῃ ὁ μὲν ἄνεμος ἔπαυε πρὸς στιγμὴν, ὁ δὲ Βλαγχάρδος προῦφθανεν ἵνα ἐπαναγάγῃ τὴν ἰσορροπίαν καὶ ἀνακουφίσῃ τὸ σφαίρωμα, ἀφίνων εἰς τὴν θάλασσαν τὰ κοπέντα σχοινία καὶ τὴν ἡμίσειαν σκάφην.

Ἀλλὰ τότε ἐφάνη αὐτοῖς ὅτι ἡ μηχανὴ πρῶτον μὲν ὠρθώθη, ἔπειτα δὲ ἀναβαίνουσα ἀνελάμβανε βαθμηδὸν, ὠθουμένη ὑπὸ τοῦ οὐρίου ἀνέμου, τὴν πρώτην αὐτῆς δια θαλάσσης πρὸς τὰς γαλλικὰς ἀκτὰς πορείαν, ὧν εἶδον μετ' ὀλίγον τὰ ὄρη.

Κατιδόντες εὐκαιρινῶς τὴν πόλιν Καλαΐς, ἐλησμόνησαν ἤδη ταχέως τὸν κίνδυνον. Τῇ δὲ τρίτῃ ὥρᾳ μ. μ. διέβησαν ὑπὲρ τῆς πόλεως, καὶ τέλος κατέπεσον οὐχὶ μακρὰν αὐτῆς ἐπί τινος μεγάλης δρυός. Τότε ὁ ἰατρὸς Ζέφφερης ἔλαβε κλάδον, καὶ τὸ σφαίρωμα ἐστάθη μετέωρον. Ἀνοίξαντες δὲ τὸ ἐπιστόμιον, καὶ τοῦ ὑπολειφθέντος ὑδρογόνου διεκφυγόντος, οἱ εὐτυχεῖς ἀεροναῦται ἀπηλλάγθησαν σῶοι τῆς παραδοξοτάτης πασῶν ἐπιχειρήσεως ὅσας ὁ ἄνθρωπος ἐτόλμησεν ἴσως ποτέ.

Τῇ ἐπαύριον τὸ κατόρθωμα τοῦτο ἐδοξάσθη ἐν τῇ πόλει διὰ μεγάλης ἑορτῆς. Ἡ γαλλικὴ σημαία ἤρθη πρὸ τοῦ οἴκου ἐν ᾧ οἱ ὁδοιπόροι ἐκοιμήθησαν· ὁ δὲ δήμαρχος καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς ἦλθον ἀσπασόμενοι αὐτούς.

Μετὰ τὸ ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ δημάρχου ὑπὲρ τοῦ Βλαγχάρδου δοθὲν γεῦμα ὁ δήμαρχος προσήνεγκεν ἐν χρυσῷ κιβωτίῳ τὰ γράμματα δι' ὧν ἐγαρίζετο αὐτῷ τὸ ὄνομα πολίτου τῆς πόλεως Καλαΐς. Ἡ δὲ δημαρχία ἐψηφίσατο αὐτῷ γενναίως ἐτησίαν χορηγίαν 2000 φράγκων, καὶ ἀγοράσασα ἀντὶ 3000 φράγκων τὸ σφαίρωμα, δι' οὗ οὗτος ἀπετέλεσε τὴν τολμηρὰν ἀεροπορίαν, ἀνέθηκεν αὐτὸ ἐν τῇ μητροπολιτικῇ ἐκκλησίᾳ τῆς πόλεως, ὡς ἀνετέθη κατ' ἄλλους καιροὺς ἐν Ἱσπανίᾳ τὸ πλοῖον τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου. Πρὸς δὲ τούτοις ἐψηφίσατο ἵνα σταθῇ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου κατέβη τὸ σφαίρωμα στήλη μαρμάρινος εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ Βλαγχάρδος παρέστη Λουδοβίκῳ τῷ δεκάτῳ ἕκτῳ, ὅστις, ἐδωρήσατο αὐτῷ 12,000 φράγκων καὶ ἑτέρας 12,000 ἐτησίαν χορηγίαν. Ἡ δὲ βασίλισσα, ἥτις ἐτύγχανε παίζουσα, ἐκύβευσεν ὑπὲρ αὐτοῦ φράγκα χίλια καὶ κερδήσασα ἔδωκεν αὐτῷ τὰ χρήματα. Καὶ ἐν συντόμῳ οὐδὲν ἐπέλειψε πρὸς δόξαν αὐτῷ, μηδ' αὐτὸς ὁ ἀείποτε τοῖς κατορθοῦσι παρακολουθῶν φθόνος· διότι ὠνόμασαν αὐτὸν Δὸν Κιχώτον τῶν Μαγγήσιων.

Ἡ ἀναμνηστικὴ στήλη, ἥτις ἔμελλεν ἵνα ἱδρυθῇ εἰς τὸν Βλαγχάρδον, καθιερώθη ἐνὶ μετὰ ταῦτα ἔτει ἐν τῷ τόπῳ τῆς καταβάσεως τοῦ σφαιρώματος, οὖσα μέχρι τοῦ νῦν ἐκ τῶν ὡραιοτάτων τῆς πόλεως μνημείων.

Ὁ Βλαγχάρδος ἐπορεύθη εἰς Κουΐνας μεθέξων τῆς ὑπὲρ τῆς καθιερώσεως τῆς στήλης ἑορτῆς, καὶ προσβλέπων τὸ λαμπρὸν μνημεῖον,

«Τοῦ λοιποῦ, ἀνέκραξεν, οὐδόλως φοβήσομαι τὴν εἰρωνείαν καὶ τὴν συκοφαντίαν. Διότι χάρις τῷ Θεῷ, κύριοι, οὐδὲ πεντήκοντα χιλιάδων δεσμίδων λιβέλλων ἀντίτυπα δύνανται ἵνα κατακαλύψωσι τὸ μέγα τοῦτο μνημεῖον.»

Μετ' ὀλίγον οἱ ἄρχοντες τῆς πόλεως, ὁ δήμαρχος καὶ ἡ συνδικία τῶν εὐγενῶν συνῆλθον παραπεμπόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ παρὰ τὴν στήλην. Ὁ δ' ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως προσηγόρευσεν αὐτὸν οὕτως·

«Χαίρομεν, Κύριε, βλέποντες ὑμᾶς παρ' ἡμῖν κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, καθ' ἣν ἀεροδρομοῦντες κατήλθετε τὸ παρελθὸν ἔτος ἐνταῦθα. Ἀλλ' ἡ στήλη αὕτη καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς ἐπιγραφὴ καθιστῶσι περιττὸν πάντα ἔπαινον. Διότι τὸ μνημεῖον τοῦτο καὶ τὸ ὑπόμνημα τῆς καθιερώσεως αὐτοῦ, ὅπερ συνυπογράψομεν μεθ' ὑμῶν σήμερον, ἔσονται μνημεῖα αἰδία τῆς τολμηρᾶς καὶ περιόδου ὑμῶν πράξεως, ἀπαθανατίζοντα τὴν μνήμην τοῦ πρώτου τῶν ἀεροναυτῶν, ὅστις ἐτόλμησεν ἵνα διαπεράσῃ τὴν θάλασσαν, μαρτυροῦντα δὲ τὸν δίκαιον ἡμῶν θαυμασμὸν πρὸς τὴν λαμπροτάτην τοῦ παρόντος αἰῶνος πρᾶξιν.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Θάνατος τοῦ Πιλάτρου δὲ Ῥοζιέρου ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Βολωνίας.

Ἡ λαμπροτάτη τῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Βλαγχάρδου ἐπιτυχία καὶ ἡ ἐκταύτης γενομένη αὐτῷ φήμη ἐγένοντο αἰτιαι ἑνὸς τῶν μεγίστων ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀεροπορίας δυστυχημάτων.

Πολὺ πρὶν ἢ ὁ Βλαγχάρδος διαπεράσῃ τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης δι' ἀεροπόρου σφαιρώματος, ὁ Πιλάτρης δὲ Ῥοζιέρος ἤγγειλεν ὅτι ἔμελλεν ἵνα διαπεράσῃ αὐτὸν ἐν σφαιρώματι ἀπὸ Βολωνίας εἰς Λονδῖνον. Μάτην δὲ οἱ φίλοι ἐπειράθησαν ἵν' ἀποτρέψωσιν αὐτὸν οὕτω τολ-

[1] Ἴδε τεῦχος πρῶτον.

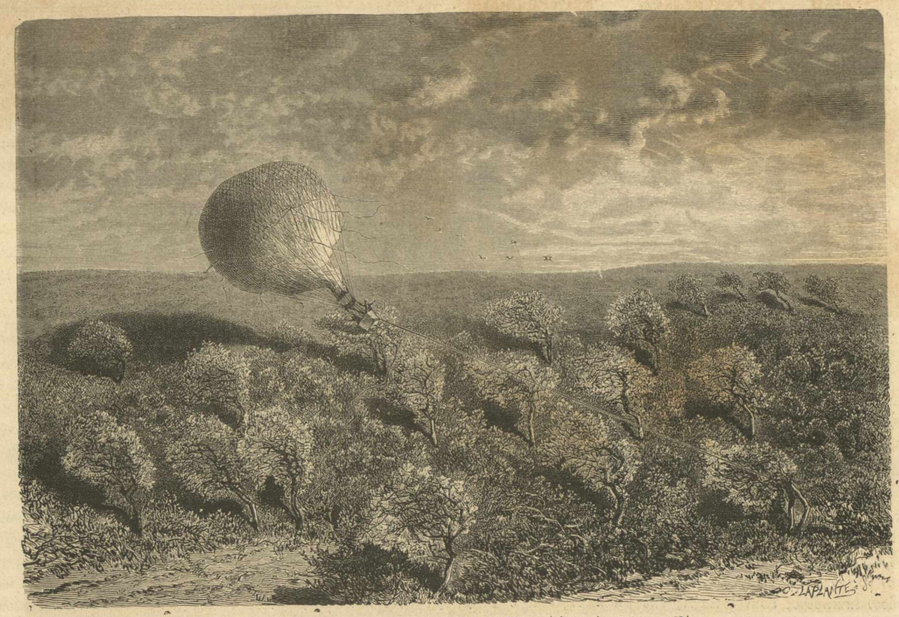

Πρώτη ὑπὲρ τῆς θαλάσσης ἀεροπορία.—Κίνδυνοι τοῦ Βλαγχάρδου καὶ τοῦ ἰατροῦ Ζέφφερης.

μηροῦ ἔργου. Διότι οὗτος ἠξίου ὅτι ἐξεῦρε νέαν ἀσφαλεστάτην μηχανήν, δι' ἧς ἠδύνατο ἵνα κυβερνᾷ τὸ ἀεροπόρον σφαίρωμα, καὶ κατώρθωσεν ἵνα λάβῃ παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως 40,000 φράγκων, ὅπως ἐξαρτύσῃ τὴν νέαν αὐτοῦ μηχανήν. Ἤδη διεδόθη ὁ λόγος ὅτι ὁ Βλαγχάρδος ἐφήρμοσεν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ σφαιρώματι τὰς δύο διαφόρους συνήθεις μέχρι τότε μεθόδους κατασκευῆς σφαιρωμάτων· διότι κάτωθεν τοῦ ὑδρογόνου πεπληρωμένου μεγάλου σφαιρώματος ἐξήρτησε διὰ σχοινίων τὴν διὰ τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ ἀραιουμένου ἀέρος πληρουμένην μοντγολφιέραν. Δύσκολον δὲ εἶναι ἵνα ἐννοήσῃ τις πόθεν ὁρμηθεὶς ὁ Πιλάτρης ἔκρινεν ἵνα παραδεχθῇ τὴν τοιαύτην μηχανοῤῥαφίαν· ἀλλ' ὡς φαίνεται, ἤλπιζεν ὅτι, προσθέτων τὴν μοντγολφιέραν, ἀπαλλαγήσεται τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐκρίπτειν τὸ ἕρμα πρὸς ἀνακούφισιν, καὶ τοῦ ἀποβάλλειν τὸ ὑδρογόνον τοῦ μεγάλου σφαιώματος πρὸς κατάβασιν. Διότι τὸ ἐν τῇ μοντγολφιέρᾳ πῦρ, ἀναῤῥιπιζόμενον ἢ σβεννυόμενον ἐπ' ἐξουσίας, ἔμελλεν ἵνα παράσχῃ ἀναπληρωματικὴν ὑψώσεως δύναμιν.

Ὅπως ποτ' ἂν εἶχε, τὰ δύο ταῦτα συστήματα, ἅτινα κεχωρισμένα ὄντα, παρέχουσιν ἕκαστον ἰδίας ἀρετάς, ἀπεργάζονται συναπτόμενα ἀθλιώτατον μηχάνημα. Διότι εὐκόλως ἕκαστος ἐννοεῖ ὁπόσον ἐπικίνδυνος εἶναι ἑστία τις ὑπὸ τὴν ἐν τῷ σφαιρώματι ἀποθήκην τοῦ ἀναφλεκτικοῦ ὑδρογόνου. «Θέτεις τὸ πῦρ ὑπὸ τὴν πυρίτιδα, ἔλεγεν ἀγωνιῶν ὁ Κάρολος πρὸς τὸν Πιλάτρην.» Ἀλλ' οὗτος, ἐνθουσιῶν τυφλῶς ὑπὲρ τῆς ἐξευρέσεως αὑτοῦ, ἐκώφευε πρὸς πᾶσαν φρόνιμον συμβουλήν.

Ὁ βίος τοῦ τολμηροῦ τούτου ἀνδρὸς δύναται ἵνα κατασταθῇ παράδειγμα τῶν περὶ τὸν παρελθόντα αἰῶνα τελευτώντα ἀναφανέντων ἀνδρῶν, οἵτινες, ἐκκαιόμενοι ὑπὸ τῆς μανίας τῶν ἐπιστημονικῶν ἐξευρέσεων, ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐτίθεντο τὴν ἰδίαν αὐτῶν ζωήν. Διότι ὁ Πιλάτρης, σπουδάζων περὶ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἠλεκτρισμὸν, ἐκινδύνευσε μυριάκις περὶ τῆς ζωῆς, ἵνα γένηται κεραυνόπληκτος ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν νεφελῶν ἀφυλάκτως ἐξαιρουμένου ἀπείρου ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος. Πολλάκις δ' ἐκινδύνευσεν ἵν' ἀποθάνῃ ὑπ' ἀσφυξίας ἢ φαρμακευθῇ ἀναπνέων ἀέρια δηλητήρια. Ἐπειδή, πληρώσας ποτὲ τὸ στόμα αὐτοῦ ὑδρογόνου ἀερίου, ἐτόλμησεν ἵν' ἀνάψῃ αὐτό. Τὸ δὲ ἀέριον ἐκραγὲν ἀνέῤῥιψε τὰς δύο αὐτοῦ παρειὰς, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὸν ἀναίσθητον εἰς τὸ ἔδαφος. Τοιαύτην τινὰ ψυχῆς ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ἔπαρσιν καὶ μανίαν πάσχων ἤκουσε τὰ περὶ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀεροπόρων σφαιρωμάτων. Καὶ πρῶτος αὐτὸς, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἔσχε τὴν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀεροπορίας δόξαν, καὶ διετέλεσε πειρώμενος πρῶτος πᾶσαν νέαν ἐξεύρεσιν ἢ βελτίωσιν μηδὲν φοβούμενος τῆς ἐπιστήμης χάριν.

Ἀλλ' ἤδη μάτην παρήρχοντο αἱ ἡμέραι καὶ οἱ μῆνες· πάντες δὲ περιέμενον ἵνα ἴδωσιν αὐτὸν ἐπιτελοῦντα τέλος τὸ ὑποσχεθέν· διότι νέα καθ' ἑκάστην ἀνεφύοντο ἐμπόδια, τὰ μὲν ἀπὸ τῆς μηχανῆς, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς τῶν ἀνέμων σκαιότητος, μέχρις οὗ ἡμέραν τινὰ ὁ Πιλάτρης εὗρε τὸ σφαίρωμα κατὰ μέγα μέρος καταβροχθισθὲν ὑπὸ τῶν μυῶν, οἵτινες συνηθροίσθησαν εἰς αὐτὸ τοσοῦτοι τὸ πλῆθος, ὥστε μόλις ἠδυνήθησαν ἵνα ἐκβάλωσιν ἀφίνοντες ἐπ' αὐτοὺς πλῆθος κυνῶν καὶ γαλῶν· ἄλλοτε δὲ, ἐπισκευασθέντος αὐτοῦ, ἐν ᾧ ὁ Πιλάτρης καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Ῥωμανὸς ἦσαν περὶ τὴν ἀναγωγὴν, ἐπέσκηψεν αἴφνης φοβερὰ θύελλα μετὰ χαλάζης καὶ βροχῆς. Ὁ Πιλάτρης ἡτοιμάζετο ἵνα κόψῃ τὰ κατέχοντα τὸ σφαίρωμα σχοινία, καὶ γένηται ἀνάρπαστος ὑπὸ τοῦ κλύδωνος, ἐὰν αἱ ἀρχαὶ τῆς Βολωνίας μὴ ἐνεπόδιζον ἐκ παντὸς τρόπου τὸ τολμηρὸν τοῦτο ἔργον. Ἐν ἐπιμέτρῳ δὲ κακοτυχίας ἡ θύελλα κατέσχισε τὸ ἥμισυ τοῦ σφαιρώματος, οὗτινος ἡ ἐπισκευὴ δὲν ἦτο οὔτε δαπάνης μικρᾶς, οὔτε τοῦ τυχόντος ἔργον.

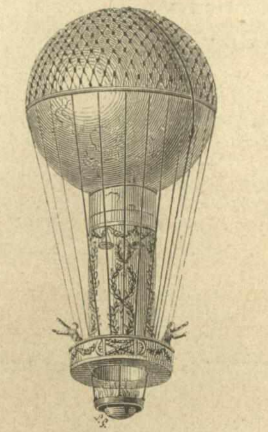

Τὸ ἀεροπόρον σφαίρωμα τοῦ Πιλάτρου.

Διὸ καὶ ου μόνον τὰ παρὰ τοῦ ὑπουργείου χορηγηθέντα αὐτοῖς χρήματα κατηναλώθησαν ἅπαντα, ἀλλ' ὁ Ῥωμανὸς ἐγένετο κατάχρεως ἕνδεκα χιλιάδων φράγκων, ἃς ἐδανείσατο πρὸς ἐξάρτισιν τοῦ δι' ὑδρογόνου πληρουμένου σφαιρώματος, καὶ τρεῖς χιλιάδας φράγκων πρὸς ἐπισκευὴν τῆς μοντγολφιέρας. Οἱ δανεισταὶ ἠπείλουν ἵνα κατάσχωσι τὴν μηχανήν, δι' ἧς οἱ

Ὁ Πιλάτρης δὲ Ῥοζιέρος.

χρεῶσται ἠδύναντο ἵνα διεκφύγωσιν, ἐὰν μὴ ἐπληρόνοντο εὐθύς. Περιῆλθον δὲ εἰς τοσαύτην ἀμηχανίαν, ὥστε, ἀπελπίσαντες παρ' ὀλίγον ἦλθον ἵνα, καταλιπόντες καὶ σφαίρωμα καὶ δανειστὰς, φύγωσι κρυφίως εἰς τὴν ἀλλοδαπήν.

Παρῆλθον ἤδη ἓξ μῆνες, καθ' οὓς τὸ πλῆθος μάτην ἀνέμενε τὴν ἄρσιν τοῦ παραπετάσματος τοῦ ἀναγγελθέντος θεάματος, αἱ δὲ σάτυραι καὶ τὰ ἐπιγράμματα ἔπιπτον ῥαγδαῖα ἐπὶ τὸν ἀτυχῆ Πιλάτρην δὲ Ῥοζιέρον, ὧν τινα ἀνέθετον τὴν ἀναβολὴν ἀποῤῥήτῳ τινὶ αἰτίᾳ, ὑπαινιττόμενα τὸν ἔρωτα αὐτοῦ πρός τινα γραῖαν καὶ πλουσίαν Ἀγγλίδα, ἥτις δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῷ ἵνα φύγῃ μακράν.

Ἀλλὰ τέλος ὁ Πιλάτρης ἔκρινεν ἵνα μὴ ἀναβάλῃ τὴν ἀνάβασιν ἐπὶ πλέον· διότι, ψευδόμενος ἔτι τὰς πρὸς τὴν κυβέρνησιν καὶ τὸ πλῆθος ὑποσχέσεις αὐτοῦ προσωφλίσκανεν ἀγυρτίαν, ἀτιμίαν καὶ γέλωτα. Ἀλλὰ καὶ τῆς δαπάνης τῶν χρημάτων, ὅσα ἔλαβε παρὰ τοῦ δημοσίου, ὤφειλεν ἵνα δῷ λόγον· οἱ δὲ δανεισταὶ δὲν ἔπαυον ἐνοχλοῦντες καὶ καθιστῶντες αὐτοῖς ἀφόρητον τὴν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διατριβήν.

Τέλος τῇ 15 ἰουνίου 1785 περὶ τὴν ἑβδόμην ἑωθινὴν ὥραν ὁ Πιλάτρης δὲ Ῥοζιέρος καὶ ὁ Ῥωμανὸς ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὴν ἀκτὴν τῆς Βολωνίας, κρίνοντες ἵν' ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν ἐκ παντὸς τρόπου. Προϋπεμψαν δὲ προσκόπους τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου τρία μικρὰ σφαιρώματα, καὶ εἷς κανονοβολισμὸς ἤγγειλε τῇ πόλει τὴν οὕτω προθύμως ἀναμενομένην ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως.

Τότε ὁ μαρκήσιος τοῦ Μαιζονφὸρδ προσελθὼν προὔτεινεν ἵν' ἀναβῇ μετ' αὐτῶν εἰς τὸ σφαίρωμα, καὶ ῥίπτων εἰς τὸν πῖλον τοῦ Πιλάτρου δώρημα κύλινδρον περιέχοντα 200 Λουδοβίκια ἐπέβαινεν ἤδη τῆς σκάφης. Ἀλλ' ὁ Πιλάτρης, ἀπωθῶν αὐτὸν, «Δὲν δύναμαι, λέγει, ἵνα σε παραλάβω· διότι δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς οὔτε τὸν ἄνεμον, οὔτε τὴν μηχανήν, καὶ δὲν προαιρούμεθα ἵνα ἐμβάλωμεν ἄλλον εἰς κίνδυνον ἢ ἡμᾶς αὐτούς.»

Καὶ οὕτως ὁ κύριος Μαιζονφὸρδ ἀπελείφθη ἀγαθῇ τύχῃ ἁπλοῦς θεατὴς τῆς ἀναχωρήσεως αὐτῶν, καὶ τούτῳ ὀφείλομεν τὴν ἀκριβῆ διήγησιν τοῦ ὀδυνηροῦ δράματος, οὗτινος ἐγένετο θεατής. Ἀλλ' ἡ αἰτία τοῦ θανάτου τῶν δύο τούτων δυστήνων ἀεροναυτῶν δὲν ἐγνώσθη μέχρι τοῦδε ἀσφαλῶς· ἐπειδὴ ὁ κύριος Μαιζονφὸρδ ὑποτίθεται ὅτι, τῆς διπλῆς αὐτῶν μηχανῆς ὑψωθείσης μετὰ μεγίστης σφοδρότητος ὑπὲρ τὰ τετρακόσια μέτρα, αἴφνης τὸ ὑδρογόνου πεπληρωμένον σφαίρωμα, διαῤῥαγὲν, κατέπεσεν ἐπὶ τῆς μοντγολφιέρας, ἥτις πρῶτον μὲν περιεστράφη ἀεροδόνητος τρὶς, ὡς ὑπὸ βολίδος πληγωθὲν ὄρνεον, ἔπειτα δὲ καθειλκύσθη ὑπὸ τοῦ βάρους καὶ κατέπεσε μετὰ δεινῆς ταχύτητος πρὸς τὴν γῆν· ἄλλοι δὲ ὑποτίθενται ὅτι, ὀλίγαις μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν στιγμαῖς οἱ ἀεροναῦται κατελήφθησαν ὑπὸ σφοδροῦ πελαγίου ἀνέμου ἀπάγοντος αὐτοὺς πρὸς τὴν γῆν. Τότε δὲ ὁ Πιλάτρης ἔκρινεν ἵνα καταβῇ ζητήσων πνεῦμα ἀέρος ἀπόγαιον, καὶ ἐφεῖλκε τὸ τῷ ἐπιστομίῳ τοῦ ἄνω σφαιρώματος προσδεδεμένον σχοινίον, ὅπως, ἀνοιχθέντος αὐτοῦ, καὶ τοῦ ὑδρογόνου διεκφυγόντος ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον, καταστήσῃ τὸ ἀεροπόρον σφαίρωμα βαρύτερον. Ἀλλὰ τὸ σχοινίον τοῦ ἐπιστομίου, μακρότατον ὂν, τῆς ἀποστάσεως ἕνεκα τῆς σκάφης, ἐν ᾗ ἐκάθηντο οἱ ἀεροναῦται, δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐνεργῇ εὐκόλως· αἱ δὲ ἐπίμονοι τοῦ ἀεροναύτου προσπάθειαι διέῤῥηξαν τέλος τὸ ἐπιστόμιον, καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν ὀθόνην τοῦ σφαιρώματος, ἥτις ἄλλως τε ἦτο βεβλαμμένη ὑπὸ τῶν προηγηθέντων πολλῶν πειραμάτων καὶ ματαίων ἀναβάσεως προσπαθειῶν. Ἡ ὀθόνη διεῤῥάγη διαμπερὲς ἀπὸ τοῦ ἐπιστομίου μέχρι τῆς βάσεως· τὸ δὲ ἐπιστόμιον κατέπεσε μετὰ τοῦ σχοινίου ἐντὸς τοῦ σφαιρώματος, ὅπερ, ἐκφυγόντος τοῦ ὑδρογόνου, συνεπτύχθη καὶ κατέπεσεν ἐν ἀκαρεῖ ἐπὶ τῆς μοντγολφιέρας, ἥτις, πιεζομένη ὑπὸ τοῦ βάρους τοῦ κενοῦ σφαιρώματος, ἐκρημνίσθη δεινῶς περιδινουμένη εἰς τὴν γῆν μετὰ τῶν δυστυχῶν ἀεροναυτῶν. Ἡ καταστροφὴ λοιπὸν δὲν προῆλθεν, ὡς πολλοὶ ἐνόμισαν, ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῆς μοντγολφιέρας ἐν μέσῳ οὐρανῷ ἀναφλεχθέντος ὑδρογόνου, ἀλλ' ἐκ τῆς παντελοῦς αὐτοῦ ἀπωλείας· διότι οἱ προσδραμόντες εἶδον ὅτι τὸ πῦρ οὐδόλως ἀνήφθη ἐν τῇ ἐσχάρᾳ τῆς μοντγολφιέρας.

«Εἶδον, λέγει ὁ κ. Μαιζονφὸρδ, ἀγωνιῶν τὸ σφαίρωμα κατεσχισμένον, ἀερόπλαγκτον, καὶ

καταπίπτον βαρὺ ἐπὶ τῆς μοντγολφιέρας, τὴν δὲ σκάφην κρημνιζομένην μετὰ φοβερᾶς ταχύτητος πρὸς τὴν γῆν μετὰ τῶν δύο δυστήνων ἀεροναυτῶν, οἵτινες εὑρέθησαν νεκροὶ καὶ συντετριμμένοι ἐν αὐτῇ. Καὶ ὁ μὲν Πιλάτρης ἀπέθανεν εὐθὺς, ὁ δ' ἀτυχὴς αὐτοῦ συνοδοιπόρος ἐξέπνευσε δέκα μετὰ τὴν πτῶσιν λεπτοῖς.»

Ὁ θάνατος μετέβαλε τὸν Πιλάτρην εἰς ἥρωα· ἡ δὲ κακεντρέχεια καὶ ὁ φθόνος ἐσιώπησαν· τοὺς δὲ σίλλους καὶ τὰ σκώμματα διεδέχθησαν τὰ ἐλεγεῖα.

Sa gloire, hélas ! ne fut qu' un rêve
Dont la fin prouve avec éclat
Que le moment qui nous élève
Touche à celui qui nous abat.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Μανία τῶν ἀερίων ἐκδρομῶν.—Κωμικαὶ καὶ τραγικαὶ συμφοραί.

Ἀλλ' ὁ θάνατος τῶν πρώτων τούτων μαρτύρων τῆς ἀεροπορίας οὐδόλως κατέσχε τὴν πρὸς αὐτὴν καθολικὴν προθυμίαν. Ἐν ἔτει 1785 εἶδεν ἡ Εὐρώπη, λέγει ὁ κ. Δελκοὺρτ, «τὸν οὐρανὸν ἀνάπλεον ἀεροπόρων σφαιρωμάτων. Μικροὶ δὲ καὶ μεγάλοι, γυναῖκες καὶ ἱερεῖς ἐφιλοτιμοῦντο ἵνα ἐπιτελέσωσί τι τὸ δοξάσον αὐτούς.» Οὕτω λ. χ. τῇ κυριακῇ τῆς 12 ἰουλίου 1785 συνῆλθεν εἰς Λουξεμβοῦργον ὅπως ἴδῃ ἀνερχόμενον εἰς οὐρανοὺς τὸν ἀββάτην Μιολλὰν ἐν γιγαντιαίᾳ μηχανῇ τοσοῦτον πλῆθος, ὅσον οὐδέποτε συνηθροίσθη περὶ ἄλλο σφαίρωμα. Ἀλλ' εἴτε τῆς κακῆς ἕνεκα κατασκευῆς τῆς μηχανῆς, εἴτε τῆς ἀδεξίου διαχειρίσεως, τὸ σφαίρωμα ἀναφθὲν κατεκάη. Ὁ δὲ σύγκλυς ὄχλος, ἐκμανεὶς ἐπὶ τῇ τοῦ θεάματος ἀπωλείᾳ, καὶ νομίσας αὐτὸν ἐμπαιχθέντα, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν ἀεροναύτην ἀββάτην, καὶ παρ' ὀλίγον διέφθειρεν, ἐὰν μὴ ὁ στρατὸς ἔφθανε σώσων αὐτόν. Διότι πάντες σχεδὸν ἐνόμισαν ὅτι ὁ ἀββάτης, μὴ τολμῶν ἵνα κινδυνεύσῃ, ἐνέβαλε τὸ πῦρ ἑκουσίως τῇ μηχανῇ· καὶ πάντες ἐκδικούμενοι εἶχον διὰ στόματος τὰ εὐφυέστατα τῶν ἀναγραμμάτων. Μάλιστα δὲ τὸ πλῆθος κατέστη ἱλαρώτατον μαθὸν ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἀββάτου Μιολὰν (abbé Miolan) ὑπεκρύπτοντο αἱ γαλλικαὶ λέξεις ballon abimé.

Ἄλλος εὐτυχέστερος ἀεροναύτης, ὁ Βρισσὺ, κατέβη μετὰ τοῦ σφαιρώματος αὐτοῦ εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μοντμορανσύ. Οἱ περίοικοι ἀγροῖκοι ἔδραμον πρὸς τὴν παράδοξον μηχανήν, καὶ λαβόμενοι τῶν σχοινίων αὐτῆς, ψαυόντων ἤδη τὴν γῆν, δὲν ἄφινον αὐτὴν ἵν' ἀναβῇ ἐκ νέου· διότι ὁ κύριος τοῦ ἀγροῦ, ἔνθα κατέβη τὸ σφαίρωμα, ἐζήτει παρ' αὐτοῦ ἀμοιβὴν τῆς ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ ἀεροστάτου ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ γενομένης βλάβης· ἢ ἄλλως ἔπρεπεν ἵν' ἀκολουθήσῃ αὐτῷ παρὰ τὸν δήμαρχον.

«Μὴ δυνάμενος ἵν' ἀντιστῶ αὐτοῖς διὰ τῆς βίας, ἔκρινα, λέγει ὁ Βρισσὺ, ἵνα διεκφύγω δολιευόμενος. Προὔτεινα λοιπὸν αὐτοῖς ἵνα με ῥυμουλκήσωσι μέχρι τοῦ δημάρχου δι' ἑνὸς μόνου σχοινίου. Οἱ εἴκοσιν ἀγροῖκοι, λαβόντες τὸ μακρότατον σχοινίον, εἵλκυον τὸ σφαίρωμα πετόμενον περὶ εἴκοσι πόδας ὑπὲρ τὴν γῆν, καὶ οὕτως ἐφερόμην εἰς τὴν κώμην. Τότε ἐστάθμησα τὸ ἕρμα, καὶ κατιδὼν ὅτι ἤμην ἐλαφρότερος τοῦ ἀέρος, ἔκοψα τὸ σχοινίον, ἔῤῥιψα τὸ ἕρμα κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν, καὶ ἐκβαλὼν τὸν πῖλον ἐχαιρέτιζον γελῶν τοὺς μάτην κεχηνότας καὶ ἀδημονοῦντας ἀγροίκους, οἵτινες, βλέποντές με διεκφεύγοντα διὰ τῶν οὐρανῶν, ἐξελάμβανον ἐμὲ ὑπεράνθρωπόν τι χρῆμα, μάλιστα δὲ ὅτε τὸ σχοινίον, δι' οὗ ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον ἐμὲ δέσμιον, ἔπεσεν ἐπὶ τῶν ῥινῶν αὐτῶν.»

Ὁ αὐτὸς ἐξετέλεσεν ὕστερον ἄλλην ἀεροπορίαν, ἀναβὰς ἵππον ἐλεύθερον παντὸς δεσμοῦ, ἱστάμενον ἐπὶ δίσκου ἐν τῇ σκάφῃ.

Τὸ ἀλεξίπτωτον.

Κατὰ τὴν παράδοξον ταύτην ἀνάβασιν ἐγνώσθη ὅτι τὸ αἷμα τῶν μεγάλων ζώων διέρχεται διὰ τῶν ἀρτηριῶν, καὶ καταῤῥέει διὰ τῶν ῥωθώνων καὶ τῶν ὤτων εἰς ὕψος, ἐν ᾧ ὁ ἄνθρωπος οὐδόλως ξενοπαθεῖ ἐκ τῆς ἀραιώσεως τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

Χρῆσις τῶν ἀεροπόρων σφαιρωμάτων ἐν πολέμῳ.—Ἀλεξίπτωτα.—Θαύματα πετομένων ἀνθρώπων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα.

Καὶ μέχρι μὲν τοῦ ἔτους 1794 αἱ ἀεροδρομικαὶ ἀναβάσεις δὲν ἐχρησίμευσαν εἰς ἄλλο ἢ εἰς κοινὴν ψυχαγωγίαν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἐπειράθη ἵνα μεταχειρισθῇ αὐτὰς κατὰ τὰς ἐκστρατείας πρὸς κατασκόπευσιν τῶν ἐχθρῶν, ὅπερ ἐγένετο αἴτιον τῆς ἀπὸ τῶν Αὐστριακῶν παρὰ τὸν Fleurus νίκης. Ἀλλ' ὁ Ναπολέων, ἐπανελθὼν ἐξ Αἰγύπτου ἐν ἔτει 1799, νομίζων ἀνάξιον ἑαυτοῦ τοιαύτην κατασκόπευσιν, ἔκλεισε τὴν ἀεροστατικὴν λεγομένην σχολὴν, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ τολμηρὸς Γαρνερῖνος κατέπληττε τὰ πλήθη δι' ἄλλης παραδοξοτάτης ἐφευρέσεως. Διότι πρῶτος οὗτος ἐδημιούργησε τὸ λεγόμενον ἀλεξίπτωτον (parachute), παρασχὼν τοῖς Παρισινοῖς τὸ καταπληκτικὸν θέαμα ἀνθρώπου καταπίπτοντος ἐξ ὕψους 500 μέτρων, ἔχοντος διὰ χειρῶν ἁπλοῦν μετάξινον ἀλεξίβροχον, ὅπερ ἀνεμίμνησκε τοὺς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ κατὰ τὸν μεσαιῶνα περὶ τοιούτων μηχανημάτων λόγους. Πρὸς τῷ μυθολογουμένῳ Ἰκάρῳ λέγεται ὅτι ὁ Ἕλλην μηχανικὸς Ἀρχύτας, σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Πλάτωνος, κατεσκεύασε ξυλίνην πετομένην περιστεράν. Κατὰ τὸν πρῶτον μετὰ Χριστὸν αἰῶνα Σίμων ὁ ἐκ Σαμαρείας, ὁ ἐπιλεγόμενος Μάγος, ἀνθαμιλλώμενος πρὸς τὸν ἅγιον Πέτρον θαυματουργοῦντα, ἤγγειλεν ἐν Ῥώμῃ, ὅτι ἔμελλεν ἐν ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ἵν' ἀπέλθῃ πετόμενος ἐκ τῆς γῆς καὶ διαπορευθῇ τὸν ἀέρα ἄνευ πτερύγων, ἢ ἅρματος, ἢ ἄλλου τινος τοιούτου μηχανήματος. Ὁ λαὸς τῆς Ῥώμης συνήχθη ἀθρόος ἵνα θεωρήσῃ τὸ παραδοξότατον τοῦτο θέαμα. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Μάγος ἔῤῥιψεν ἑαυτὸν ἀπό τινος ὑψηλοῦ πύργου ἐπιτελέσων τὸ ἀναγγελθὲν θαῦμα, ὁ ἅγιος Πέτρος ἤρξατο ἵνα προσεύχηται, καὶ κατέσχε διὰ τῆς δυνάμεως τῆς προσευχῆς αὐτοῦ τὴν πτῆσιν τοῦ μάγου, ὅστις, καταπεσὼν βαρὺς ἐπὶ τὴν γῆν, ἐθραύσθη δεινῶς τὸν πόδα. Ἀλλὰ δὲν ἀπέθανεν ἐκ τούτου· διότι ἡ παράδοσις διηγεῖται ὅτι, δισχυριζομένου ὕστερον δημοσίᾳ ὅτι, ἐὰν ἀπεκόπτετο αὐτῷ ἡ κεφαλὴ, ἔμελλεν ἵνα ἀναστῇ μετὰ τρεῖς ἡμέρας, ὁ Νέρων, ἀκούσας τοῦτο, ἀπεκεφάλισεν αὐτόν.

Κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἐμμανουὴλ Κομνηνοῦ Σαρακηνός τις, πρώην μὲν περιβόητος μάγος, ὕστερον δὲ παράφρων γενόμενος, ἀνέβη ἐπὶ τοῦ πύργου τοῦ Ἱπποδρόμου, καὶ ἤγγειλεν ὅτι ἔμελλεν ἵνα διέλθῃ πετόμενος διὰ τοῦ σταδίου. Ἐνδεδυμένος χιτῶνα λευκότατον μακρὸν, οὗτινος αἱ πλατεῖαι χειρίδες ἔμελλον, ἐξογκούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ἵνα χρησιμεύσωσιν αὐτῷ ἀντὶ ἱστίων, ἡτοιμάζετο ἤδη ἵνα πέτηται. Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ, ὅστις ἦτο παρὼν, ἀπέτρεπεν αὐτὸν τῆς ματαίας καὶ κινδυνώδους ταύτης πράξεως. Ἀλλ' ὁ Σαρακηνὸς ἐπέμενεν ἵνα ἐπιτελέσῃ τὸ ἀγγελθὲν, καὶ νομίσας τὸν ἄνεμον οὔριον, ἤρθη μετάρσιος ὡς πτηνόν. Ἀλλ' ὁ δείλαιος ἔπαθε τὸ τοῦ Ἰκάρου· διότι τὸ σῶμα αὐτοῦ καθελκόμενον μᾶλλον πρὸς τὸ κάτω, κατέπεσε καὶ συνετρίβη ἀθλίως.

Ὁ Ἰωάννης Βαπτιστὴς Δάντης, ἔξοχος μαθηματικὸς, ζῶν ἐν Περούσῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, κατεσκεύασε τεχνητὰς πτέρυγας, δι' ὧν ἠδύνατο ἵνα ὑψῶται εἰς τὸν ἀέρα.

Κατά τινα δημοσίαν πανήγυριν ὁ Ἰταλὸς Πάντης ἠθέλησεν ἵνα παράσχῃ τοῖς Περουσινοῖς τὸ θέαμα τῆς περὶ τὸ πέτεσθαι δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ ἀληθῶς, λέγει ὁ ἀββάτης Μουγέρος, ἔπτι-

το ἐπί τινα δευτερόλεπτα ὑπὲρ τῆς πλατείας. Ἀλλὰ κακῇ τύχῃ, θραυσθέντος ἑνὸς τῶν τὰς πτέρυγας κινούντων σιδηρίων, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς στέγης τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁ. Μάουρ, καὶ συνέτριψε τὴν κνήμην αὐτοῦ.

Ἐν ἔτει 1768 ἄλλος τις μηχανικὸς, ὁ Γάλλος Βεσσιέρος, κατεσκεύασε μηχανὴν ἐκ τεσσάρων πτερύγων, δι' ὧν κατώρθωσεν ἵνα πέτηται κινῶν ἐπαλλήλως τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Μαρτυροῦσι δέ τινες ὅτι εἶδον αὐτὸν μετεωριζόμενον, πετόμενον ἐπί τινα λεπτὰ, καὶ διαπερῶντα μετὰ μεγίστης εὐχερείας λίμνας καὶ ποταμούς. Τοῦτον μιμούμενος ὁ μαρκέσιος Βαλεβίλλης, κατεσκεύασε καὶ αὐτὸς μεγίστας πτέρυγας, καὶ ἤγγειλεν ὅτι, διαπεράσας τὸν Σηκουάναν πετόμενος, ἔμελλεν ἵνα μεταβῇ εἰς τὸν κῆπον τοῦ Κεραμικοῦ. Ῥίψας ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ πρὸς τὸν ποταμὸν παραθύρου τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ἠδυνήθη ἐπί τινα δευτερόλεπτα ἵνα πέτηται εὐτυχῶς. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸ μέσον τοῦ Σηκουάνα, αἱ κινήσεις αὐτοῦ κατέστησαν ἄτακτοι, καὶ πεσὼν κατὰ κεφαλῆς ἐπί τινα σχεδίαν, κατεπληγώθη.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΠΥΡΚΑΙΑΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ.

Η ΠΟΛΙΣ ΧΙΚΑΓΟΝ.

Μία τῶν μεγίστων καὶ ὡραιοτάτων πόλεων τῆς Ἀμερικῆς τὸ Χίκαγον, ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἰλλινουᾶ, ἡ βασίλισσα τῶν λιμνῶν, ἐγένετο πρό τινων ἡμερῶν παρανάλωμα τοῦ πυρός. Δώδεκα χιλιάδες οἰκιῶν καὶ τινων διλιονίων ἄξια πράγματα κατεστράφησαν· ἑκατὸν δὲ χιλιάδες ἀνθρώπων κατασκηνοῦσιν ἢ πλανῶνται ἄστεγοι περὶ τὰ ἐρείπια τῆς ἀτυχοῦς πόλεως.

Εἴμεθα βέβαιοι ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἠγνόησαν μέχρι τοῦδε εὐλόγως πως τί ἐστι Χίκαγον. Διότι ἡ ἐμπορικὴ καὶ ναυτικὴ αὕτη μητρόπολις τῆς βορείας καὶ ἀνατολικῆς Ἀμερικῆς ἐκτίσθη μόλις πρό τινων ἐτῶν ἐπὶ τῆς χωροθεσίας ἀσήμου τινὸς ἀγρίων Ἰνδῶν κώμης.

Περιοδεύων τὴν χώραν ὀξυδερκής τις Ἀμερικανὸς, ὁ Κ. Ὄγδεν, ἐνενόησε τὴν ἀξίαν τῆς χωροθεσίας τῆς κώμης ταύτης, κειμένης ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ Μιχιγὰν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀπείρων ὑπὸ τοῦ Μισσισσιπῆ ἀρδευομένων πεδιάδων, καὶ ἐπὶ τῆς ἀπὸ Νεοβοράκου εἰς Ἅγιον Φραγκίσκον ἀγούσης ὁδοῦ. Διὸ ἠγόρασεν ἐπὶ εὐτελεστάτῃ τιμῇ ἁπάσας τὰς περὶ αὐτὴν ἀπεράντους πεδιάδας, ἔκτισε κώμην τινὰ πρόσκαιρον, καὶ προσεκάλεσεν ἰδίαις δαπάναις ἐποίκους τινὰς, οἷς ἐδωρήσατο μέρος τῶν γαιῶν. Οἱ Εὐρωπαῖοι κάτοικοι τῆς νέας κώμης ηὐτύχησαν ἐν βραχεῖ οὕτως, ὥστε μετ' ὀλίγον πολλοὶ Ἀμερικανοὶ ἔσπευσαν πανταχόθεν ἵνα κατασταθῶσιν εἰς αὐτὴν, αἱ δὲ γαῖαι ἤρξαντο ἵνα ὑπερτιμῶνται, ὁ δὲ Κ. Ὄγδεν ἐκέρδησεν ὑπὲρ τὰ 60 ἑκατομμύρια δόλλαρς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν. Ἐν τῇ παρὰ τὴν πόλιν ἐπαύλει τοῦ Κ. Ὄγδεν βλέπει τις τὸ δένδρον, ᾧτινι προσέδεσε τὸν ἵππον αὐτοῦ, ὅτε ἦλθε διαγράψων ἐν τῷ δάσει τὴν περίμετρον τῆς νέας πο-πόλεως. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς, οἵτινες ἦσαν περὶ 4000 κατὰ τὸ ἔτος 1840, ηὐξήθησαν ἐν ἔτει 1865 εἰς 200 000, καὶ ἐν ἔτει 1861 εἰς 500 000· τὰ δὲ δημόσια οἰκοδομήματα, τὰ θέατρα, αἱ ἐκκλησίαι, τὰ ξενοδοχεῖα ἀνέθρωσκον ὡς ἐκ θαύματος πανταχόθεν μέγιστα καὶ μεγαλοπρεπῆ. Αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν εἶναι ξύλιναι, ὡς τὸ ἔδαφος τῶν ὁδῶν, αἵτινες εἶναι ἐστρωμέναι διὰ σανίδων· διότι διὰ τὸ ἑλῶδες τοῦ τόπου αἱ ὁδοὶ ὑποσκάπτονται, αἱ δὲ σανίδες ἐφαρμόζονται ἐπὶ δοκῶν ὡς ἐπὶ γεφυρῶν. Αἱ οἰκίαι εἶναι ἐκτισμέναι ἐπὶ πασσάλων, αἵτινες ἐξαίρονται τῆς γῆς ὑπὲρ τὰς ὁδοὺς, ὅπως μὴ, καθιζόντων τῶν πασσάλων τῷ χρόνῳ, αἱ οἰκίαι καταδύωνται εἰς τὸ τελματῶδες οἰκόπεδον· διότι πολλάκις συνέβη ἵνα ἡ μὲν πρώτη ὀροφὴ γένηται κατάγειον, ἡ δὲ δευτέρα πρώτη, οὕτως ὥστε ἀνεφύοντο συνεχῶς δίκαι μεταξὺ τῶν κυρίων καὶ τῶν ἐνοικιαστῶν, οἵτινες ἐνοικιάσαντες ἀκριβὰ τὸ πρῶτον πάτωμα, καὶ ὄντες μετά τινας μῆνας εἰς τὸ κατάγειον, δὲν ἤθελον ἵνα πληρώσωσι τὸ συμφωνηθὲν ἐνοίκειον· ἄλλοι δὲ, ἐνοικιάσαντες εὐθηνότερον τὸ δεύτερον, κατέβησαν βαθμηδὸν εἰς τὸ πρῶτον, μὴ θέλοντες ἵν' ἀνέχωνται μηδεμίαν ὑπερτίμησιν.

Ἡ γεωγραφικὴ τῆς πόλεως θέσις ἐκτεινομένης ἐπὶ εὐφορωτάτων ἐπικλινῶν τελματωδῶν πεδίων, ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ, εἶναι καταλληλοτάτη πρὸς ἐμπορίαν. Ἤδη εἴκοσι διάφοροι σιδηρόδρομοι, καταλήγοντες εἰς αὐτὴν, μετακομίζουσι τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς, τὰ δέρματα καὶ ἄλλα γεννήματα τῆς ἀνατολικῆς Ἀμερικῆς, ἅτινα τὸ Χίκαγον ἀποστέλλει διὰ θαλάσσης εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀνταλλάσσον αὐτὰ ἀντ' ἄλλων βιομηχανικῶν ἔργων, ἅτινα ἀποστέλλει καθ' ὅλην τὴν βορείαν Ἀμερικήν.

Ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα φρικτὴ πυρκαϊὰ ἐξωλόθρευσεν ἐν ἀκαρεῖ τὴν πρώην τρισόλβιον καὶ πολυάσχολον ταύτην πόλιν. Περὶ δισχίλια πτώματα εὑρέθησαν κεκαυμένα ἐν ταῖς πυρποληθείσαις συνοικίαις, καὶ εἰς ἐπίμετρον συμφορᾶς ἐπέδραμον τὴν πόλιν ἀγέλαι κακούργων, προσδραμόντων πανταχόθεν, ὡς γῦπες, ὅπως διαρπάσωσιν αὐτήν. Ἀλλὰ καταφωραθέντες κλέπτοντες καὶ φονεύοντες, συλληφθέντες τινὲς μὲν αὐτῶν ἐτυφεκίσθησαν, ἄλλοι δὲ ἠγχονήσθησαν ὑπὸ τῶν ἀργῶν.

Ἀλλὰ τὸ δεικνύον τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐνέργειαν καὶ ἐπιμονὴν τῶν Ἀμερικανῶν εἶναι ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν τὸ πῦρ ἐσβέσθη οἱ κάτοικοι ἤρξαντο εὐθὺς ἵν' ἀνακτίζωσι τὴν πόλιν, ἥτις μετ' οὐ πολὺ μέλλει βεβαίως ἵνα ἀνασταθῇ μεγαλειτέρα καὶ μεγαλοπρεπεστέρα ἢ πρότερον.

Ἐν ᾧ δὲ κατὰ τὴν νύκτα τῆς 8ης πρὸς τὴν 9ην ἡ μητρόπολις τῶν λιμνῶν ἐλυμαίνετο ὑπὸ τοῦ πυρὸς, αἱ δὲ ὀλέθριαι λάμψεις αὐτοῦ ἀντανεκλῶντο ἐν ταῖς ὄχθαις τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν λιμνῶν, τὸ πῦρ διεδόθη εἰς τὰ πέριξ τῆς πόλεως δάση, ἅτινα ἀποξηρανθέντα ἐκ τῆς παρελθούσης λειψυδρίας καὶ τῆς θερμότητος τῆς καιομένης πόλεως ἀνεφλέχθησαν μετὰ καταπληκτικῆς σφοδρότητος εἰς ἀπόστασιν πολλῶν λευγῶν περὶ τὴν πόλιν, καὶ τὰ δάση, τὰ ἀγροκτήκια καὶ αἱ ἐπαύλεις ἠφανίζοντο ἐκ διαδοχῆς ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ πελωρίᾳ καμίνῳ. Καὶ εἰς ἐπίμετρον κακοτυχίας ἐξερράγη τυφῶν σφοδρότατος, ὅστις ἀναρπάζων τὰ ἡμίφλεκτα στελέχη καὶ τοὺς κλάδους τῶν δένδρων ἔρριπτεν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν εἰς τὰ πέριξ τῆς πόλεως δάση καταφυγόντων κατοίκων. Οἱ πεπυρακτωμένοι ἄνθρακες καὶ ἡ τέφρα κατέκλυσαν τὰ πάντα, οἱ τοῖχοι ἀνεστρέφοντο, οἱ δὲ κάτοικοι ἔφευγον ὡς μαινόμενοι, ἀγνοοῦντες ποῦ.

Βοηθήματα ἔρχονται πανταχόθεν εἰς Χίκαγον, χρήματα, ἐνδύματα καὶ τροφαί. Τὸ Νεοβόρακον καὶ τὸ Βροοκλὺν ἔπεμψαν ὑπὲρ τὰ τρία ἑκατομμύρια δόλλαρς· αἱ δ' ἄλλαι πόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἁνθαμιλλῶνται περὶ ἀποστολῆς χρημάτων καὶ τροφῆς.

Μετὰ τοιαύτην πανωλεθρίαν πάντες ἐνόμιζον ὅτι αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἑταιρίαι τῆς πόλεως ἔμελλον ἵνα χρεωκοπήσωσιν. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Διότι αἱ μὲν αὐτῶν πληρώσουσιν ἀκριβῶς πάντα, αἱ δὲ μᾶλλον παθοῦσαι πληρώσουσι τὸ μὲν ἥμισυ τῆς ζημίας τῶν ἀσφαλισθέντων εὐθὺς, τὸ δ' ἕτερον ἥμισυ μετὰ ἓν ἔτος.

Τὰ κατάγεια τῶν τελωνείων τῆς πόλεως περιεῖχον χαρτονομίσματα ἀξίας ἑνὸς ἑκατομμυρίου δόλλαρς, καὶ ἕτερον ἑκατομμύριον εἰς χρυσόν. Καὶ τὰ μὲν χαρτόσημα ἐκάησαν· ὁ δὲ χρυσὸς τακεὶς ὑπὸ τοῦ πυρὸς μετεβλήθη εἰς ὄγκον ἄμορφον, ἀλλὰ δὲν ἀπέβαλε βεβαίως τὴν ἀξίαν αὐτοῦ.

Ὁ διευθυντὴς τῆς ἐθνικῆς τραπέζης Κ. Τίγκμαν κατώρθωσεν ἵνα σώσῃ ἐκ τοῦ ἡμιφλέκτου καὶ καταρρέοντος ἤδη οἰκοδομήματος τῆς τραπέζης χαρτονομίσματα ἀξίας 500 000 δόλλαρς, καὶ ῥίψας αὐτὰ ἐντὸς κιβωτίου ἀνοικτοῦ ἔσυρε μέχρι τῆς ὁδοῦ. Εὗρε δὲ τυχαίως μαῦρόν τινα ἀχθοφόρον, ὅστις συγκατένευσεν ἵνα μετακομίσῃ τὸ κιβώτιον εἰς τὴν μακρὰν τῆς πόλεως ἀποθήκην τῆς Οὐϊλβάγκης, ὑποσχόμενος αὐτῷ ἀνταμοιβὴν 100 ταλήρων.

Μὴ θέλων δὲ ἵνα ἐμβάλῃ ὑποψίαν τοῖς παρερχομένοις περὶ τοῦ περιεχομένου ἐν τῷ κιβωτίῳ, ἠκολούθει μακρόθεν μετὰ τοῦ τὸ πολύτιμον κιβώτιον φέροντος μαύρου ἀχθοφόρου. Ἀλλὰ τοσοῦτον ἦτο τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ τοσαύτη ἡ σύγχυσις, ὥστε μετ' ὀλίγον ὁ Κ. Τίγκμαν ἀπεκόπη τῶν ἰχνῶν τοῦ ἀχθοφόρου καὶ ἀπήχθη ὑπὸ τῆς ὁρμῆς τοῦ λαοῦ πρὸς ἄλλην φλεγομένην ὁδὸν, ἔνθα παρ' ὀλίγον ἦλθεν ἵνα πνιγῇ ὑπὸ τῆς τέφρας καὶ τοῦ καπνοῦ. Τέλος μετὰ δύο ὡρῶν ἐπιπόνους προσπαθείας κατώρθωσεν ἵνα εὕρῃ λέμβον τινα μεταβιβάσαντα αὐτὸν εἰς τὴν Οὐϊλβάγκην. Ἤδη ἀπελπίζων τῆς σωτηρίας τοῦ κιβωτίου εἶδε παρὰ τὴν θύραν τῆς ἀποθήκης ἱστάμενον τὸν ἀφελῆ μαῦρον, φέροντα ἔτι ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ πολύτιμον φορτίον.

Ἐπλήρωσε τὴν ὑποσχεθεῖσαν ἀνταμοιβὴν, καὶ κατέθηκε τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον δόλλαρς εἰς τὴν ἀποθήκην.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ο ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ.

Ἐν ᾧ οἱ Ἄγγλοι ἑτοιμάζονται ἵνα κατασκευάσωσι σιδηρόδρομον ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Καλκούτης, δι' οὗ μέλλουσιν ἵνα πορεύωνται εἰς τὰς Ἰνδίας ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἤρξατο ἤδη ἑνὸς τῶν μεγίστων καὶ ἀξιολογωτάτων συγχρόνων ἔργων· ἤτοι κατασκευάζει σιδηρόδρομον μέλλοντα ἵνα συνάψῃ τὴν κάτω τῇ ἄνω Αἰγύπτῳ καὶ προχωρήσῃ μέχρι τῶν ἀπωτάτων αὐτῆς ὁρίων, ἅτινα δὲν ἠδυνήθησαν ἵνα ὑπερβῶσιν οὔτε οἱ ἀρχαῖοι οὔτε οἱ νεώτεροι κατακτηταί, εὑρίσκοντες ἐνώπιον αὐτῶν

φραγμὸν πελώριον, τὰς ἀτελευτήτους ἄμμους τῶν ἐρήμων. Ὁ ἀντιβασιλεὺς, βοηθούμενος ὑπὸ πολλῶν Ἄγγλων μηχανικῶν καὶ ἐγχωρίων ἐργατῶν, κατορθώσει βεβαίως, ἐὰν μὴ ὁ σουλτάνος ἐμποδίσῃ αὐτὸν, ἵνα φθάσῃ οὐ μόνον μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Νουβίας, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῆς μέσης Ἀφρικῆς, ἀνοίγων νέας οὕτως ὁδοὺς εἰς τὸ ἐμπόριον, ἀποκαλύπτων νέας ἀγνώστους χώρας, καὶ ἐπαναφέρων ποτὲ ἴσως ἐκ τῶν ἐνδοτάτω τῆς μέσης Ἀφρικῆς χωρῶν δι' ἁτμαμάξης πρώτης τάξεως τὸν ἐν αὐταῖς ἀποπλανηθέντα ἀπό τινων ἐτῶν περίφημον Ἄγγλον περιοδευτὴν Λιβιγκστῶνα.

Ἀναλογιζόμενοι ὅτι ὁ σιδηρόδρομος οὗτος, φθάνων μέχρι τοῦ δευτέρου καταρράκτου ἕξει μῆκος 600 μιλλίων, δυνάμεθα ἵνα ὑποθέσωμεν ὁπόσην δαπάνην ἀπαιτήσει ἡ τολμηρὰ αὕτη ἐπιχείρησις.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΑΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΙ.

Δύο Ἀμερικανοὶ, ὁ Κορνήλιος Οὐάλκερ καὶ ὁ Γεώργιος Οὐΐτ, ὁ μὲν φαρμακοποιὸς, ὁ δὲ ξενοδόχος, κατοικοῦντες ἐν Νεοβοράκῳ, μισοῦντες ἀλλήλους, καὶ φιλονεικήσαντες σφοδρῶς περὶ χρημάτων, ἔκριναν ἵνα διαλύσωσι τὴν ἔριν διὰ τῶν ὅπλων. Ὅθεν, κλείσαντες ἑαυτοὺς εἴς τινα μικρὸν σκοτεινὸν θάλαμον τοῦ ξενοδοχείου καὶ λαβόντες ἕκαστος μάχαιραν ὀξεῖαν, ἐμάχοντο ἐν τῷ σκότει, πειρώμενοι τίς πρῶτος καταβαλεῖ τὸν ἐναντίον.

Πρῶτος ὁ Οὐάλκερ ἐπληγώθη κατὰ τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμόν. Ἀλλὰ καγχάσας, ἐκραύγασε « παρ' ὀλίγον ἐγενόμην μονόφθαλμος. »

Ἡ μάχη διετέλεσεν ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ σκότει. Οἱ δύο ἀντίπαλοι ὥρμων μανιωδῶς ἐπ' ἀλλήλους, ποτὲ μὲν πληγονόμενοι ποτὲ δὲ ἀστοχοῦντες, μέχρις οὗ ἡ γυνὴ τοῦ Οὐΐτ, ἀκούσασα τὸν θόρυβον καὶ τῶν ὅπλων τὴν κλαγγὴν, ἤνοιξε βιαίως τὴν θύραν, καὶ εἰσῆλθεν ἔχουσα διὰ χειρὸς λυχνίαν εἰς τὸν θάλαμον, ὅπου δεινὸν θέαμα παρέστη αὐτῇ.

Ὁ σύζυγος αὐτῆς ἔκειτο ὕπτιος. Ἡ κοιλία αὐτοῦ ἦτο ἠνεῳγμένη καὶ τὰ ἐντόσθια ἐξήρχοντο ἀσπαίροντα. Ἐν ᾧ δὲ ὁ ἄθλιος ἐψυχορράγει, ὁ φονεὺς αὐτοῦ ἐπειρᾶτο ἵνα παύσῃ τὴν αἱμοῤῥαγίαν βαθείας πληγῆς, ἣν ἔλαβεν ἐκ καταφορᾶς κατὰ κεφαλῆς, σπογγίζων αὐτὴν διὰ τοῦ ῥινομάκτρου. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον κατέπεσε καὶ οὗτος νεκρός.

Τὸ συμβὰν τοῦτο ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς τὴν περὶ τῶν ἠθῶν τῶν κατοίκων τῆς ἐν Ἰρλανδίᾳ πόλεως Τιππεράρυ ἱστορίαν Ἄγγλου τινὸς Βράουν, κατασταθέντος εἰς Ἰρλανδίαν. Κληθεὶς εἰς δεῖπνον παρά τινος φίλου, κατοικοῦντος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, ἐπορεύετο ἔφιππος πρὸς αὐτόν. Καθ' ὁδὸν ἀπαντᾷ Ἰρλανδόν τινα ἐρχόμενον ἐκ Τιππεράρυ, χωλαίνοντα, καθημαγμένον καὶ κατεσχισμένον, ἔχοντα δὲ τὸν δεξιὸν βραχίονα κρεμάμενον ἐκ τοῦ ὤμου διὰ ῥινομάκτρου. Ἐρωτᾷ αὐτὸν τί ἔπαθεν. Ἀλλ' οὗτος ἀπεκρίνετο γελῶν ὅτι διεσκέδασε ὀλίγον μετὰ τῶν ἐν Τιππεράρυ φίλων.

Ὁ Ἄγγλος ἀποχωρεῖ νομίζων αὐτὸν ἠλίθιον. Ἀλλὰ μεθ' ἑνὸς τετάρτου ὁδοιπορίαν ἀπαντᾷ ἕτερον Ἰρλανδὸν καταπεπληγωμένον οὕτως, ὥστε μόλις ἠδύνατο ἵνα βαδίζῃ, καὶ ἔχοντα τὸν ὀφθαλμὸν περιδεδεμένον.

— Τί ἔπαθες, φίλε; ἐρωτᾷ αὐτὸν, ὁ Ἄγγλος.

— Ὤ! τίποτε. Διεσκεδάσαμεν ὀλίγον ἐν Τιππεράρυ.

— Παράδοξος τρόπος ψυχαγωγίας ὁ τῶν ἀνθρώπων τούτων, λέγει ὁ Ἄγγλος πρὸς ἑαυτὸν, καὶ διατελεῖ ὁδοιπορῶν. Ἀλλ' αἴφνης τρεπόμενος ἐγκαρσίαν τινὰ ὁδὸν βλέπει κατακείμενον παρά τινα ῥύακα ἄλλον Ἰρλανδὸν, ἔχοντα τὸν μὲν δεξιὸν βραχίονα ἐξηρθρωμένον, τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ δεξιοῦ ὠτὸς ἀφῃρημένον καὶ ἔχον ἔτι φανερὰ τὰ δήγματα. Ὁ ἄθλιος ἐδοκίμαζεν ἐπιπόνως ἵνα πλύνῃ τὰς πληγὰς αὐτοῦ.

— Τί σοι συνέβη, φίλε; ἐρωτᾷ αὐτὸν πάλιν ὁ Ἄγγλος.

— Οὐδὲν, ἀποκρίνεται ὁ Ἰρλανδός. Ἔρχομαι ἐκ τῆς πόλεως Τιππεράρυ, ὅπου ὑπερευφράνθημεν.

— Ἀλλὰ, ταλαίπωρε! ἐπολέμησας λοιπὸν πρὸς ἄγρια θηρία; Ἡ κατάστασίς σου εἶναι ἐλεεινή!

Πρὸς ταῦτα ὁ Ἰρλανδὸς προσβλέπει σαρδόνιον μειδιῶν τὸν Βράουν, φέρει τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιον καὶ ἐξάγει τὸ ἄκρον τῆς ῥινὸς, πολλὰς τρίχας καὶ ἐνώτιον, ἅτινα ἀφεῖλε κατὰ τὴν μάχην τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀντιπάλου φίλου. Καὶ δεικνύων αὐτὰ τῷ Βράουν. Τί νομίζεις, λέγει αὐτῷ ἐναβρυνόμενος, ὅτι θὰ εἴπῃ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ὅταν τὸν ἴδῃ;

Ὁ Βράουν ἀνέβη τὸν ἵππον αὐτοῦ, καὶ ἐπανῆλθεν οἴκαδε μὴ θελήσας ἵνα γνωρίσῃ μήτε τὴν πόλιν Τιππεράρυ, μήτε τοὺς λοιποὺς αὐτῆς κατοίκους.

Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΟΥΑΤΣΩΝ

Ὁ Ἄγγλος ἱερεὺς Τ. Σ. Οὐάτσων, διάσημος φιλολόγος καὶ θεολόγος, ἔζη μετὰ τῆς ὡραίας αὐτοῦ γυναικὸς καὶ μιᾶς ὑπηρέτιδος ἐν Στόκουελ, τιμώμενος παρὰ πάντων. Τῇ 20 ὀκτωβρίου, ἡμέρᾳ ἑορτῆς, ἡ ὑπηρέτις, ἐξελθοῦσα τῆς οἰκίας περὶ μεσημβρίαν, ἐπανῆλθε περὶ τὴν ἕκτην τῆς ἑσπέρας. Ἐξεπλάγη ὅμως μὴ βλέπουσα παρὰ τὸ σύνηθες κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου τὴν ἀείποτε οἰκουροῦσαν αὐτῆς δέσποιναν. Ὁ ἱερεὺς ἐπέταξεν αὐτῇ ἵνα παραθέσῃ τὴν τράπεζαν λέγων ὅτι ἡ κυρία Οὐάτσων ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐξοχὴν ἐπί τινας ἡμέρας. Μετὰ τὸ δεῖπνον ὁ ἱερεὺς ἐπορεύθη εἰς ὕπνον. Τῇ ἐπαύριον ἡ ὑπηρέτις, ἰδοῦσα δύο μεγάλας κηλῖδας αἵματος παρὰ τὴν θύραν τῆς βιβλιοθήκης, ἠρώτησε τὸν κύριον τί σημαίνουσιν αἱ κηλῖδες αὗται; — Χθὲς, ἀπεκρίθη αὐτῇ ὁ ἱερεὺς, θελήσας ἵν' ἀνοίξω μίαν φιάλην Πόρτερ, ἔθραυσα αὐτὴν, καὶ ὁ οἶνος ἐχύθη χαμαί. Ἐσπόγγισα αὐτὸν ὡς ἠδυνήθην. »

Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ὁ ἱερεὺς κατελήφθη ὑπὸ ἐμέτου καὶ σπασμῶν σφοδρῶν, καὶ πρὶν ἡ ὑπηρέτις ἐξέλθῃ προσκαλέσουσα βοήθειαν, εἶδεν εἰσερχόμενον περίτρομον τὸν ἰατρὸν τῆς οἰκίας, πρὸς ὃν ὁ ἱερεὺς Οὐάτσων ἔγραψεν ἤδη πρὸ μικροῦ τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν·

« Ἐφόνευσα τὴν σύζυγόν μου ἐκ ζηλοτυπίας, ἥτις κατέστησέ με μανιώδη. Ἴσως εἶναι ἀθῶα. Τὸ σῶμα αὐτῆς εὑρίσκεται ὄπισθεν τῆς βιβλιοθήκης. Ἐλπίζω ὅτι φροντίσεις ἵνα ἐνταφιάσῃς αὐτὴν καὶ ἐμὲ κοσμίως. »

Ὁ ἰατρὸς, δοὺς εἰς τὸν ἤδη φαρμακευθέντα ἱερέα ἀντίδοτον, ἐπανήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν ζωήν. Ὁ δὲ ἀστυνόμος προσκληθεὶς εὗρε τὸ πτῶμα τῆς ἀθλίας γυναικὸς ὄπισθεν τῆς βιβλιοθήκης, ἔχον φρικώδεις πληγὰς καὶ σχεδὸν ἀγνώριστον.

ΙΑΤΡΙΜΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ.

Ἡ γραῖα μίσς Τζώνσων, κάτοικος Ἐδιμβούργου, εἶναι τοῖς πᾶσι γνωστὴ ἐπὶ φιλαργυρίᾳ, γαστριμαργίᾳ καὶ φλυαρίᾳ, μάλιστα δὲ τῷ ἰατρῷ αὐτῆς Κ . . . ὃν ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν κακῶς ἐπλήρωσε λίαν δυσχεραίνουσα ἅπαξ πρὸ τριῶν ἐτῶν. Ἔκτοτε δὲ, θέλουσα ἵν' ἀποφύγῃ τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἰατρικῶν ἐπισκέψεων, ἐξέρχεται εἰς θήραν τοῦ ἰατροῦ καθ' ὅλην τὴν πόλιν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ πολυάσχολος ἰατρὸς διήρχετο σπεύδων διά τινος δημοσίου περιπάτου, ὅτε βλέπει ἐρχομένην πρὸς αὐτὸν τὴν ἐπάρατον γραῖαν ἔχουσαν διὰ χειρὸς καὶ τρώγουσαν πελώριον πλακοῦντα.

— Ἰατρέ! ἡ ἀσθένειά μου κλίνει ἐπὶ τὸ χεῖρον. Ὁ στόμαχός μου κατεστράφη. Ἀποθνήσκω ὑπὸ τῆς πείνης . . . Τί ποιητέον; Δὲν θέλεις ποτὲ ἵνα ἐξετάσῃς ἀκριβῶς τὴν αἰτίαν τῆς ἀσθενείας μου . . .

— Κυρία, λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ ἰατρὸς κατέχων τὸν θυμὸν αὐτοῦ, εἶμαι πρόθυμος ἵνα σε ἐξετάσω πάλιν. Ἄνοιξον καλῶς τὸ στόμα . . . ἔκβαλε ὅσον δύνασαι τὴν γλῶσσαν . . . καὶ κλεῖσον καλῶς ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀλλὰ πρόσεχε μὴ ἀνοίξῃς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἑλκύσῃς ὀπίσω τὴν γλῶσσαν πρὶν ἐγὼ σοὶ διατάξω· διότι ἄλλως σοὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν δύναμαι ἵνα ἐννοήσω καλῶς τὴν ἀσθένειάν σου.

Ἡ κυρία Τζώνσων συσφίγγει ὅσον δύναται τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ μορφάζουσα κωμικώτατα προσπαθεῖ ἵνα κρατῇ ἔξω τοῦ στόματος τὴν πελωρίαν αὐτῆς γλῶσσαν πλήρη ψυχίων τοῦ πλακοῦντος.

Τότε ὁ ἰατρὸς φεύγει ὅλῳ ποδὶ μακρὰν τῆς ἐπαράτου γραίας, ἥτις ἵσταται μομφάζουσα οὕτω κωμικῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δημοσίου περιπάτου.

Τὸ πλῆθος συναθροίζεται περὶ αὐτὴν καὶ καγχάζει· ἀλλ' αὐτὴ, νομίζουσα τὸν ἰατρὸν πλησίον αὐτῆς, δὲν κινεῖται. Τέλος δὲ οἱ γέλωτες τῶν περιεστώτων γίνονται οὕτω πλατεῖς καὶ πολλοὶ, ὥστε ἡ γραῖα ἀνοίγει τὸν κανθὸν τοῦ ἑτέρου τῶν ὀφθαλμῶν, ὅπως ἴδῃ τί συμβαίνει περὶ ἑαυτήν. Ἀλλ' ὑπερεξεπλάγη ἰδοῦσα ἑαυτὴν μὲν γενομένην ψυχαγώγημα τοῦ πλήθους, τὸν δὲ ἰατρὸν ἤδη μακρὰν ὄντα.

Η ΟΔΟΣ ΤΟΥ ΜΗΝΙΣΚΟΥ.

Ἡ ἐν Παρισίοις ὁδὸς τοῦ Μηνίσκου (Rue du Croissant) παρέχει καθ' ὅλην τὴν νύκτα θέαμα παράδοξον καὶ ἀλλόκοτον, ὡς οὐδεμία ἄλλη τῶν ἐν Παρισίοις ὁδῶν· διότι ἐν αὐτῇ γίνεται ἡ ἀγορὰ τῶν ἐφημερίδων.

Ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου μέχρι τῆς τετάρτης ἐ. θ. τῆς ὥρας κήρυκες καὶ πωληταὶ ἐφημερίδων περὶ πεντακοσίους, γραῖαι, καὶ κοράσια καὶ παῖδες ῥακένδυτα συνέρχονται εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῶν πτωχοτάτων συνοικιῶν τῶν Παρισίων, ἵν' ἀγοράσωσι τὰς ἐφημερίδας ἃς πωλοῦσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς τὴν ἐπαύριον. Περιμένων δὲ τὴν ὥραν τῆς ἐκτυπώσεως τῶν ἐφημερίδων ὁ παμμιγὴς οὗτος ὄχλος κάθηται ἐπὶ τοῦ βηλοῦ τῶν θυρῶν, ἢ κοιμᾶται ἐν ταῖς λιθοστρώτοις ὁδοῖς, ἢ προσανακλίνεται τῷ τοίχῳ, ᾄδων, φλυαρῶν ἢ ἀσχημονῶν. Ἐὰν δὲ ἡ νὺξ τύχῃ αἴθριος, ἡ ὁδὸς ἀντηχεῖ τὰ παίγνια, τὰς φωνὰς, καὶ ἔριδας καὶ ξυλοκοπήματα, ἐξυπνίζοντα πᾶσαν τὴν συνοικίαν, ἧς αἱ οἰκίαι τούτου ἕνεκα τοσοῦτον δυσφημοῦνται, ὥστε δυσκολώτατα ἐνοικιάζονται καὶ ἐπὶ εὐτελεστάτῳ μισθῷ.

Ἅμα τῶν τυπογράφων φανέντων ἐν ταῖς θύραις τῶν τυπογραφείων φερόντων τὰ ἔκτυπα τῶν ἐφημερίδων τῆς πρωΐας, ἅπαν τὸ ταραχῶδες τοῦτο πλῆθος σπεύδει πρὸς ἀγορὰν αὐτῶν, καὶ ὁρμᾷ εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων, ἃς διατρέχει μέχρι τῆς νυκτὸς, ὅτε ἀπέρχεται πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Μηνίσκου ἵν' ἀγοράσῃ τὰς ἐφημερίδας τῆς ἐπαύριον.

ΝΑΥΑΓΙΟΝ ΚΑΙ ΠΥΡΚΑΙΑ.

Τὸ πλοῖον ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ἀνεχώρησε τῇ 4 αὐγούστου ἐκ Μακάου φέρον 650 Κινέζους ἐργάτας πορευομένους εἰς Γαλλάον τῆς Περουβίας. Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 6 αὐγούστου πῦρ, ἐκλάμψαν ἐξ ἀδήλου αἰτίας, διεδόθη ταχέως εἰς τὸ πλοῖον, τῆς ἀταξίας ἕνεκα καὶ τῆς ταραχῆς τῶν Κινέζων, οἵτινες μηδόλως φροντίζοντες ὅπως σβέσωσιν αὐτὸ ἔσπευδον ἵνα ῥίπτωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται, ὁπλισθέντες καὶ ἀναβάντες εἰς τὸ κατάστρωμα ἐπυροβόλουν ἀνηλεῶς πάντα Κινέζον ἐπιχειροῦντα ἵνα πέσῃ εἰς τὴν θάλασσαν ἢ μὴ βοηθοῦντα εἰς ἀπόσβεσιν τοῦ πυρός. Ἀλλὰ κακὴ μοῖρα τὸ πῦρ ὑπερίσχυσε, καὶ ὅτε ὁ πλοίαρχος ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ἵνα φύγωσι, τὸ πλοῖον μετεβλήθη εἰς πυρὰν ἀπειρομεγέθη, ἐν ᾗ ἐφλέγοντο ὡς κεκολασμένοι οἱ ταλαίπωροι ἐπιβάται. Τότε ἄνεμος ἔπνευσε σφοδρὸς, καὶ τὸ πῦρ λυμαινόμενον τὸ σκάφος ἀφῆκεν ἄθικτον τὸν μέγαν ἱστὸν, ἐφ' ὃν κατέφυγον περὶ τοὺς 50 Κινέζους, ἐν οἷς καὶ ὁ πλοίαρχος. Μετ' ὀλίγον τὸ μὲν ξύλινον σκάφος ἀποτεφρωθὲν ἠφανίσθη, ὁ δὲ μέγας ἱστὸς κατέπεσε γέμων ἀνθρώπων ἡμικαύτων εἰς τὰ κύματα. Οἱ περισωθέντες τριάκοντα, ἐν οἷς καὶ ὁ πλοίαρχος, διετέλεσαν ῥιπταζόμενοι καθ' ὅλην τὴν νύκτα ὑπὸ τῶν κυμάτων, μέχρις οὗ περὶ τὴν πρωΐαν ἐσώθησαν ὑπὸ γιόγκης κινεζικῆς, καὶ μετηνέχθησαν εἰς Χογγ-Κόγγ. Ἑξακόσιοι Κινέζοι ἐκάησαν ἀφανισθέντες μετὰ τοῦ πλοίου.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΚΟΠΕΙΟΝ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ.

Ἐν τῷ νομισματοκοπείῳ τῶν Παρισίων ἐργάζονται ἐν τῷ παρόντι εἴκοσι μηχαναὶ κόπτουσαι ἑκάστη ἓν χρυσοῦν νόμισμα κατὰ δεύτερον λεπτὸν, ὅπερ πολλαπλασιαζόμενον ἐπὶ εἴκοσι κάμνει 1200 νομίσματα κατὰ πρῶτον λεπτὸν, ἢ 1 440 000 καθ' ὥραν.

Τὰ νομίσματα ταῦτα δὲν κόπτονται ὑπὲρ τῆς Γαλλίας μόνον. Ἐπειδὴ αἱ πλεῖσται χῶραι τῆς οἰκουμένης κόπτουσιν αὐτὰ ἐν τῷ νομισματοκοπείῳ τῶν Παρισίων, μηδ' αὐτῆς τῆς Ἰαπωνίας ἐξῃρημένης· διότι πάντα τὰ ἔθνη ἔχουσι μεγάλην πίστιν πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἐν Γαλλίᾳ κοπτομένων νομισμάτων.

ΕΥΡΗΚΑ.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀδιαλείπτων ἐπαναστάσεων καὶ πρὸς καθολικὴν ἡσυχίαν καὶ εὐτυχίαν τῶν ταρακτικῶν Γάλλων γαλλική τις ἀστεία ἐφημερὶς προτείνει τὴν κατάστασιν τῆς ἐξῆς πολιτείας.

Ὁ τόπος πρέπει νὰ κυβερνᾶται

Τὴν μὲν δευτέραν ὑπὸ τοῦ πρωτοτόκου βασιλικοῦ γένους (la branche aînée),

Τὴν δὲ τρίτην ὑπὸ τοῦ νεωτέρου (la branche cadette),

Τὴν δὲ τετάρτην ὑπὸ τῶν Βοναπαρτῶν·

Τὴν πέμπτην καθιστᾶται μετρία δημοκρατία·

Τὴν δὲ παρασκευὴν ριζικὴ δημοκρατία·

Τὸ σάββατον ἡ Δημαρχία·

Τὴν δὲ κυριακὴν... ἀναρχία παντελής.

ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΕΥΦΥΙΑ.

Ἐφημερίς τις τῆς Βιέννης ὁ Wanderer διηγεῖται ὅτι ὁ δήμαρχος τῆς ἐν Βουκοβίνᾳ πόλεως Στοροκζυνέτζ, πληγωθεὶς ὑπό τινος ταύρου κατὰ τὴν καρδίαν, ἐκάλεσε τὸν χειρουργὸν Σίγγερ ὅπως ἐξετάσῃ καὶ θεραπεύσῃ τὴν πληγήν.

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς πληγῆς ὁ ἰατρὸς εἶδεν ἐκπληκτος ὅτι ἀφῃρέθη τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὁ χρυσοῦς χειρῶν αὐτοῦ τὸν ἄρτον. Ἕκαστος δύναται ἵνα φαντασθῇ τὸν τρόμον τοῦ κυρίου τούτου, βλέποντος ἑαυτὸν πρῶτον μὲν μετέωρον, ὅσ ερον δὲ μόνον ἐν τῷ κλωβῷ μετὰ τοῦ ἐλέφαντος, ὅστις ὅμως οὐδόλως ἔβλαψεν αὐτόν.—Οἱ φύλακες προσδραμόντες ἐξήγαγον αὐτὸν περίτρομον.

κραυγάζῃ δεινῶς· διότι τὸ ἄγκιστρον ἐκρεμάσθη ἐ τοῦ στομάχου.

Οἱ προσδραμόντες γονεῖς ἐκάλεσαν πολλοὺς ἰατρούς, οἵτινες μάτην ἐπεχείρησαν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἵν' ἀφαιρῶσι τὸ ἄγκιστρον, καὶ τέλος ἀπελπίσαντες τὴν σωτηρίαν τοῦ παιδὸς κατέλιπον αὐτόν· διότι ἤδη ἀνεφαίνοντο σημεῖα δεινῆς γαστρίτιδος.

Ταῦτα ἀκούσας νέος τις χειρουργὸς ἔδραμεν αὐτόκλητος εἰς τὸν οἶκον τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς, καὶ προὔτεινεν ἵνα σώσῃ τὸν ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ἀπελπισθέντα παῖδα. Λαβὼν δὲ σφαῖραν μολίβδου, διετρύπησεν αὐτὴν καὶ διεπέρασε τὸν μίτον τοῦ ἀγκίστρου. Ἔπειτα δὲ ἀφῆκε τὴν σφαῖραν ἵνα καταβῇ ἀφ' ἑαυτῆς μέχρι τοῦ στομάχου. Εἰκάζομεν τί τότε συνέβη. Ἡ μολίβδινος σφαῖρα καθελκύσασα ἀπέσπασε τῆς μεμβράνης τοῦ στομάχου τὸ ἄγκιστρον, ὅπερ προσεκολλήθη οὕτω τῇ σφαῖρᾳ, ὥστε εὐκόλως ἀνειλκύσθη ὑπὸ τοῦ εὐφυοῦς ἰατροῦ, χειροκροτούντων πάντων τῶν παρόντων.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΕΡΟΝΑΥΤΟΥ.

Αἱ ἀμερικάνικαὶ ἐφημερίδες διηγοῦνται τὸν φρικώδη θάνατον ἀεροναύτου τινὸς ἐν Ἰνδιάνᾳ.

Κατὰ τὸ παρελθὸν σάββατον ὁ ἀεροναύτης Βιλπουὺρ ἔμελλεν ἵν' ἀνέλθῃ εἰς τὰ αἰθέρια δι' ἀεροπόρου σφαιρώματος μετὰ τοῦ Κ. Γρουργίου Κνάππ, συντάκτου τῆς ἐφημερίδος Orange Convty Union.

Ἐν ᾧ δὲ ἡτοιμάζοντο ἵνα ἐπιβῶσι τῆς ἐκ τοῦ ἀεροπόρου σφαιρώματος κρεμαμένης σκάφης, τὰ σχοινία ἐκόπησαν πρὸ ὥρας ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ τὸ σφαίρωμα ὑψώθη μετὰ μεγίστης ταχύτητος ἀπάγον τοὺς δύο ἀεροναύτας κρεμαμένους ἐκ τῶν σχοινίων.

Ὁ Κ. Κνάππ προφθάσας ἁφῆκε τὸ σχοινίον, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐξ ὕψους τριάκοντα περίπου ποδῶν, μὴ βλαφθεὶς μεγάλως. Ἀλλ' ὁ Βιλπουὺρ, ἀντὶ νὰ κάμῃ τὸ αὐτὸ, ἔμεινε κρεμάμενος ἐκ τοῦ σχοινίου, ματαιοπονῶν ἐπί τινα χρόνον ὅπως ἀνέλθῃ μέχρι τῆς σκάφης.

Ἤδη τοῦ σφαιρώματος φθάσαντος εἰς ὕψος 400 μέτρων ὁ Κ. Βιλλπουὺρ, ἀποκαμὼν, ἁφῆκε τὸ σχοινίον, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ φοβερᾶς ταχύτητος.

Οἱ παρεστῶτες συνέδραμον πρὸς τὸν τόπον, ὅπου ὁ ἀτυχὴς ἀεροναύτης κατέπεσεν· ἀλλὰ δὲν εὗρον ἄλλο εἰμὴ ἀμόρφους καὶ συντετριμμένας σάρκας.

Ἰάπωνες θαυματουργοί.

ΕΛΕΦΑΝΤΟΣ ΘΥΜΟΣΟΦΙΑ.

Κατά τινα ἐν Παρισίοις ἐσχάτως ἐπισκήψασαν καταιγίδα κεραυνὸς, πεσὼν εἰς τὸν ζωολογικὸν κῆπον, ἐφόνευσε πλήξας κατὰ κεφαλὴν ἀρτίως ἀποσταλέντα μέγαν τινὰ ἐλέφαντα, οὗτινος ἡ εὐφυία ἐξέπληττε πάντας. Διηγοῦνται ὅτι πρό τινων ἡμερῶν κύριός τις, ὅστις ἐρχόμενος εἰς τὸν κῆπον ἔδιδεν αὐτῷ συνεχῶς ἄρτον, συναντηθεὶς φίλῳ τινὶ, καὶ διαλεγόμενος πρὸς αὐτὸν, ἐλησμόνησέ πως τὸν ἐλέφαντα, ὅστις, ἀποκαρτερήσας, ἐπέρασε τὴν προβοσκίδα αὐτοῦ ὑπὲρ τὰς κιγκλίδας, ἔλαβεν εὐλαβῶς τὸν κύριον τοῦ λαιμοῦ, κατέθηκεν ἡσύχως εἰς τὸν κλωβὸν, καὶ ἀφεῖλε τῶν δακτύλιος, ὅστις κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἔμεινεν ἐντῇ πληγῇ. Τί ποιητέον; Ὁ ἰατρὸς ἐγνώριζεν ὅτι, ἐὰν ἀφῄρει τοὺς ἐπιδέσμους πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ δακτυλίου, ὁ ἀσθενὴς ἀπέθνησκεν ἄν.

Διὸ ἐφάνη αὐτῷ ὅτι ἦτο κάλλιον ἵνα μὴ ἐνοχλήσῃ τὸν ἀσθενῆ πεπληγωμένον. Ἀλλὰ κατὰ τὴν νύκτα ὁ ἀσθενὴς ἀπέθανεν· οἱ δὲ συγγενεῖς καλοῦσι τὸν ἰατρὸν ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ὡς φονεύσαντα τὸν δήμαρχον διὰ τοῦ δακτυλίου.

Τὸ συμβὰν τοῦτο ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς εὐφυῆ τινα Ἄγγλον χειρουργόν. — Δύο παῖδες, ὁ μὲν ἑξαετὴς ὁ δὲ ἑπταετὴς, ἀπολειφθέντες μόνοι ἐν τῷ οἴκῳ καὶ εὑρόντες τυχαίως τὰ ἄγκιστρα, ἅτινα μετεχειρίζετο ὁ πατὴρ τερπόμενος πρὸς ἄνεσιν παρὰ τὴν λίμνην, ἔλαβον ἐν καὶ ἤρξαντο ἵνα μιμῶνται ὁ μὲν τὸν ἁλιέα ὁ δὲ νεώτερος τὸν ἰχθύν. Ἀλλ' ὁ νεώτερος κατέπιε δυστυχῶς τὸ ἄγκιστρον, ὅπερ ὂν περικεκαλυμμένον μάζῃ ἄρτου κατέβη μέχρι τοῦ στομάχου.

Ἀλλ' ὅτε ὁ ἀδελφὸς ἠθέλησεν ἵνα ἕλκῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὡς ἀγρευθέντα ἰχθὺν, οὗτος ἤρξατο ἵνα

ΠΟΛΥΓΑΜΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΜΟΡΜΟΝΟΙΣ.

Βρίγγαμ Γιούγγ, ὁ μέγας ἱερεὺς τῶν Μορμόνων, καλεῖται τέλος εἰς δίκην ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις κατηγορούμενος ἐπὶ πολυγαμίᾳ.

—Πῶς; ἀνέκραξεν ἀτυχής τις σύζυγος, τὸν Βρίγγαμ Γιούγγ, δυνηθέντα ἵνα συζήσῃ μετὰ 16 γυναικῶν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον, οἱ Ἀμερικανοὶ θέλουσιν ἵνα καταδικάσωσιν; Ἀλλὰ τοὐναντίον εἶναι ἄξιος μυρίων στεφάνων, ὅτι κατώρθωσε τοῦτο, ὅτε οὕτω δύσκολον εἶναι τὸ ζῆν μετὰ μιᾶς μόνης γυναικός!

ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ.

Γερμανική τις ἐφημερὶς διηγεῖται σπάνιόν τι μακροβιότητος παράδειγμα. Ἐν τῇ ἀνατολικῇ Πρωσσίᾳ μετήλλαξεν ἐσχάτως τὸν βίον ἀγρονόμος τις ζήσας μέχρις ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἐτῶν, ὅστις ἦτο στρατιώτης Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου. Ἦτο δὲ μέγας τὸ σῶμα καὶ ἤκμαζε μέχρι τῆς ἐσχάτης ὥρας.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ εἶναι ἤδη ἑκατὸν καὶ ἐννέα ἐτῶν. Ἐξέρχεται συνεχῶς ἐπὶ θήραν, ἀναγινώσκει ἄνευ διόπτρας. καὶ εἶναι περιπόθητος πᾶσι διὰ φαιδρότητα καὶ εὐφυΐαν.

Ὁ δὲ ἀνεψιὸς τοῦ γέροντος τούτου, ὅστις μετέδωκε τῇ γερμανικῇ ἐφημερίδι τὰ καθ' αὐτοὺς, ἔχει ἔργον ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς σιδηροδρόμοις, καὶ ἄγει ἔτος. Εἶναι δὲ ἔγγαμος καὶ πατὴρ 21 τέκνων, ὧν δεκαὲξ μὲν εἶναι ἄρρενες πέντε δὲ κόραι. Καὶ οἱ τρεῖς ὠφείλουσι τὸν μακρὸν αὐτῶν βίον τῇ ἐγκρατείᾳ καὶ σωφροσύνῃ, ἣν οὐδέποτε ἔπαυσαν ἀσκοῦντες καθ' ὅλον τὸν βίον.

* * *

Ὁ Σὶρ Τζὼν Βούλβερ διηγεῖται ἐν τινι αὐτοῦ συγγράμματι, ὅτι ἀπαντήσας ποτὲ δύο Γάλλους παῖδας παίζοντας παρά τινα κώμην, ἠρώτησεν αὐτοὺς ἀστειευόμενος, τίνα τέχνην μέλλουσιν ἵνα ἀσκήσωσιν, ὅταν γένωνται ἐνήλικες.— Ἐγὼ γενήσομαι ἱερεὺς τῆς κώμης, ἀποκρίνεται ὁ πρῶτος.—Σὺ δέ; λέγει πρὸς τὸν νεώτερον.— Ἐγὼ ἔσομαι ὁ ἰατρός. Τοιουτοτρόπως, ἐσόμεθα ἀμφότεροι κύριοι τῶν κατοίκων. Διότι ἐγὼ θάψω ὅσους ὁ ἀδελφός μου θανατώσει.